

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী

২০১২-১৩ বৰ্ষ

সম্পাদিকা
শান্তা দেউৰী

তত্ত্বাবধায়ক
ড° বিশ্বজিৎ দাস
মুনীন বৰা

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ২০১৩ বৰ্ষৰ নৱাগতা আদৰণী অনুষ্ঠানৰ কেইটিমান স্মৰণীয় মুহূৰ্ত

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী

Nowgong Girls' College Magazine

বাৰ্ষিক প্ৰকাশ
২০১২-১৩ বৰ্ষ

Nowgong Girls' College Magazine

An annual magazine of Nowgong Girls' College, Session 2012-13, Nagaon, Assam; edited by Shanta Dewri, guided by Dr. Biswajit Das & Munin Bora and published by Dr. Ajanta Dutta Bordoloi, Principal, Nowgong Girls' College

সম্পাদনা সমিতিৰ সদস্যবৃন্দ

- ড° সঞ্জিতা সিন্হা
- বঞ্জয় সাহা
- নীতু গুপ্তা বৰুৱা
- উদয়ভান ভগত

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনী বাৰ্ষিক প্ৰকাশ, ২০১২-১৩

সভাপতি

- ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ, অধ্যক্ষা

তত্ত্বাবধায়ক

- ড° বিশ্বজিত দাস
- মুনীন বৰা

সম্পাদিকা

- শান্তা দেউৰী

আৰ্হি কাকত

- ড° বিপুল মালাকাৰ
- ড° জয়ন্তী সাহা
- ড° নিত্যানন্দ ডেকা, নীতু গুপ্তা বৰুৱা
- উদয় ভান ভগত আৰু
- বিজিত বৰঠাকুৰ

প্ৰকাশিকা

- অধ্যক্ষা, নগাঁও ছোৱালী কলেজ

বেটুপাত

- ড° বিশ্বজিত দাস

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ অধ্যক্ষা ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু
গিগাবাইট্চ প্ৰেছ এণ্ড পাব্লিকেশ্যন, মিলনপুৰ, নগাঁৱত মুদ্ৰিত।

উচৰ্গা

যোৱা ১৮-০৬-২০১২ তাৰিখে
আমাৰ মাজৰ পৰা বিদায় লোৱা ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগৰ অধ্যাপক
ড° জ্যোতিনাথ চক্ৰৱৰ্তী
ছাৰৰ কৰকমলত

অধ্যক্ষাৰ একাষাৰ

শিক্ষানুষ্ঠান এখনৰ বৌদ্ধিক শক্তিৰ প্রধান মাপকাঠী তাৰ আলোচনী। দুৰ্ভাগ্যৰ কথা — বিভিন্ন বৈদ্যুতিন মাধ্যমৰ অনা-শৈক্ষিক অংশবোৰে আজিৰ প্ৰজন্মৰ একাংশক অতিমাত্রাই মোহগ্ৰস্ত কৰি পেলোৱাৰ ফলত তেওঁলোকৰ সৃজনশীল প্ৰতিভা ঘোৰ সঙ্কটৰ সন্মুখীন হৈছে। আমাৰ কলেজৰ শিক্ষক-শিক্ষার্থীৰ সুসংহত শক্তিয়ে এই মৰ-আঁউসীৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিনিয়ত যুদ্ধ কৰি আছে আৰু, আমাৰ ধাৰণা, উল্লেখযোগ্য সাফল্যও আৰ্জিছে। আমাৰ কলেজৰ প্ৰতিটো বিভাগৰে এখনকৈ প্ৰাচীৰ-পত্ৰিকা আছে; ছাত্ৰী-নিবাসৰপৰাও ওলায় দুখন প্ৰাচীৰ-পত্ৰিকা। সেইবোৰৰ জৰিয়তে ছাত্ৰীসকলৰ সৃজনশীলতাই বিকাশৰ কিছু সুযোগ পায়। কিন্তু যাক বোলে ‘উচ্চমান’ সি ধাৰাবাহিকতাহীন উদ্যমৰ ফচল হ’ব নোৱাৰে। দীৰ্ঘ অধ্যয়নসময়ৰ ফলতহে সেই ফচল সোণালী ৰূপ ধাৰণ কৰি দৃষ্টিমন্দন ৰূপ পৰিগ্রহ কৰে। মন কৰিবলগীয়া কথা এই যে বৈদ্যুতিন মাধ্যমবোৰৰ অনা-শৈক্ষিক উপাদানবোৰে আমাৰ ছাত্ৰীসকলক উটুৱাই নিব নোৱাৰিলেও যাত্ৰাসিক পাঠ্যক্রমৰ পৰীক্ষাকেন্দ্ৰিক অধ্যয়নে তেওঁলোকক অতিমাত্রাই ব্যতিব্যস্ত কৰি ৰাখিছে। লগতে আছে ছোৱালী হিচাপে ঘৰুৱা দায়িত্ব বহনৰ অতিৰিক্ত হেঁচা। স্বাভাৱিকতে সৃষ্টিশীল কামত তেওঁলোকে প্ৰয়োজনীয় শ্ৰম আৰু সময় দিব নোৱাৰে। তথাপি আমাৰ শিক্ষকসকলে তেওঁলোকক সঙ্গীতৰ সাধনা, গল্প-কবিতা-প্ৰবন্ধ আদি ৰচনাৰ প্ৰয়াস, বক্তৃতা-প্ৰদান, ক্ৰীড়াৰ অনুশীলন ইত্যাদিৰ জৰিয়তে আত্মশক্তিৰ উত্তৰণ ঘটাবলৈ অনৱৰত উৎসাহ দিয়ে, যাৰ ফলত প্ৰাচীৰ-পত্ৰিকাবোৰ জিলিকি উঠে, কলেজত সুৰৰ বাহুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়, ক্ৰীড়াঙ্গনো মুখৰিত হয়। কেতিয়াবা কেতিয়াবা আৰু তৰ্ক-বক্তৃতাৰ জৰিয়তে একাংশ ছাত্ৰীৰ বৌদ্ধিক শক্তিৰ বিস্ফোৰণ ঘটে। ‘চৰৈৱেতি’ ধৰ্মনিৰে আমি মাথোন ছাত্ৰীসকলৰ সৃষ্টিশীল কৰ্মকাণ্ডৰ ধাৰাবাহিকতা ৰক্ষাতেই যত্নপৰ হোৱা নাই; আমি কৃতসঙ্কল্প হৈছোঁ স্ৰষ্টা তথা সৃষ্টিৰ মানোন্নয়ন ঘটাবলৈকো।

পৃথিৱীৰ কোনো বস্তুৱেই সৰ্বাঙ্গসুন্দৰ নহয়; আমাৰ আলোচনীখনো সৰ্বাঙ্গসুন্দৰ হ’ব নোৱাৰে। কিন্তু ই যে এখন অতি ধুনীয়া আলোচনী হ’ব আৰু ভাৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষকসকলৰ উদ্দীপনাত ছাত্ৰীসকল যে নিজ নিজ শক্তিক ছেৰাই যাবলৈ যত্নপৰ হ’ব — সেই আশা আমাৰ অন্তৰত অটুট আছে। আমি আশা কৰিছোঁ, ছাত্ৰীসকলৰ প্ৰয়াসত থাকিব স্বকীয়তা প্ৰতিপাদনৰ এক দুৰ্বাৰ প্ৰয়াস। কেৱল লেখাটো নিজৰ হ’লেই নহ’ব; লেখাৰ প্ৰাণ যি-চিন্তা সিয়ো নিজৰ হ’ব লাগিব। হওক সেই চিন্তা আৰু তাৰ প্ৰকাশভঙ্গি দুৰ্বল আৰু প্ৰাঞ্জলতাহীন। ছাত্ৰীসকলে কাহানিও পাহৰিব নালাগিব হাৰমান মেলভিলৰ (Herman Melville) সেই অমোঘ কালজয়ী বাণী: “It is better to fail in originality than to succeed in imitation”। অনুকৰণত সাফল্য অৰ্জন কৰাতকৈ স্বকীয়তা প্ৰতিপাদনৰ সাধনাত ব্যৰ্থতাও ভাল। আমাৰ কলেজ-আলোচনীখন মেলভিলৰ এই মহৎ বাণীক সাৰোগত কৰি এক অনন্য মহিমাৰে আত্মপ্ৰকাশ কৰিব বুলি আশা কৰিলোঁ।

অজন্তা দত্ত বৰদলৈ

(ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ)

অধ্যক্ষা,

নগাঁও ছোৱালী কলেজ

নগাঁও, অসম।

কলেজ সঙ্গীত

ৰচনা আৰু সুৰ

অধ্যাপক ইন্দ্ৰিছ আলি

আমি এই কলঙৰ পাৰতে

পোহৰৰ কাৰেং সজাওঁ
ফুলৰ হাঁহিৰে আমি
জ্যোতিৰ শিখাৰে ৰচা
আশাভৰা কাহিনী শুনাওঁ।।

আমাৰ সপোনে চুমে বিশাল আকাশ
ইয়াত জীৱনে পালে অসীম আবাস
সুৰৰ সেনানী সাজি
জীৱন হৰিৰে আমি
সাহসৰ অগনি জ্বলাওঁ

আমি মহাপুৰুষৰ আশিসেৰে মণ্ডিত
এই পৱিত্ৰ ভূমিতে
ৰচি যাওঁ জীৱনৰ যুগমীয়া ইতিহাস
ধৰণীৰ প্ৰতিকণা ধূলিতে।

নবীন প্ৰভাতে আহি
পোহৰৰ ধৰা খনি

আমি তাৰে আৱাহনী গাওঁ।।

*Here, on the bank of
river Kalong, we
bring the message of
light and hope to the
world. With our
dreams stretching to
the horizon, we march
forward to the reali-
ties of life with
courage and confi-
dence. Here, graced
by the blessings of the
Great Saint of our
land, we embrace the
whole universe. The
dawn of new hopes
enkindles our earth
and we greet it with
our morning song.*

আলোচনী
সম্পাদিকাৰ
একাষাৰ

আজি একবিংশ শতিকাৰ দুৱাৰদলিত আমি দেখিছোঁ- অস্থিৰতাৰে ভৰা এখন সমাজ, য'ত মানৱীয় মূল্যবোধ নোহোৱা হৈছে, নিৰাপত্তা নোহোৱা হৈছে। কেৱল ধন-সৰ্বস্ব প্ৰতিযোগিতামুখী এখন পৃথিৱী, য'ত ব্যক্তিৰ উন্নতিয়েই মূল কথা। উন্নতি মানে আকৌ কেৱল বিলাসবহুল এটা বস্তুবাদী জীৱন। স্থূলচিত্তৰ পয়োভৰ বেছি। জীৱনক, জগতক চিনি পোৱাৰ নাই কোনো আকাঙ্ক্ষা। প্ৰশ্ন হয়, নৈতিক মূল্যবোধ নথকা কৈয়ো এখন সমাজ বৰ্তি থাকিব পাৰিবনে? কেৱল অৰ্থনৈতিক মাপকাঠিৰে, মানুহ হিচাপে আমাৰ মূল্য নিৰূপণ কৰিব নেকি? আমাৰ সৃষ্টিশীলতা, আমাৰ মনৰ মাজত থকা সুন্দৰতা, এইবোৰৰ কি একোৱেই মূল্য নাই? আমি ক'লে গৈ আছোঁ? আমাৰ লক্ষ্য কি? মানুহ হিচাপে জন্ম লাভ কৰিও আমি কেৱল ধন ঘটা এটা যন্ত্ৰ হৈ পৰিছোঁ নেকি? উত্তৰ বিচাৰি পোৱা নাই।

নাৰী হিচাপে আমি মুঠেই সুৰক্ষিত নহয়। চৌদিশে যিবোৰ ঘটনা নাৰীক লৈ ঘটি আছে- দেখি ঘৃণা বোধ হয়। এক অস্থিৰ অশান্ত মন লৈ ফুৰোঁ। ক'ত, কেতিয়া, কি হয়, তাৰ নিশ্চয়তা নাই। আমি যিমনে সভ্য হৈ গৈ আছোঁ, সিমনেই আমি যেন হিংস্ৰ হৈ গৈ আছোঁ। আমি এনেকুৱা উন্নতি কামনা কৰোঁ নেকি, য'ত আমাৰ জীৱনৰ নিৰাপত্তা নাই। নাৰীক পণ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰাৰ প্ৰৱণতা যেন দিনক দিনে বাঢ়িছে। ব্যতিক্ৰম আছে বাবেই জানিবা সমাজখন এতিয়াও আছে। এতিয়া যেন সময় আহি পৰিছে- আমি প্ৰকৃততে কি বিচাৰোঁ, তাক নিৰ্ণয় কৰাৰ।

বৰ্তমান সময়ত শিক্ষাৰ ব্যৱসায়ীকৰণ আন এক সমস্যা। শিক্ষাৰ ব্যৱসায়ীকৰণ বন্ধ কৰিব লাগিব। শিক্ষা কেৱল ধন ঘটাৰ মাধ্যম বা আহিলা হ'ব নোৱাৰে। শিক্ষাৰ প্ৰকৃত মূল্য বুজিব লাগিব। শিক্ষাৰ জৰিয়তে জীৱন সুন্দৰ কৰিবলৈ শিকিব লাগিব। শিক্ষাৰ জৰিয়তে মানৱীয় মূল্যবোধ আহৰণ কৰিব লাগিব। যি শিক্ষাই আমাক মানুহ নকৰে, মানুহক মানুহ হিচাপে চাবলৈ নিশিকায়, তেনে শিক্ষাৰ মূল্য কি? নিজৰ ঘৰখনক, বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয়ক আমাৰ জীৱন গঢ় দিয়াৰ ভেঁটি হিচাপে গঢ়ি তুলিব লাগিব। আমাৰ সৃষ্টিশীলতাক উলিয়াই আনিব পৰাকৈ, মানুহ হিচাপে নৈতিকভাৱে সজোৰে ক'বলৈ শিক্ষাই আমাক শিকাৰ লাগিব। আজিৰ শিক্ষাই এই দিশসমূহত গুৰুত্ব দিয়েনে? বিজ্ঞসকলে এইবোৰ দিশ বিবেচনা কৰি চাই সমাধান কৰিব বুলি আশা কৰিছোঁ। অন্যথাই যদুবংশৰ দৰে আমি নিজেই নিজক ধ্বংস কৰিম।

সংস্কৃতি সুন্দৰতাৰ প্ৰতীক। আমি সংস্কৃতিৰান হ'বলৈ শিকিব লাগিব, হ'ব লাগিব। আমাৰ শিপা সুদৃঢ় হ'ব লাগিব। শিপা সুদৃঢ় নহ'লে উভালি পৰাৰ সন্ভাৱনা। আৰু সেয়া হৈছেই। আমি বিশ্বায়নৰ ভাল বস্তু গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। বিশ্বায়নৰ মাজত উটাই দিব বিচৰা মানে নিজকে নিঃশিচ্ছ কৰি দিয়া। সেয়ে শিপাৰ সন্ধান বিচাৰি-আমি এইবাৰৰ আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰিম বুলি থিৰ কৰিছিলোঁ। কিন্তু ভবামতে কৰিব নোৱাৰিলোঁ। তথাপি চেষ্টা কৰিছোঁ নিজকে বিচাৰি চোৱাৰ। এনে প্ৰয়াসৰ মাজত আছে - আত্মানুসন্ধান। আত্মানুসন্ধান অবিহনে জীৱনৰ অন্য দিশ বিচাৰ কৰিব নোৱাৰিব।

শেষত তত্ত্বাৱধায়কদ্বয়, অধ্যক্ষা তথা শিক্ষাগুৰু সকলোলোকে তেওঁলোকৰ সহায়, পৰামৰ্শৰ বাবে ধন্যবাদ জনালোঁ। মোৰ ছাত্ৰী-বান্ধৱীসকললৈকে তেওঁলোকৰ সহায় আৰু মোৰ ওপৰত ৰখা বিশ্বাসৰ বাবে ধন্যবাদ থাকিল।

— শান্তা দেউৰী

সূচীপত্ৰ

অসমীয়া বিভাগ

- সুখবন্ধু আৰু এটা সপোন/ড° নমিতা কলিতা/১১
- ব'দে পিছলা নদীৰ ঘাটৰ সপোন/শ্ৰীআবতি ডেকাৰজা/১১
- অভিমান/পাখি বৰা/১২
- প্ৰিয়তমা ব'দ/নবমুতা দেৱী/১২
- অপেক্ষা : এজাক বৰমুণৰ/বীতা বাংহাংপী/১২
- তোমাৰ অনুভৱ/জয়শ্ৰী শইকীয়া/১৩
- নিস্তৰু সময়/কংকনা পাটৰ/১৩
- আবেলি/অৰুণিমা মাস্তা/১৪
- সাঁথৰ/ বশিৰেখা বৰা/১৪
- ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতত.../শান্তা দেউৰী/১৫
- টেণ্ট'ফ'বিয়াঃ শিক্ষার্থীৰ বিশেষ.../ড° মনোজ কুমাৰ চূতীয়া/১৯
- পৃথিৱীৰ বিবৰ্তন/ড° ব'জলীন জাহান/২১
- কাৰ্বি সমাজৰ শাসন ব্যৱস্থা/কিবণমণি ক্ৰ/২৩
- নাবী শিক্ষা আৰু কিছু প্ৰাসংগিকতা/ডিম্পী ভট্টাচাৰ্য্য/২৬
- বৰদোৱাৰ দৌল উৎসৱ/সুজাতা লক্ষৰ/২৭
- পাহাৰীয়া আৰু ভৈয়ামৰ তিবাসকলৰ.../আবতি ডেকাৰজা/৩১
- বৰকলাৰ শিখসকল আৰু তেওঁলোকৰ.../নবমুতা দেৱী/৪৭
- পুৰণিগুদামৰ দুৰ্গাপূজা আৰু লেবেলা খনিকৰ/বনশ্ৰী শইকীয়া/৫০
- ম'হ যুঁজ : এক অৱলোকন/সংগীতা বৰা/৫৩
- প্ৰচাৰ মাধ্যমত বিজ্ঞাপনৰ অসমীয়া ভাষা/প্ৰস্তুতি গোহাঁই/৫৯
- আবিষ্কাৰ, আৱিষ্কাৰক, দেশ আৰু কাল/শেৱালি দেৱনাথ/৬৪
- নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ ভূগোল.../শিল্পী শইকীয়া/৬৫
- অসমৰ চাহ জনগোষ্ঠী লোকসকলৰ টুচু পূজা/ডিম্পী বৰুৱা/৬৭
- ভক্তিৰ অঞ্জলিৰে ঐতিহ্য মণ্ডিত আই.../দুৰ্গাময়ী ভাৰতী/৬৯
- পূব কাৰ্বি আংলঙৰ পুৰাতাত্ত্বিক আৰু ঐতিহাসিক.../শিখা কোঁচ/৭১
- মিচিং জনগোষ্ঠীৰ জনপ্ৰিয় উৎসৱ পৰ্বাগৰ এটি.../গীতালী কোঁচ/৭২
- অসমৰ লোক-সংস্কৃতিত ধান/নবমুতা দেৱী/৭৩
- নগাঁও জিলাৰ চিলেটীয়াসকলৰ বিবাহ অনুষ্ঠান/মাস্পী পাল/৭৫
- বিদায় পৰত/পাখি বৰা/৮১
- অসমৰ কেইগৰাকীমান সাহিত্যিকৰ.../সং.-বিমবিনয় দেৱী/৮২

বাংলা বিভাগ

- প্ৰিয়বন্ধু/প্ৰিয়া সূত্ৰধৰ/৮৫
- কেন হলাম না কবি ?/সুমিত্ৰা ৰায়/৮৫
- ভগ্ন হৃদয়েৰ ভাষা/অক্ষিতা পোদ্দাৰ/৮৬
- আৱাৰ মিলে যাবো/হৰিপ্ৰিয়া কৰ/৮৬
- শাৱদ শুভেচ্ছা/সূত্ৰধৰ/৮৭
- কাক ও কোকিল/কাকলি দাস/৮৭
- আমাৰ মা/বিবি দাস/৮৮
- শ্ৰদ্ধাঞ্জলি/দীপাঞ্জলি সূত্ৰধৰ/৮৮
- ৱৰীক্ৰনাথৰ শিক্ষাচিন্তা/ৰঞ্জয় সাহা/৮৯

- আদৰ্শ শিক্ষকেৰ গুণাবলীঃ একটি আলোচনা/দীপা সরকার/৯১
- সমাজ গঠনে শিক্ষার্থীৰ ভূমিকা/নন্দিতা ৰায়/৯২

হিন্দী বিভাগ

- খিলখিলাতী কবিতা-কামিনী/বিজয় প্ৰসাদ সিংহ/৯৫
- যহী হৈ জিন্দগী/দীপা ধৰ/৯৫
- মাই/দীপা ধৰ/৯৬
- वीरों की जय बोल/माया धर/৯৬
- অৱলা নহী, সখলা হৈ নাৰী/ৰিশামনি দাস/৯৭
- "সুদামা-চৰিত" কী প্ৰাসংগিকতা/তদয় ধান ধগত/৯৮
- অঁঘবিষ্ৱাস কা পৰিণাম/হেমলতা চৌহান/১০০

ENGLISH SECTION

- PEOPLE'S DEPENDENCE ON THE KOLONG RIVER REACH ADJOINING THE NOWGONG GIRLS' COLLEGE CAMPUS, NAGAON, ASSAM/ Sujata, Junemani, Shilpi, Rosom, Menoka, Thapana, Tusmita, Alaka, Niharika, Pallabi and Misuma/১০৩
- ANNALS SCHOOL .../Munin Borah/১০৯
- THE BRAHMAPUTRA .../Nityananda Deka/১১৩
- BRINGING BACK .../Smarajit Ojah/১১৭
- KISHOR KUMAR DAS'S.../Mridula Kashyap/১২২
- ENVIRONMENT .../Dr. Sanchita Bora/১২৪
- ELECTRONIC CORPORA IN.../Biswajit Das/১২৮
- ABOUT OUR SOLAR SYSTEM /Tusmita Sarma/১৩০
- TSUNAMI /Niharika Phukan/১৩৩
- DEVELOPMENT .../Susmita Swargiary/১৩৫
- 'EARTHQUAKE'.../Sujata Medhi/১৩৭
- RELEVANCE OF GEOGRAPHY /Estila Devi/১৩৯

- আলোকচিত্ৰ/১৪১-১৪৪
- সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৪৫
- সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৪৬
- সংগীত সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৪৭
- ক্ৰীড়া সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৪৮
- সহ-ক্ৰীড়া সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৪৯
- তৰ্ক আৰু আলোচনা চক্ৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৫০
- সাংস্কৃতিক সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৫১
- সহ-সাংস্কৃতিক প্ৰতিবেদন/১৫২
- ছাত্ৰী জিৰণী কোঠা সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৫৩
- সমাজসেৱা সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন/১৫৪
- নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সাধাৰণ সম্পাদিকসকল/১৫৫

অসমীয়া বিভাগ

সুখৰ-দুখ আৰু এটা সপোন

ড° নমিতা কলিতা, অধ্যাপিকা, দৰ্শন বিভাগ

১.

তোমাৰ বুকুয়েদি উজাই যাওঁ
দূৰ, বহু দূৰ .....
তোমাৰ ঘাটে ঘাটে এৰি যাওঁ
সুখৰ দুখ,
দুয়ো নজনাকৈ।

২.

সকলোৱে কয়, নিশা হ'লে আন্ধাৰ হয়
তুমি অহাৰ দিনা পূৰ্ণিমা আছিল .....।

মোৰ বুকুত গোপন ভয়
জানোছ পাৰ ভাঙি যায়,
আবেগৰ ঢল .....।

৩.

কালিলৈ আহিবা, নীলা বঙেৰে বোলাই থ'ম আকাশ .....।
ভয় নকৰিবা ....
বতাহে উৰুৱাই নি নিয়ে বুকুৰ আঁচল .....।
সি ভালদৰেই জানে,
তোমাৰ মোৰ প্ৰেমৰ কথা .....।

একো নক'বা,
চকুত চকু থ'ম
আমি আন এটা সপোন দেখিম ....। ●

ৰ'দে পিছলা নদীৰ ঘাটৰ সপোন

শ্ৰীআৰতি ডেকাৰজা, স্নাতক পঞ্চম বাণাসিক

মেঘালীৰ সেওঁতা ফালি
হেঙুলীয়া আবিৰ সানি
জীৱন ডিঙা যায়
আগুৱাই।

জীৱন বীথিকাত
একাজলি ৰ'দ সানি
দিয়েহি সেউজীয়া ৰং
ওঁঠত সিঁচি।

জিলমিল মুকুতাৰ মালা
মায়াময় আবেশ
ৰ'দে পিছলা
নদীৰ ঘাট
জিৰ্জিৰ্ উতলা মধুৰ সংগীত।

সাতসৰী হীৰা-মুকুতা
সপ্তপদীৰ জন্ম-জন্মান্তৰ
তুমি আৰু মই।

হঠাৎ চোন
সাৰপাই উঠি থিৰিকিৰে দেখোঁ
নঙঠা গছজোপাই
আশাৰে আকাশক চাই,
এজাক বৰষুণলৈ
আৰু
এমোকোৰা ৰামধেনু হাঁহিলে। ●

অভিমান

পাখি বৰা, স্নাতকোত্তৰ শ্ৰেণী, প্ৰথম বাৰ্ষিক

তুমি শীতৰ ডাঠ কুঁৱলীত
খালী ভৰিৰে বাহিৰলৈ নাহিবা।
কিজানি দুবৰিত লাগি থকা নিয়ৰে
তোমাৰ খালি ভৰিত চুমা যাচে !
তুমি পূৰ্ণিমাৰ বাতি
আনে দেখাকৈ বাহিৰলৈ নাহিবা।
জানোচা তোমাৰ ৰূপ দেখি
জোনৰ ঈৰ্ষা জাগি উঠে !
তুমি আঁউসীৰ নিশা
বাহিৰলৈ নাহিবা।
তোমাৰ ৰূপৰ জোনাকত
আমি দুয়ো কথা পাতিম।
তুমি তোমাৰ মুখখন
দাপোণত বৰকৈ নাচাবা
প্ৰতিবিশ্ব দেখি
জানোচা তোমাৰ 'অভিমান' বাঢ়ে! ●

প্ৰিয়তমা ৰ'দ

নবস্মৃতা দেৱী, স্নাতক পঞ্চম বাৰ্ষিক

বাট চালো অধীৰ আগ্ৰহেৰে
যোৱা বাটেৰে উলটিব তেওঁ
প্ৰিয়তমা ৰ'দ।
নাছিল কোনোদিন উলটি
এন্ধাৰত সেমেকা চাদৰখন
মেৰিয়াই ৰৈ আছে।
জীৱনৰ কাঁইটীয়া বাটত
মোৰ প্ৰিয়তমা ৰ'দৰ অপেক্ষাত
কেৱল, ৰ'দৰ অপেক্ষা মোৰ। ●

অপেক্ষা : এজাক বৰষুণৰ

বীতা বাহুংপী, স্নাতক প্ৰথম বাৰ্ষিক

আকাশত আজি
এজাক শুকুলা মেঘৰ লুকা-ভাকু
যেন তোমাৰ আৰু মোৰ
হৃদয়ৰ লুকা-ভাকু।
ফাগুণৰ ধূলিময় পছোৱাজাকে
আমাৰ হৃদয়ৰ লুকা-ভাকুত
ব্যাঘাত জন্মাইছে।
বৰষাৰ আগমনে যেন
তোমাক সলনি কৰিব।
ছাত্ৰাৱাসৰ সন্মুখত থকা ওখ গছবোৰেও
অধীৰ আগ্ৰহেৰে বাট চাই ৰৈছে
এজাক প্ৰেমৰ বৰষুণলৈ। ●

তোমাৰ অনুভৱ

জয়শ্ৰী শইকীয়া, স্নাতক পঞ্চম বাৰ্ষিক

সোঁৱৰণিৰ নদীয়েদি ভটিয়াই গৈ
মই উজাই আহোঁ তোমাৰ বুকুলৈ।
মোৰ প্ৰতিটো হৃদয়ৰ স্পন্দনত
অহোৰাত্ৰি অনুভৱ কৰো
তোমাৰ অস্তিত্বৰ উমান।
মইতো আজি এটা হেৰাই যোৱা কবিতা
ছন্দবিহীন মোৰ বিষয় ভাষা।
তুমি জানো বুজি পাবা?
এপলক ৰৈ শুনাচোন মোৰ
অনিশ্চিত ঠিকনা।
বসন্তৰ সুৰবোৰে কিয় বাক মোক
বাৰে বাৰে কন্দুৱায় নিৰ্দয়ভাৱে,
গধূলিৰ বেলিটোৱে কৈ যায় মোক
আকৌ আহিম মই, তোমাৰ বাবে।
বাট চাবা মোলৈ বাতিপুৱালৈ। ●

নিস্তন্ধ সময়

কংকনা পাটৰ, স্নাতকোত্তৰ প্ৰথম বাৰ্ষিক

নিস্তন্ধতা ... !

কেনে নিস্তন্ধ এই সময়
কোলাহল বিহীন
যেন শতিকাৰ মৌনতা।
কথাও কয় নিস্তন্ধতাই
আৰু কেতিয়াবা ...
কেতিয়াবা নিস্তন্ধতাই গতি কৰে
নিস্তন্ধতাৰ পৰা নিস্তন্ধতালৈ।
হৃদয়ত আজি এইয়া কিহৰ নিস্তন্ধতা
কিয় বজা নাই প্ৰেমৰ তানপুৰা?
হেৰাই গ'ল হৃদয়ৰ বাৎকাৰ
যেন শতিকাৰ মৌনতা।
নিস্তন্ধতা....!! ●

আবেলি

অৰুণিমা মাস্তা, উচ্চতৰ মাধ্যমিক প্ৰথম বৰ্ষ

যেতিয়া হাঁহিবোৰ উজ্জ্বল হয়,
হৃদয় দাপোণত
তোমাৰ প্ৰতিচ্ছবিটি
চিক্‌মিকাই উঠা যেন লাগে।
এনে লাগে যেন,
সমস্ত ভাল লগাবোৰ
তোমাৰ হৈ গৈছে।
আনন্দৰ পৰিধি ভাঙি
তুমি যেন হেঁপাহৰ ফুলনিখনত
চটিয়াই দিছা,
একাজলি সোণাক ....
হাইঠা-ৰঙীণ আবেলিবোৰ।
মেঘবোৰেও নাচি উঠা যেন লাগে। ●

সাঁথৰ

বশ্মিৰেখা বৰা, স্নাতকোত্তৰ প্ৰথম বাৰ্ষাসিক

সাঁথৰ ভালপাওঁ।
কিন্তু ...., সাঁথৰ হ'ব নোখোজো।
সৰুতে দেখা হাতীপটি, তৰাৰ তিববিৰণিৰ পৰা
আৰম্ভ হোৱা এই সাঁথৰ।
আজি বাৰ্মুদাট্ৰাইংগল, ফ্লাইং চচাবত
পৰিণত হৈছে।
কোনোৱে কয়
নাৰী হেনো সাঁথৰ ....।
দ্রৌপদী, কুন্তী, মন্দোদৰীৰ
গাত আঁউজি আজিৰ নাৰীয়েও
ঠাই পাইছে
এই সাঁথৰৰ জোলোঙাত।
মালালা, তছলিমাই আজি যেন কৈছে
হে বিশ্বাসী পাহৰি যোৱা
এই সাঁথৰ,
য'ত প্ৰবাহিত হয় জ্ঞানৰ ফল্গুধাৰা।
তাত আকৌ কিয় সানা পুৰণিৰ
সেই সাঁথৰ। ●

ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতত দেশপ্ৰেম আৰু জাতীয় জীৱনত ইয়াৰ গুৰুত্ব

শান্তা দেউৰী, স্নাতক তৃতীয় বাৰ্ষাসিক

ড° ভূপেন হাজৰিকা একেধাৰে কবি, গীতিকাৰ, সুৰকাৰ, গায়ক, সাহিত্যিক, সাংবাদিক, ৰাজনীতিবিদ, সমাজসেৱী, শিক্ষক, গৱেষক, বুদ্ধিজীৱী, ছবি পৰিচালক, প্ৰযোজক। তেওঁ আছিল গভীৰ দেশপ্ৰেমিক আৰু জাতীয় চেতনাৰে প্ৰভাৱিত এগৰাকী বহল আৰু বিশাল মনৰ গণশিল্পী। তেওঁৰ গীতসমূহত আমি দেখা পাওঁ দেশপ্ৰেমৰ ভাবধাৰাক জাগ্ৰত কৰি অন্যায়া-অনীতি, অবিচাৰ, বৈষম্য, হিংসা-বিদ্বেষ আৰু শোষণৰ বিৰুদ্ধে কৰা তীব্ৰ প্ৰতিবাদ। মাতৃভূমিৰ প্ৰতি থকা বিৰল মৰম তেওঁৰ গীতৰ বৈশিষ্ট্য। অসমী আইৰ বুকুত শৈশৱ, কৈশোৰ অতিক্ৰমি শেষত বিদেশত শিক্ষা সাং কৰাৰ পাছতো মাতৃভূমিৰ প্ৰতি থকা তীব্ৰ মৰমে তেওঁক স্বদেশলৈ উভতি আহিবলৈ বাধ্য কৰাইছিল। অসমী আইৰ সন্মান ৰক্ষাৰ্থে গীতৰ জৰিয়তেই জনসাধাৰণলৈ বাৰ্তা প্ৰেৰণ কৰিছিল। দেশপ্ৰেমক মূলমন্ত্ৰ হিচাপে লৈ আৰু মাতৃভূমিৰ সন্মান ৰক্ষাৰ্থে আহ্বান জনাই বিভিন্ন ক্ষণত তেওঁ ৰচনা কৰা চিৰন্তন সংগ্ৰামী গীতসমূহ জনতাৰ মুখে মুখে তেতিয়াও প্ৰচলিত হৈ আছিল আৰু আজিও প্ৰচলিত হৈ আছে। এই ক্ষেত্ৰত আমি তেওঁক জাতীয় চিন্তাৰ নায়ক বুলিও অভিহিত কৰিব পাৰোঁ। দেশপ্ৰেমমূলক গীতসমূহে এটা জাতিৰ উত্তৰণত কেনে ভূমিকা পালন কৰে, সেইয়া সকলোৰে জ্ঞাত। তাহানিতে তেওঁ ৰচনা কৰা দেশপ্ৰেমমূলক গীতসমূহে আজিও

প্ৰতিজন অসমীয়াক জাগ্ৰত কৰিব পৰাকৈ চিৰসেউজ হৈ আছে। হাজৰিকাদেৱৰ বলিষ্ঠ কণ্ঠ আৰু দেশপ্ৰেমমূলক গীতসমূহত সন্নিৱিষ্ট কৰা শব্দৰ প্ৰয়োগে দেশপ্ৰেমমূলক গীতসমূহক এক সুকীয়া মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। তেওঁ ৰচনা কৰা বেছিভাগ দেশপ্ৰেমমূলক গীততেই আছে বহু ঘটনাৰ ইতিহাস। অসমৰ ইতিহাসৰ গৌৰৱোজ্জ্বল দিশটোৰ উল্লেখ কৰি তেখেতে জনতাক উদ্ধুদ্ধ কৰি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। দেশপ্ৰেমমূলক গীতসমূহ হ'ল — জাতিৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ মূলমন্ত্ৰ। নিঃসন্দেহে আমি ক'ব পাৰোঁ যে অসমীয়া জাতিক ভৱিষ্যতে অনুপ্ৰেৰণা যোগাই থাকিব। তেওঁৰ ৰচিত কেইটামান গীতত কেনেধৰণে দেশপ্ৰেম প্ৰতিফলিত হৈছে আৰু জাতীয় জীৱনত ইয়াৰ কেনেধৰণৰ গুৰুত্ব আছে তাক তলত চমুকৈ পৰ্যালোচনা কৰা হ'ল—

১৯৪২ চনত মহাত্মা গান্ধীৰ আহ্বানমৰ্মে সৰ্বব্যাপী ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামীসকলৰ ত্যাগ আৰু সংকল্পক লৈ ড° ভূপেন হাজৰিকাই ৰচনা কৰিছিল— “অগ্নিযুগৰ ফিৰিঙতি মই, নতুন ভাৰত গঢ়িম” নামৰ গীতটি। ‘কৰিম নাইবা মৰিম’ - এই মন্ত্ৰেৰে সমগ্ৰ ভাৰতবাসীয়ে যেতিয়া আন্দোলনত জঁপিয়াই পৰিছিল, তেতিয়া এখন নতুন সমাজতান্ত্ৰিক ভাৰতবৰ্ষৰ সপোন দেখিছিল ড° ভূপেন হাজৰিকাই। তেওঁ গীতৰ মাজেৰেই প্ৰকাশ কৰিছিল নৰকঙ্কালৰ অস্ত্ৰ সাজি শোষণকাৰীক বধ কৰাৰ কথা, সৰ্বহাৰাৰ

সৰ্বস্ব ঘূৰাই অনাৰ কথা, অস্পৃশ্যতাক নাশ কৰাৰ কথা, প্ৰাচীৰ ভাঙি সকলো জাতিক একগোট কৰি সাম্যৰ সৰগ বচনা কৰাৰ কথা। নকৈ গঢ়িব খোজা মাতৃভূমিখন কেনেকুৱা সৰগ হ'ব, সেই কথা তেওঁ প্ৰয়োগ কৰা শব্দৰ ভাঙাৰে স্পষ্টকৈ দাঙি ধৰিছে। মাতৃভূমিখন সঁচাকৈয়ে বৰ মনোৰম আৰু প্ৰতিজন সংগ্ৰামী লোকৰ মাতৃভূমি এনেকুৱা হোৱাই উচিত বুলি আমি ভাবোঁ। বিপ্লৱী কথাছবিখনৰ বাবে বচনা কৰা “অ ভাৰতীয়ে, অ পৃথিৱীয়ে” এটি উল্লেখযোগ্য দেশপ্ৰেমমূলক গীত, য'ত ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা লাভৰ ইতিহাস ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ মহান নেত্ৰসকলৰ মহানবাণীসমূহে কেনেকৈ জনতাক নিতৌ মহাবল যাঁচিছিল, স্বাধীনতা সংগ্ৰামে কেনেধৰণে পৰিৱৰ্তন সূচনা কৰিছিল, এই সকলোবোৰ এই গানটোৰ মাজেৰে প্ৰকাশ হৈছে। গীতটিত আছে স্বদেশপ্ৰীতি আৰু স্বাধীনতাৰ ইতিহাস।

পিয়লী ফুকন কথাছবিখনৰ বাবে ড° ভূপেন হাজৰিকাই বচনা কৰিছিল— “বমকে জমকে আছিল মোৰ অসমী/সোণৰ কপৌফুল পিন্ধি” নামে এক মনপৰশা দেশপ্ৰেমমূলক গীত। মানসেনাৰ অসমলৈ আগমন ঘটাব আগলৈকে অসমৰ ইতিহাস আছিল সোণালী ইতিহাস। পূৰ্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁই আৰু বদনচন্দ্ৰ বৰফুকনৰ ব্যক্তিগত সংঘাতে অসমলৈ মান নামৰ অসুৰৰ আগমন ঘটেছিল। ফলত সোণৰ কপৌফুল পিন্ধি থকা অসমী আইয়ে যাতনা ভোগ কৰিবলগীয়াত পৰিছিল। অসমী আইৰ যাতনা দেখি ফেচাই কুকলিয়াইছিল। গীতটিত অসমী আইয়ে ডিঙিত শিলিখাৰ মণি, গাত কিংখাপ আৰু হাতত জেতুকাৰ বোল লোৱাৰ কথা কৈছে। গীতটোত সম্পূৰ্ণকৈ ফুটি উঠিছে মানৰ আগমনৰ আগৰ সময়ৰ এক সম্পূৰ্ণ ইতিহাস। পৰৱৰ্তী দিনত মানসেনাক বিতাড়ন কৰিবৰ বাবে ইষ্ট-ইণ্ডিয়া কোম্পানিৰ অসমলৈ আগমন ঘটিল আৰু সমগ্ৰ অসমখনেই তেওঁলোকৰ সাম্ৰাজ্যৰ ভিতৰত চামিল কৰি ল'লে। এই সমগ্ৰ ঘটনাবাজিক হাজৰিকাদেৱে গীতৰ মাজেৰে এনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছে— “কোম্পানি আহিলে মুখত হাঁহি লৈ এখশ্বেক বহৌ দেই বুলি বহিব পাই তেওঁ বৰষৰ সোমালে শেলেৰে বুকুতে হানি।” দেশপ্ৰেমৰ ভাব তীব্ৰভাৱে প্ৰকট কৰি গীতৰ শেষত তেওঁ সকলো অসমবাসীক আহ্বান জনাইছে স্বাধীন অসমীৰ ডিঙিত আঁৰি থোৱা লোৰ শিকলিডাল ভাঙি অসমী আইক মুক্ত কৰিবৰ বাবে। গীতটোত ব্যৱহাৰ কৰা শব্দৰ প্ৰয়োগ সঁচাকৈয়ে উচ্চ মানৰ। সংগ্ৰামী ইতিহাসত এনেবোৰ গীতে বৰ্তমানৰ প্ৰতিজন সংগ্ৰামী লোকক জাতীয় ভাবধাৰা জাগ্ৰত কৰাত সহায় কৰিব বুলি আমি ভাবোঁ।

১৯৬২ চনৰ চীন-ভাৰত যুদ্ধৰ চীনা সৈন্যৰ আক্ৰমণাত্মক ৰূপ দেখি তেওঁৰ প্ৰাণে হাঁহাঁকাৰ কৰি উঠিছিল আৰু তাৰেই ফলত সৃষ্টি হৈছিল “কত জোৱানৰ মৃত্যু হ'ল” গীতৰ মাজেৰে জোৱানসকলে দেখুওৱা স্বদেশপ্ৰেম আৰু ত্যাগক শ্ৰদ্ধাঞ্জলি জনাইছিল। হিমালয়খন ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰহৰী হ'লেও সেই সময়ত সেই প্ৰহৰীয়ে দেশক সুৰক্ষা দিয়াত ব্যৰ্থ হৈছিল। অৰুণাচল প্ৰদেশৰ

টাৱাঙলৈ যাত্ৰা কৰিলে যাত্ৰা পথত পোৱা যায় যশৱন্ত গড়, বমডিলা, জঙ আদি ঠাই য'ত চীন-ভাৰত যুদ্ধৰ বহু ঘটনাৰ ইতিহাস আৰু স্মৃতি জড়িত হৈ আছে। বোধ হয় এই সকলোবিলাক দেখিয়েই ড° হাজৰিকাদেৱে চীনৰ আক্ৰমণক পশুত্ৰ আখ্যা দিছিল আৰু তেনে আক্ৰমণক ভৱিষ্যতে প্ৰতিবোধ কৰিবৰ বাবে এটি চিৰজাগ্ৰত বাহিনী নিতান্তই প্ৰয়োজন বুলি গীতৰ মাজেৰে প্ৰকাশ কৰিছিল। গীতটোত জোৱানসকলৰ তীব্ৰ দেশপ্ৰেম আৰু ত্যাগক উচ্চস্বৰে প্ৰশংসা কৰি এনেদৰে কৈছিল— “প্ৰতি জোৱানৰ বস্ত্ৰে বিন্দু/হ'ল সাহসৰ অনন্ত সিদ্ধ/সেই সাহসৰ দুৰ্জয় লহৰে/যাঁচিলে প্ৰতিজ্ঞা জয়ৰে।” আজিৰ দিনটো যদি কোনোবা জোৱানে পৰ-বাপ্ত্ৰৰ লগত যুদ্ধ কৰিবলগীয়াত পৰে, তেতিয়াহ'লে এই গীতটো শুনিলেই গাত দেশপ্ৰেম ভাবধাৰা আপোনা-আপুনি জাগ্ৰত হ'ব আৰু দুগুণ উৎসাহেৰে যুদ্ধভূমিত বীৰত্ব প্ৰদৰ্শন কৰিব পাৰিব বুলি আমাৰ বিশ্বাস। এই ধৰণৰ গানে হৃদয়ত দেশপ্ৰেমৰ বীজ অংকুৰিত কৰাই নহয়, মনোবলো যথেষ্ট পৰিমাণে বৃদ্ধি কৰাত সহায় কৰে।

অসমৰ বিপ্লৱী ছহিদ চাহ খেতিয়ক মণিৰাম দেৱানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ১৯৬৩ চনতে নিৰ্মাণ কৰা কথাছবি *মণিৰাম দেৱান*ত ড° ভূপেন হাজৰিকাদেৱে লিখিছিল “তপ্ত তীখাৰে অগ্নি শক্তি” নামৰ এটি গীত। গীতটোত ব্যৱহাৰ কৰা শব্দ আৰু সুৰত পদে পদে দেশপ্ৰেমৰ গোক্কে আমোলমোলাই আছে। শোষণত জঞ্জৰিত সহস্ৰ মানুহৰ আৰ্তনাদ শুনি তেওঁ নিজেই শংকিত হৈ পৰিছিল আৰু সেইবাবেই জনতাতন্ত্ৰৰ অস্ত্ৰ সাজি লৈ স্বতন্ত্ৰতা আনিব বুলি দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ হৈছিল। গীতত তেওঁ উল্লেখ কৰিছে এদিন ফল্গুসদৃশ গুপ্ত সংগ্ৰাম চলিছিল। আজিও যদি চলিছে, তেন্তে ই চলিছে শোষণজৰ্জৰ সহস্ৰ মানুহৰ আৰ্তনাদ নোহোৱা কৰাৰ লক্ষ্য লৈছে আৰু যিয়েই নহওক কিয়, ভাৰতৰ মাটিক, ভাৰতৰ ঐতিহ্যক পদাঘাত কৰা শতৰুক আৰু কেতিয়াও লাই দিয়া নহ'ব। গীতেৰেই দেশবাসীক আহ্বান জনাইছে দেশপ্ৰেম জাগ্ৰত কৰি দেশৰ হকে মৰিবলৈ, অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে যুঁজিবলৈ আৰু শেষত কৈছে “সত্যৰ আজি হ'ব জয় হে জয়। হে হেইয়া কি বাম বাম”। সেই একেখন কথাছবিৰে আন এটা অতিকৈ জনপ্ৰিয় গীত “বুকু হম হম কৰে”। গীতটিত মণিৰাম দেৱানৰ চৰিত্ৰটোৰ যোগেদি এজন দেশপ্ৰেমিকে দেশক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰিবৰ বাবে কেনে পদক্ষেপ লৈছিল তাক প্ৰতিফলিত কৰা হৈছে। নিজৰ মাতৃভূমিৰ চৌপাশৰ গড় সুপৰিকল্পিতভাৱে ৰক্ষা নকৰিলেই দেশক এন্ধাৰে আৱৰি ধৰে আৰু তেতিয়াই মাতৃভূমিক ৰক্ষা কৰিবলৈ বুকুখনে হম হম কৰে বুলি গীতৰ মাজেৰে ড° হাজৰিকাদেৱে প্ৰকাশ কৰিছে। গীতত তেওঁ উল্লেখ কৰিছে— “পুত্ৰ হৈ মই কিমতে তৰোঁ? আই তোৰে হৈ মই মৰোঁ”। এনেকুৱা স্বদেশপ্ৰীতি গীতত প্ৰকাশ কৰিবলৈ হ'লে গীতিকাৰজন কিমান দেশপ্ৰেমীক হ'ব লাগিব সেই কথা উল্লেখ কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। দেশৰ চৌপাশৰ গড় ব্ৰজ সমান দৃঢ় আৰু সেই দৃঢ় গড় সুৰক্ষা দিয়াত কিঞ্চিত্তো বিলম্ব কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। আই মাতৃক সান্ধনা দিব লাগিব দেশক মুক্ত কৰি আৰু আই মাতৃৰ বাবে যিখন থাপনা পতা হ'ব, সেইখন হ'ব শোণিত

ত্যাগেৰে বচা। তেওঁৰ দেশপ্ৰেম কিমান গভীৰ আৰু দেশৰ কাৰণে কৰা কল্পনা কিমান উচ্চ আছিল সেই কথা তেওঁৰ এই গীতটোত ব্যৱহাৰ কৰা শব্দসমূহেই দিয়ে।

১৯৬৪ চনত বচনা কৰা “আহ আহ ওলাই আহ সজাগ জনতা” গীতটো অতিকৈ জনপ্ৰিয় দেশপ্ৰেমমূলক গীত। বামৰ দেশত যেতিয়া বাৰণৰ সংখ্যা বেছি হয়, তেতিয়াই প্ৰতিবাদৰ সময় আহি পৰে। দেশৰ বাৰণবিলাকক বধ কৰোঁতে জীৱনটো গ'লেও তাত আক্ষেপ কৰিবলগীয়া একো নাথাকে। আজিৰ দিনত দুৰ্নীতি, ভ্ৰষ্টাচাৰ, অনিয়মেৰে ডাঙৰ ডাঙৰ বাৰণবিলাকে আমাৰ দেশক গ্ৰাস কৰিছে আৰু সেই বাৰণবিলাকক নিপাত কৰিবৰ বাবেই সজাগ জনতাক সংগ্ৰাম কৰিবলৈ গীতৰ মাজেৰে সোঁৱৰাই দিছে। সংগ্ৰাম হ'ল জীৱনৰ আন এটি নাম আৰু এই বাৰণবধৰ সংগ্ৰামত সদায়ে জনতাৰ জয় হয়। এখন সুস্থিৰ, স্বচ্ছ আৰু নিকা-সমাজ আৰু দেশ গঢ়াৰ উদ্দেশ্যেই সকলো জনতাক “আহ আহ ওলাই আহ সজাগ জনতা” বুলি গীতৰ মাজেৰেই আহ্বান জনাইছে। এনেবিলাক গীতে এখন সমাজলৈ কেনেদৰে পৰিৱৰ্তন আনিব, কেনেদৰে জনতাক সজাগ কৰিব আৰু কেনেদৰে দৃষ্ট শক্তিৰ পৰা দেশক ৰক্ষা কৰিব— এই বাৰ্তা প্ৰেৰণ কৰিছে।

মহামিলনৰ তীৰ্থ হ'ল মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰ, ১৯৭৯ আৰু ১৯৮০ চনত ব্ৰহ্মপুত্ৰক কোনোবাই বাৰুকৈয়ে জোকালে। অসমৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ সংগ্ৰামত ব্ৰতী হোৱা অগণন সংগ্ৰামী জনতাৰ উত্তাল ৰূপ দেখি ড° ভূপেন হাজৰিকাদেৱে বচনা কৰিছিল “আজি ব্ৰহ্মপুত্ৰ হ'ল বহিমান” নামৰ দেশপ্ৰেমমূলক গীত। তেওঁ জাতীয় চেতনাক জাগ্ৰত কৰিবৰ বাবে কৈছিল— “১৯৮০ চনত ব্ৰহ্মপুত্ৰ বহিমান হৈছে। পৃথিৱীয়ে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পৌৰুষলৈ ডিঙি মেলি চাইছে। চাবলৈ বাধ্য হৈছে। এই বহিয়ে কাকো নদহে। এই বহিয়ে মানৱতাৰ অধিকাৰৰ জ্যোতি আৰু উত্তাপহে বিলায়। সেই বহিৰ জ্যোতিত যদি মোৰ গীতৰ সৰু সঙ্কলনটোয়ে জোনাকী পৰৱৰাৰ দৰে সহস্ৰ লুইতপৰীয়াক অকণো পোহৰ যাঁচিব পাৰে মই ধন্য মানিম।”

১৯৮২ চনত হাজৰিকাদেৱৰ কণ্ঠত নিগৰি উঠিছিল “অসমী আইৰে লালিতা পালিতা” নামে আন এটি গীত। অসমী আই হ'ল বাবেবৰণীয়া কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ মিলনভূমি। এই আইৰ কোলাতে কিছুমান এনে কন্যা আছে যিয়ে অসমী আইৰ কোলাতে লালিতা-পালিতা হৈছে, আইৰ মাটি, পানী, বায়ু সেৱন কৰিছে অথচ তেওঁলোকৰ মাতৃভাষা অসমীয়া নহয়। কিন্তু অসমী আইৰ প্ৰতি আছে তীব্ৰ মৰম আৰু ভালপোৱা। অসমী আইৰ সন্মান ৰক্ষা কৰিবৰ বাবে এওঁলোক প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ। অসমী আইৰ মাতৃৰ আৰ্জীৱন শুনা, মুগাৰে বটিয়া বটা, বৰলুইতৰ শীতল পানী পান কৰা, গধূলিৰ কেতেকীৰ সুবাসত আমোলমোল বতাহ খাই ডাঙৰ হোৱা এইসকল অসমী আইৰ তোলনীয়া জীয়ে অসমীয়াৰ সন্মান সদায়ে ৰাখিছে আৰু ভৱিষ্যতেও ৰাখিব বুলি গীতত উল্লেখ কৰিছে। মাতৃভাষা অসমীয়া নহ'লেও অসমী আইৰ প্ৰতি যে দেশপ্ৰেম আছে সেই কথাও গীতটোত উল্লেখ কৰিছে।

বিংশ শতাব্দীৰ ১৯৮৩ বৰ্ষটো অসমৰ ইতিহাসৰ বাবে বিশেষ গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনাৰে পৰিপূৰ্ণ। বিদেশী বিতাড়ন কৰি নিজ মাতৃভূমিক ৰক্ষা কৰাটো যেন প্ৰত্যেকজন অসমীয়া ডেকাৰ কৰ্তব্য আছিল। মাতৃভূমিৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ বাবে ওলাই অহা সংগ্ৰামী ডেকাসকলৰ বাবে হাজৰিকাই বচনা কৰিছিল ভালেকেইটি দেশপ্ৰেমমূলক গীত। “জুয়ে পোৰা তিৰাশী” গীতটিত অসম আন্দোলনৰ এখন সুকীয়া প্ৰতিচ্ছবি পোৱা যায়। ৮৩ চনৰ নিৰ্বাচনত বহু অসমীয়া যুৱক চৰকাৰী ষড়যন্ত্ৰৰ বলি হৈছিল।

এখন গাঁৱৰ এজন ডেকা শিক্ষিত ল'ৰা যাৰ সমকক্ষ আন দহখন গাঁৱত কোনো নাই, যাৰ সপোন আছিল এখন সুন্দৰ অসম গঢ়াৰ, কিন্তু হঠাৎ নোহোৱা হৈ গ'ল। ইয়াৰ প্ৰতিক্ৰিয়া ককায়েক, পৰিয়াল আৰু গাঁওখনত কেনে হয়, তাক গীতৰ মাজেৰে সুন্দৰকৈ হাজৰিকাদেৱে উপস্থাপন কৰিছে। গীতটিয়ে এক অব্যক্ত বেদনা-গধুৰ ভাব প্ৰকাশ কৰাৰ লগতে অস্তিত্বৰ চিত্ৰও দাঙি ধৰিছে। ৮৩ৰ আন্দোলনত হেজাৰজন অসমীয়াৰ ৰক্তেৰে অসমত ৰক্তনদী বৈছিল আৰু ইয়াতে ক্ৰোধিত হৈ হাজৰিকাই ভাৰত চৰকাৰকো গীতৰ মাজেৰেই সতৰ্কবাণী শুনাইছিল এনেদৰে,— তিৰাশীৰ হত্যা যেন পুনৰ নহয়, যদি হয় ভাৰততো হ'ব যে প্ৰলয়। বিভেদকামীক দিব চিতা আৰু কবৰ। তীব্ৰ দেশপ্ৰেমৰ গোক্কে থকা এই গীতটো আজিৰ দিনতো খুবাই প্ৰাসঙ্গিক। অন্তৰত দেশপ্ৰেমৰ ভাব নাথাকিলে এনে গীতৰ সৃষ্টিও সম্ভৱ নহয়। অসম আন্দোলনৰ ভৰপূৰ সময়ৰ আন এটি উল্লেখযোগ্য দেশপ্ৰেমমূলক গীত আছিল “তেজ দিলা প্ৰাণ দিলা ডেকা বন্ধু”। আন্দোলনত প্ৰাণ উৎসৰ্গা কৰা তৰুণ যুৱকসকলৰ ত্যাগ যাতে সদায়ে অমৰ হৈ থাকে তাক উপলব্ধি কৰিয়েই তেওঁ এই গীতটো বচনা কৰিছিল। লুইতৰ পাৰৰ ডেকা বন্ধুৰে নিজৰ মাতৃভূমিৰ বাবে প্ৰাণ দিলে, ত্যাগ দিলে আৰু দিলে তেজ। তেওঁলোকৰ এই উৎসৰ্গা জোন-বেলি থকা দিনলৈকে গুণগুণাই থকা শুনিলে পোৱা যাব। অসম আন্দোলনৰ ছহিদসকলৰ কেঁচা তেজৰ প্ৰতি সশ্ৰদ্ধ প্ৰণাম জনাই ড° ভূপেন হাজৰিকাদেৱে বচনা কৰিছিল “ছহিদ প্ৰণামো তোমাক” নামৰ আন এটি উল্লেখযোগ্য দেশপ্ৰেমমূলক গীত। গীতটোত ছহিদসকলে দেশপ্ৰেমৰ বাবে কৰা ত্যাগক প্ৰণাম জনাই উল্লেখ কৰিছে— অসমী আই ভাৰতীৰ নুমলীয়া জী আৰু সেই নুমলী জীৰ মান-মৰ্যাদাক ৰক্ষা কৰিবলৈ তেওঁলোকে প্ৰাণ দিলে, জাতিৰ স্বকীয়তা ৰক্ষা কৰিবৰ বাবে অহিংসা নীতি হাতত লৈ দানৱীয় শক্তিসমূহক নিপাত কৰিলে, সূৰ্য্য হৈ অসমলৈ প্ৰভাত আনিলে। সৌভাগ্য, অসম মাতৃৰ বাবে আমাৰ জীৱনকালত তুমি জনম লভিলা, দুৰ্ভাগ্য আমাৰ, আমাক জীয়াবলৈ অকালতে মৃত্যুবৰণ কৰিলা। কোনো লোকে যদি এই ছহিদৰ ত্যাগক অপমান কৰে তেতিয়াহ'লে তাৰ প্ৰতিবাদো হ'ব আণ্ডেয়গিৰি সদৃশ। গতিকে কি এক দুৰ্বাৰ দেশপ্ৰেম হাজৰিকাদেৱৰ অন্তৰত আছিল সেইয়া এই গীতসমূহেই প্ৰমাণ কৰে।

“আকৌ শৰাইঘাট হ'ব পাৰে কাহানিবা” আন এটি উল্লেখযোগ্য দেশপ্ৰেমমূলক গীত। গীতটোত অতীতক সুঁৱৰি বৰ্তমান

কেনেদৰে দেশক উদ্ধাৰ কৰাৰ বাবে সাজু হৈ থাকিব লাগে তাক উল্লেখ কৰিছে। *মই লাচিত কৈছোঁ, মোৰ সঘনাই নাম লোৱা লুইতপৰীয়া ডেকা দল* আন এটি উল্লেখযোগ্য দেশপ্ৰেমমূলক গীত, গীতত উল্লেখ কৰিছে কি ধৰণে লাচিত বৰফুকনে নৰীয়া দেহাৰে মোগলৰ স'তে যুঁজ কৰিছিল আৰু দেশ ৰক্ষা কৰিছিল। গীতত সতৰ্ক কৰিছে কি ধৰণে বদনচন্দ্ৰ বৰফুকন আৰু লালুকসোলা মোমাইতামূলীৰ নিচিনা দেশদ্রোহীসকলক সময় থাকোঁতেই নিঃশেষ কৰিবৰ বাবে, সাৱধান কৰিছে ডা-ডাঙৰীয়াসকলক বৰতোপ, হেংদাঙ, ঢাল-তৰোৱাল লৈ সাজু হৈ থাকিবলৈ। গীতৰ মাজেৰেই কৈছে— *যাই যদি যাওক সহস্ৰ প্ৰাণ, গঢ়োঁতে ধুনীয়া স্বদেশ।* দুষ্কৃতিকাৰীৰ কোনো ক্ষমা নাই। অজস্ৰ প্ৰাণ আহুতি দি নতুনকৈ গঢ়ি তুলিব খোজা স্বদেশখন যে কিমান অপূৰ্ব সুন্দৰ হ'ব তাক ব্যাখ্যা কৰোঁতাজনেহে বুজি পাব।

ড° ভূপেন হাজৰিকাই *নতুন পুৰুষ তুমিতো নোহোৱা আৰু ভীৰু কাপুৰুষ। হাতে-কামে আজি যদি নোহোৱা পুৰুষ কাইলৈ হ'বা তুমি পুৰণি পুৰুষ* - এই গীতটোৰ জৰিয়তেও কৈছে - মাতৃভূমিৰ বাবে ওলাই অহা নতুন পুৰুষসকলে ঠেকি ঠেকি শিকিব লাগিব, জীৱন যুঁজত সংগ্ৰাম অব্যাহত ৰাখিব লাগিব, বাইজৰ আশা-ভৰষাক বাস্তৱায়িত কৰিব পাৰিব লাগিব, তেতিয়াহে নতুন পুৰুষ হ'ব, অনাগত দিনৰ উজ্জ্বল পুৰুষ।

উপৰিউক্ত আলোচনাৰ ভিত্তিত আমি ড° ভূপেন হাজৰিকাক নিঃসন্দেহে এজন দেশপ্ৰেমিক আৰু জাতীয় চিন্তাৰ নায়ক বুলি অভিহিত কৰিব পাৰোঁ। তেওঁৰ দ্বাৰা ৰচিত দেশপ্ৰেমমূলক গীতসমূহে অসমীয়া জাতিৰ জীৱনত এক সুকীয়া বৈশিষ্ট্য বহন কৰি আহিছে। দেশ আৰু স্বজাতিৰ কাৰণে ৰচনা কৰা এই গীতসমূহ কালজয়ী গীত। জাতি এটাৰ পৰিচয় বহন কৰে সংস্কৃতিয়ে, ভাষাই। হাজৰিকাদেৱেও সংস্কৃতিৰ জৰিয়তেই অসমীয়া জাতিটোক বিশ্বৰ

সহায় লোৱা পুথি:

- 1) *ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত আৰু জীৱন ৰথ* : ড° দিলীপ কুমাৰ দত্ত।
- 2) *ভূপেন হাজৰিকা জনসংস্কৃতি পৰিক্ৰমা* : লোকনাথ গোস্বামী।
- 3) *গীতাৱলী (ভূপেন হাজৰিকাৰ গীত সমগ্ৰ)* : (সম্পা.) সূৰ্য হাজৰিকা।
- 4) *মই এটি যাযাবৰ* : ভূপেন হাজৰিকাদেৱৰ অনুলিখিত আত্মজীৱনী।
- 5) *বহিমান ব্ৰহ্মপুত্ৰ* : ভূপেন হাজৰিকাদেৱৰ জাতীয়তাবাদী চেতনাৰে সমৃদ্ধ গীতৰ সংকলন।

অন্যান্য প্ৰাস্তত পৰিচয় কৰাই দিছিল। বিশ্বৰ অন্য প্ৰাস্তত গীত পৰিৱেশন কৰা তেওঁৰেই প্ৰথমজন অসমীয়া। সংস্কৃতিৰ অবিহনে এটা জাতি মেৰুদণ্ডহীন। এটা জাতি নিঃশেষ হ'বলৈ হ'লে প্ৰথমতে নিঃশেষ হ'ব লাগিব তাৰ সংস্কৃতি। একবিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিতে গোলকীকৰণৰ প্ৰভাৱে মানুহক দিনক দিনে আত্মকেন্দ্ৰিক কৰি তুলিছে। দেশ, জাতি আৰু সমাজৰ কথা ভাবিবলৈ মানুহৰ হাতত সময় নাই। সকলো কেবল নিজক লৈয়ে ব্যস্ত। আজি বিশ্বৰ বহু জাতিৰ অস্তিত্ব বিপদাপন্ন হৈ পৰিছে। ইয়াৰ মূল কাৰণ হ'ল সংস্কৃতিৰ অবক্ষয়। বিশ্বায়নৰ টোত উঠি বহু জাতিয়ে নিজৰ সংস্কৃতি পাহৰি আনৰ সংস্কৃতিক আঁকোৱালি ল'বলৈ কুষ্ঠাবোধ কৰা নাই। ফলত বিস্তৰ ক্ষতি হৈছে নিজৰ সংস্কৃতিৰ। বিপদাপন্ন হৈ পৰিছে নিজৰ অস্তিত্ব। ভাৰতবৰ্ষৰো বহুত প্ৰদেশত পশ্চিমীয়া সংস্কৃতিৰ অন্ধ অনুকৰণে নিজৰ সংস্কৃতিৰ বিলুপ্তিকৰণত ইন্ধন যোগাইছে। অৱশ্যে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল ইয়াৰ ক্ষেত্ৰত ব্যতিক্ৰম। আমাৰ অসমীয়া জাতিটোৰ প্ৰধান পৰিচয়েই হ'ল আমাৰ বিবিধা-সংস্কৃতি। ড° হাজৰিকাদেৱৰ সৃষ্টিৰাজীয়ে যেন আমাৰ জাতিটোৰ পৰিচয় সবল ৰূপত দাঙি ধৰি এক দৃঢ় ভূমিকা পালন কৰিলে। অসমৰ সংস্কৃতিৰ সাৰস্বা পথাৰখনত তেওঁ আগবঢ়োৱা অৱদানেৰে আমাক অধিক চহকী কৰিলে। তেওঁৰ দেশপ্ৰেমমূলক সৃষ্টিৰাজীয়ে যেন আমাৰ জাতিটোক যুগ যুগ ধৰি জীয়াই ৰাখে, জাতীয় চেতনাক যেন জাগ্ৰত কৰি ৰাখে আৰু ভৱিষ্যত প্ৰজন্মৰ বাবেও যেন আদৰ্শ হৈ ৰয় ইয়াকে আমি কামনা কৰিছোঁ। যিমান দিনলৈ মহাবাহু ব্ৰহ্মপুত্ৰ বৈ থাকিব, যিমান দিনলৈ অসমীয়া জাতি জীয়াই থাকিব, যিমান দিনলৈ অসমীয়া সভ্যতা-সংস্কৃতি প্ৰবাহমান হৈ থাকিব, সিমান দিনলৈকে হাজৰিকাদেৱৰ মনপৰশা দেশপ্ৰেমমূলক গীতসমূহো অসমীয়া জাতিৰ মাজত চিৰসেউজ হৈ থাকিব। ●

টেষ্ট'ফ'বিয়া : শিক্ষাৰ্থীৰ বিশেষ মনোদৈহিক সমস্যা

ড° মনোজ কুমাৰ চুতীয়া, অধ্যাপক, শিক্ষা বিভাগ

শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মাজত সততে দেখা পোৱা এক গুৰুত্বপূৰ্ণ মনোশাৰীৰিক সমস্যা বা ব্যাধি হৈছে টেষ্ট'ফ'বিয়া বা পৰীক্ষাভয়। কম বেছি পৰিমাণে এনে ভয় সকলোবোৰ শিক্ষাৰ্থীৰ ক্ষেত্ৰতে দেখা পোৱা যায়। আনকি সমাজ-জীৱনত অতি প্ৰভাৱশালী তথা বৰেণ্য ব্যক্তিবোৰো এনে পৰীক্ষা ভয় থকা বুলি প্ৰমাণিত হৈছে। আমেৰিকাৰ প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি আব্ৰাহাম লিংকন, ইংৰাজী সাহিত্যৰ প্ৰখ্যাত কবি আলফ্ৰেড টেনিচন তথা মনোবিজ্ঞানী চিগ্‌মণ্ড ফ্ৰয়ড আদিৰ দৰে বিভিন্ন ক্ষেত্ৰৰ পুৰোধা মনিষীৰো ছাত্ৰাৱস্থাত পৰীক্ষা ভয় থকা বুলি অধ্যয়নত প্ৰকাশ।

পৰীক্ষা ভয় বা টেষ্ট'ফ'বিয়া এক বিশেষ ধৰণৰ মনোদৈহিক ব্যাধি। ফ'বিয়াৰ সাধাৰণ অৰ্থ হৈছে অকাৰণ বা অহেতুক ভয়। এতেকে টেষ্ট'ফ'বিয়া বা পৰীক্ষা ভয় হৈছে পৰীক্ষাৰ প্ৰতি হোৱা অহেতুক বা অকাৰণ ভয়। বৰ্তমান সময়ত শিক্ষাৰ্থীৰ মাজত এনে ব্যাধি আৰু অধিক হোৱা দেখা যায়। বৰ্তমানৰ নম্বৰ সৰ্বোচ্চ শিক্ষাব্যৱস্থাত তেনে হোৱাটোৱেই স্বাভাৱিক। মাক-দেউতাক, অভিভাৱক তথা শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আদিয়ে শিক্ষাৰ্থীয়ে পৰীক্ষাত ভাল নম্বৰ লাভ কৰাৰ ওপৰত অত্যধিক গুৰুত্ব দি শিক্ষাৰ্থীৰ মনত প্ৰবল মানসিক হেঁচাৰ সৃষ্টি কৰে। এনে মানসিক হেঁচাই শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মনত পৰীক্ষাৰ প্ৰতি অহেতুক ভয়ৰ সৃষ্টি কৰে। পৰীক্ষাৰ প্ৰতি অলপীয়া ভয় বা চিন্তা প্ৰত্যেক শিক্ষাৰ্থীৰে থকাতো ভাল। এনে ভয়ে শিক্ষাৰ্থীক পঢ়াৰ প্ৰতি অধিক আগ্ৰহী কৰি তোলে আৰু ভাল পাৰদৰ্শিতা দেখুওৱাত অৰিহণা যোগায়। কিন্তু পৰীক্ষাৰ প্ৰতি অত্যধিক উৎকণ্ঠা বা ভয় সৃষ্টি কৰা উচিত নহয়। ই ভাল পাৰদৰ্শিতা প্ৰদৰ্শনৰ পৰিপন্থী। কেতিয়াবা কেতিয়াবা শিক্ষাৰ্থীৰ মনত এনে ভয় ইমান বেছি প্ৰবল হয় যে অপৰিপক্ক শিক্ষাৰ্থীয়ে আপোনঘাটা হোৱাৰ পথ বাছি ল'বলৈকো কুষ্ঠাবোধ নকৰে।

টেষ্ট'ফ'বিয়াৰ মনোদৈহিক লক্ষণ :

টেষ্ট'ফ'বিয়াত ভোগা পৰীক্ষাৰ্থীসকলৰ শৰীৰ আৰু মনত

কেতবোৰ বিশেষ লক্ষণে দেখা দিয়ে। এনে কেতবোৰ সাধাৰণ লক্ষণ হ'ল -

- অসুস্থতা অনুভৱ কৰা
- মানসিক চিন্তা শূন্যতা
- মনোনিৰ্বেশত জটিলতা
- নেতিবাচক চিন্তন
- মূৰ কামোৰণি আৰু মূৰ আচন্দ্রাই কৰা
- হঠাতে ঘামি উঠা
- হঠাতে মুখখন শুকান লগা
- সঘন উশাহ-নিশাহ আৰু হৃদস্পন্দন
- সঘন শৌচ-প্ৰসাৱৰ প্ৰৱণতা
- অলপতে ভাগৰ অনুভৱ কৰা
- ভোক অনুভৱ নকৰা
- নিদ্ৰাহীনতা, আদি।

টেষ্ট'ফ'বিয়াৰ প্ৰধান কাৰণ কেতবোৰ হ'ল -

1. বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে পৰীক্ষাৰ্থীসকলৰ যথোপযুক্ত জ্ঞান নথকাৰ বাবে তেওঁলোকৰ মনত পৰীক্ষাৰ প্ৰতি ভয়, এক অন্যতম কাৰণ।
2. পৰীক্ষাৰ নিৰপেক্ষহীনতা, মূল্যায়নৰ অনিৰ্ভৰযোগ্য মাপকাঠী আদিৰ দৰে পৰীক্ষা সংক্ৰান্তীয় নেতিবাচক চিন্তা-চৰ্চাৰ বাবে শিক্ষাৰ্থীৰ মনত পৰীক্ষা ভয় ওপজে।
3. আকাঙ্ক্ষিত ফলাফলৰ অনিশ্চয়তা আৰু ভৱিষ্যতৰ সুৰক্ষাহীনতাই শিক্ষাৰ্থীৰ মনত পৰীক্ষা সম্পৰ্কে ভয় ভাব সৃষ্টি কৰাত অৰিহণা যোগায়।
4. অতুৎকণ্ঠা পৰীক্ষা ভয়ৰ অন্য এক প্ৰধান কাৰণ। কিছুসংখ্যক পৰীক্ষাৰ্থীয়ে পৰীক্ষা ওচৰ চপাৰ লগে লগে অধিক মানসিক উৎকণ্ঠাত দিন কটায়, যাৰ পৰিণতিত পৰীক্ষাৰ প্ৰতি অহেতুক ভয় ওপজে।
5. অধ্যয়ন বিমুখিতা পৰীক্ষা ভয়ৰ অন্য এক প্ৰধান কাৰণ। নিয়মীয়াকৈ পঢ়া-শুনা নকৰা শিক্ষাৰ্থীসকলে পৰীক্ষা ওচৰ

- চপাৰ লগে লগে পৰীক্ষা ভয়ত ভোগা স্বাভাৱিক।
৬. পৰীক্ষা সম্পৰ্কীয় কেতবোৰ ভ্ৰান্ত ধাৰণাৰ বাবেও পৰীক্ষাৰ প্ৰতি অহৈতুক ভয় ওপজে। পৰীক্ষাত লিখিব নোৱাৰা ভয়, উত্তৰ পত্ৰত ভুল হোৱাৰ ভয় আদিৰ দৰে ভিত্তিহীন কাল্পনিক কথাবোৰে কেতিয়াবা পৰীক্ষাৰ্থীৰ মনলৈ ভয়ৰ ভাব আনে।
  ৭. স্বাভাৱিক পাহৰণি টেষ্ট'ফ'বিয়াৰ আন এক প্ৰধান কাৰণ। পৰীক্ষা ওচৰ চপাৰ লগে লগে কিছুমান পৰীক্ষাৰ্থীয়ে সাধাৰণ কথাবোৰকে অস্বাভাৱিকভাৱে পাহৰিবলৈ লয়। এনে অস্বাভাৱিক পাহৰণিয়ে পৰীক্ষাৰ্থীৰ মনলৈ অহৈতুক ভয় কঢ়িয়াই আনে।

টেস্ট'ফ'বিয়া দূৰীকৰণৰ উপায় :

টেস্ট'ফ'বিয়া বা পৰীক্ষাভয় নিবাৰণৰ বাবে একে আধাৰতে সমাধান এটা দিব নোৱাৰি। ই এনে এক বেমাৰ নহয় যে নিৰ্দিষ্ট ঔষধ সেৱন কৰি নোহোৱা কৰিব পাৰি। পৰীক্ষাৰ্থী গৰাকীৰ সমস্যাক প্ৰকৃতি অনুধাৰন কৰি কেতবোৰ উপায় গ্ৰহণৰ যোগেদিহে সমাধান কৰিব পৰা যায়। এই ক্ষেত্ৰত তলৰ ব্যৱস্থাসমূহ গ্ৰহণ কৰিব পাৰি—

প্ৰথমতে, পৰীক্ষাৰ বাবে কেৱল পৰীক্ষাৰ আগে আগে প্ৰস্তুতি চলোৱাতকৈ আৰম্ভণিৰ পৰাই প্ৰস্তুতি চলাব লাগে। এনে প্ৰস্তুতিৰ অংশ হিচাপে যিমান পাৰি অধ্যয়নৰ পৰিসৰ বঢ়াব লাগে। অধ্যয়নৰ প্ৰাচুৰ্য্যই শিক্ষাৰ্থীৰ মনলৈ আত্মবিশ্বাস আনিব আৰু এই আত্মবিশ্বাসে তেওঁলোকৰ মনৰ পৰা পৰীক্ষাৰ প্ৰতি উদয় হোৱা অনাহক ভয় নোহোৱা কৰিব।

দ্বিতীয়তে, পাঠ্যবিষয় সম্যকভাৱে আয়ত্ত কৰিবৰ বাবে প্ৰত্যেক শিক্ষাৰ্থীয়েই এক অধ্যয়ন পৰিকল্পনা (Study plan) কৰা দৰকাৰ। সকলো বিষয়কে যথোপযুক্তভাৱে গুৰুত্ব প্ৰদান কৰি এনে আঁচনি বা পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰা উচিত। অধ্যয়নৰ পৰিকল্পনাই পৰীক্ষা প্ৰস্তুতিত প্ৰত্যেক শিক্ষাৰ্থীকে সহায় কৰিব, যাৰ বাবে পৰীক্ষা ভয়ৰ পৰিমাণ কমিব।

তৃতীয়তে, প্ৰত্যেক পৰীক্ষাৰ্থীয়ে পৰীক্ষাৰ বাবে পৰ্যাপ্ত অনুশীলন কৰিব লাগে। পৰীক্ষাত আহিব পৰা সম্ভাৱ্য প্ৰশ্নসমূহৰ আৰ্হি উত্তৰ লিখি চোৱা উচিত। তাৰোপৰি পৰীক্ষাত নিৰ্দিষ্ট সময়লৈ একেৰাহে বহি থকাৰ অভ্যাস কৰা, নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত প্ৰশ্নোত্তৰ লিখি শেষ কৰা, খৰকৈ আৰু শুদ্ধকৈ লিখাৰ অভ্যাস তথা নিজৰ শিকন গতিৰে আগবাঢ়ি অনুশীলন কৰিলে পৰীক্ষাৰ প্ৰতি ওপজা অনাহক ভয় বহু পৰিমাণে নোহোৱা হ'ব।

চতুৰ্থতে, বিশ্রাম (Relaxation) হ'ল পৰীক্ষা ভয় নিবাৰণৰ এক অতি ফলপ্ৰসূ উপায়। পৰীক্ষা প্ৰস্তুতিৰ বেলিকা মাজে মাজে নিজৰ মন আৰু শৰীৰক সম্পূৰ্ণ মুক্ত কৰি বিশ্রাম দিব লাগে। এনে বিশ্রামে দেহ-মনক সতেজ কৰিব আৰু ভয় সৃষ্টিকাৰী উপাদানসমূহক চিনাক্ত কৰি নিৰ্মূল কৰাত সহায় কৰিব।

পঞ্চমতে, হাস্যৰস মানসিক উৎকৰ্ষা নিবাৰণৰ মহৌষধস্বৰূপ। ই মানুহৰ মন-মগজুক সতেজ কৰি অধিক কৰ্মক্ষম কৰি তোলে, ফলত বিষয়বস্তুত মনোনিৱেশ কৰাত সহজ হয়। হাস্যৰসে মন প্ৰফুল্ল কৰে, অস্বাভাৱিক পাহৰণিৰ মাত্ৰা কমায়, অধ্যয়নৰ বিষয়বস্তু শৃঙ্খলিত কৰে, যাৰ ফলত শিকনৰ গতি বাঢ়ে আৰু পাৰদৰ্শিতাৰ মান উৰ্ধগামী হয়।

ষষ্ঠতে, পৰীক্ষা প্ৰস্তুতিৰ দোহাই দি কোনো শিক্ষাৰ্থীয়েই খোৱা-শুৱাৰ নিয়ম ভঙ্গ কৰিব নালাগে। ভোক-পিয়াহ সামৰি, টোপনি ক্ষতি কৰি পঢ়িলে লাভতকৈ পৰৱৰ্তী সময়ত লোকচানৰ আশংকাহে বেছি হয়। সেয়ে পৰীক্ষাৰ সময়ত সুন্দৰকৈ টোপনি যোৱাৰ লগতে নিয়মীয়াকৈ সুস্বাদু খাদ্য গ্ৰহণ কৰা উচিত।

সপ্তমতে, পৰীক্ষা সংক্ৰান্তীয় সকলোবোৰ নেতিবাচক চিন্তা পৰিহাৰ কৰি ইতিবাচকভাৱে আগবাঢ়িব লাগে। যোগাযুক্ত চিন্তা-চৰ্চাই মনলৈ সৎসাহস আনিব আৰু এনে সাহসে পৰীক্ষা ভয় লাগে লাহে নোহোৱা কৰিব।

অষ্টমতে, পৰীক্ষা প্ৰস্তুতিৰ দোহাই দি কোনো শিক্ষাৰ্থীয়েই নিজৰ নিয়মীয়া কাম-কাজবোৰ বন্ধ কৰি দিব নালাগে। পঢ়াৰ মাজে মাজে অলপীয়া খেলাধুলা, গান-শুনা আদি কামবোৰ মনোবিজ্ঞানসন্মত বুলি বিবেচনা কৰা হয়। ই মনক প্ৰফুল্লিত কৰি তোলে আৰু নতুন উদ্যম যোগায়। এনে নতুন উদ্যমে বিষয়বস্তুত পুনৰ মনোনিৱেশ কৰাত অনেক পৰিমাণে সহায় কৰে। যিমনেই ফুৰ্তি আনন্দত থাকিব সিমনেই পৰীক্ষা ভয় কমিব আৰু পাৰদৰ্শিতাও বৃদ্ধি পাব।

শেষত, শিক্ষাৰ্থীৰ পৰীক্ষা ভয় নিবাৰণত শিক্ষক-অভিভাৱকৰ ভূমিকাও বৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ। তেখেতসকলে পৰীক্ষাটো যে এক অতিৰিক্ত বোজা নহয় বৰঞ্চ এক নিয়মীয়া কাৰ্য মাথোন তাক বুজাবলৈ যত্ন কৰা দৰকাৰ। শিক্ষাৰ্থীৰ সন্মুখত পৰীক্ষা সংক্ৰান্তীয় কোনো নেতিবাচক আলোচনা, মন্তব্য আদি নকৰাই ভাল। তাৰোপৰি তেওঁলোকে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মনত কোনোধৰণৰ অতিৰিক্ত হেঁচা প্ৰয়োগ কৰিব নালাগে। শিক্ষাৰ্থীৰ মনত সৃষ্টি হোৱা অহৈতুক ভয় নোহোৱা কৰিবলৈ সাহস যোগাব লাগে। এনে সাহসে শিক্ষাৰ্থীক মানসিক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰিব আৰু লাহে লাহে তেওঁলোকৰ মনৰপৰা পৰীক্ষা ভয় নোহোৱা হৈ পৰিব।

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা ক'ব পাৰি যে পৰীক্ষা ভয় সকলো শিক্ষাৰ্থীৰে এক বিশেষ মনোদৈহিক সমস্যা। বিভিন্ন কাৰকে এনে সমস্যাত ইন্ধন যোগায় আৰু শিক্ষাৰ্থীৰ ভিন ভিন কাৰ্যক্ৰমণিকাত তাৰ বৰ্হিপ্ৰকাশ ঘটে। সেয়ে পৰীক্ষা ভয় সৃষ্টিকাৰী কাৰকসমূহ নিয়ন্ত্ৰণ কৰি শিক্ষাৰ্থীৰ মনৰপৰা ভয় আঁতৰাই আনন্দৰে আৰু স্বাভাৱিক কৰ্মৰে পৰীক্ষাৰ বাবে সাজু হোৱা উচিত। তাৰোপৰি দৃঢ় মনোভাৱেৰে, নেতিবাচক দিশসমূহক ইতিবাচক দিশলৈ ৰূপান্তৰ কৰি আগবাঢ়িব পাৰিলেই পৰীক্ষাৰ্থীৰ মনৰপৰা পৰীক্ষা ভয় আঁতৰিব আৰু পাৰদৰ্শিতাৰ মান উৰ্ধগামী হ'ব। ●

পৃথিৱীৰ বিৱৰ্তন

ড° ৰ'জলীন জাহান, মুৰব্বী অধ্যাপিকা, ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগ

পৃথিৱীখন জন্ম হোৱাৰ পৰা বৰ্তমানলৈ বিভিন্ন স্তৰৰ মাজেৰে পাৰহৈ আহিছে। পৃথিৱীৰ জন্মৰ ৫০০ নিযুত বছৰৰ পাছত পৃথিৱীখন পূৰ্বৰ গেছীয় অৱস্থাৰ পৰা শীতল হ'বলৈ আৰম্ভ কৰে। এইদৰে শীতল হৈ শেষত পৃথিৱী-পৃষ্ঠৰ কঠিন স্তৰৰ সৃষ্টি হয় আৰু ইয়ে হৈছে প্ৰথম শিলাখণ্ড। আকৌ বায়ৱীয় পদাৰ্থবোৰ লাহে লাহে শীতল হৈ গোট মাৰি জুলীয়া পদাৰ্থ তথা পানীৰ সৃষ্টি হয়। পৃথিৱীৰ অন্তৰ ভাগত থকা পদাৰ্থখিনি কিছু পৰিমাণে গোট মাৰি অৰ্দ্ধ-জুলীয়া অৱস্থাত ৰৈ যায়। এই সময়ছোৱাত পৃথিৱীত জীৱৰ সৃষ্টি অসম্ভৱ আছিল। এই সময়ত কঠিন শিলাখণ্ড ক্ষয় গৈ গভীৰ অংশবোৰত অৱক্ষিপ হিচাপে জমা হয়। লৰেছিয়ান, বাস্টিক, চাইবেৰিয়ান আৰু গুৱনা ইত্যাদি কঠিন শিলাৰ স্তৰ বা শ্বিল্ডৰ (Shield) সৃষ্টি হয়।

এই সময়খিনিক প্ৰি-কেমব্ৰিয়ান যুগ বোলে। প্ৰি কেমব্ৰিয়ান যুগৰ পিছত প্ৰায় ৫৭০ নিযুতৰ পৰা ২২৫ নিযুত বছৰত জীৱৰ প্ৰথম আৱিৰ্ভাৱ হয়। বিশেষকৈ অপুস্পক আৰু অমেৰুদণ্ডী প্ৰাণীৰ জন্ম হয়। এই যুগক পেলিয়'যিক যুগ বোলে। এই যুগক দুটা ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি।

কেমব্ৰিয়ান যুগ (প্ৰায় ৫৭০ নিযুতৰ পৰা ৫০০ নিযুত বছৰত) এই সময়ছোৱাত পুনৰ অৱক্ষিপণ আৰম্ভ হয় আৰু এইদৰেই সাগৰত

খিতাপি লোৱা গেদ বা অৱক্ষিপবোৰৰ পৰা গেদীয় শিলাৰ সৃষ্টি হয়। এই শিলতেই জীৱৰ অৱশিষ্ট শিলা সৃষ্টিৰ সময়ত জমা হয়। বালিশিল, চেল ইত্যাদি শিলাবোৰ এইদৰে পোৱা যায়।

কেমব্ৰিয়ান যুগৰ পিছত অৱড'ভিচিয়ান যুগৰ আৰম্ভ হয়। এই যুগৰ আটাইতকৈ উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য হৈছে বহু স্থলভাগ সাগৰৰ তলিত নিমজ্জিত হোৱা। আণ্ডেয়গিৰি উদ্গীৰণৰ আৰম্ভণিও উল্লেখযোগ্য। জীৱৰ ভিতৰত বিশেষকৈ বৰ্মি প্ৰাণী আৰু তাৰ লগতে সাগৰত বিভিন্ন সাগৰীয় উদ্ভিদৰ সৃষ্টি হয়। এই যুগৰ শেষৰফালে পৰ্বত গঠনৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হয় (Mountain Building Movement)।

প্ৰায় ৪৪০ নিযুত বছৰৰ পৰা ৩৯৫ নিযুত বছৰলৈ এই সময়ছোৱাক ছিলুৰিয়াম যুগ বোলে। এই যুগটোত মাছৰ জন্ম আৰু ডাঙৰ উদ্ভিদৰ জন্ম হয়। অমেৰুদণ্ডী প্ৰাণীৰ যথেষ্ট বৃদ্ধি আৰু জন্তুবোৰৰো হাওঁফাওঁৰ সৃষ্টি হৈ উশাহ-নিশাহ লোৱাৰ ব্যৱস্থা আৰম্ভ হয়।

তাৰপিছত ৩৯৫ নিযুত বছৰৰ পৰা ৩৪৫ নিযুত বছৰৰ আগৰ যুগটোক ডেভ'নিয়ান যুগ বোলে। এই সময়ত পৃথিৱীৰ উচ্চ পৰ্বতবোৰৰ সৃষ্টি হয়, এই আন্দোলনক কেলিড'নিয়ান আন্দোলন বোলে। বিশেষকৈ স্কটিনেভিয়া আৰু গ্ৰীণলেণ্ড, উত্তৰ আয়াৰলেণ্ড,

পূৰ্ব আমেৰিকাৰ উচ্চভূমিবোৰ এই সময়তেই সৃষ্টি হৈছিল। এই যুগত মাছৰ সৃষ্টি হয় আৰু প্ৰবাল পোকবোৰ সাগৰত জন্ম হয়। এইসময়তেই উভচৰ আৰু মেৰুদণ্ডী প্ৰাণীৰো সৃষ্টি হয়।

প্ৰায় ৩৪৫ নিযুত বছৰৰ পৰা ২৮০ নিযুত বছৰৰ এই সময়খিনিক কাৰ্বনিফেৰাছ যুগ বুলি কোৱা হয়। এই সময়ত হাৰচিনিয়ান পৰ্বত সৃষ্টিৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হৈছিল। (Hercynian Mountain Building Movement)। এই আন্দোলনৰ কিছু চিহ্ন মধ্য ইউৰোপ, উত্তৰ আমেৰিকা আদিত পোৱা গৈছে। এই সময়ত সবলবৰ্গীয় (Coniferous) উদ্ভিদৰ প্ৰচুৰ বৃদ্ধি হৈছিল। প্ৰায় ২২৫ নিযুতৰ পৰা ৭০ নিযুত বছৰৰ ভিতৰত এই যুগটোক মেছ'জয়িক যুগ (Mesozoic) বুলি কোৱা হয়। এই যুগটোক তিনিটা ভাগত ভাগ কৰা হৈছে— প্ৰথমটো ট্ৰাইয়েছিক (Triassic), দ্বিতীয় ভাগ হৈছে জুৰাছিক (Jurassic) আৰু তৃতীয়টো হৈছে ক্ৰিটেচিয়াছ (Cretaceous)।

ট্ৰাইয়েছিক যুগত দক্ষিণ-মধ্য আফ্ৰিকা, দক্ষিণ ভাৰত, মাদাগাস্কাৰ আৰু অষ্ট্ৰেলিয়া- এই গণ্ডোৱানাৰূপৰ পৰা সৃষ্টি হোৱা অংশকেইটা ক্ৰমান্বয়ে উত্তৰলৈ গতি কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। এণ্টাৰ্কটিকাৰ বৰফো লাহে লাহে গলিবলৈ ধৰে।

দ্বিতীয় যুগটোত বা জুৰাছিক যুগত সৰীসৃপৰ আটাইতকৈ বেছি উচ্চতালৈ বিকাশ হয়। এই প্ৰাণীবিধ স্থল, জল আৰু বায়ুত সমানভাৱে বিচৰণ কৰে। এই সময়তেই প্ৰথমবিধ চৰাইৰ সৃষ্টি হয়।

ক্ৰিটেচিয়াছ যুগত প্ৰচুৰ পৰিমাণে চূণশিলাৰ অৱক্ষেপন হয়। বিশেষকৈ ইউৰোপ আৰু উত্তৰ আমেৰিকাত চক বা চূণশিলাৰ অৱক্ষেপন বিস্তৃতভাৱে হোৱা দেখা যায়। চিন'জয়িক যুগক আকৌ দুটা ভাগত ভাগ কৰা হৈছে— টাৰচিয়াৰি আৰু কুৱাটাৰনেৰি। টাৰচিয়াৰি যুগৰ পেলিঅ'চিন যুগত (৭০-৬০ নিযুত বছৰ) উত্তৰ আমেৰিকাৰ ৰকি পৰ্বতৰ সৃষ্টি হৈছিল। ইঅ'চিন যুগত (৬০ নিযুতৰ পৰা ৩৫ নিযুত বছৰৰ ভিতৰত) পৃথিৱী-পৃষ্ঠৰ বিভিন্ন ফাটোৰে

লাভাৰ উদ্গীৰণ হৈছিল আৰু স্তন্যপায়ীৰ লগতে বিভিন্ন উদ্ভিদৰ বিকাশ হৈছিল। প্ৰায় (৩৫ নিযুতৰ পৰা ২৫ নিযুত বছৰৰ ভিতৰত) আলপাইন পৰ্বতলানিৰ (Alpine Mountain formation) উৎপত্তি হৈছিল আৰু এই সময়তেই মানৱ সদৃশ বান্দৰৰ সৃষ্টি হৈছিল। এই মানৱ সদৃশ বান্দৰৰ (Anthropoid) পৰাই বিৱৰ্তিত হৈ মানুহৰ সৃষ্টি হৈছিল বুলি ভবা হয়। মায়'চিন যুগত (২৫ নিযুতৰ পৰা ১২ নিযুত বছৰৰ ভিতৰত) ইউৰোপ আৰু এচিয়া মহাদেশৰ ভঙ্গিল পৰ্বতবোৰৰ সৃষ্টি হ'বলৈ ধৰে। এই সময়তেই তিনি মাছ আৰু বান্দৰ সৃষ্টি হয় বুলি ধৰা হৈছে। টাৰচিয়াৰি যুগৰ শেষৰ যুগটো হৈছে প্লিয়'চিন যুগ (১২ নিযুতৰ পৰা ২ নিযুত বছৰ)। এই যুগত একে লেঠাৰিয়ে অৱক্ষেপণ হৈ ইউৰোপ, মেছোপটেমিয়া, উত্তৰ ভাৰত, সিন্ধু (পাকিস্তান), উত্তৰ আমেৰিকাৰ সমভূমিসমূহ গঠন হয়। স্তন্যপায়ী প্ৰাণীৰ নানা প্ৰজাতিৰো উৎপত্তি হয়।

চিন'জয়িক যুগৰ দ্বিতীয় ভাগ কোৱাটাৰনেৰি যুগ। এই যুগৰ প্ৰথম ভাগটো প্লিষ্ট'চিন (১ নিযুতৰ পৰা ১০,০০০ বছৰৰ ভিতৰত)। এই সময়ছোৱাত জলবায়ু সলনি হৈ সমগ্ৰ উত্তৰ আমেৰিকা, উত্তৰ আফ্ৰিকা, ইউৰোপ, উত্তৰ মেৰু অঞ্চল, এণ্টাৰ্কটিকা অঞ্চল বৰফৰ ডাঠ আৱৰণেৰে ঢাকি ধৰে। সেইবাবে এই সময়ছোৱাক হিম যুগ (Ice Age) বুলি কোৱা হয়। এই বৰফৰ বাবে উদ্ভিদ আৰু প্ৰাণী নাশ হৈছিল। এই বৰফৰ ক্ৰিয়াৰ বাবে উত্তৰ আমেৰিকাত পাঁচটা বৃহৎ হ্ৰদৰ সৃষ্টি হৈছিল আৰু ইউৰোপ, আমেৰিকা মহাদেশৰ আদিৰ দেশবোৰত মসৃণ আৰু ইংৰাজী U আকৃতিৰ উপত্যকাৰ সৃষ্টি কৰিছে। ছুইডেন, ফিনল্যাণ্ড আৰু ৰাচিয়াত এইবোৰৰ বহুতো অৱশেষ পোৱা যায়।

প্লিষ্ট'চিন যুগৰ পিছত হ'ল'চিন যুগ (প্ৰায় ১০,০০০ পৰা বৰ্তমানলৈ)। কিছু বিজ্ঞানীৰ মতে এই যুগতেই বৰফ আঁতৰি যায় আৰু মানুহে পৃথিৱীত ৰাজত্ব কৰি পৰিৱেশৰ লগত সম্পৰ্ক বন্ধা কৰি বৰ্তমানেও চলি আছে। ●

*****

শাস্ত্ৰত কথা

অসুৰৰ সৈতে সদায় যুঁজাৰ কথা নাভাবিবা, নুযুঁজিবা, তুমিও অসুৰৰ দৰে হৈ পৰিবা। আৱৰ্জনাৰ ফালে সদায় চকু মেলি চাই নাথাকিবা, আৱৰ্জনাই তোমাকো এদিন গ্ৰাস কৰিব। জীৱন প্ৰকৃততে অতি মোহনীয়, অতি সুন্দৰ— এই কথা সদায়ে মনত ৰাখিবা।

— নীৎসে

*****

কাৰ্বি সমাজৰ শাসন ব্যৱস্থা

কিৰণমণি ক্ৰ, অংশকালীন অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

মানুহে যেতিয়া সংগঠিত হৈ এক সামাজিক গোট ৰূপে বাস কৰিবলৈ লয়, তেতিয়াই সেই সমাজখনক নিয়াৰিকৈ চলিবলৈ কিছুমান ৰীতি-নীতি, নিয়ম-শৃঙ্খলাৰ প্ৰয়োজন হয়। অসমৰ কলঘাচ ৰূপে পৰিচিত কাৰ্বি জনগোষ্ঠী বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতিৰ অন্যতম অংগ। বৈচিত্ৰ্যই হ'ল বিশাল অসমীয়া জাতি আৰু সংস্কৃতিৰ ঘাই বৈশিষ্ট্য। বুৰঞ্জীয়ে ঢুকি নোপোৱা দিনৰে পৰা অসমত বাস কৰা কাৰ্বি সমাজখনো কিছুমান ৰীতি-নীতি আৰু শাসন ব্যৱস্থাবে সমৃদ্ধ আছিল। কাৰ্বি জনগোষ্ঠীৰ কোনো লিখিত বুৰঞ্জী নাই যদিও সময়ৰ সোঁতত আৰু অনেক ঘটনা প্ৰবাহৰ ফলত অতীজৰে পৰা কাৰ্বিসকলে পৰ্বত-ভৈয়ামৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠী (মিচিং, বৰো, তিৱা, দেউৰী, ৰাভা, কছাৰী)ৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিছিল। অনেক সময়ত বৰ্মণ, পাল, নগা, কছাৰী, জয়ন্তীয়া আৰু ইংৰাজসকলৰ অধীনত চলিব লগা হৈছিল। নগা অত্যাচাৰৰ আধাৰত 'ৰেংৱেং চুকতে', কছাৰী ৰজাৰ অত্যাচাৰৰ আধাৰত 'ৰংফাৰপী ৰংৱে', জয়ন্তীয়া ৰজাৰ অত্যাচাৰৰ আধাৰত 'খংকৱে' লোক-কাহিনী আৰু আহোম ৰজা স্বৰ্গদেউ জয়ধ্বজ সিংহৰ ৰাজত্বকালত কাৰ্বিসকলে 'ৰংখাংপো'লৈ ৰাজমৰ্যাদা প্ৰদান কৰাৰ কথাৰো উমান পোৱা যায়।

কাৰ্বিসকলৰ প্ৰাচীন শাসন-পদ্ধতি বৰ্তমান কাৰ্বি আংলঙৰ হামৰেণত আৰু ভৈয়ামৰ ডিমৰীয়া অঞ্চলত প্ৰচলিত। কাৰ্বিসকলৰ প্ৰধান পাঁচোটা গোত্ৰ (টেৰণ, তেৰাং, ইংতি, ইংহি, তিমুং) আৰু তাৰ শাখা ক্ষেত্ৰে কাৰ্বি ৰাজতন্ত্ৰৰ ৰাজপৰিষদখন গঠন কৰি সমাজখন চলোৱা হয়। কাৰ্বিসকলৰ মাজত প্ৰচলিত লোকশ্ৰুতিমতে পূৰ্বৰে পৰা কাৰ্বি সমাজখনত গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে শাসন চলিছিল আৰু ছ'চেং পাহাৰৰ ৰংখাং ৰংবং নামে ঠাইত কাৰ্বি ৰজা লিন্দকপ'ই নিৰ্বাচিত পদ্ধতিৰে শাসন চলাইছিল। বৰ্তমান এই শাসন ব্যৱস্থা চিণ্টং ৰাজ্য, ৰংখাং ৰাজ্য আৰু আমৰি ৰাজ্যত প্ৰচলিত। শাসনৰ সুবিধাৰ্থে ভাগ কৰি লোৱা এই তিনিখন ৰাজ্যক একেলগে 'স্বৈৰ হংখম' বা 'তিনি চপৰা সোণ' বোলা হয় আৰু প্ৰতিখন ৰাজ্যৰে একোখনকৈ

ৰাজধানী (ৰংবং বা ৰংছপি) আছে। যেনে— ৰংখাং ৰাজ্যৰ 'ৰংহাং ৰংবং', চিণ্টং ৰাজ্যৰ 'চিণ্টং ৰংবং' আৰু আমৰি ৰাজ্যৰ 'আমৰি ৰংবং'। শাসনৰ সুবিধাৰ বাবে কাৰ্বি ৰাজ্যসমূহক এজনকৈ লিন্দকপ' (ৰজা)ৰ সৈতে পালি ৰজা লিন্দকৰিছ তিনিজন থাকে। যেনে— ৰংখাং ৰাজ্যত প্ৰধান ৰজাৰ সৈতে আন তিনিজন লিন্দকৰিছ হ'ল—

- (ক) ৰংপি লিন্দক,
- (খ) ৰংচাইচ লিন্দক
- (গ) কিলিং লিন্দক

চিণ্টং ৰাজ্যত—

- ক) চিণ্টং লিন্দকপ'
- খ) নংপ্লি লিন্দক
- গ) নংকেপা লিন্দক

আমৰি ৰাজ্যত—

- ক) দুৰং লিন্দকপ'
- খ) নংকিৰলা লিন্দক

কাৰ্বি সমাজত সাধাৰণতে তিনিটা পৰ্যায়ৰে আইনৰ বিচাৰ হয়। প্ৰথমবিধক 'লেকবুক পাক্ৰমে' অৰ্থাৎ গাঁৱৰ সৰু-সুৰা গোচৰসমূহ গাঁৱৰ গাঁওবুটাই মীমাংসা কৰে। দ্বিতীয়বিধ 'চমক্ৰোহনি' অৰ্থাৎ প্ৰথমবিধতকৈ উচ্চতাপৰ এই বিচাৰত ওচৰ-পাজৰৰ গাঁওবুটাসকলে অংশগ্ৰহণ কৰে। তৃতীয়বিধ 'চিণ্টংফাৰ ৰংহাংফাৰ' বিচাৰখনেই উচ্চতাপৰ আৰু চূড়ান্ত বিচাৰ। প্ৰথম দুবিধত সমাধান কৰিব নোৱৰা গোচৰসমূহ বিচাৰ কৰি অপৰাধীক নিৰ্দ্ধাৰিত দণ্ডৰে, বা চূড়ান্ত শাস্তি প্ৰাণদণ্ডৰেও দণ্ডিত কৰা হৈছিল।

শাসনৰ সুবিধাৰ্থেও ৰাজ্যখনক তিনিটা ভাগত বিভক্ত কৰা হৈছিল—

- ক) ৰাজধানী শাসন (ৰংবা ৰংছ'পি)
- খ) প্ৰদেশসমূহৰ শাসন (পিন'প' আৰিতল)
- গ) প্ৰজা-সাধাৰণৰ শাসন (জিৰই)।

ক) ৰাজধানী শাসন (বংবা বংছপি) :

ৰজাই উচ্চ-পদস্থ বিষয়াবৰ্গৰ সৈতে ৰাজধানীত বাস কৰি প্ৰশাসনৰ সুবিধার্থে এই নগৰখনক সৰু সৰু খণ্ডত বিভক্ত কৰি পালি ৰজাবোৰক শাসনভাৰ দিয়ে। উক্ত খণ্ডবোৰক 'আবহ' বোলে। উদাহৰণস্বৰূপে—

বংখাং ৰাজ্যৰ বংহাং লিন্দকপ' (ৰজা)ৰ পাৰিষদবৰ্গৰ সংখ্যা ত্ৰিশ জন। বংখাং ৰাজ্যৰ পালি ৰজা বংচেইচ' লিন্দকৰ অন্তৰ্গত পাৰিষদবৰ্গ পোন্ধৰজন, বংপি লিন্দকৰ ছয়জন আৰু কিলিং লিন্দকৰ নজন।

চিঠং ৰাজ্যৰ চিঠং লিন্দকপ' (ৰজা)ৰ পাৰিষদবৰ্গৰ সংখ্যা ছয়জন। এই ৰাজ্যৰ পালি ৰজা নংপ্লি' লিন্দকৰ পাৰিষদৰ সংখ্যা চাৰিজন আৰু পালি ৰজা নংকেন্দা লিন্দকৰ পাৰিষদৰ সংখ্যা চাৰিজন।

আমৰি ৰাজ্যৰ দুৰং লিন্দকপ' (ৰজা)ৰ পাৰিষদবৰ্গৰ সংখ্যা সাতজন। পালি ৰজা নংকিবলা লিন্দকৰ পাৰিষদৰ সংখ্যাও সাতজন।

খ) প্ৰদেশসমূহৰ শাসন (পিনপ' আৰিতল) :

হাবেসকল প্ৰদেশবোৰৰ শাসনকৰ্তা। কেবাজনো ছাৰথে বা ছাৰবাছ (গাঁওবুঢ়া)ৰ ওপৰত একোজন বাছাপ', কেবাজনো বাছাপ'ৰ ওপৰত বুকতেমেন আৰু কেবাজনো বুকতেমেনৰ ওপৰত একোজন হাবে থাকে। প্ৰতিটো লংবিতে দুজনকৈ হাবে থাকে— হাবেকং আৰু হাবেৰিছ'। লংবি হৈছে শাসনৰ সুবিধার্থে জিৰই এলেকাত সৰু-বৰ বহুতো ভাগত বিভক্ত একোটা ভাগ।

গ) প্ৰজা সাধাৰণৰ শাসন (জিৰই) :

জিৰইত বাস কৰা সাধাৰণ প্ৰজাসকলক 'মেকাৰ' বোলে। জিৰইৰ প্ৰশাসনৰ দায়িত্বত থকা উচ্চতম বিষয়াজনেই 'হাবে'। কেবাজনো মেকাৰক লৈ হাবেয়ে গাঁও এখন প্ৰতিষ্ঠা কৰে আৰু তাক পৰিচালনা কৰিবলৈ 'ছাৰথে' বা 'ছাৰবাছ' (গাঁওবুঢ়া), এজন 'ৰিছ' বাছ (ডেকা গাঁওবুঢ়া), এজন ফেৰাংকে' (জনসংযোগ বিষয়া) আৰু এজন 'দেউৰী' (পূজাৰী) নিয়োগ কৰে। ৰজাৰ সমূহ প্ৰজাকে 'চাক্ৰি' বোলে। চাক্ৰিসকলে সময়ে সময়ে ৰজাৰ বাবে কৰ-কাটল দিবলগীয়া হয়।

তলত পাৰম্পৰিক কাৰ্বি ৰাজ্যৰ আভাস দাঙি ধৰা হ'ল— প্ৰাদেশিক শাসন (লংবি)ৰ বিষয়বৰীয়াসকলক তলত দিয়া ধৰণে ভগাব পাৰি—

ছাৰথে (গাঁওবুঢ়া)

দেউৰী (পূজাৰী) ৰিছ'বাছ (ডেকা গাঁওবুঢ়া) ফেৰাংকে (টেকেলা) মেকাৰ আছ' (প্ৰজাৰ দলপতি)

শাসনৰ সুবিধাৰ বাবে বিভক্ত তিনিখন ৰাজ্যৰ ভিতৰত বংখাং ৰাজ্যৰ প্ৰদেশবোৰ হ'ল— হাবেপি, চংখিনি, উমচা, বাপাটি, উমলাৰং, বংহাম, বংপি, বংচেচ', দেবা, নকবাৰে, কিলিং, ভইতিৰি।

চিঠং ৰাজ্যৰ প্ৰদেশবোৰ হ'ল— বংহাবে, ছাং আনহাবে, ছিংনাৰ হাবে, ফ্ৰ'হাবে, ইংতিহাবে, বংফাৰ হাবে, ইংতি হাবে, হাঞ্চে হাবে, হাবেকং।

আমৰি ৰাজ্যৰ প্ৰদেশবোৰ হ'ল-তিছ' হাবে, হাঞ্চে হাবে, টেৰণ হাবে, ফাংচ', তেবাং, ইংলেং, ফ্ৰ', বংহাং, টেৰণ, ইংতি, হাবেৰ লংবি।

ভৈয়ামৰ ডিমৰীয়া অঞ্চলৰ কাৰ্বিসকলৰ শাসন ব্যৱস্থাৰ লগত বংহাং বংবঙৰ কোনো সাদৃশ্য পৰিলক্ষিত নহয়। ডিমৰীয়া (ডিমৰুৱা) অঞ্চলৰ কাৰ্বিসকলৰ মাজতো ডিমৰীয়া ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠাৰ কাহিনী বিদ্যমান। শাসনৰ সুবিধার্থে ডিমৰীয়া অঞ্চলটো দুটা ভাগত বিভক্ত— পূৰ্বভাগ ৰজাৰ নিজৰ আৰু পশ্চিমৰ ভাগ তেওঁৰ তলতীয়া ৰাজ্যপালৰ। এই ৰাজ্যপালক 'বৰুৱা' বোলা হয় আৰু তেওঁ বংহাং কুলৰ হ'ব লাগিব। ডিমৰীয়া ৰজাৰ বৰ্তমান বাসস্থান কামৰূপৰ ক্ষেত্ৰীৰ ওচৰত আৰু বৰুৱাৰ বাসস্থান সোণাপুৰৰ চেনীমূৰত।

ৰজা আৰু বৰুৱাৰ অধীনত থকা বিষয়াসকল হ'ল—

- ক) ছাৰ বাংঠাই/বাংঠে (বুঢ়া বাংঠাই)
- খ) ৰিছ' বাংঠাই (ডেকা বাংঠাই)
- গ) বিচাৰপ'
- ঘ) কাৰ্কন বিষয়া
- ঙ) কাথাৰ

ছাৰ বাংঠাইয়ে সমাজৰ প্ৰত্যেকটো কাম, মোকদ্দমা বিচাৰ আৰু সিদ্ধান্ত সম্পূৰ্ণ গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে কৰে।

ৰিছ' বাংঠাই ছাৰ বাংঠাইৰ সহকাৰী আৰু গাঁৱৰ ডেকা-গাভৰু সকলৰ পৰিচালনাৰ দায়িত্বত থাকে। ডেকা-গাভৰুসকলৰ অনুষ্ঠান-সংগঠন, সামাজিক বা ৰাজহুৱা কাম আদিত চকু ৰাখিব লাগে।

বিচাৰপ'ই সমজুৱা কাম-কাজবিলাক যথাসময়ত আৰু ঠিকমতে চলিছে নে নাই, ক'ৰবাত ভুল-ভ্ৰুটি হৈছে নেকি চকু ৰাখিব লাগে আৰু লগতে বহুৰেকীয়া মেল-মিটিঙৰ জাননী দিব লাগে।

কাৰ্কন বিষয়াই পূজা, সামাজিক সকাম-নিকামত প্ৰয়োজনীয় বস্তুবিলাকৰ যোগাৰ ঠিকমতে হৈছে নে নাই তাৰ চকু ৰাখিব লাগে।

কাথাৰ (ইংতি কুলৰ) এজন পূজাৰী। পূজা-পাতল, উদ্ধাৰ আৰু মাংগলিক কামবোৰৰ দায়িত্ব তেখেতৰ। বিশেষকৈ কেঁচুৰাৰ চুৰা খেদোৰা, মংগল চাই নাম ৰখা, কোনোবাই গৰু মাৰিলে তাক উদ্ধাৰ কৰা আদিবোৰ কাৰ্যৰ লগত জড়িত। অৱশ্যে কাথাৰে সকলো পূজা আৰু বলি দিব নোৱাৰে।

কাৰ্বি সমাজত প্ৰশাসনিক বিষয়াসকলক 'ছাৰ' বোলা হয়। 'ছাৰ' সকলৰ মান-মৰ্যাদা আৰু ক্ষমতা প্ৰদান এনেদৰে কৰা হয়—
ক) নিবত কাৰণ আছাৰ (পিনপ'সকল)
খ) ফৰি ফতেনু আছাৰ (হাবে বুকতেমেনসকল)
গ) মেহেক হানথু আছাৰ (ছাৰবাছ, বাছাপ'সকল)

- সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :
- ১) কাৰ্বি সংস্কৃতিৰ ৰূপৰেখা (সম্পা. বংবং তেবাং)
  - ২) 'কাৰ্বি সংস্কৃতিৰ এখিলা'— ফ্ৰ, বিদৰছিং
  - ৩) 'কাৰ্বি কৃষ্টিত এভূমুকি'— ফ্ৰামছা, সুৰেন
  - ৪) 'কাৰ্বি সংস্কৃতিৰ ইতিহাস'— দাস, বসন্ত ; ছিংনাৰ, অজিত (সম্পা.)
  - ৫) 'কাৰ্বি আংলঙৰ সাহিত্য সংস্কৃতিৰ এচৰেঙা'— গগৈ, দেবেন (সম্পা.)
  - ৬) 'কাৰ্বি লোক সমাজ-সংস্কৃতিৰ এভূমুকি'— বৰুৱা, সুৰেন্দ্ৰ
  - ৭) 'কাৰ্বি আংলঙৰ ৰাজনৈতিক ইতিহাস'— বংফাৰ, বৰছিং

কাৰ্বি সমাজত এনেদৰে যুগ যুগ ধৰি প্ৰশাসনৰ ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰা চলি আহিছে আৰু বৰ্তমান সমাজতো ইয়াৰ প্ৰচলন অব্যাহত আছে। অসমৰ সংস্কৃতিৰ বৰপথাৰখনৰ এডৰা মাটিৰ এটি চপৰাৰ দৰে বৰ্ণিল কাৰ্বি সকলৰ সমাজখনৰো শাসন-ব্যৱস্থাৰ এটি সুকীয়া স্থান আছে। ●

নারী শিক্ষা আৰু কিছু প্রাসংগিকতা

ডিম্পী ভট্টাচাৰ্য্য, স্নাতকোত্তৰ প্ৰথম বাৰ্ষিক

সৃষ্টিৰ মূল ৰূপটোৱেই হৈছে নারী। এগৰাকী নারী তেওঁৰ বাহ্যিক বা আভ্যন্তৰীণ সকলো গুণেৰে মহিয়সী হয়। নারীক বাদ দি এখন সমাজ উন্নতিৰ পথত সমভাৱে আগবাঢ়ি যাব নোৱাৰে। এটা সময় আছিল নারী-শিক্ষা আমাৰ সমাজৰ বাবে গ্ৰহণীয় নাছিল। নারীৰ স্থান কেৱল ঘৰৰ চাৰিবেৰৰ মাজতে সীমাবদ্ধ বুলি ভবা হৈছিল। কিন্তু সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে সমাজৰ চিন্তাধাৰাও সলনি হৈছে। নারীৰ মৌলিক পৰিৱৰ্তন, সৰ্বাঙ্গীণ উন্নতি আৰু আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সাধাৰণ পৰিষদে শিক্ষা, বিজ্ঞান আৰু সাংস্কৃতিক বিভাগৰ পৰিচালনা আৰু তত্ত্বাবধানত ১৯৭৫ চনৰ বছৰটো সমগ্ৰ বিশ্বতে নারী-বৰ্ষ হিচাপে উদ্‌যাপন কৰে। নারী-বৰ্ষৰ মূল উদ্দেশ্য আছিল, পুৰুষৰ দৰে নারীকো সমানে উপযুক্ত শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰি সু-নাগৰিক গঢ়ি তোলা। আমাৰ পৰম্পৰাগত পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজ-ব্যৱস্থাৰ কেৰোণসমূহ দূৰ কৰি নারী-শিক্ষা অধিক জনমুখী কৰা হ'ল। শিক্ষাই নারীক স্বাভিমান আৰু নিজৰ শক্তিৰ বিষয়ে উমান দিলে। অৱশ্যে এতিয়াও উচ্চশিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰ দেশতকৈ ইউৰোপ, আমেৰিকা আদি উন্নত দেশসমূহৰ নারীয়ে আগস্থান পাই আহিছে। কাৰিকৰী দিশতো নারীয়ে

শিক্ষাগ্ৰহণৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হৈছে। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে ৰাজ্যত পলিটেকনিক আৰু নাৰ্ছিং স্কুল আদি বৃত্তিমূলক শিক্ষাৰ প্ৰচলন অধিক হয়।

দেশ স্বাধীন হোৱাৰ পিছতে উচ্চ-শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অসমতো এক পৰিৱৰ্তন লক্ষ্য কৰা গৈছিল। ইয়াৰ জলন্ত উদাহৰণ হ'ল ১৯৪৮ চনত স্থাপন হোৱা গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় আৰু ১৯৬৫ চনত স্থাপিত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নাম ল'ব পাৰো। এই দুই উচ্চ-শিক্ষা কেন্দ্ৰৰ জন্মই লুইতৰ দুয়োপাৰ জিলিকাই তুলিবলৈ সক্ষম হয়। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে দেখা গ'ল ছোৱালীসকল উচ্চ-শিক্ষা লাভৰ বাবে অধিক আগ্ৰহী হৈ উঠা। বৰ্তমান কলা, বিজ্ঞান আৰু বাণিজ্য এই তিনিওটা শাখাতে ছোৱালীয়ে উচ্চস্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। আনকি মহিলা সকল কাৰিকৰী আৰু ব্যৱসায়ীক ক্ষেত্ৰতো সফল হোৱা দেখিবলৈ পোৱা গৈছে।

ৰাজ্যখনত নারীশিক্ষাৰ প্ৰগতি চকুত লগা যদিও নারী শিক্ষা বৰ্তমানেও সমস্যা মুক্ত হ'ব পৰা নাই। এই ক্ষেত্ৰত পিছপৰা অঞ্চলসমূহৰ অৱস্থা হতাশজনক হৈ আছে। ৰাজ্যখনৰ বহু পিছপৰা অঞ্চলৰ নারীসমাজৰ চিত্ৰখন অতি দুখ লগা। যদিও চৰকাৰে নারী-শিক্ষাৰ সৰ্বাঙ্গীণ উন্নতিৰ বাবে বিভিন্ন পদক্ষেপ হাতত লৈছে, তথাপি বহু পিছপৰা অঞ্চল যেন এতিয়াও বহু যোজন আঁতৰত। শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকে পোহৰৰ সন্ধান পোৱাই নাই। এইক্ষেত্ৰত বিশেষকৈ কেইটামান কাৰক বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। সেইয়া হৈছে - সামাজিক বৈষম্য, চৰকাৰৰ উদাসীনতা, যাতায়তৰ অসুবিধা, কমবয়সতে ছোৱালী বিয়া দিয়া আদি সমস্যা। বহু সমাজত দেখা যায় ছোৱালীতকৈ ল'ৰাৰ শিক্ষাৰ প্ৰতি অধিক গুৰুত্ব দিয়া হয় আৰু সেইবাবে দৰিদ্ৰ পৰিয়ালৰ ছোৱালীয়ে ইটো-সিটো কাম কৰিব পৰা হ'লেই ঘৰুৱা কামত নিয়োগ কৰি কম বয়সতে বিয়া দিয়ে। এনে ক্ষেত্ৰত গতিশীল মনোভাৱৰ অভাৱে নারী-শিক্ষাৰ ওপৰত যথেষ্ট সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। আনহাতে ৰাজ্যখনৰ গ্ৰামাঞ্চলৰ যাতায়ত-ব্যৱস্থা উন্নত নোহোৱাৰ বাবেও সমস্যাৰ সৃষ্টি হৈছে। বাটপথৰ সংকট জনক অৱস্থা আৰু ঘৰৰ পৰা যথেষ্ট নিলগত বিদ্যালয়ৰ অৱস্থিতিৰ বাবে আজিও বহু নারী বঞ্চিত হ'ব লগা হৈছে উচ্চ-শিক্ষা লাভ কৰাৰ পৰা।

এই সকলোবোৰ সমস্যা দূৰ কৰিবলৈ নারীগৰাকী নিজেও শাৰীৰিক আৰু মানসিকভাৱে প্ৰস্তুত হ'ব লাগিব। সময়ৰ পৰিৱৰ্তন হৈছে। এই পৰিৱৰ্তিত সময়ৰ লগত খোজ মিলাই নারী আগবাঢ়ি যাব লাগিব। শিক্ষাই নারীক স্বনিৰ্ভৰশীল হ'বলৈ শিকোৱাৰ লগতে দিব সমাজত অধিক মৰ্যদা আৰু উচ্চ আসন।

বৰদোৱাৰ দৌল উৎসৱ

সুজাতা লক্ষৰ, স্নাতক পঞ্চম বাৰ্ষিক

জগতগুৰু মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ জন্মস্থান, দ্বিতীয় বৈকুণ্ঠখাত বৰদোৱা বা বটদোৱাৰ শ্ৰীশ্ৰীকৃষ্ণৰ দৌলযাত্ৰা মহোৎসৱ বৃহত্তৰ বটদোৱাসীৰ প্ৰাণৰ উৎসৱ। গুৰুজনাৰ দিনৰেপৰা বৰদোৱাত পৰম্পৰাগতভাৱে এই দৌল উৎসৱ উদ্‌যাপিত হৈ আহিছে। গুৰুজনাৰ তৃতীয় পুত্ৰ হৰিচৰণ ঠাকুৰৰ পুত্ৰ চতুৰ্ভূজ ঠাকুৰৰ কোনো পুত্ৰ নথকাত ভাগিন দামোদৰক নাভিচ্ছেদ কৰি পুত্ৰৰূপে লয়। দামোদৰ আতাই চতুৰ্ভূজ ঠাকুৰৰ পত্নী আই কনকলতা সহিতে বৰদোৱা পুনৰ উদ্ধাৰ কৰি সত্ৰাধিকাৰৰূপে ধৰ্মৰাজ্য চলাবলৈ ধৰে ১৬১৬ৰ পৰা ১৬৬৫লৈ। ক্ৰমে ৰামদেও, ৰামচন্দ্ৰ, ৰামদেৱ বৰদোৱাত সত্ৰাধিকাৰ হয়। এই ৰামদেৱ নৰোৱা

সত্ৰ আৰু আই কনকলতাৰ জীয়ৰীৰ পুত্ৰ অনন্তৰাম শলগুৰি সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ হয়।

কেইগৰাকীমান গুণী ব্যক্তিৰ প্ৰচেষ্টাত ১৯৫৮ চনত দুভাগ হৈ থকা কীৰ্তনঘৰ এক হয়। ১৯৬৬ চনৰ পৰা দৌল উৎসৱভাগ পালন কৰি অহা হৈছে। প্ৰতিবছৰে ফাগুন মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত পাঁচদিনীয়া বৰ্ণাঢ্য কাৰ্যসূচীৰে পালন কৰা হয় বৰদোৱাৰ ফাকুৰা। বৰদোৱাসীয়ে ফাগুন মাহ সোমোৱাৰ প্ৰায় দুমাহ আগৰে পৰা ফাকুৰাৰ প্ৰস্তুতি কৰি-বেছি পৰিমাণে আৰম্ভ কৰে। সত্ৰৰ দায়িত্বত থকা ভকত-বৈষ্ণৱসকলে পলাশ ফুল পাৰি ৰ'দত শুকুৱাই নিৰ্মালি প্ৰস্তুত কৰে, হাটীৰ বুঢ়া-ভকতসকলে যাত্ৰীসকলক দিবৰ বাবে

মিটিকা তৈয়াৰ কৰাত ব্যস্ত হয়। থান, দৌল মন্দিৰত বং, চূণ-তেল লগাই আটকধুনীয়াকৈ সজাই-পৰাই তোলা হয়।

শ্ৰীশ্ৰীবটদ্রৱা থানত এবছৰ ফাগুন মাহত, এবছৰ চ'ত মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত বৰ উলহ-মালহেৰে পাঁচদিনীয়াকৈ পালন কৰা হয় যদিও এই দৌল উৎসৱৰ মূল উৎসৱ তিনিদিনহে হয়। উৎসৱৰ পাঁচোদিনাই হাজাৰ হাজাৰ তীৰ্থযাত্ৰীৰ সমাৰেশ হয় শ্ৰীশ্ৰীবটদ্রৱা থানত। শ্ৰীশ্ৰীবটদ্রৱা থান পৰিচালনা সমিতিয়ে এই উৎসৱ সম্পূৰ্ণৰূপে নিয়াৰিকৈ পৰিচালনা কৰে। থানৰ ধৰ্মীয় কামখিনি এবছৰ শ্ৰীশ্ৰীনৰোৱা সত্ৰ, এবছৰ শ্ৰীশ্ৰীশলগুৰি সত্ৰৰ দ্বাৰা সমাপন হয়।

বৰদোৱাৰ দৌল উৎসৱৰ মূল তিনিদিনৰ কাৰ্য হৈছে - দৌল উৎসৱৰ প্ৰথম দিনা গন্ধোৎসৱ। এই গন্ধৰ দিনা বাতি ৮ মান বজাত কীৰ্তন ঘৰৰ পৰা গায়ন-বায়নে গন্ধগীত গাই গোবিন্দৰ মূৰ্তি উলিয়াই আনি উৎসৱমুখৰ পৰিৱেশেৰে আটকধুনীয়াকৈ সজাই-পৰাই ৰাখি থোৱা ৰভাতলৰ দৌল- আসনলৈ আনে।

১.

কৰত গন্ধ বিধি বিহাৰ গোপাল।

সকল গোপ-গোপী নন্দ যশোদা আদি
মংগল কৰে সবে ভাল।

২. বাইৰ হুৱা আছে দেখো মই সুন্দৰ নন্দেৰ বালা।

হাতে বংশী মুখে হাসি গলায় গদম্বেৰ মালা।।

- মাধৱদেৱ

শ্ৰীশ্ৰীশলগুৰি সত্ৰই গন্ধৰ দিনা গোবিন্দৰ মূৰ্তি কীৰ্তন ঘৰৰ পৰা উলিয়াই নি পোনেপোনেই গংগাৰ তীৰত আগতে তৈয়াৰ কৰি ৰখা এটি ভেড়া ঘৰলৈ নি তাতে গোবিন্দক ৰাখে। তাতে পুৰোহিতৰ দ্বাৰা পূজা-পাতল কৰি পূজাৰ অন্তত হৰধ্বনিৰে সমাপন কৰি পুনৰ গায়ন-বায়নে জোৰা গাই গোবিন্দৰ মূৰ্তি আনি ৰভাত তলত নোৱাই-ধুৱাই নৱ-বস্ত্ৰ গোবিন্দক পৰিধান কৰাই সেই ৰভাত তলৰ আসনত প্ৰতিষ্ঠা কৰে। আনহাতে গংগাৰ তীৰৰ পৰা গোবিন্দৰ মূৰ্তি অনাৰ লগে লগে তাত সজা ভেড়াঘৰটি জুই জ্বলাই পুৰি থৈ আহে। আনহাতে দেখা যায় যে শ্ৰীশ্ৰীনৰোৱা সত্ৰই গন্ধঘৰ নোপোৰে। দৰাচলতে সেই কীৰ্তন ঘৰৰ পৰা গোবিন্দ মূৰ্তি গায়ন-বায়নে জোৰা গাই উলিয়াই আনি পোনে পোনে ৰভাত তলত ৰাখে।

ভই দেখো কমলাপতি দৌলৰ ওপৰে।

বৈকুণ্ঠৰ নাথ দৌল ৰসে কেলি কৰে।।

মাধৱদেৱৰ বৰগীত

প্ৰথম গন্ধোৎসৱৰ দিনা গোবিন্দ গোঁসাঁইক থলুৱা প্ৰাকৃতিক উপায়েৰে প্ৰস্তুত কৰা এবিধ বিশেষ তেল আৰু হালধিৰে নোৱাই নৱ-বস্ত্ৰ পিন্ধাই দৌলৰ আসনত স্থাপন কৰে। এই বিশেষ তেলবিধ গোবিন্দৰ মূৰত দিয়াৰ পিছত উপস্থিত ভকত বৈষ্ণৱক অলপ অলপকৈ ভগাই দিয়ে। তীৰ্থযাত্ৰীসকলে এই গন্ধতেল অকণমান শিৰত ল'বলৈ পোৱাটো ভাগ্য বুলি বৰ আগ্ৰহেৰে বিচাৰে।

এই দৌল উৎসৱৰ ১৫-২০ দিনমান আগতে ২-৩ টিং মিঠাতেলত যাৰ যি পৰিমাণে মিঠিগুটি, গন্ধবিবিধা, গাঠিয়ন, পিৰিকাকল দি টিঙৰ মুখ বন্ধ কৰি ৰাখি গন্ধৰ দিনাহে এই তেল ব্যৱহাৰ কৰে। সেইবাবে এই তেলক গন্ধতেল বুলি কোৱা হয়।

গন্ধৰ দিনা বাতি ভকতসকলে গোবিন্দৰ আগত নাম-কীৰ্তন কৰি ৰাতিটো কেনি পাৰ কৰি দিয়ে ক'বকে নোৱাৰে। পূৰ্ণিমাৰ দিনা দুপৰীয়া গায়ন-বায়নে সন্মুখত জোৰাৰ দ্বাৰা ধেমালি আৰু গীত পৰিৱেশন কৰে, লগতে খোল-তাল, ডবা, নেগেৰা, শংখ-ঘণ্টা আদি মাংগলিক ধ্বনিৰে উৰুলি দি গোবিন্দৰ মূৰত ফাকু দিয়ে।

এ ফাকু খেলাই কৰুণাময় এ নন্দ কুমাৰ।

দেৱৰ দুৰ্ভ্ৰভ কেলি ফাগুণ বিহাৰ।।

ফাকু পৰি শ্যাম তনু কৰে তিবি মিৰি।

ববিৰ কিৰণ যেন মৰকত গিৰি।।

এই নিৰ্মালি সদৃশ ফাকু তেতিয়াৰ পৰাহে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এই সুবাসিত ফাকু লৈ ভকত-বৈষ্ণৱসৱে ফাকু নিৰ্মালিৰে আনন্দ উৎসৱ কৰে। গায়ন-বায়নে ধেমালি আৰু গীত পৰিৱেশন কৰে। সেইদিনা উৰে ৰাতিটো গায়ন-বায়নে জোৰা গাই মূৰ্তিজনাক নোৱাই-ধুৱাই নৱবস্ত্ৰ পৰিধান কৰাই আগৰ বাতিৰ দৰেই ৰাখে। দৌল উৎসৱৰ তৃতীয় দিনা অৰ্থাৎ প্ৰতিপদৰ দিনা কীৰ্তন ঘৰৰ নাম-প্ৰসংগৰ পাছতেই দিনৰ একমান বজাত মূৰ্তিজনৰ সন্মুখত জোৰা ধৰে আৰু আগেয়ে তৈয়াৰ কৰি ৰখা এখনি সুসজ্জিত দোলা বথত আনি মূৰ্তি জনা উঠোৱা হয়। দণ্ড, চত্ৰ, ভেক, কালি আৰু গো-মুখ শংখ-ধ্বনিৰে, আই- মাতৃসকলে নানা বৰ্ণাঢ্য অনুষ্ঠানেৰে ফাগু সিঞ্চি সিঞ্চি গোবিন্দক চোঁৱৰধাৰীয়ে চোঁৱৰৰ বা দি দি ফুৰাবলৈ নিয়ে শ্ৰীশ্ৰীদৌল মন্দিৰলৈ।

গোবিন্দক দৌল মন্দিৰত সাতপাক প্ৰদক্ষিণ কৰাই, দুই সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ, ডেকা সত্ৰাধিকাৰৰ ঘৰত প্ৰৱেশ কৰোৱাই সমগ্ৰ বৰদোৱাতে প্ৰদক্ষিণ কৰোৱা হয়। প্ৰতি গৃহস্থই নিজৰ নিজৰ পদূলিত ধূপ-ধূনা, অৰিহণা আদিৰে শৰাই আগবঢ়াই সেৱা জনায়, লগতে আলিবাটৰ দুয়োকাষে অগণন পুৰুষ-মহিলাই গোবিন্দৰ দৰ্শন পাবৰ বাবে বহু কষ্টেৰে আশাৰে বাট চাই থাকে।

গোবিন্দক সিংহদ্বাৰমুখত ৰাখি কীৰ্তন ঘৰৰ সকলো দ্বাৰ বন্ধ কৰি কেৱল ভিতৰত দুজনমান ভক্তক ৰাখি গোবিন্দই লক্ষ্মী আইক এৰি ক'লে গৈছিল, কিয় গৈছিল, ঘনুচাৰ লগত থাওক, আমাৰ লক্ষ্মী আইয়ে কৈছে গোবিন্দক সোমাবলৈ হেনো নিদিয়ে আদি প্ৰশ্নৰে গোবিন্দৰ পাণ্ডাক জুৰুলা কৰে। গোবিন্দৰ পাণ্ডায়ো ফুৰাবলৈহে গৈছিল, ঘনুচা আইৰ পৰা বহুতো সম্পত্তি আনিছে, নহ'লে উভটি আকৌ ঘনুচা ঠাইলৈকে যাব, সোমাবলৈ দিয়ক আদি উত্তৰ লক্ষ্মী আইৰ পাণ্ডাক দিয়ে।

এনে এটা আমোদজনক হাস্যৰসৰ অনুষ্ঠানেৰে ৰাতি ১০ মান বজাত কীৰ্তন ঘৰৰ ভিতৰলৈ গোবিন্দক সুমুৱাই দিয়া হয় আৰু হৰিধ্বনিৰে উৎসৱৰ সামৰণি মৰা হয়। উৎসৱৰ কেইদিনত থানত

নাম-প্ৰসংগ কৰে। পুৱা-বিয়লি আইসকলৰো কীৰ্তন দিয়া হয় আৰু শেষৰ কীৰ্তনত ফাকুৱাৰ দিহা ধৰে। বৰদোৱাৰ দৌল উৎসৱ অসমৰ এক প্ৰসিদ্ধ লোক-উৎসৱ বুলি সেয়ে খ্যাতি আছে।

বটদ্রৱা ধামত সমগ্ৰ বছৰটোত কেইবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ উৎসৱৰ, যেনে- দুজনা গুৰুৰ জন্মোৎসৱ আৰু তিবোভাৰ তিথি, জন্মাষ্টমী, নন্দোৎসৱ, নাম সামৰণি, পাচতি, বুদ্ধ পূৰ্ণিমা, ভীম একাদশী আদি পালন কৰা হয়। অৱশ্যে দৌল উৎসৱৰহে বটদ্রৱা থানত বিশেষ মৰ্যাদা আছে আৰু বৰদোৱাৰ মূল উৎসৱ বুলি ক'ব পাৰি। এই উৎসৱলৈ কেৱল অসমৰে নহয়, ভাৰতৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ পৰা অগণন ভক্তৰ সমাৰেশ ঘটে।

দৌল উৎসৱৰ ভূমিকা :

মানৱ জীৱনত উৎসৱ-পাৰ্বনৰ প্ৰয়োজন আছে আৰু মানুহে এই ৰঙৰ উৎসৱক জীৱনৰ ৰঙৰ লগত বিজাই চায়। উৎসৱে মানুহৰ মানসিক আৰু দৈহিক উৎকৰ্ষ সাধন কৰে। দৌল যাত্ৰাত আছে অতি উৎকৃষ্ট মাৰ্গৰ ঈশ্বৰ সাধনাৰ প্ৰসংগ। হোলি হৈছে দৌল উৎসৱৰ প্ৰধান অংগ। হোলি খেলাৰ সময়ত প্ৰতিজন মানুহে ভেদাভেদ, উচ্চ-নীচ পাহৰি পেলায়। সেয়ে ঐক্য-সম্প্ৰীতিৰ উৎসৱ হৈছে হোলি।

গৰ্গ সংহিতাত উল্লেখ আছে হোলিৰ সৈতে জড়িত ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ কাহিনী। এই কাহিনী এনেধৰণৰ - শ্ৰীকৃষ্ণই যেতিয়া ব্ৰজধামলৈ আহে তেতিয়া ৰাধা আৰু তেওঁৰ সংগীসকলে মন্দিৰৰ বং, ফাকুগুৰি, চন্দন লৈ কৃষ্ণৰ ওচৰলৈ যায়। ৰাধা আৰু গোপীকন্যাসকলে কৃষ্ণক বেৰি বং ফাকুগুড়িৰে বোলায় আৰু শ্ৰীকৃষ্ণয়ো ৰাধা, গোপীকন্যাসকলৰ লগত মহাৰঙেৰে হোলি খেলাত নিমজ্জিত হৈ পৰে। এছাম সমাজবিজ্ঞানীয়ে তেতিয়াৰ পৰাই এই ৰঙৰ উৎসৱ হোলি বা ফাকুৱাৰ শুভাৰম্ভ হোৱা বুলি মত পোষণ কৰে।

বৰদোৱাত সংৰক্ষিত সকলোবোৰ সৃষ্টিৰ আঁৰত একোটা ইতিহাস জড়িত হৈ আছে। দৌল মন্দিৰৰ লগতো একেই কথা পৰিলক্ষিত হয়। গুৰুজনাই তেখেতৰ একৈশ বছৰ বয়সত কীৰ্তনঘৰত "চিহ্নযাত্ৰা" ভাওনা পাতিছিল আৰু সেইসময়ত বৰদোৱাৰ দাঁতিকাষৰীয়া কোনো এক গাঁৱত বাস কৰা মাছ বেচা পোহাৰীও বৰদোৱালৈ মাছ বেচিবলৈ আহি ভাওনাৰ কথা গম পাই মাছ নেবেচি নামঘৰলৈ যায় আৰু ভাওনা চাই চাই সাত ৰাতি পাৰ কৰি দিয়ে। ভাওনা শেষ হোৱাত মাছৰ পাচিলৈ চকু যোৱাত পোহাৰীয়ে দেখে যে মাছবোৰ গেলি গৈছে। ঘৰলৈ উভতাৰ পথত বাটৰ কাষতে পোৱা এটা পুখুৰীত মাছ কেইটা ধুই দিয়াত দেখে যে মাছ কেইটা জী উঠিছে। এনে নাভূত-নাশ্ৰুত দৃশ্য দেখি পোহাৰী বিস্ময়ত হতবাক হয় যদিও কথাটো গোপনে ৰাখে। ইয়াৰ পিছত এই নিঃসন্তান পোহাৰীয়ে এদিন ওচৰৰে গাঁৱৰ মৃত শিশু এটিক কোনেও গম নোপোৱাকৈ এই পুখুৰীত পুনৰ জীয়াই তুলি নিজৰ লগতে ৰাখিবলৈ লয়। দিনচেৰেক পিছত শিশুটিৰ প্ৰকৃত মাক-

বাপেকে তেওঁলোকৰ মৃত শিশুটো পোহাৰীৰ ঘৰত জীৱিত অৱস্থাত থকাৰ কথা গম পাই পোহাৰীক বিচৰাত দুয়োঘৰৰ মাজত বাক-বিতণ্ডাৰ সূত্ৰপাত ঘটে। গুৰুজনৰ ওচৰত গোচৰ পৰাত গুৰুজনাক পোহাৰীয়ে সঁচা কথা ক'বলৈ বাধ্য হয়। এই সকলোবোৰ জানি গুৰুজনাই গুণা-গাঁথা কৰি পুখুৰীটো পুতি পেলোৱাৰ সিদ্ধান্ত লয়। কাৰণ এনে হ'ব লাগিলে জীৱৰ কেতিয়াও মৃত্যু নহ'ব আৰু নতুন সৃষ্টিও সম্ভৱ নহ'ব। ইতিমধ্যে, ৰাইজ দৌল উৎসৱ পাতিবলৈ যো-জা চলোৱাত সেই ছেগতে গুৰুজনাই ৰাইজৰ হতুৱাই পুখুৰীটো পুতি তাতে ভেঁটি বান্ধি দৌল মন্দিৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰে। দৌলৰ ভেঁটি বান্ধিবলৈ ওচৰতে মাটি খান্দোঁতে তাতে এটি গোবিন্দ মূৰ্তি মাটিৰ তলত পাই সেই মূৰ্তিভাগ মন্দিৰতে স্থাপন কৰে। "শ্বেত বিলাস, সন্তনু বিলাস, পুষ্প বিলাস, পংকজ বিলাস, কনক দন্ত বিলাস, সনাতন বিলাস আৰু গোলোক বিলাস - এই সাত বৈকুণ্ঠৰ আৰ্হিৰে সাত-খলপীয়া আসন কৰি তাতে সেই কৃষ্ণ মূৰ্তিভাগ স্থাপন কৰি দৌল মন্দিৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰে।"

বৰদোৱাৰ দক্ষিণফালে অৱস্থিত এই দৌল মন্দিৰতে প্ৰতিবছৰে মহা সমাৰোহেৰে দৌল মহোৎসৱৰ আয়োজন কৰা হয়। এই আনন্দ উৎসৱটিৰ আঁৰতো এক কাহিনী আছে। গুৰুজনাই ৰচনা কৰা কীৰ্তন পুথিৰ শেষ খণ্ডত বৰ্ণিত এই কাহিনীভাগৰ চমু বিৱৰণ এনে - ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই ঘনুচা নামেৰে এগৰাকী সুন্দৰী কন্যা বিয়া কৰাবৰ ইচ্ছাৰে দ্বাৰকাৰ পৰা আহি দৌল মন্দিৰত ক্ষুণ্ণক জিৰাই ধনুচা নগৰী পায়। তাতে ঘনুচাক বিয়া পাতি ছমাহ থাকে। ঘৰলৈ উভতি যোৱাত পলম হোৱাত ঘৰত অপেক্ষাৰত লক্ষ্মীদেৱী অতীৰ্ত হৈ ঘনুচাবাৰীলৈ আহে। তেতিয়া শ্ৰীকৃষ্ণই পিছদিনাই ঘৰলৈ ঘূৰিব বুলি দুতৰ মুখে খবৰ দিয়াত লক্ষ্মী আইয়ে ঘৰলৈ উভতি যায় যদিও পিছদিনা দ্বাৰকালৈ যোৱা কৃষ্ণ গোঁসাঁইক সোমাবলৈ প্ৰথমে দুৱাৰ খুলি দিয়া নাছিল। বহু অভিমান তৰ্কৰ পিছতহে গোঁসাঁইক সোমাবলৈ দিয়ে।

এই ঘনুচা বিবাহ মহোৎসৱক দৌল মহোৎসৱ, দৌলযাত্ৰা, ফাকুৱা খেলা উৎসৱ বা দৌল পূৰ্ণিমা বোলা হয়।

মেলা :

এই দৌল উৎসৱ বা ফাকুৱাত বৰদোৱাত সপ্তাহ জুৰি এখন ডাঙৰ মেলা হয়। ইয়ালৈ দূৰ-দূৰণিৰ ভকত-বৈষ্ণৱৰ সমাগম হয়। এই মেলাখনক দৰাচলতে ৰঙৰ মেলা বুলিয়ে কোৱা হয়। বিভিন্ন প্ৰান্তৰ পৰা অহা দোকান-পোহাৰে মেলাখনক ৰঙীন কৰি তোলে। সৰু, ডাঙৰ সকলো ধৰণৰ বস্ত্ৰ, সৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ খেলা বস্ত্ৰ, চকৰি, থিয়েটাৰ, হোটেল ইত্যাদিৰে বৰদোৱা ধাম স্থলস্থলীয়া হৈ থাকে। ভক্তপ্ৰাণ ৰাইজে আকাশীগংগাৰ তীৰত বনভোজ খায়। দৌল উৎসৱক কেন্দ্ৰ কৰি আকাশীগংগাৰ দাঁতিকাষৰতে এসপ্তাহ যোৱা সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানো উদ্‌যাপন কৰা হয়। অন্যান্য স্থানৰ লগতে বৰদোৱাৰ কণ কণ শিশুসকলৰ পৰা ডেকাসকললৈ সকলো ফাকুৱাৰ "ৰঙৰ হাট"ত ব্যস্ত হৈ পৰে।

অসমীয়া জাতীয় জীৱনত বৰদোৱাৰ দৌল উৎসৱৰ ভূমিকা :

অসমত দৌল উৎসৱ আৰম্ভ কৰে মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰী শংকৰদেৱে। তাৰ পূৰ্বে অসমত এই উৎসৱৰ প্ৰচলন নাছিল। শ্ৰীশ্ৰী শংকৰদেৱে পোনপ্ৰথমে একেই বছৰ বয়সতে বৰদোৱাত দৌল উৎসৱ আৰম্ভ কৰিছিল। মথুৰাদাস বুঢ়া আতায়ো মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰা বৰপেটা সত্ৰত দৌল উৎসৱ পাতিছিল। তেতিয়াৰ পৰা বৰপেটাত সত্ৰীয়া বীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰাৰে ফাকুৰা বা হোলি উৎসৱ উদ্‌যাপিত হৈ আহিছে।

এই সাৰ্বজনীন বঙৰ উৎসৱ হোলি বা ইয়াৰ অনুকৰণ উৎসৱসমূহে একে আৰু সমন্বয়ৰ ভেটি দৃঢ় কৰি তোলে। মানৱ জীৱনলৈ একতা-শান্তি-মৈত্ৰী কঢ়িয়াই আনে। বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত উদ্‌যাপিত হোলিৰ অনুকৰণ উৎসৱসমূহৰো উদ্দেশ্য একেই বুলিয়েই ক'ব পাৰি।

দৌল উৎসৱ পাতি অসমীয়া ধৰ্ম-সংস্কৃতিত প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠা কৰি, অসমীয়া জাতিৰ মূল যে ভাৰতৰ সনাতন সংস্কৃতিৰ লগত একে তাৰে প্ৰমাণ শংকৰদেৱে দাঙি ধৰি থৈ গ'ল। ●

পাহাৰীয়া আৰু ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ লোক-সংস্কৃতি : এটি তুলনামূলক আলোচনা

আৰতি ডেকাৰজা, স্নাতক পঞ্চম বাণাসিক

স্মৰণ যোগ্য

◆ তিনিটা বস্ত্ৰে জীৱনত কাঁলেকো অপেক্ষা নকৰে	- জন্ম, মৃত্যু আৰু সময়।
◆ তিনিটা বস্ত্ৰ সদায় নিজৰ অধীনত ৰাখিব লাগে	- কাম, ক্ৰোধ, আৰু মোহ
◆ তিনিজনক সদায় সন্মান কৰিব লাগে	- পিতৃ, মাতৃ আৰু গুৰু।
◆ তিনিটা বস্ত্ৰৰ পৰা নিজক বচাই চলিব লাগে	- কু-সংগ, আত্মস্বার্থ আৰু পৰনিন্দা।
◆ তিনিজনৰ প্ৰতি দয়াশীল হ'ব লাগে	- নাবালক, ভোকাতুৰ, আৰু পাগল।
◆ তিনিটা বস্ত্ৰ ওলাই গ'লে ঘূৰি নাহে	- শৰ, মুখৰ কথা আৰু প্ৰাণবায়ু
◆ তিনিটা কথা কেতিয়াও পাহৰিব নালাগে	- কৰ্তব্য, ঋণ, আৰু আত্মসন্মান।
◆ তিনিটা বস্ত্ৰে জীৱন নষ্ট কৰে	- কু-চৰিত্ৰ, আলস্য আৰু অহংকাৰ
◆ তিনিটা বস্ত্ৰে আয়ুস কমায়	- অসৎ চিন্তা, পৰৰ অনিষ্ট, পৰচৰ্চা।
◆ তিনিটা বস্ত্ৰে জীৱন মহৎ কৰি তোলে	- সৎ চিন্তা, পৰিশ্ৰম আৰু অধ্যয়ন
◆ তিনিটা বস্ত্ৰ জীৱনত এবাৰহে পোৱা যায়	- পিতৃ, মাতৃ আৰু যৌৱন।

সংগ্ৰাহিকা :

তিৱা লোকসংস্কৃতি পাহাৰ আৰু ভৈয়াম উভয়তে চহকী বুলি ক'ব পাৰি। অৱশ্যে পাহাৰৰ তিৱা ভাষাটো ভৈয়ামৰ তিৱাসকলে ব্যৱহাৰ কৰা ভাষাতকৈ বেছি চহকী। ভৈয়ামৰ তিৱাসকলে বেছিভাগেই অসমীয়াভাষী। আনহাতে পাহাৰৰ তিৱাসকলে এতিয়াও ভাষাটো ব্যৱহাৰ কৰি আছে। প্ৰকাশভংগীৰ ক্ষেত্ৰত ভৈয়াম আৰু পাহাৰৰ তিৱাসকলৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখা যায়। যেনে- অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰভাৱত পৰি ভৈয়ামৰ তিৱাসকলে গোটা আৰু জুলীয়া বস্ত্ৰ উভয়কৈ ভাষা হিচাপে 'খাওঁ' বুলি ব্যৱহাৰ কৰে (চাহ একাপ 'খাং' দেচোন) আৰু পাহাৰীয়া তিৱাসকলে গোটা বস্ত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত চ্যাও (খাওঁ) আৰু জুলীয়া বস্ত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত নুঙ (পি খোৱা) ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। পাহাৰীয়া তিৱাসকলে 'গ'টোক 'ক' আৰু 'দ'টোক 'ত' উচ্চাৰণ কৰে। ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ অসমীয়া ভাষাতো প্ৰথম পুৰুষত 'ওঁ'ৰ ঠাইত 'ং' ব্যৱহাৰ হয়।

পাহাৰ আৰু ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ মাজত সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰতো কেতবোৰ পাৰ্থক্য লক্ষ্য কৰা যায়। পাহাৰৰ তিৱাসকলে পৰম্পৰাগত বীতি-নীতি, সমাজ-ব্যৱস্থাক এতিয়াও এৰি দিয়া নাই। কিন্তু ভৈয়ামৰ তিৱাসকলে কিছু পৰিৱৰ্তনৰ মাজেৰেহে নিজৰ সংস্কৃতিক ধৰি ৰাখিছে। ইয়াত আমি পাহাৰ আৰু ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ পৰম্পৰাগত বীতি-নীতি, সমাজ-ব্যৱস্থাৰ কিছু পাৰ্থক্যৰ কথা আলোচনা কৰিম।

তিৱা লোকগীতসমূহক কাহিনীমূলক, অনুষ্ঠানমূলক, উপদেশমূলক আৰু কৰ্ম বিষয়ক আদি ভাগত ভগাই আলোচনা কৰিব পাৰি। নখা ছাঙা বা বৰযুগ মতা উৎসৱৰ প্ৰয়োজন পাহাৰতকৈ ভৈয়ামত বেছি। পাহাৰীয়াসকলে বিষ্ণীগীত, বনগীতৰ লেখিয়াকৈ উচ্ছল-যৌৱনৰ অশ্লীল গীত-মাত লালিলাং আৰু ছগ্ৰা মিচাৰা নামৰ অনুষ্ঠানত গায়। উপদেশমূলক গীত সেইদৰে চাংদুৱা মিচাৰা, ৰানচুৱা মিচাৰা আদি অনুষ্ঠানতহে দেখিবলৈ পোৱা যায়। অশৌচ খেদা অনুষ্ঠান পাহাৰ আৰু ভৈয়াম উভয়তে দেখিবলৈ পোৱা যায়। পাহাৰত ইয়াক খৰটেং চাৰা পূজা আৰু ভৈয়ামত মনশ্ব খেদা বুলি কোৱা

হয়। পাহাৰত পূজা-পাতলত ল'ৰাই আগভাগ লয় আৰু ভৈয়ামত ঠিক সেইদৰে হাৰী কুঁৱৰীয়ে থান-থালি লিপি-পুটি দিয়ে।

পাহাৰ আৰু ভৈয়ামৰ সমাজৰ মূল হৈছে ৰাইজ আৰু ৰাইজৰ মূল হৈছে পাহাৰত লৰ, চাংদলৈ, চাংমাজি, সুৰমা ইত্যাদি। আনহাতে ভৈয়ামত বংশ, খেল আৰু বাৰখেল। এটা বংশত মূল হৈছে ঘৰৰ বুঢ়া (পুৰোহিত) তেখেতৰ সহায়কাৰী হ'ল সৰু বুঢ়া আৰু হাৰী কুঁৱৰী। তাৰপাছত কেইবাটাও অংশ লগ লাগি একোটা খেল হয়। খেলৰ ভিতৰুৱা বংশবিলাকৰ ঘৰৰ বুঢ়াবিলাকে এই খেলখন পৰিচালনা কৰে। তাৰপাছত তৃতীয় স্তৰটি হ'ল বাৰখেল। কেইবাখনো খেলৰ বংশৰ ঘৰৰ বুঢ়াসকল লগলাগি এই বাৰখেল গঠিত হয়। বংশৰ কোনো সমস্যা, বংশৰলোকে মীমাংসা কৰি দিব নোৱাৰিলে, খেলৰ বুঢ়াসকলে মীমাংসা কৰি দিয়ে আৰু খেলে মীমাংসা কৰি দিব নোৱাৰা বিষয় হ'লে বাৰখেলৰ মুখীয়ালসকলে মীমাংসা কৰি দিয়ে। ফকৰা-যোজনাবোৰত ইয়াৰ ছবি ফুটি ওলায়। তিৱা লোকগীতৰ বিভিন্ন ধৰণৰ অনুষ্ঠান আৰু গীত-মাতৰ বিষয়ে পাছত আলোচনা কৰা হৈছে।

তিৱা সমাজত প্ৰচলিত জতুৱা ঠাঁচ আৰু ফকৰা যোজনাবোৰ অমূল্য সম্পদ। কাৰণ হঠাতে এটা জতুৱা ঠাঁচ বা ফকৰা যোজনাৰ সৃষ্টি নহয়। একোখন সমাজত যুগ যুগ ধৰি সঞ্চিত হৈ থকা জ্ঞান-অভিজ্ঞতা উপলব্ধিৰ পৰাহে এইবোৰে ব্যাপ্তি লাভ কৰে। জতুৱা ঠাঁচ আৰু ফকৰা-যোজনাৰ যিমানেই প্ৰয়োগ বেছি, ভাষা এটাকো সিমানেই চহকী আৰু ঐতিহ্যপূৰ্ণ বুলিব পাৰি। জতুৱা ঠাঁচবোৰৰ গঠন প্ৰণালী কিছু জটিল। কিছুমান বিশেষ বিশেষ শব্দৰ লগত আন কিছুমান শব্দ বা ধাতু লগ লাগি এইবোৰৰ সৃষ্টি হয়। ইহঁতৰ এটা সুকীয়া অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ থাকে। যিটো প্ৰচলিত অৰ্থতকৈ বেলেগ। আনহাতে, ফকৰা-যোজনাবোৰক প্ৰবাদ বাক্য বা পটন্তৰ বুলিও জনা যায়। একোটা ফকৰা-যোজনাৰ দ্বাৰা এজন বক্তাই তেওঁৰ মনলৈ অহা ভাব, ভালেখিনি চমুকৈ শ্ৰোতাক অৱগত কৰাব পাৰে। ইহঁত

একোটা বিশেষ ভাবৰ বাহক বা নিৰ্দেশক। গতিকে য'তে ত'তে, যেতিয়াই তেতিয়াই ইহঁতৰ ব্যৱহাৰো নহয়। পাহাৰৰ তিৰাসকলৰ জতুৱা ঠাঁচ আৰু ফকৰা-যোজনাবোৰ বৰ চহকী। ভৈয়ামৰ তিৰা সমাজত আধুনিকতাৰ পৰশ লাগি তিৰা ভাষা লুপ্ত হোৱাৰ দৰে হ'ল। কিন্তু জতুৱা ঠাঁচ আৰু ফকৰা-যোজনাবোৰে পুৰণি সমাজ-ব্যৱস্থাত যি সাঁচ বহুৱাই গৈছিল, সি কালৰ বুকুত মচ খাই নগ'ল। অৰ্থাৎ ভাষাটো হেৰাই গ'ল, কিন্তু ভাবটো থাকি গ'ল। এই ভাববোৰে বুৰবুৰণি তুলি বৰ্তমান তিৰা সমাজত কেতিয়াবা অপভ্রংশ হৈ কেতিয়াবা ভাবানুবাদ হৈ ভুমুকি মাৰি আছে। তলত পাহাৰীয়া তিৰা সমাজৰ জতুৱা ঠাঁচ আৰু ফকৰা যোজনাসমূহৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰা হ'ল-

- মাত্ৰী মাই চাৱানে; লাঙৰাই প্লা হৰা :— বান্দৰে ধান খায়, হনুমান বান্দৰে ধনু-কাঁড়ৰ হান খায়।
- ওৱানে চাৱাগ খুকৰি লাম খুমাৰা (অথংব চলয়া কনে চালাবাব' লাম খুমাৰা)— গাহৰিয়ে খায়, কুকুৰে বাধা দিয়ে (অৰ্থাৎ, নিজেও নকৰে, আনে কৰিলেও বাধা দিয়ে।)
- খুৰাৰিনে ম্যগ' মিৰাউ নিউ; মিৰাৱে ম'গ' খুকৰি নিউ (অথংকুথি কাইছাম ক্ৰম বিছাইআ— কুকুৰৰ চকুলৈ মেকুৰীয়ে চায়, মেকুৰীৰ চকুলৈ কুকুৰে চায়। (অৰ্থাৎ, কামত ইজনে সিজনে বাট চোৱা।)
- চুৰাবুৰি খাবছা; কুনখিউ থকছা (চাৱানুঙা অছ মান্দি খন্দা-খছল' অছ— 'জুঙলি এমুঠি, ঠুটৰিত এক টাঙোন' (অৰ্থাৎ, অনাহকতে তিবন্ধাৰ কৰিথকা।)
- চ্যাচি ওৱাৰিউ পুছা ওৱাইআ, (ক্ৰৱাৰে কিৰিয়াৱাগ' চ্যাথ'লাই কাৰা)— তুইওৰিত পেট চাফা কৰা (অৰ্থাৎ, ভাল-বেয়া সমানে সানমিহলি কৰা।)
- বান্দুনী পাঙাই ছাগাৰ ছাম নাঙিয়া, (পাৰা লিবিঙ টং মান্দিব' ক্ৰম বিছাই মান্দি কাম মিলিআৰা) —অৰ্থাৎ, বান্দনী বেছি হ'লে আঞ্জাত নিমখৰ জুটি নহয়।
- কনে যাবে খাংৰি খন'ৰা (অথং চলয়া মান্দি পিহিনি লিবিঙ ক্ৰম পাহাইআ— পৰৰ হাত কেৰোঁৱা গাতত সূমুওৱা, (অৰ্থাৎ লোকৰ কান্ধত বন্দুক থৈ চিকাৰ কৰা।)
- অথে কালে টুমুছি গ' নুইয়া (কনে থাঙিয়া ৱাগ'ছে ছিনি মান' অথে থাঙিয়া ওৱাগ'দ' ছিনি মান'য়া)— নিজৰ গালত লগা ছাই কেতিয়াও দেখা নোপোৱা।
- ঝাই মামাইনে খুছুমাং ছুৱা (টৰাচুৱা ৰাওগ' লাট হালা বা ফালা)— ককাই মোমাইৰ দাড়ি পোৱা, (অৰ্থাৎ বংশ পৰিয়ালৰ মান হানি কৰা।)
- মিৰাও থে ফ'ৰা মাহা ফ'ৰা (অথে ছাল'ন কিৰিগাৱাগ' লুখাইআ)— মেকুৰীয়ে বিষ্ঠা ঢকাৰ দৰে ঢকা। অৰ্থাৎ, নিজৰ কুচৰিত্ৰক ঢাকিবলৈ চেষ্টা কৰা।
- মছবাব'নে আঠুওছে ফিদি (আখখাল চাৱা মনুহ)— কাঠখোৱা পহুৰ আঠুতহে পিত্ত থাকে (অৰ্থাৎ, বিৱেকহীন ব্যক্তি।)

- তোম ছালাউ মাছু হান নাৱা, মেলাং চালাউ মাছুহান নাৱা (ছমান কবল'ম কৰাৰে মানানে পাঠাগ' খাও মান্দি চাই গাৰা)— খাচিয়াৰ মোনাত গোমাংস সূমুওৱা। অৰ্থাৎ, সমান পৰিশ্ৰমৰ অংশক অইন এজনে গুপতে বেছিকৈ লোৱা।
- কিছাদে ছাঙনে নাফলাং (কিছা ছাল'ন বা টব'নে লিবিঙ)— একোটা চুঙাৰে শুকটি (অৰ্থাৎ, একে স্বভাৱৰ মানুহ)।
- লামবাব'নে ফাং খুন্দা (ছাব হঙাইব' ৰাং-ৰছ পাঙা ছাল থানা)— আলি বাটৰ গছৰ মুঢ়া (অৰ্থাৎ, অজলা মানুহ)।
- বাব'খুলে ছাম (লাং কি, কুছপি, টুমনি, ছ'লন চাৱা মাৰাগী)— চৰিত্ৰহীন তিৰোতা।
- খাঙাটিৰে থাম টামাগ' মিছাই লাৱা (কেনে ছাক টি অছগ' নল লাৱা)— বাঁহৰ কাঁঠিৰে টোল বজাওঁতে নচা (অৰ্থাৎ, লোকৰ উচটনিত ভোল যোৱা)।
- খান্দাল কুঠিৰে পুৰচি থ'ঙা (ল'বাই অছা, মাত টি অছ মান্দি মঙ মুৰা)— কঁঠাল গুঠিৰে বৰশী বোৱাৰ প্ৰলোভন দিয়া।
- টি নুয়া ৰানাল' পানা হৰা (খাদা নিয়গ' কুমুন ৰি ছি লায়ানুনল' আগল' চল কাৰা বা পাছে গাৰা পেনে খেলাঙ থাঙিয়া হঙ থাগাই লাজে থানা বাৰা)— পানী নেদেখাকৈ লেংটি সোলকোৱা (অৰ্থাৎ, অলীক কল্পনা)।
- অৰাও কুৰিনে মেল (চ্যাখালাব' মছ'দা ফনিয়াৰা খাদা)— ঔ গুৰিৰ মেল (অৰ্থাৎ, সমাধান কৰিব নোৱাৰা বিষয়)।
- ন'নে খুলিগ' ছামাদিনা টালাঙ, ছামাদিনে খুলিগ' ন'না টালাং (পিহিনি থাইনেবাং গ' ছ'ৰ ফানে হান' টাম'খ')— ঘৰৰ কাজিয়া ছামাদিলৈ নিব নাপায়, ছামাদিৰ কাজিয়া ঘৰলৈ নিব নাপায়। (অৰ্থাৎ, উৰহৰ খং ভগা ঢাবিত)।
- মিৰাউ ব্ৰাঙ কাউ (ছাখালাব' হাজেনা ফনিয়াৰা কাম)— মেকুৰীৰ শিং গজে (অৰ্থাৎ, অসম্ভৱ কৰ্ম)।
- মাখাউছে টুদি টিউছে পামা খাজু (পাথ'খিনে মাতগ' পাথখিউছে পাছে থাৰা)— পাহাৰত কণী পৰা আৰু পানীত উমনি দিয়া কাছ (অৰ্থাৎ, পৰ্বতত কাছ কণী বিচৰা)।
- ল'থা মাহা প্লাছ (ছাওদ' ক্ৰ'ৱানে ক্ৰ'ৱা নিঙে খামন কিৰিয়া)— লোটাৰ দৰে উজ্জ্বল (অৰ্থাৎ, বাহিৰে বংচং ভিতৰে কোৱাভাতুৰী)।
- মিয়াও পিজগ' খানগাটিৰে টাওমলি (খুটি ছিয়াৱা লিবিঙ' টাচ'ল)— পোৱালী মেকুৰী কাঠিৰে ওমলিব নোপায়। (অৰ্থাৎ ধেমালি বুজি নোপোৱা মানুহক জোকাব নাপায়)।
- কনঙ মছগ' ল'ৰে গাইদ' কুথ' পাংগছে ল'ৰেৱা (কনে কিছা খাদাগ' পাছে ৱানে ফ'ৰ ছাজাইল' পিহিনি খাদাগ' পাছে যাৱা)— কোনোবাই পছ খেদে, কোনোবাই ফৰিং খেদে (অৰ্থাৎ, আঁতিগুৰি নজনাকৈ কথা কোৱা লোক)।
- পিজি খেলাঙে ছুট (কনঙ ছাগ'ল' পাছেউ গ'ল' ন'লা)— বেজিৰ মূৰৰ বাতিয়া (অৰ্থাৎ, ব্যক্তিত্ব নথকা মানুহ)।
- খিনা নাঙা ফেমব'ৰে ক্ৰাঙ কাও (ক্ৰাঙখাদা ৰে মুজুৰা লাৱা

- লিবিঙ পাৰা টিন ছ'লেনা ফনিয়া) মৃত্যুমুখী পৰৱৰ পাখি গজে (অৰ্থাৎ, অহংকাৰী মানুহৰ ধ্বংস অনিবাৰ্য)।
- ফাঙ' টি হাল মান্দি য়াখউ টন হালা (কনঙ ছাৰা টি অছা)— গছত উঠাই গুৰি কটা।
- ছলেয়াগ'দ' টাইনিব' হ'ৰ' (আখেয়া লিবিঙ' ছিগ'হি ফনিয়া)— অবুজনক বুজাব নোৱাৰি।
- খান্দুঙ খাৰিনে ছাক পাৰি (হেগ' পেগ' ছাদাক ছাদাক মাত পাছেৱা)— (ভাৱাৰ্থ-আগ-পাছ নুঙণি কথা কোৱা লোক)।
- চ্যাখালাব' খ'লয়াৰা পুন কুৰ, থ'লানে হান মান লিউৱা (মন অছ মান্দি ক্ৰম চলয়া খাই ক্ৰম মিল'য়া)— কেতিয়াও নেছেলাই ছাগলীৰ ছাল, ছেলাওঁতে গ'ল আধাখিনি মাংস। (অৰ্থাৎ- মনোযোগ নিদিয়াকৈ কৰা কাম)।
- বানিয়া নউ মাছু হান পিছাৰা (চাৱানে খায়' মাল পিছাৰা)— বৰ্ণিকৰ ঘৰত গোমাংস বিচৰা (অৰ্থাৎ, নথকা ঠাইত বস্তু বিচৰা)।
- টিটা হাৰিয়া খাংথ্ৰা (ইজিংব' চ্যাউ পুজিংব' চ্যাউ ৰিৰা)— দুইফালে ধাৰ থকা দা (অৰ্থাৎ, দুমুখীয়া ব্যক্তি)।
- অথে মাই পাঠাগ' খাওবানা কাউ অছা (অথে ছাদং খাদাগ' কনঙ ব' ছি খুন ৰিৰা)— নিজৰ ভাতৰ টোপোলা কাউৰীক খাবলৈ খুলি দিয়া (অৰ্থাৎ, গোপনীয়তা বন্ধা কৰিব নোৱাৰা লোক)।
- মাছু লেঙ জাইৰে পুণ লেঙজাই চ'খৈৱা (পল টনগাৰে পল চাৱা ছমান হঙা আছ হঙা)— গৰুৰ নেজৰ সৈতে ছাগলীৰ নেজ জোখা (অৰ্থাৎ, শক্তি অবিহনে কৰিব বিচৰা কাম)।
- চ্যাপছা চ্যাবানা টি নাৱা (তৰা খাবাল মানানে লকে লকেল' একজাবেল' হায় হকুম গ' ৰায় অছা)— একে জাপতে পানী উলিওৱা (অৰ্থাৎ, চোকা নিৰ্দেশ দিয়া)।
- থাঙঠিকানে কাট' মইনা পাছ লাৱা (বানে থাই হা-গ' তাহাই লাৱা)— বাঢ়ে টোকা চৰাইৰ গাঁতত মইনাই বাঁহ সাজে (অৰ্থাৎ, পৰনিৰ্ভৰশীল)।
- ছ'ক্ৰ খাৰি ছাং মান্দি খেলাঙ কাট' নাই লি (লাখাট চাৱা লিবিঙ কনঙ' নি লা— তিলপাতৰ আঞ্জা (অৰ্থাৎ, কোনো কামত নলগা লোক, সোৰোপা)।
- অথে ৰাথাপ' অথ'ঙ কৈ লাৱা (অথে যাঙিয়াৰা মাতে পাঠাও অথ'ঙল' ছুঙ মানা)— নিজে পতা ফান্দত নিজে পৰি মৰা (অৰ্থাৎ, নিজৰ ভুলৰ বাবে নিজে অন্ততপ্ত হোৱা)।
- ডাৰন ছাকুনী লামেগাইছে খাই মামাই ছাপেউ (চ্যানা নুঙা মান গাইছে চাৰ পাহাই পাঙ)— (ভাৱাৰ্থ- খোৱা-বোৱা দিলেহে বন্ধু-বান্ধৱ ওচৰ চাপে, কিন্তু বিপদৰ সময়ত কাকো নাপায়/পোৱা নাযায়)।
- টিওল' হালানে কাজু (মনে কেনে মজঙা)— পানীত এৰি দিয়া কাছ (অৰ্থাৎ, মনে প্ৰাণে আগ্ৰহী)।
- ওৱানা নি যাঠি, মেৱানা নি মাগী (কামানি ক্ৰম, মালা নি

- ছনজকা ঠিক হঙা) গাহৰি চাই যাঠি, মতা চাই মাইকী।
- থিগ' ছাঙাই খাল'য়া, হাৰগ' হলগাই চ্যাময়া (ছাম'ছা নাই কাৰা খাদা ওলা খালা কুমায়)— তেজ ধুলে নাযায়, বাড় ঘাঁহিলে ক্ষয় নাযায় (অৰ্থাৎ, যি কথা এবাৰ ওলাই পৰে, সেই কথা সততে পাহৰি যোৱা নাযায়)।
- খুজিনে মিয়াও নাই হালা (লুখাই টনা খাদা ফাৰাক হংলি মান্দি ছ'কলুল' ছি লিৰা)— সজাৰ মেকুৰী ওলাই যোৱা (অৰ্থাৎ, গোপন কথা ওলাই পৰা)।

ভৈয়ামৰ তিৰাসকলৰ জতুৱা ঠাঁচ আৰু ফকৰা যোজনা :
কেৰ্কেটুৱাই খোৱা গোৱা : (তামোলটো নিখুট নহয়, ঘূণীয়া)
এশ তুতি এশ প্ৰাৰ্থনা জনা : (বহুত কাকুতি-মিনতি কৰ)
মকৰাই ছাতা পান : (মকৰাই জাল বন্ধা পান)
ফৰিঙে খোৱা পত্ৰ : (ফৰিঙে কুটা পাত)

তিৰাসকলে বিভিন্ন উদ্দেশ্য লৈ বিভিন্ন দেৱ-দেৱীক পূজা সেৱা কৰে। পূজা-সেৱাৰ আগতে সচৰাচৰ ব্যৱহৃত হোৱা কেইটামান জতুৱা ঠাঁচ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

চাতকুল (সাতকুল) বাৰ কুল (তিৰাসকলৰ সাতটা আৰু বাৰটা কুল)

হল হল - মূল মূল হ (লহপহীয়া, স্বাস্থ্যবান)
বিধিনি পৰশি থাক (বেমাৰ নুগুছা হ)

(‘ৰজাৰ হাল-মাটিত ‘চাতকুল বাৰকুল’ যেনেকৈ থাকে, আমি মাগৰ কুলো আছোঁ। কিন্তু, আছোঁ হে আছোঁ, লোকৰ দেখোন হল হল মূল হয়, আমাৰ দেখোন আজিহে জ্বৰ, কালিহে কাহ.... আদি নানা বিধিনিয়ে পৰশি থাকে।’)

গধা হগেলক্ষীয়া হ (দগধা হ, অকামিলা হ)
আঠু টেঙেনা হ মূৰ টেঙেনা হ (মাজ ডাঙৰ হ, কুকৰপ হ)
(আনে গো ধন ঘটে (পোহে) আমিও ঘটে। কিন্তু আনৰ দেখোন হল হল-মূল মূল হয়, আমাৰ আকৌ গধাহে হয়, গেলক্ষীয়াহে হয়, আঠু টেঙেনা, মূৰ টেঙেনাহে হয়।’)

তিৰা সমাজত প্ৰচলিত জতুৱা-ঠাঁচৰ উদাহৰণ আৰু বহুতো আছে। এইবোৰত যুৰীয়া শব্দ বা অনুরূপ শব্দৰ পয়োভৰ বেছি, ফলত কোৱা কথাখিনি গাভীৰ্যপূৰ্ণ হৈ পৰে।

পথাৰৰ মাজৰ বুৰা (জোৰা)
খেলৰ মাজৰ বুঢ়া’

খেতি-পথাৰৰ মাজত থিয়কৈ থৈ দিয়া জোৰাটোৱে কোনো মাতবোল দিব নোৱাৰিলেও বখীয়া এজন থকাৰ দৰে লাগে। সেইদৰে এখন খেলৰ মাজত দিহা-পৰামৰ্শ দিব নোৱাৰিলেও বয়োবৃদ্ধ লোক থাকিলে সমাজখন গাভীৰ্যপূৰ্ণ হোৱাৰ লগতে দেখাতো শুৰনি হয়।

“অ’ত লুকুৱাম ত’ত লুকুৱাম
সোপোতা গাল দুখন ক’ত লুকুৱাম?”

শৰীৰৰ আন অংগত হোৱা ক্ষতস্থান লুকুৱাই ৰাখিব পাৰি, কিন্তু মুখত হ’লে লুকুৱাৰ উপায় নাই। গৃহস্থ জেলাই ভকতক দিব

লগা 'সেৱাভাগ' গোপন গণ্য কৰা হয়—

“ৰাইজ, বিচাৰি খাবলৈ দিছে, আচাৰি পেলাবলৈ দিয়া নাই। গতিকে মেলখন থাকোঁতে বিচাৰ-খোচাৰ কৰি চাওঁকচোন, ক'বাত হাত দঙা, ভৰি দঙা, জেওৰা ভঙা, তাতী ভঙা, লাই খোৱা, লফা খোৱা কোনোবা আছে নেকি?”

হাতীৰ ওপৰত মাউত (তামোল-পাণৰ বঁটাৰ ওপৰত দিয়া জৰিমনা)

কোনো অপৰাধীয়ে গুৰুতৰ অপৰাধ কৰিলে সামাজিক দণ্ড হিচাপে তামোল-পাণ এৰ্টা দিবলৈ লাগিব। তাৰোপৰি জৰিমনা হিচাপে ন-কুলীয়া হ'লে ন-সিকি, ন-আধলি বা ন উকা আৰু সাতকুলীয়া হ'লে সাত-সিকি, সাত আধলি বা সাত টকা আদায় দিব লাগে। তামোল-পাণৰ বঁটাটোক হাতী আৰু তাৰ ওপৰত দিয়া জৰিমনাখিনিক 'মাউত' বোলা হয়। যেনে— ইমান ডাঙৰ দায় এটা লগোৱাৰ পাছত “হাতীৰ ওপৰত মাউত নহ'লে আমি কোনোপধ্যেই নামানো।”

দুই পিঠিয়ে পোৰ (দুটা শাস্তি বিহা, হাতীৰ পিঠিত মাউত দিয়াৰ উপৰিও মদ এধাৰ দি আশীৰ্বাদ লোৱা)।

“ভকতসকল, অমুকৰ বেলিকাত এনে এটা বিচাৰ হৈছিল। তেওঁক কি 'দুই' পিঠিয়ে পোৰা' হোৱা নাছিল?”

জল চান/ জল স্নান ল (পৰাচিত হ'বলৈ সোণ-ৰূপৰ পানীৰে স্নান কৰা)

তিৱা সমাজত নৰ-বস্ত্ৰপাত হোৱা, গো-বধ, ফুলপৰা (কিবা প্ৰকাৰে গাত মাখিয়ে কণী পৰা), মাগাৰা হোৱা (মাখিয়ে পৰা কণীৰ পৰা পোক হোৱা) আদি ঘটনাবোৰ দৈব্য দুৰ্বিপাকত হোৱা বুলি ধৰা হয়। এনে ঘটনাবোৰৰ বাবে 'জলস্নান' কৰাব লাগে। যেনে— গিয়াতি আহি পালে যেতিয়া সোনকালে জলস্নান দিয়াৰ কাম আৰম্ভ কৰিব লাগে।

তিৱা সমাজত সাতজনীয়া, নজনীয়া বা ৰাজহুৱাভাৱেই হওক (ভকতক চাউল) খুওৱাৰ পাছত বা কোনো মাংগলিক অনুষ্ঠান শেষ হোৱাৰ পাছত গৃহস্থই ইচ্ছা কৰিলে এধাৰ মদ আৰু কিছু পৰিমাণৰ লোণ (নিমখ) আগবঢ়াই (লোণ দানকেই সোণ দান বুলি কোৱা হয়) এটা আশীৰ্বাদ ল'ব পাৰে। ভকতৰ 'সেৱা' ধৰিবলৈ তেওঁ আগবাঢ়িছে। কিন্তু তেওঁ অকলশৰীয়া, নিঃস্ব

“অকলশৰীয়া পশু
টিকাই মূৰে খছ
(অসহায় লোকৰ বিপদ বেছি)
আগলৈ চাই মাৰো হাই,
পাছলৈ চাওঁতা নাই।”

(অৰ্থাৎ উদ্দেশ্য সিদ্ধিৰ বাবে আগবাঢ়ি গ'লেও পিছৰ পৰা কাৰো সঁহাৰি নাই।

দুখীয়া যি ফালে যায়
হলে বিধে, বৰলেও খায়,
সাগৰ শুকায়ে, মাণিক লুকায়।”

—আদি ফকৰা যোজনাৰে গৃহস্থ জেলাই নিজৰ অসহায়তা প্ৰকাশ কৰে।

তিৱা জনজীৱনত এবাৰ নোৱাৰা আৰু সঘনে উচ্চাৰিত হোৱা শব্দ কেইটামান হৈছে গৃহস্থ, খেল আৰু জ্ঞাতি। এই তিনিওৰে মাজত এক সু-সম্বন্ধ আছে। গৃহস্থই বিচাৰে খেলক আৰু খেলে বিচাৰে জ্ঞাতি। মৃতকৰ কাঠ-সংস্কাৰ, পিণ্ড-দান, কাজ-কৰ্ম আদি বিভিন্ন অপৰাধৰ পৰাচিত বা শুদ্ধিকৰণ আদিত জ্ঞাতি নহ'লেই নহয়। জ্ঞাতিয়েই এইবোৰ কাৰ্যত আগভাগ ল'ব লাগে। সেই অনুপাতে জ্ঞাতিৰ সন্মানো আছে। গতিকে কোৱা হয়—

কুল ল, কুল ল, নদীৰ কুল ল
সং ল, সং ল, গিয়াতিৰ সং ল

(ভাৱাৰ্থ : কুল বা পাৰ পাবলৈ হ'লে নদীৰ পাৰলৈ যোৱা, সঙ্গ পাবলৈ হ'লে জ্ঞাতিৰ সংগলৈ যোৱা।)

আকৌ, মৰণত জ্ঞাতি, জীৱনত সজাতি। গৃহস্থ আৰু গিয়াতিৰ মাজত সচৰাচৰ পোনপটীয়া সম্বন্ধ নাথাকে। এই দুয়োৰে মাজত খেলখনে 'ঘটক'ৰ কাম কৰে। গতিকে জ্ঞাতিৰ পৰা কাম আদায় পাবলৈ গৃহস্থই খেলৰ আশ্ৰয় ল'বলগীয়া হয়। খেলেহে গৃহস্থক সততে দিহা-পৰামৰ্শ দিব পাৰে। সেয়েহে গৃহস্থ জেলাই কয়—

“খেলেই বোপাই, খেলেই আই
খেলেই দিব মোক ডাঙৰ-দীঘল চাই।”

খেলখনেই যেন পিতৃ-মাতৃ বা অভিভাৱক আৰু গৃহস্থ যেন এগৰাকী বোড়শী যুৱতী। এই যুৱতীৰ বাবে খেলখনেই ওখ-পাখ স্বাস্থ্যবান দৰা এজন বিচাৰি দিব।

খেল সম্পৰ্কে বিভিন্ন অনুষ্ঠানত বিভিন্ন সময়ত ফকৰা-যোজনাৰ অৱতাৰণা কৰা দেখা যায়। এইবোৰে খেলৰ প্ৰাধান্যতাকে সূচায়। যেনে—

‘খেলৰ দায় দিলেও লাগে অপৰাধ
নিদিলেও লাগে জগৰ।’ (অৰ্থাৎ, খেলৰ দায় নিদিয়াটো এটা অপৰাধ আৰু অনিয়ম-অনীতিৰে দিলেও জগৰ।)

—‘খেলে খালে খোৱা যায়
খেলে নাখালে পেলনি যায়।’ (মনঃপুত হ'লে খেলে গ্ৰহণ কৰিব, নহ'লে পৰিত্যাগ কৰিব)

—‘খেলৰ মাত, হাতীৰ দাঁত।’ (বিৰাটকায় হাতীটোৰ মূল্যৱান বস্ত্ৰ তাৰ দাঁত, খেলৰ অনেক কথাৰ মাজৰ মূল্যৱান বস্ত্ৰ 'মাত' বা সিদ্ধান্ত)।

খেলৰ লগতে ভকতকলৈয়ো কিছুমান ফকৰা-যোজনা আছে, যিবোৰে ভকতৰ শ্ৰেষ্ঠতা প্ৰতিপন্ন কৰে। যেনে—

‘ভকত বৰ ভকত বৰ,
ভকতক শুধিলে শুদ্ধে কৰ্মজ্বৰ।’
‘ভকতেই ভূত
ভকতক শুধিলে দেহা হয় শীত।
—‘চাঁচিলে চুৰুকিলে দুবৰি মৰে,

ভকতৰ বাক্যে বিধিনি হৰে।’ ইত্যাদি।

ফুলগুৰিৰ ধোৱাৰ গীত : ফুলগুৰি বিদ্রোহ আছিল নগএগ ৰাইজৰ স্বাৰ্থৰক্ষাৰ বিদ্রোহ। পৰাধীনতাৰ বোজাত নতশিৰ নহৈ ভাৰতৰ অন্যান্য ঠাইৰ দৰে ফুলগুৰিয়া ৰাইজেও মাতৃ-মুক্তিৰ মহান আহ্বানত বিদ্রোহৰ স্ফুলিংগ সৃষ্টি কৰিছিল।

১৮৬১ চনৰ ফুলগুৰিৰ ধোৱা অৰ্থাৎ কৃষক বিদ্রোহৰ মহান নায়কসকলৰ ভিতৰত তিৱা বিদ্রোহী লক্ষ্মণসিং সেনাপতি, চাংবৰ লালুং, ৰংবৰ লালুং, নৰসিং লালুং, চিপচিং লালুং, ৰূপসিং লালুং, হেবেৰা লালুং, কাটিয়া লালুং আৰু বনমালী কৈৱৰ্ত, বাহুবলী কৈৱৰ্ত আদিৰ নেতৃত্বত এই প্ৰবল বিদ্রোহে গা কৰি উঠিছিল।

‘অ’ আইটি এদোণ ধান, দোদোণ ধান
অ’ আইটি ফুলগুৰি ধোৱাখন
অ’ আইটি কেনেকৈ লাগিলে
অ’ আইটি তিনিজোপাৰ আইতৰ তলতে
অ’ আইটি ধোৱাখন লাগিলে....
ৰূপচিং চিৰিচিং বাহু বনমালী....’

অ’ হৈ কাইগুৰি গাঁৱৰে অ’ সোণাই লক্ষ্মণ সেনাপতি
শকতিৰ তুলনা অ’ নাইয়ে

ডবীয়া তামোলৰ খুৰি কাটিছিল
ঢালৰ চাতি মাৰি অ’ যাইয়ে
ক’লৈ গ’লি আজি হয়।

অ’ হৈ ফাঁচীৰ কাঠতে অ’ সোণাই তইয়ো ওলমিলি
চাংবৰ, ৰংবৰক অ’ লৈয়ে
জাতিৰ দেশৰ হকে জীৱন পণ কৰিলি

কাললৈ থিয়াতি অ’ থৈয়ে
থিয়াতি কাললৈ থৈ।

অ’ হৈ বাহৰে লগতে অ’ সোণাই আৰু দহজনক
কলীয়া পানীলৈ অ’ নিলে

আৰু কতজনক জেইলত ভৰাই থৈয়ে
কতনো যাতনা অ’ দিলে
যাতনা কতনো দিলে....।’

জোঙাল বলহৰ গীত : তিৱা ৰজা জোঙাল বলহ সম্পৰ্কে বুৰঞ্জীয়ে সঠিক সিদ্ধান্ত দিব নোৱাৰে যদিও এই জোঙাল বলহ সম্পৰ্কে তিৱাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত গীতত জোঙাল বলহৰ বীৰত্ব, কছাৰীৰ বিৰুদ্ধে ৰণ, কছাৰী ৰজাৰ জীয়েকৰ অভিসন্ধিত ৰণত পৰাজয় বৰণ আৰু কৰুণ মৃত্যুৰ বিষয়ে বিস্তৃত বিৱৰণ পোৱা যায়। জোঙালৰ পত্নীয়ে বাপেকলৈ দেৱদত্ত তৰোৱালখন কেনেদৰে পঠাইছিল তাৰ বিৱৰণ তলৰ গীত কেইশাৰীত পোৱা যায়—

জোঙালক জোকালে কালে, কুঁৱৰীয়ে বুদ্ধিটো পালে,
বাঘোৱা বৰালীৰ পেটতে লুকুৱাই বাপেকৰ ঘৰলৈ দিলে।
সিংহক শালিলে তীৰে

পাটিৰে তিবোতাই বৰবিহ ঢালিলে নাজানিলে দেহী বীৰে।

মন্থ আৰু খৰ্ণ্টেং চ্যাৱা পূজা : এই পূজা জন্মোৎসৱৰ লগত জড়িত, ভৈয়ামৰ তিৱাসকলে কেঁচুৱাৰ জন্মৰ লগত সংগতি ৰাখি পতা অনুষ্ঠানক 'মন্থ বা অশৌচ খেদা' আৰু পাহাৰৰ তিৱাসকলে কৰা পূজাক 'খৰ্ণ্টেং চ্যাৱা পূজা' বুলি কোৱা হয়। খৰ্ণ্টেং চ্যাৱা পূজাত কুলৰ বৰঘৰত ৰাইজ লগ-লাগি উপাস্য দেৱতা ফা-মহাদেউৰ লগতে দেও পিতৃসকললৈ কুকুৰা বলি দি সন্তানৰ মঙ্গল কামনা কৰে। আনহাতে ভৈয়ামতো বৰঘৰত ৰাইজে লগ লাগি কুকুৰা বলি দি সেই মাংসৰে কচুৰ জাল ৰান্ধি মদৰ লগত খায় আৰু নৱজাতকক নচুৱাই চুৱা খেদি নৱজাতকৰ মঙ্গল কামনা কৰে। ভৈয়ামৰ অশৌচ খেদা গীত; যেনে—

এজনে গাই : ললে লাহ ললে বাহ লালা হেলয়া লাই
বাকীসকলে ধৰে : বাহ লালা হেলয়া লাই

মদৰ নাম ইলাই অ মদৰ নাম বিলাই অ
পানী দিলে ভৰে ভৰ ওলায়।
বাহ লালা হেলয়া লাই।।

ধৰাবুৰি মদকে চাকে তিনি বেলি
মদে লাগিবকে ডৰায়।
বাহ লালা হেলয়া লাই।।

মদকে চাকিলি মদকে বাকিলি
ডাৰননো কৰিলি কাতি
বাহ লালা হেলয়া লাই।।

মাতি কুটা কৰি শৈশৱ নেপালি
মজিয়াত মেহেলা পাতি।
বাহ লালা হেলয়া লাই।।

কিনো মাছ মাৰিবৰ শ'লে মোৰ পিতাদেউ
কিনো মাছ মাৰিবৰ শল।
বাহ লালা হেলয়া লাই।।

মদ মনে নেখাই ফটিকাত ধৰিলে
কলিজা কলা পৰি গ'ল।
বাহ লালা হেলয়া লাই।।

এই গীতৰ লগে লগে বুঢ়াসকলে নৱজাতকক কোলাত লৈ ৰাইজৰ মাজলৈ আঙুৱাই গৈ ঘূৰণীয়াকৈ ঘূৰি ঘূৰি জোকাৰি জোকাৰি নচুৱায়। এজনে গায় আৰু বাকীসকলে গীতৰ শেষৰ ফাঁকি ধৰি গায় আৰু গীতৰ লগে লগে চাপৰি ধৰে। এই গীতক লালি-হিলালি গীত বুলিও কোৱা হয়। খৰ্ণ্টেং পূজাৰ গীত—

হে কনং পুল কনং
ছা কাৰিয়া মা কাৰিয়া
চলম লাৱা খলম লাৱা
সোণচিং অমুকাৰ চলম লাৱা
খলম লাৱা তাও
চং কাৰিয়া মা-কাৰিয়া

চনে থান মানে থান
 চলম লাইদ খলম লাইদ
 মুন্দনং এই অমুকা
 খাঙা হুঙা চানা হুঙা
 এৰা সুঙা পানা হুঙা
 চং চিকিনা হুঙা
 মা চিকিনা হুঙা
 দেও চিকিনা হুঙা
 বাত চিকিনা হুঙা
 হানো চাগ হানা ছিঙা
 পাই জানা হুঙা চাই জানা হুঙা।

ভাৱাৰ্থ : ডাঙৰ-দীঘল হৈ দীৰ্ঘজীৱী আৰু ভাগ্যবান হোৱা। নিজ মৰ্বাদা বন্ধা কৰি আশুৱাই যোৱা। নিজৰ পূজা-সেৱা নিয়াৰিকৈ কৰি ৰাইজৰ মাজৰে এজন হৈ কৰ্মী আৰু বৰমানুহ হোৱা।

নখা ছাঙা বা বৰষুণ মতা উৎসৱ : পাহাৰ আৰু ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ জীৱিকা হৈছে খেতি। খৰাং বতৰত অনাবৃষ্টিৰ পৰা বন্ধা পাবলৈ তেওঁলোকে টেকী চুৰ কৰি আনি তিনিআলিৰ মূৰত থিয়কৈ পোতে। লগতে কাৰোবাৰ নাঙল, যুঁৱলি, মৈ, কোৰ আদি দুৱাৰমুখত ওলোমাই থয়, যাতে গৃহস্থৰ খং উঠে আৰু গালি পাৰে। ইন্দ্ৰ বিহেতু বৃষ্টি-দেৱতা গতিকৈ ইন্দ্ৰ আৰু মেঘৰ মাজত নিবিড় সম্পৰ্ক আছে। তেনেদৰে মেঘ আৰু ভেকুলীৰ মাজতো সম্পৰ্ক আছে; সেয়ে ভেকুলীয়ে টোৰটোৰালে বৰষুণ আহে বুলি লোকসমাজে বিশ্বাস কৰে। তিৱাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত তেনে এটি অনুষ্ঠান হৈছে 'নখ ছাঙা' উৎসৱ বা বৰষুণ মতা উৎসৱ। কোনো কোনো অঞ্চলত ইয়াক উৰল টনা উৎসৱ বুলিও কয়। এই অনুষ্ঠানত গোৱা গীতবোৰক নখা ছাঙা গীত বা বৰষুণ মতা গীত অথবা উৰল টনা গীত হিচাপে অভিহিত কৰিব পাৰি। এই অনুষ্ঠান কিদৰে অনুষ্ঠিত কৰে, তাৰে চমু আভাস দাঙি ধৰা হ'ল — প্ৰথমতে, এটা উৰল আৰু তাৰ ওপৰত এখন পুৰণি ভগা ডলা, মাজতে ফুটা কৰি বেতৰ সৰু টমাল এডালেৰে এডাল মাৰিৰ সোঁমাজত টমালডালৰ এটা মূৰ বান্ধি আৰু আনটো মূৰ ডলাখনৰ ফুটাটোৱেদি সুমুৱাই বাহিৰলৈ উলিয়াই আনে। ডলাখনৰ সৈতে বন্ধা মাৰিৰ মূৰটো লাগি থাকে আৰু তেনেকৈয়ে ডলাখন উৰালটোৰ ওপৰত বহুৱাই দিয়া হয়। এই উৰালটোৰ ওপৰত বহুৱাই দিয়া ডলাখনৰ ওপৰতে এজন মানুহে ডলাখন হেঁচি বেতৰ টমালডাল টানি থাকে। মানুহজনৰ মূৰত এটা ভগা জাপি পিন্ধাই দিয়া হয়, আনহাতে আন দুজনমান মানুহে উৰালটোৰ ওপৰত পানী ঢালি দিয়ে। এনেদৰে পানী ঢালি বেতডাল টানি থাকিলে একোটা শব্দৰ সৃষ্টি হয়। এই শব্দ ভেকুলীৰ মাতৰ দৰে। বাকী ৰাইজে হাতত কোৰ, খন্তি, চিপৰাং, নাঙল আদি লৈ উৰালটোক কেন্দ্ৰ কৰি ঘূৰি ঘূৰি গৃহস্থৰ চোতালখন খান্দিবলৈ আৰম্ভ কৰে। লগে লগে এজনে ইন্দ্ৰদেৱতাক স্তুতি কৰি বৰষুণ মতা গীত গাবলৈ আৰম্ভ কৰে। আনবিলাকেও গীতবোৰ গায় আৰু

চাপৰি বজাই একধৰণৰ লয়ত বিহু নচাৰ দৰে নৃত্য কৰে। এনেদৰে নৃত্য কৰি কৰি গোটেই চোতালখন বোকাময় কৰি পেলায়। গৃহস্থই তেনে কৰা দেখি পানী চতিয়াই দিয়ে আৰু অনুষ্ঠান সামৰণী মাৰিবলৈ অনুৰোধ জনায়। কোনো কোনো অঞ্চলত উৰালৰ বিপৰীতে কেৰাচিন তেলৰ টিন এটাকে উৰালসদৃশ কৰি মাজত এটা ফুটা কৰি ফুলঝাৰৰ মাজত সুমুৱাই ভেকুলীৰ মাত উলিয়ায়। আন কিছুমানে ফটা ঢোলৰ খোলাটোকে উৰাল হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰে। কিছুমানে আকৌ উৰালটোৰ ভিতৰতে এহাল ভেকুলী ভৰাই খেদি ফুৰা দেখা যায়। এনেদৰে গাঁৱৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ প্ৰত্যেকৰে ঘৰৰ চোতালত উৰাল টানে। গৃহস্থই অৰিহণা আৰু চাউল এবাটি দি সেৱা এটি লয়। এনেদৰে সকলোৰে ঘৰত উৰাল টনা হ'লে উৰালত ব্যৱহৃত বেত, ভগাজাপি ইত্যাদিবোৰ পথাৰৰ মাজত পেলায় থৈ আহে।

এই অনুষ্ঠানবোৰ সাধাৰণতে দাঁতিকাষৰীয়া আৰু ভৈয়ামৰ অঞ্চলসমূহত দেখা পোৱা যায়। এই গীতবোৰ আদিতে তিৱা ভাষাতে প্ৰচলন আছিল যদিও অসমীয়া ভাষাৰ সংস্পৰ্শত ই অসমীয়ালৈ ৰূপান্তৰিত হোৱা দেখা যায়। তিৱা ভাষাত গোৱা কেইফাঁকিমান গীত হৈছে এনেধৰণৰ —

‘ঐ চৰ নখা ঐ নখা মানে যা
 তাঙল চাদি নখাকুয়ানা
 ৰাইজে নেৰাখ যা।
 লাই তিৱা পলটি হোৰাই নখা লাৱদ
 টেপটেপীয়া নখা কুইদ’
 চাতালি চিমাই গাৰদ
 আয়ু ৰাজানে শুন আয়া পায়ু ৰাজানে গুণ
 হৰে হৰচা নখা ছাংদং
 পায়ু ৰাজানে অন
 হৰ বৰণে পাহুই বিছা
 উৰলনে ঘূৰি
 উৰলবল বাজে লিগা
 ঘেঁ যোট বি
 উৰল তাম উৰল তাম
 উৰণ বুৰঙীয়া
 নখা ছাঙা পাহুই বোঁমানে
 মাত ছাৰাঙীয়া।’

অসমীয়া ভাষাত গোৱা গীতবোৰত মাজে মাজে তিৱা শব্দই ডুমুকি মাৰে, যেনে— নখা (বৰষুণ)। ইয়াৰ কেইফাঁকিমান গীত দাঙি ধৰা হ'ল—

অ’ হৰি নখা নখা মানে যা
 আজি ৰাতি বতাহ বৰষুণ শৰাই দৰাই আন
 উৰল ধৰাটো উৰং উৰং কৰে
 উৰল নোৱাৰিলে আচলতে পৰে
 সাগৰি হেং হেং বতা (ইকৰা) হেং হেং

দুৱাৰ মুখত বহি আছে দাঁত জেং জেং
 হাঁহ চনা (পোৱালী) লুটুৰ-পুটুৰ চোতালতে পানী
 অবৰতলী বোৱাৰী গল ডিঙিত ফটাকানি
 কাউৰী কানে কেলে নে গছৰ ওপৰত
 চনা কান্দে ওহাঁ ওহাঁ কোলাৰ ওপৰত
 আলিয়ে আলিয়ে গ'লো মই
 আলিত পালো দোৱা (কাছ)
 দোৱা বুলি ফান্দে পাতেঁতে
 লাগিল শহুৰৰ মূৰা,
 তোৰ বাৰীৰ আদা ওঁ মোৰ বাৰীৰ আদা
 তোৰ জীয়েৰে আদা খালে মোক বুলিলে দাদা।
 কি গোন্ধাই আমোলমোল বাৰীৰ পকা ফল
 বাৰীত সোমাই চালো মই খোদা কেঁচা কল।
 আই অ’ বোপাই অ’ পেট কামোৰে
 চেনীচম্পা কল খালে পেট জামুৰে।
 কি কাপোৰ লগাইছা পানী গামোচা
 মোকো এখন দিব পাৰিলে তোমাৰ জখইচা
 সিও কচু শিপা ঐ সিও কচু শিপা
 আৰু চাৰিঘৰ ঘূৰিব আছে, আমাক বিদায় দিয়া।

এই অনুষ্ঠানৰ উপৰিও গধূলি সময়ত চাৰি-পাঁচ জন বৃদ্ধ লগ হৈ ঘৰে ঘৰে গৈ গমনা (গগণা) বজায়। গগণাত বিভিন্ন সুৰ তুলি বৰষুণ দেৱতাক সন্তুষ্ট কৰিবলৈ তেওঁলোকে চেষ্টা কৰে। এনে আন এটি অনুষ্ঠান হ'ল - লাটুম ঘূৰোৱা অনুষ্ঠান। খৰাং বতৰত গাঁৱৰ সকলো যুৱক-বৃদ্ধই এইখেল খেলা দেখা যায়। কাঠৰ টুকুৰা আৰু বাঁহৰ মুঢ়াৰে সজা লাটুমৰ খেল নিৰ্দিষ্ট এখন ঠাইত অনুষ্ঠিত হয়। খেলত লাটুমে লাটুমে যুঁজ কৰে, লাটুম নুঘুৰিলে লাটুম পাতিব লাগে আৰু তাক সকলোৱে ভাঙিবলৈ চেষ্টা কৰে। লাটুমৰ তংতঙনি শব্দত বৰষুণ আহে বুলি বিশ্বাস কৰে।

লালিলাং : তিৱা আৰু কাৰ্বি (জাগীৰোড, মৰিগাঁও, ডিমৰীয়া) সকলৰ এটা উমৈহতীয়া ৰূপ হৈছে লালিলাং।

তয়ে হেৰা পুতুলী ঐ
 পোহন মদৰ জুগুনী ঐ
 চাকি দে এবাটি ঐ খাং
 চাকি দে এবাটি খাঙে হেৰা
 লালিলাং ঐ
 নিচা হ'লে ঘৰলৈ জাং।

লালিলাং লালিলাং
 ঘৰজনীৰ গালি খাং
 খালৈ দাঙি চাং
 চাঙে হেৰা লালিলাং
 কলাঙেদি উজাই জাং ঐ
 পুৱা নিশা বৰশী বাং।

গীত-মাতবোৰ অশ্লীল হ'লেও এনে গীত-নৃত্যৰে মাঘৰ বিহুৰ উৰুকাৰ দিনা ৰজাক আদৰি নিয়ে। এনেধৰণৰ খুছতীয়া অশ্লীল ৰসেৰে পৰিপূৰ্ণ গীত-মাতবোৰ তিৱাসকলৰ লগতে মৰিগাঁৱৰ দাঁতিকাষৰীয়া ডিমৰীয়াবাসী কাৰ্বিসকলেও মাছমৰা প্ৰথাৰ ব্যৱহাৰ কৰে।

তাৰোপৰি, তিৱাসকলে মাঘৰ বিহুৰ উৰুকাৰ দিনা মাছ মাৰিবলৈ যাওঁতে বা বিলত মাছ-মৰা প্ৰথাটোক কেন্দ্ৰ কৰি তিৱাসকলৰ বহুতো সুৰীয়া অথচ অশ্লীল গীত-মাত প্ৰচলিত আছে।

লালিলাং লালিলাং
 জোনবিলত জাঁখে বাং
 সৰুতে বোৱাৰী জাং
 জাঙে হেৰা লালিলাং ঐ
 খোপাত ধৰি হালিলাং ঐ
 পুৱা নিশা বৰশী ঐ বাং

ছগ্ৰা মিছাৰা : ছগ্ৰা মিছাৰা তিৱাসকলৰ কৃষি-প্ৰজনন উৎসৱ। তিৱাসকলৰ বসন্তোৎসৱ 'ছগ্ৰা' শব্দৰ অৰ্থ হৈছে 'সমূহ' আৰু 'মিছাৰা' শব্দৰ অৰ্থ নৃত্য। অৰ্থাৎ সকলোৱে মিলিজুলি কৰা নৃত্যই হ'ল 'ছগ্ৰা মিছাৰা'। ছগ্ৰা মিছাৰা গীতত —

‘তুগ্ৰে তুগলাৰী খাগে খাগলাৰী
 আয়ুসন ছদে নাচনী ৰাজা
 আয়ুসন ছদে ফাগুনী ৰাজা
 পাৰ মাখনে পল চলনাৰে
 পাৰ যুগংগাল লাই চল লাৱে
 নাগ ফুজি গাং অ নাচনী ৰাজা
 নাগ ফালে গাং অ ফাগুনী ৰাজা
 যানে পাখু যাও ছদে গাং মানে
 খাংৰা খাং খাও ছদে গাং
 অ ছদে নাচনী ৰাজা অছেদ ফাগুনী ৰাজা।’

ভাৱাৰ্থ : দুখ-কষ্ট কৰি পাহাৰৰ পৰা খৰি আনি নাচনী ৰজা আৰু ফাগুনী ৰজাক পূজিলোঁ। খেতিৰ শেষত নাচনী ৰজা আৰু ফাগুনী ৰজাৰ হাতত আমাৰ দা-কুঠাৰ, কোৰ আদি অৰ্পণ কৰিলোঁ।

ছগ্ৰা অনুষ্ঠানৰ ক্ৰম অনুসৰি ছগ্ৰাৰ গীতৰ ভাব ভিন্ন ভিন্ন হয়। পাহুই (ডেকা) সকলে বিহুগীত-বনগীতৰ লেখিয়াকৈ উচ্ছল যৌৱনৰ অশ্লীল গীত-মাতো এই উৎসৱত পৰিৱেশন কৰে।

বসন্তকালত এই ছগ্ৰা-মিছাৰা উৎসৱ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। বসন্তঋতুত প্ৰকৃতিত দেখা দিয়া নৱযৌৱনে মানুহৰ অন্তৰতো নতুন আশা, ৰং-আনন্দ জগাই তোলে। ছগ্ৰা-মিছাৰা গীতত কাহিনী, উপদেশ আৰু প্ৰেমৰ ভাব নিহিত হৈ থাকে। যেনে—

‘ফিদ’ ফিদ’ ফিদ’ জিঙে
 ছনা নাচোনীনে নেম
 ফিদ’ ফিদ’ ফিদ’ জিঙে
 ৰফা নাচোনীনে চেম

অ চনাচিং নাচোনী
খাত' লাই টিলাৰ দ'
অ কফাচিং নাচোনী
মনগ'লাই টিলাৰ দ'।”

(আমাৰ সোণৰ নাচনী, ৰূপৰ নাচনী (দেৱতা)ৰ নিয়ম অৰ্থাৎ ছত্ৰা আহিল। হে সোণ-ৰূপৰ নাচনী আমি তোমাক অস্ত্ৰেৰে আদৰণি জনাইছোঁ।)

তিৱা লোকগীত (কৃষিৰ লগত জড়িত) : পাহাৰৰ তিৱাসকলে ঝুম খেতিৰ বাবে যিমান কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰিবলগা হয়, পৰিশ্ৰম অনুসৰি, ত্যাগ অনুসৰি তেওঁলোকে ফচল নাপায়। সেয়ে কৃষকৰ মন দুখেৰে জৰ্জৰিত হোৱা দেখা যায়। সেয়ে ঝুমতলীৰ পৰা ধান দাই আনি মৰণা মাৰোতে গীত গায়। এই গীতত প্ৰকাশ পায় মৰ্মবেদনা, অস্ত্ৰ ভেদি ওলোৱা এক দুখৰ ছমুনিয়াহ।

‘চালছে ফতালে য়ে
আলছে ৰিৱানে আই।
চালছে ফতালে য়ে
চনছে ৰিৱানে আই।।
এথাৰ ৰিং আলছে
চাত ঐ বনি
আলছে লানা ফই
এ যাব ৰিং চনছে
বাৰ বনি
চনছে লানা ফই।’

(ভাৱাৰ্থ : হে আই, আমাৰ ল'ৰা-ছোৱালীক কোবাই-কিলাই আমি তোমাৰ আদৰ-যত্ন লৈছিলোঁ, আহা দেৱী (শস্যক উদ্দেশ্যে), এতিয়াও আমি তোমাৰ আদৰ-যত্ন ল'ম।)

নিচুকনি গীত : তিৱা সমাজতো নিচুকনি গীত পোৱা যায়। তিৱা নিচুকনি গীতত ইহজন্ম, পৰজন্ম, পূৰ্বজন্মৰ বিশ্বাস ফুটি উঠিছে তলৰ গীতটোত—

‘কুং কাই কাই জেলা হাজেৰা
তাক্ৰা দেই কাই জেলা হাজেৰা
তাজিৰি দেই কাই মালি হাজেৰা।
নানা ক্ৰামৰে জেলা হাজেৰা
নানা জিৰিম্বে মালি হাজেৰা
তাক্ৰা ফা দেই নৰম হাজেৰা
তাজিৰি ফা দেই নৰমা হাজেৰা
কুংকাই কাই জেলা হাজেৰা।

নানা ক্ৰামৰে ফিকুৰ ফুনোনা হাজেৰা
নানা জিৰিম্বে জাঙল ফুনোনা হাজেৰা
কুং কাই কাই জেলা হাজেৰা
নানা ক্ৰামৰে চ্য চিকিনা হাজেৰা

নানা জিৰিম্বে মা চিকিনা হাজেৰা
কুং কাই কাই জেলা হাজেৰা
কুংকাই কাই মালি হাজেৰা।’

ভাৱাৰ্থ : নাকান্দিবা দেই, জেলা-মালিৰ নাম লোৱা সোণটো; কিয়নো কান্দিব, জেলা মালি নাম লোৱাটোৱে, ঘৰ-মাটি ৰাখিবলৈ অহা বোপাই নাকান্দিবি দেই। পুখুৰী-জাঙল, সীমা দেখুৱাই দিবলৈ জন্মা বোপায়ে কিয় কান্দিব। কিয়নো কান্দিব, উত্তৰ পুৰুষৰ জীয়ৰীক শিকাবলৈ অহাটোৱে। লাইলাখ ধুনীয়া চিৰি-চেহেৰাৰ জনম লোৱা জেলাটো, মালিটো।

কাহিনী-গীত : তিৱাসকলৰ মাজত বিভিন্ন বিষয়ক কাহিনী গীতো আছে। ইয়াৰে বুৰঞ্জীমূলক গীতৰ ভিতৰত ফুলগুৰিৰ ধেৱাৰ গীত, কিংবদন্তিমূলক গীতৰ ভিতৰত জোঙাল বলহৰ গীত, সমাজ সংস্কাৰমূলক, কাল্পনিক আদি গীতৰ ভিতৰত ‘লাঠুৰী লাৱৰী’ গীত, ঝুমখেতিৰ লগত জড়িত ‘নঙা ৰজা আৰু চাকৰ পেৰে’ৰ গীত আদিৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি।

ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত এটি কাহিনী গীত হ’ল ‘লাঠুৰী লাৱৰী গীত’। আনহাতে পাহাৰৰ তিৱাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত অন্য এটি কাহিনী গীত হৈছে ‘নঙা ৰজা আৰু চাকৰ পেৰে’ৰ গীত।

লাঠুৰী লাৱৰী গীত : তলৰ গীতটিত তিৱা সমাজৰ বাবে অবৈধ প্ৰণয় কেনে অক্ষমণীয় অপৰাধ, সেই কথা ফুটি উঠিছে। গীতটিত এগৰাকী অসংযমী ভতিজীয়ে দাদায়েকৰ লগত অবৈধ-প্ৰণয় ঘটোৱাৰ ফলত সমগ্ৰ সমাজখন কলুষিত কৰিছে। লোককবিয়ে লাঠুৰী-লাৱৰীৰ কাৰ্যই কি পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰিছে, তাৰ বৰ্ণনা দিছে—

‘লাঠুৰী লাৱৰী খৰে খাইটি ফাপৰী
ললে দদায়েকৰ পাছ।
তাৰ গেলা গোন্ধত মৰিব লাগিছে
সাতখন সাগৰৰ মাছ।।
সাতখন সাগৰৰ মাছ মাৰি ঢুকালে
আৰু মৰি ঢুকালে নাৱৰ।
তাৰে গেলা গোন্ধত মৰিব লাগিছে
পৰ্বতৰ মলুৱা বান্দৰ।
পৰ্বতৰ মলুৱা বান্দৰ মৰি ঢুকালে
তাৰ ওলমিলে ঠেং।
তাৰে গেলা গোন্ধত মৰিব লাগিছে
বাৰীচুকৰ ভেকুলী বেং।’

নঙা ৰজা আৰু চাকৰ পেৰেৰ গীত : এই গীতত নঙা ৰজা আৰু পেৰেই ঝুম খেতিলৈ যোৱা বাট চাফা কৰোঁতে কেৰ্কেটুৱা এটাৰ নেজ কটা যোৱাৰ পাছত কি কি হ’ল, তাৰ বিৱৰণ আছে। কেৰ্কেটুৱাৰ নেজ কটাৰ পাছত এটা এটাকৈ ঘটনা ঘটি শেষৰফালে হাতীয়ে ৰজাৰ

ঘৰ ভাঙি পেলোৱাৰ বাবে শেষত ৰজাই নঙাকহে কাৰাদণ্ড দিলে।
‘হাদী ইন্দা ৰি কা?
ৰাজানে ন বা ফি হাল্ কা,
ৰাজা আৰ ইন্দা ৰি কা
নঙা গ’ বান্ তন্ কা।’

লালি-হিলালী গীত : তিৱাসকলৰ অন্যতম লোকগীত হৈছে লালি-হিলালী গীত। এই গীত তিৱাসকলৰ জন্মোৎসৱৰ উপৰি কৃষিকৰ্মৰ লগতো জড়িত। অশৌচৰ লালি-হিলালীৰ লগত কৃষি-কৰ্মৰ লালি-হিলালী গীতৰ সুৰৰ পাৰ্থক্য আছে।

অশৌচত গায় এনেদৰে—

‘লালি হিলালী বাপা লাইয়ে মোৰ পিতাদেউ
হে এএএ হেএএএ হেএ এই
লালি হিলালী অ লাই।
লালি লাং ঘৰতে বাপা বিড়ালী সোমালে
হে এএএ হে এএএ হে এ এই।
চাংতল মলঙি অ যাই।।
লালুঙৰ লালিতং বাপা লালি হিলালী
হে এএএ হে এএএ হে এ এই
দেহানৰ ললিতহ অ পুথি।’

খেতি-কৰ্মৰ মাজত গোৱা লালি-হিলালী গীতৰ সুৰবিলাক বিভিন্ন ধৰণৰ, যেনে- আছখেতিৰ লালি-হিলালী গীতৰ সুৰৰ লগত বাওধানৰ বতৰৰ লালি-হিলালী গীতৰ সুৰ নিমিলে। সেইদৰে আছ-বাও ধানৰ খেতিৰ বতৰৰ সুৰৰ লগত ৰূপহী ধানৰ বতৰৰ সুৰ নিমিলে। ইয়াৰ উপৰি নাও বাই ধানৰ মুঠি গোটাই কামলৈ চপাই অনা গীতৰ সুৰো বেলেগ। ৰূপহী ধান কটা ঠাইত গোৱা লালি-হিলালী গীতৰ সুৰ—

‘ওল অ হে অ হেলয়া অহে এএ এএ হে
হে এএ হে এ হে এ অল অলা হেলয়া লা আআই
ওঁ ওঁ বাম গোসাঁই অ হে এএএ এ ল অলা আ
হেলয়া আ লাই।’

কাঁহি নৃত্য-গীত : কাঁহি নৃত্য বিশেষকৈ মাঘৰ বিহুত নাচে। ঢোলৰ ছেৰে ছেৰে কাঁহি লৈ বিভিন্ন ভংগিত মনোমোহাকৈ নাচে। কাঁহি নৃত্যৰ কিছুমান গীত আছে যদিও উৎপত্তিগতভাৱে ঢোলৰ ছেৰক প্ৰাধান্য দি অহা হৈছে—

‘ধিন্ দাউ গ্ৰো, ধিন্ দাউ গ্ৰো, ধিন্ দাউ গ্ৰো, ধিন্ দাউ গ্ৰো,
ধিন দাউ খিটাউ, খিতিন দাউ দাউ, দাউ, দাউ, দাউ, খিহিটি খিটাউ
তাখিটি খিটাউ তাখিটি, খিটাউ, তাখিটি খিটাউ, খিটাউ গিগিনি দাউ-
গ্ৰো গেছ দাউ তাখিটি, গ্ৰো গেছ দাউ গেছ দাউ তাখিটি।’

ধান কাটি কাটি গোৱা বা ধান চিকুনাই গোৱা লালি-হিলালী গীতৰ ভাব-প্ৰকাশৰ ধৰণ একেই। কোনো কোনো গীতত প্ৰাকৃতিক বৰ্ণনাৰ চিত্ৰ আছে, কোনো কোনো গীতত আকৌ প্ৰেম-প্ৰীতিৰ

কাহিনীও প্ৰকাশ পাইছে।

‘ওঁল হে... অ হেলয়া অহে... হে... হে
হ অ... লা-হেলয়া... লাই ওঁ বাম গোসাঁই
অ... হে... ল লা হেলয়া লাই
ওঁই মাৰি বিলৰে লেজাই বং মৰা
কজবৎ কজলা হংগা।
ইয়েনে ডাকচাফিয়েনে ডাকচা
হালে জুৰণীয়া হংগা।।
তুবৰ লাওৱা নাইব্ চাউলীয়া
খট্ গনাই গনাই চাৰ্।
লা লি হিলালী লাইয়ে মোৰ পিতাদেউ
লালি হিলালী লাই।
লালি লাং ঘৰতে বিড়ালী সোমালে
চাংতল মলঙি যাই।।
কিয়নো আহিলি বা লৈ বৰষুণ
কিয়নো আহিলি বতাহ।
কিয়নো আহিলি অ’ ধন চেনাইটি
হ’বলৈ নেপালো কথা।।
কিয়নো ফুলিলি ৰূপহী মদাৰ ঐ
কিয়নো পেলালি কলি।
হোমতো নেলাগে যজ্ঞতো নেলাগে
থাক তলে ভৰি সৰি।।
নামো পদুমী গাঁৱো পদুমী
তোমাৰ যে পদুমী নাম।
ভিতৰৰ পৰা ওলাই আহ পদুমী
আজি তোমাৰ ঘৰে যাম।।
হাঁচতি গৰকা পাণে মোৰ দেৱতা
হাঁচতি গৰকা পাণ।
কাচি কটা তামোলক থানত নলগাবা
গৰাকী পাবলৈ টান।।
কাৰ ঘৰৰ জীয়ৰী কাৰ ঘৰৰ বোৱাৰী
ওলাই আহ বাতৰি সোণো।
আমাৰে হাতৰে হাঁচতি চিঙিলে
তীৰে এখনি খুজো।
হাতীয়ে মাখুন্দি কোনে মোৰ দেৱতা
হাতীৰে মাখুন্দি কাণ।
জতৰাৰ মুখতে বতৰা শুনিলো
ঢলাইটিৰ বতৰা টান।
চৰাই ধানে খালে চাটাপে চুটপে
ওফৰি পৰিলে বাণ।
নহয় নুবুলিবি গএগ চুবুৰীয়া
সদায় তাৰে ঘৰে দন।।
ভাতে খাইয়ে গলো মাইহাং কাঁহিতে

চাপৰি বুটল চুৰা।
ভাত খোৱা পাততে আইয়ে শিকালে
পৰৰ নেখাবি গুৱা।
লালি হিলালী লাইয়ে মোৰ পিতাদেউ
লালি হিলালী লাই।
অতখন পথাৰত ঘূৰাই লৈ ফুৰালে
অজলা লালুঙক পাই।।’

ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত উৎসৱসমূহৰ ভিতৰত বৰত উৎসৱ অন্যতম। বৰতৰ সহজ অসমীয়া অৰ্থ ব্ৰত বা উপৱাস। উপাস্য দেৱতাক সন্তুষ্ট কৰাৰ অৰ্থে ব্ৰত বা উপৱাস কৰাৰ প্ৰথা তিৱাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত আছে। তিৱা গাভৰু বা মহিলাই সমূহীয়াভাৱে কৰা ব্ৰতৰ অন্তত উৎসৱ আদি উদ্‌যাপন কৰাৰ নিয়ম। মহামাৰী বা অন্যান্য বনৰীয়া জীৱ-জন্তুৰ আক্ৰমণৰ পৰা ৰক্ষা পাবলৈ আদিতে এই বৰত উৎসৱ উদ্‌যাপন কৰা হৈছিল। বছৰৰ পুহ বা মাঘ মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত এই উৎসৱ সচৰাচৰ পালন কৰা হয়। ইয়াৰ আকৰ্ষণ তিৱাসকলৰ মাজত ইমানেই বেছি যে মহ-ডাহ, বোকা-পানী, চোৰাত পাত একোলৈকে জনসাধাৰণে কেৰেপ নকৰে। গীতত আছে—

‘আজি যাং বৰতক কালি যাং বৰতক
বৰতৰ ঢেপেলা পাত।
বৰত চাবা যাংতে চৰতে ডাকিলে
বিহা নাইকিয়া গাত।
চটিয়ন গছৰে কাটে বুৰা বুৰী
মদাৰৰ খুৰাইলং হাত
আমাৰ বুৰা বুৰী নাচে ঘূৰাঘূৰি
চৰাই মাৰি খুৰাই যাম ভাত।’

কাতি বিহুৰ দিনা সৰস্বতী পূজা পালনেৰে বৰত উৎসৱৰ শুভাৰম্ভ কৰা হয়। মূল পূজা পালন কৰা হয় পুহ বা মাঘ মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিত। পূজাৰ দিনা ৰাতি পুৱাৰ সময়ত মহাদেৱ-পাৰ্বতীৰ মুখা-নৃত্য কৰোৱাৰ পিছত বৰতৰ সামৰণি পৰে। বৰতৰ মূল-পূজাৰ দিনা অৰ্থাৎ পূৰ্ণিমা তিথিত গধূলি বভাতলত আয়তীসকলে এশ আধা গীত সাতবাৰকৈ গায়। গীত পৰিৱেশন কৰি বৰতানি আখ্যাৰ গাভৰু গৰাকীক বৰতৰ আসনত বহুওৱা হয়। মাদল, মোৰাং, পিচুখাম আদি বাদ্য বজোৱা হয়। গীত আৰু ব্যাদৰ সুৰে সুৰে, হাতত বাঁহৰ জোৰ জলাই লৈ মানুহে বৰতানিৰ চৌদিশে ঘূৰি ঘূৰি নাচে। দুৰদূৰণিৰ গাঁৱৰ পৰা মানুহ আহে বৰত উৎসৱলৈ। ডেকা ল’ৰাবোৰে লগত দুটা বা তিনিটা ৰং-বৰণ লগোৱা কাঠ বা বাঁহেৰে নিৰ্মিত চৰাই লৈ আহে। এই চৰাইবোৰ একোডাল দীঘল বাঁহত বন্ধা থাকে। চৰাইবোৰৰ গাত ডোল লগোৱা হয়। গীতৰ সুৰে সুৰে ডোল টানি এই চৰাইবোৰক নচুওৱা হয়। বৰত উৎসৱত গোৱা গীতবোৰ পূৰ্বতে তিৱা ভাষাত আছিল। সময়ৰ গতিত অসমীয়াৰ প্ৰভাৱত তিৱা ভাষা-চৰ্চাৰ অভাৱত আচল ৰূপ কেনে আছিল ধৰাটো টান হৈ পৰিছে। আয়তীসকলে গীতৰ লগতে নৃত্যও কৰে। পূজাহুলীৰ

পৰা অলপ নিলগত ডেকা-গাভৰুৱে জুম বান্ধি যোবানাম গায়। ডেকাই গাভৰুক গীতেৰে বান্ধে, গাভৰুৱে সেই বান্ধোনৰ পৰা গীতেৰে মুকলি হয়। পূৰ্বতে এনে নিয়ম আছিল যে, যদি কোনো ডেকাৰ লগত যদি এগৰাকী গাভৰু হাৰে, গাভৰুগৰাকী ডেকাৰ ঘৰলৈ পত্নী হৈ যাব লাগে। গাভৰুৰ হাতত পৰাজয় বৰণ কৰা ডেকাই গাভৰুৰ ঘৰত ঘৰজোঁৱাই হৈ থাকিব লাগে। যোৰা নামবোৰ এনেধৰণৰ—

‘তয়ে হেৰা লিটিমটিম
ডিঙিত ধৰি ঘৰক নিম
মেখেলা ধুবলৈ দিম।
ধানকো লৈ গ’ল ধানুকী বতাহে
পৃথিৱীক লৈ গ’ল চোৰে।
ভৰাকৈ সাগৰত পানী পিয়াহ ধৰিলে
ব্ৰহ্মাক ধৰিলে জাৰে।’

গদালবৰীয়া নৃত্য-গীত : তিৱা ভাষাৰ শব্দ ‘কদাল’ (কদাল<গদাল) মানে নতুন, ৰাৰি মানে বাৰী। ‘গীত’ শব্দটো তিৱা ভাষাত ‘কীত’ বুলি কোৱা হয়। (আচলতে ‘ক’ বৰ্ণটোৰ উচ্চাৰণ তিৱাত ‘ক’ আৰু ‘গ’ মাজত হয়। অৰ্থাৎ, গদালবৰীয়া গীত মানে নতুন ঠাইৰ গীত বুলি আমি ক’ব পাৰোঁ। কাৰণ সপ্তদশ শতিকাত জয়ন্তীয়া পাহাৰৰ পৰা আহি ভৈয়ামত আহোম শাসনতন্ত্ৰৰ অধীনত ৰাজ্যপাতি বসতি আৰম্ভ কৰা তিৱাসকলৰ কাৰণে সেইসময়ত ভৈয়ামৰ ঠাইবোৰ নতুন আছিল। নতুন ঠাইৰ বতাহ, পানী গ্ৰহণৰ লগতে নতুন মানুহৰ ভাষা-সংস্কৃতিৰ দ্বাৰাও তেওঁলোক প্ৰভাৱান্বিত হ’বলৈ আৰম্ভ কৰে। কিন্তু নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতিকো এৰি নিদিলে অথচ অন্যসংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱো তেওঁলোকৰ ভাষা-সংস্কৃতিৰ ওপৰত নপৰাকৈ নাথাকিল। তেওঁলোকে খামুচি ধৰি ৰখা অতীতৰ ৰীতি-নীতি, উছৰ-পাৰ্বণ, কৃষি-কৰ্ম গ্ৰহণ কৰি জীৱন-ধাৰণ প্ৰণালী আগবঢ়াই নিলে। পথাৰত গোৱা প্ৰেম-প্ৰীতি বিজড়িত অসমীয়া গীতসমূহক বনগীত বুলি কোৱা হয়। কিন্তু অসমত বাস কৰি থকা তিৱাসকলে পথাৰত গোৱা প্ৰেম-প্ৰীতি বিজড়িত এনেবোৰ গীতক গদালবৰীয়া গীতহে বুলিছে। অন্যান্যসকলৰ বনগীত, বিহুগীত আৰু তিৱাসকলৰ গদালবৰীয়া গীতৰ ভাব ভাষা একেই, মাথো সুবিলাক বেলেগ বেলেগ। তিৱাসকল কৃষিজীৱী লোক। এই কৃষিজীৱী তিৱা ডেকা-গাভৰু, আদহীয়া সকলোৱে খেতিৰ বতৰত পাঁচজনকৈ লগ লাগি সংঘবদ্ধ হৈ হেদাৰি খেলি কাম কৰে। হেদাৰি খেলি কাম কৰোঁতে তেওঁলোকে গীত-মাত গায় ৰং-বহুইচৰ মাজেদি কামবোৰ আগুৱাই নিয়ে। প্ৰেম-প্ৰীতি, ভালপোৱা এইবোৰ গীতৰ মূলভাৱ। কিছুমান গদালবৰীয়া গীত, পথাৰৰ মাজত আপোনমনে ধান দাই থাকোঁতে ডেকা-গাভৰুহঁতে গায়। এই গীতত তেওঁলোকে মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰে। একে সুৰীয়া, কোমল বিননিৰ দৰে লগা, কোনো তালৰ বান্ধোনত থাকিব নিবিচৰা এইবিধ গীতক আপোন মনেৰে গায় আৰু সঁহাৰি দিওঁতাজনে তাতেই সঁহাৰি দিয়ে। কোনোবা এজন

ডেকাই কোনোবা এজনী গাভৰুক এই গীতেৰে নিজৰ মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে—

‘চকুৱে চকুৱে কিয় চাৰ লাহৰী অ’
মই চালে তলেমুৰ অ’ কৰ।
তই নেমাতোতে মই যে মাতিলে
জানোচা গেজেৰা মাৰ।।’
‘তোৰো মনে গ’লে মোৰো মনে গ’লে অ’
তোকে মই কেনেকৈ অ’ পাম।
তই যাবি ঘাটলৈ মই থাকিম বাটতে
পানী অনা ঘাটতে পাম।।’

ধান কাটি থকা গাভৰুক শুনাই শুনাই পথাৰত ম’হ চৰাই থকা ম’হ গুৱালটিয়ে নিজৰ নিঃসংগতাৰ দুখ প্ৰেয়সীক এনেদৰে শুনাইছে—

‘কোনে আনি দিব অ’ হৈ নৈৰ পানী টুপি
কোনে বান্ধি দিব ভাত।
কোনে পাৰি দিব অ’ শোৱাৰে বিছনা
কোনে লগাই যাব মাত।।
তোৰে যে চিন্তাতে অ’ হৈ ওলায় চকুপানী
নেখালেও নেলাগে অ’ ভোক।
এনে মৰমীয়াল অ’ হৈ মোৰে সোণেজনী
কেনেকৈ পাহৰিম তোকে।।’

এনে কিছুমান গদালবৰীয়া গীত আছে যিবোৰ আজৰি পৰত মুকলি আকাশৰ তলত, পথাৰৰ মাজৰ গছৰ তলত ছয়-সাতজনী ছোৱালীয়ে ঘূৰণীয়াকৈ থিয় হৈ মাজত নাচনীক লৈ গায় আৰু চাপৰি বজায়। নাচনীয়ে গীত আৰু চাপৰিৰ ছন্দে ছন্দে পখিলাৰ দৰে নাচে। এজনী নাচনীৰ ভাগৰ লাগিলে গায়িকাৰ মাজৰপৰা আন এজনী নাচনী ওলাই আহি গায়িকাৰ জুমৰ মাজত সোমাই নাচিবলৈ ধৰে আৰু আগৰ নাচনীজনীয়ে গায়িকাৰ মাজত সোমাই গীত জোৰেগৈ। তলত উল্লেখ কৰা গীতটিত প্ৰেমিকাই সপোনত মিঠা বৰণীয়া প্ৰেমিকৰ গাত হাত দি থকা আৰু প্ৰেমিকক পাহৰিব নোৱাৰা কথা প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে—

‘আজি ৰাতি সপোনত দোভাগ এঁ এৰাতি অ’
কাঁহীত খাই আছিলো অ’ ভাত।
তোৰে নিচিনা মিঠা বৰণীয়া
গাতে দি আছিলো হাত।।’

‘হাতে হেৰ’ মৰমী এঁ
হবি জানো লগৰী এঁ
দিবি জানো মৰমৰ এঁ মতে
হেৰ’ মৰমী এঁ
হবি জানো লগৰী এঁ
দিবি জানো মৰমৰ এঁ মাত।’

এই গীত গোৱাৰ পাছত নাচনী গায়িকাৰ শাৰীত সোমাই পৰিল আৰু আন এজনী নাচনীয়ে জুমৰ মাজত সোমাই নাচিবলৈ

ধৰিলে। প্ৰেমিকাই সুদূৰ বিলাতত থকা নিজৰ প্ৰেমিকক সুঁৱৰি বিৰহৰ গীত গালে আৰু বাকীসকলে চাপৰি ধৰিলে—

মাটিমাহ এসেৰি জোখো মোৰ লাহৰী অ’
মণ্ড মাহ এসেৰি অ’ জোখো।
ভোলৈ মনত পৰি ওলায় চকুপানী
ৰুমালৰ আগৰে মচো।’

‘মচো বালিদৈ অ’
আহে বালিদৈ অ’
বালিতে ওমলো গৈয়ে বালিদৈ অ’
আহে বালিদৈ অ’ বালিতে ওমলো,
বালিতে ওমলোগৈ।’

গাভৰু বিহু : মাঘৰ বিহু আৰু বহাগৰ বিহুত তিৱা গাভৰু ছোৱালীবোৰে ধোপ খেলে। পথাৰৰ মাজত, গছৰ ছাঁত জুম বান্ধি গীত গায় আৰু নাচে। যেনে—

(১)

‘শালিকী এজাকে কান্দিছে এঁ কান্দিছে
খেদিলে গণা ম’হৰ এঁ শিঙে,
ওলাই আহ ওলাই আহ ডেকা এঁ গাভৰু
জাকে পাতি পাতি এঁ নাচো।’

(২)

‘আজি যাওঁ বৰতক কালি যাওঁ বৰতক
বৰতৰ ঢেপেলা পাত
বৰত চাব যাওঁতে চৰতে ডাকিলে
বিহা নাইকিয়া গাত,
হেইটি সোণাইহঁত।’

(৩)

‘খাৰ মনে গ’লে বগী হাঁহ এজনী
চোৰাৰ নোৱাৰি ঠেং,
যাব মনে গ’লে পিলিঙা ডেকালৈ
বাটতে বগৰী জেং।
জেঙে বালিদৈ আহা বালিদৈ
বালিতে ওমলো এঁ।’

(৪)

‘হাতত উকা বাৰি আহ সোণাই এঁ
মুখত হাঁহি আহ সোণাই এঁ
বগছৰ তলত যাওঁ সোণাই এঁ
বিহুৰ বজাৰ পাতিম আহ সোণাই এঁ
সকলোৱে একেলগে যাওঁ
আহ অ’ সোণাই এঁ
দেখিও নেদেখিলো মই
কোন ফালেনো সোমালো অ’ মই।’

(৫)

শালেমাৰাৰে পৰা দেখো বালিসৰা
আটাই গৰুৰ খোজৰ পানী,
আনক যে দেখা পাওঁ চেনাইটিক নেদেখো
মৰি যাওঁ কটাৰী হানী
হেৰ লাইন' চাই
সপোনত দেখা পাই সচিহ্নত পাবলৈ নাই।'

(৬)

'ককাই অ' ককাই অ' চুৰিয়া চতাই ঐ
বৌৰে বা কিমানৰ কাজি,
বেৰা সুৰঙাই চাইনো পঠিয়াও
ধৰিব নেজানে পাজি হেৰ' কণেজুন
শৰীল ধূনা-ধূনা নেমাতি যোৱাটো কোন।
ঐ দুপৰীয়া সময়ত
বেণু মন মন ঐ
কিয়নো আহিলি
বেণু মন মন ঐ
কিয়নো লগালি ঐ মাত
বেণু মন মন ঐ তোৰো ক্ষতি হ'লে
খালে মন মন ঐ
তোৰে যে মৰমত মৰো মন মন ঐ
পাৰিজাত ভাওনা কৰো।'
এই গাভৰু গীত গদালবৰীয়া গীতৰে এটি ভাগ।

বনগীত : তিৰা সমাজত কেতবোৰ বনগীত পোৱা যায়। এই
বনগীতবোৰ প্রধানকৈ বিবহ বিষয়ক। তলত বিবহৰ গীত এটি
উল্লেখ কৰা হ'ল। বিবহী প্ৰেমিকাই প্ৰেমিকক নোপোৱাৰ দুখত
মনৰ দুখ প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে—

'গাত থৰ কুংৰিনে
না অ'ৰ লং ফলগ
থবালী জাছে কাং যবালী জায়াম আই
পাদ্ৰ ছামৰে কনং
তুবি পাৰনে
ফেশ্বৰ গজাল দঙ।।
থিনিল সংপাৰ
কয়খন জায়াম আই
ফানখন জায়াম আই
পাদ জামবে গনং
বাজে ছমদা খুমছিল কুঁৱৰী থাইদ
কনেমা থাইদৰা পুদি দং কাইদ
কনে মা মামাই দৰা খাদা দংকাইদ
মায়ালী নে পিঠাও
হাদা বম/ অছা ফন কামাং।'

অসমীয়া অনুবাদ :

'সাতোকপীয়া শিলৰ মাজত থকা
শিলঘৰিয়া মাছলৈ বুলি টোপ যাছিলোঁ,
টোপ নাখালে
কতনো খাব
তাৰ চাগে বঙাৰ পৰুৱাৰ
ধুনীয়া টোপ আছেই।
তিনিটা সোমবাবে
তামোলখন যাচিলোঁ
তামোলখন নাখালে,
পাণখন যাচিলোঁ
পাণখন নাখালে,
কতনো খাব
তাৰ ছাগে, কোনোবা বাজকুঁৱৰী আছেই।
লোকৰ দৰে ডাঙৰ ককাই থকা হ'লে,
লোকৰ দৰে
মোমাই থকা হ'লে,
হেতা-চকু ধৰিবলৈ
তাক আনি দিলোহেঁতেন।'

এই গীতত তিৰা সমাজৰ ঘৰজোঁৱাই বা গভীয়া বখা প্ৰথা
দেখিবলৈ পোৱা যায়। কোনো এখন ঘৰত যদি ছোৱালীজনীৰ
বাহিৰে পৈত্ৰিক সম্পত্তি ভোগ কৰিবৰ বাবে কোনো মানুহ নাথাকে,
তেতিয়া গভীয়া চপাই লোৱা হয়।

বানচুৱা মিচাৰা : সাধাৰণতে পাঁচ বছৰৰ মূৰে মূৰে তিৰাসকলৰ
কিছুমান ফেদে বানচুৱা (পিঠাওৰি খুন্দা) উৎসৱ পালন কৰে। এই
উৎসৱৰ আগে আগে ডেকাচাঙৰ বিষয়বৰীয়া সলনি হয়। উৎসৱৰ
মাজৰ দিনা চাংদলৈৰ ঘৰৰ চোতালত বৃত্তাকাৰে কেইবাটাও উৰল
পুতি গীত গায়। গীতৰ তালে তালে পিঠাওৰি খুন্দা পাছত
পিঠাওৰিবোৰ ঘৰে ঘৰে ভাপত সিজাই গুৰু; ছদঙা বজা, মালদেও
বজালৈ অপৰ্ণ কৰাৰ লগতে বাইজেও খায়। চ্যু, ৰামেছাম, মাই
(মদ, গাহৰী, মাংস ভাত) আদিকে ধৰি খাদ্যৰ প্ৰচুৰ প্ৰয়োজন এই
উৎসৱত দেখা যায়। বানচুৱাৰ গীতসমূহক প্ৰণয়মূলক, শিক্ষামূলক
আদি ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি। বানচুৱা উৎসৱৰ এটি প্ৰণয়মূলক
গীত হৈছে—

'হা পাকা খাৰাই নে খুবুৰী জলম চন
মুংগ মান্যা মাং,
হা পাকা টিলঙে মাহাতি, জলম চন
নামগ মান্যা খাং।
মুংগ মান্যা ককাই দ'ম
চাল কোৱানে চাজ গ'
চলগ তিকা মাং
নামগ চাল নাঙানে চাজ গ'

চাদাৰ তিকা মাং।

হা মায়ী লীনে পিঠাও
হাদা বমা জিকাম
খুমটুলিং খবাইনে চাজ
হা জয়ালীনে চাক বমা জিকাম
খুমটুলিং খবাইনে চাজ।'

ভাৱাৰ্থ : কোন নদীৰ পাৰত জনম লৈছিল এই ধুনীয়া ছোৱালীজনীয়ে,
নামটো নাজানো, কোন জুৰিৰ পাৰত জনম লৈছিল এই বাণীজনীয়ে,
নামটো নাজানো, নাম জনা হ'লে সূৰ্য দেৱতাৰ জীয়েকক মনত
আঁকি ললোহেঁতেন, মোৰ গৃহিনী কৰিলোহেঁতেন।

শিক্ষামূলক গীতো বানচুৱা উৎসৱ গোৱা দেখা যায়। যেনে—

'এ আছি গা দালাদেই ছাং চাংদলৈ
এ আছ'বাগ দালাইদে ছাং চাং মাৰি
এ আছিগা লাগাইদ ছাংল বহ ইয়াসে
এ আছবা গাগ লাগাই দ ফাদল বহ ইয়াসে
এ আছি গাগ দালা দেই শাল সুৰুমা
এ আছবাগা দালা দেই শাল দেঙৰা
এ আছি গাগ লাগাই ছাংল ঠাইয়াসে
এ আচিগা দালা দেইশাল খুৰাচা
এ আছবাগ লাগাই দদেই ছাংল বহইয়াসে
এ আছি গাগ দালা দেইশাল বল খুলিক
এ আছবাগ দালা দেইশাল লাই খুলিক।'

ভাৱাৰ্থ : হেৰা চাংদলৈ, চাং মাৰি, সুৰুমা, দেঙৰা, খুৰাছা, পলখুলি
তোমালোকে নিজৰ নিয়ম-নীতিক উপলুঙা নকৰিবা। উপলুঙা
কৰিলে আমাৰ বাপতিসাহোন চামাদি খনেই নাথাকিব। চামাদিখন
নাথাকিলে আমাৰ পৰিচয়েই হেৰাব।

য়াংলি মিচাৰা : প্ৰতি পাঁচ বছৰৰ মূৰে মূৰে আমচাই, মাৰ্জং, বংখই,
মাগ্ৰ ফেদে য়াংলি অৰ্থাৎ লখিমী পূজা পালন কৰে। সাধাৰণতে
কাতি-আঘোণ মাহত পথাৰৰ ধান চপায় যদিও পথাৰত ঝুম খেতি
কৰা তিৰাসকলে কাতি-আঘোণ মাহত তেওঁলোকে হাবি-বন কাটি
শুকুৰাই চ'ত-বহাগত গছ-বাঁহৰ অৱশিষ্ট মুঢ়াবোৰ দা-কোৰেৰে চাফ-
চিকুণ কৰি চ'ত-বহাগত শস্য পেলায় আৰু জেঠ-আহাৰ-শাওণত
শস্য চপোৱা দেখা যায়। এই শস্য বা লক্ষ্মীক আদৰি আনোঁতে
কিছুমান গীত গোৱা দেখা যায়।

'পূৰ্ববাদ থাইদমনা, পূৰ্ববাদ থাইদমনা
অ' আই সাত অ' আই বাৰ বুনী
ছিৰিলিদি থাইদমনা চিৰি সাগৰ যাইমনা
অ' আই সাত বুনী অ' আই বাৰ বুনী
দাগ দাগ সনাগ যাওনা ছেক ছেক সনাগ
অ' আই সাত বুনী অ' আই বাৰ বুনী
সনাগ যাওনা বেনে সনাগ যাওনা
অ' আই সাত বুনী অ' আই বাৰ বুনী।'

ভাৱাৰ্থ : পূৰ্বতে ক'ত আছিল, অ' আই সাতভনী, অ' আই বাৰভনী।
চিৰিলুইতত আছিল, চিৰি সাগৰত আছিল অ' আই সাতভনী, আই
বাৰভনী। হাঁহ খাবা নে পাৰ খাবা, ছাগলী খাবা, অ' আই সাতভনী,
অ' আই বাৰভনী।

থামবাৰত (বৰডোল) বাজি উঠে ধিন-ধি, নিধিনা ধিধিনা
ধিধিনা, ধিন ধি নাধিনা ধিধিনা ধিধিনা, ধিন্ ধি নাধিনা ধিনাং ধিনাং,
ধিন ধি আৰু তালে তালে নাচনীহঁতে হাতত তৰোৱাল লৈ ঘূৰি ঘূৰি
নাচে আৰু মাজে মাজে দুজনে যুদ্ধৰ ভংগিত ঢাল-তৰোৱাল লৈ
নাচে।

পাছাই লাঙা মিছাৰা : পাহাৰৰ ঝুম খেতিৰ বাবে মাটি চহ কৰিবলৈ
জাক পাতি কোৰ মৰা হয়, গীত-বাদ্য বংবহইচৰ মাজেৰে। থামপাছাই
(সৰু ঢোল)ত বাজি উঠে — দুম্ দুম্ দুম্ দুমাং দুম্ দুম্ দুম্ দুমাং,
দুম্ দুম্...। এই তালত ব্যৱহৃত এটি অন্যতম গীত হ'ল — বনৰোঁৰ
জন্ম কাহিনী বিজড়িত গীত। চেৰা-চেৰি মাখাত ঝুমখেতিৰ কাৰণে
বাৰজন পাছাই আৰু বাৰজন খব্লাই কোৰ মাৰিছিল। বাৰজনী
খব্লাইৰ মাজতে আছিল এগৰাকী কেঁচুৱাৰ মাক। কেঁচুৱাটিক শুৱাই
থৈ মাক ব্যস্ত হৈ পৰিছিল কোৰ মৰাৰ কামত। মাকে পাহৰি
গৈছিল, মাকক নাপাই কেঁচুৱাটিকে কান্দি কান্দি পৃথিৱীৰ গৰ্ভলৈ
সোমাই পৰিছিল। পৰিৱৰ্তন হৈছিল এটা বনৰোঁলৈ। পাংশীবাদকে
সুৰধৰনি তোলে পাংশী(বাহীত)ত। তালে তালে কান্ধত কোৰ লৈ
নাচনীসকলে শাৰী পাতি কোৰ মাৰে, শস্য চটিয়ায় আৰু কৰ্মশেষ
কৰি ওভতে কান্ধত কোৰ লৈ।

হাদাওৰ ফুজা মিচাৰা : সাধাৰণতে কাতি মাহত এই পূজা অনুষ্ঠিত
হয়। এই পূজাৰ গীতত আছে— 'এয়া আজিৰ নিয়ম নহয়, পৃথিৱী
সৃষ্টিৰ দিনৰে নিয়ম, থালিয়া-থকৰিয়াৰ নিয়ম।' ধিনি ধিনি ধিনি
ধিনি ধিনি ধিনি ধিনি ধিনি দাঁউ থামবাৰৰ চেৱত আৰু পাংশী ধনি
আৰু গীতেৰে নাচনীসকলে মূৰৰ পাণ্ডুৰিত খুচি লোৱা বিছনী হাতত
লৈ ঘূৰাই ঘূৰাই বা দিয়ে আৰু তালে তালে ইফালৰ পৰা সিফাললৈ
খোজৰ ভংগিত নাচি যায়।

খুগুৰী খান্দা মিচাৰা : বসন্ত উৎসৱত চগ্ৰাৰ শেষ পৰ্যায়ৰ নৃত্যটিক
খুগুৰী খান্দা মিচাৰা (কুকুৰ গাঁথি নৃত্য) বোলা হয়। চগ্ৰা উৎসৱত
ডেকাহঁতে ডেকাচাং আৰু লৰকে প্ৰমুখ্যে কৰি বিষয়াসকলৰ ঘৰে
ঘৰে থাম পাংশী বজাই গীত গায়। থাম-পাংশীৰ ছেৰে ছেৰে
ডেকাহঁতে ইজনে সিজনৰ কঁকালৰ গামোচাত ধৰি দীঘলীয়া (বেল
বেল খেলাৰ দৰে) হয় আৰু ঘূৰি ঘূৰি টনাটনি কৰি আগবাঢ়ি নৃত্য
কৰে। তাৰে এটি গীত—

'ছাত থুগাৰীনে ছা পাছাই
ছন্যা ছাং ও য়াঠং ছেলে ঠাং
ছাত কম্বানে ছাল আং
ৰফা ছাং ও য়াঠং ছেলে ঠাং

ফুৰুছ বংবা নে ছলা
এঠাদ' ছনা থিং থিং
ফুৰুছ বংবা নে ছলা
এঠাদ' কফা থিং থিং
মাজাবাদী ছাউ হংগাইৰ খাই বাছে হালং আং
দফাবাদী চুবুৰীড হংগাইৰ' খৰং বাছে হালং আং
ছাত থুগাৰীনে ছাল আং
নাদ' টাণ্ডৰা ছেলে মান্দে' খাউদে খছই ঠাব'না
ছালজা মুকীয়ানে বাবাং লেংগ না
আই বাগনদা- না, জুলাও বৰেণা জিকাম
ছাল মুখীয়ানে বাচখাই লেংগ না
আই দাগন দানা জুলাউ বৰেণা জিকাম
ছউ লিনা নাউ ছউ ঠানা নাউ চুমনী লুৰীনা হে
ছাল জাউ হালে থাৰা বাবাং লেংগ মানুগাং
অ' চাৰমনী তৰা
ছাল জাউ হালে যাৰা বাবাং লেংগ মানুগাং
অ' চুৰামনী লুৰি না।'

ভাৰাৰ্থ : সোণ-ৰূপৰ চাঙত সাতখন টোকাৰী, সাতটা গগণৰ সৈতে
মই ভৰি জোকাৰি বহি থাকোঁ, সাতটা গগণা আৰু সাতখন টোকাৰীৰ
মই পুত্ৰ সন্তান নতুন ডেকাৰূপ। মন গ'লে দোভাগ নিশালৈ
আমাৰ পৰম্পৰাগত বীতি-নীতিৰ গীত গাই থাকিম। সোণজনী,
তুমিতো মনতে ভাবি গুণি থাকা। আমাৰ উপাস্য দেৱতাৰ কাৰণে
তোমাক মদ তৈয়াৰ কৰিবলৈ দিলোহেঁতেন। ব'লা ব'লা, ভালদৰে
যাব লাগে, থাকিব লাগে। তোমাক তলমুৱা হৈ থকা দেখিছো।

মাই মিচাৰা : তিৰা ডেকাবোৰে সমূহীয়াভাৱে গীত-বাদ্য পৰিৱেশন
কৰি কোনো গৃহস্থৰ ধান মৰা, ধান বা দিয়া কাম কৰি দিয়ে।
থামবাৰৰ খেমতা লয়ত ক্ৰামচিং, ক্ৰামচিং, ক্ৰামচিং নাচনীসকলে
ভৰি দুখন আগ-পাছ কৰি ঘূৰি ঘূৰি তাৰপাছত বুম্বৰ নৃত্যৰ দৰে
পৰম্পৰে হাতত ধৰি আগলৈ পাছলৈ জঁপ মাৰি ভৰিৰে ধান মৰাৰ
দৰে নাচে। এই মুদ্ৰাৰ পিছত ছেৱে ছেৱে ভৰিৰে ধান গোটোৱাৰ
মুদ্ৰা। তাৰপাছতে নাচনিবোৰে হাতত ডলা লৈ দ্ৰুত তালৰ লয়ৰ
দৰে থামত ক্ৰামচিং, ক্ৰামচিং, ক্ৰামচিং, ক্ৰামচিং লয়ত নাচে।

মাইফদালা মিচাৰা : তিৰাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত এটি লোকগীত
হ'ল মৰণা মৰা গীত। পাহাৰীয়া তিৰাসকলে পাহাৰত বুম্ব খেতিৰ
উপৰিও বিভিন্ন ধৰণৰ খেতি কৰে। এই কৃষি কৰ্মত শ্ৰম লাঘৱ
আৰু আনন্দ লভিবৰ উদ্দেশ্যে মাইফদালা নৃত্য-গীত পৰিৱেশন
কৰে। এই গীতত সাতভনী- বাৰভনীক কোবাই মৰাৰ কাৰণে দায়-
দোষ নধৰিবলৈ আৰু বালিৰ দৰে ওলাই থাকিবলৈ প্ৰাৰ্থনা কৰে
আৰু লক্ষ্মীক সাতপুনি (ভনী) আৰু বাৰপুনি বুলি বৰ্ণনা কৰে।

“হে গামা হাই কুমুন হ
ছতে ল সাত পুনি

হেগামা বং কুমুন হে আই ছতে ল'বাৰ পুনি
খুমাৰ লানা ফে, ছতে সাত পুনি
চনানে বাৰ পুনি, কফানে খুতুলিও।।
সাত ল লিতে হে
বালিলে লেখা
সাতল' সাগৰে আই
তুলিনে লেখা
নাই, থানা দেই, ছতে সাতপুনি,
চনানে খুতুলিও, তপেল' থানা দেই
চতে বাৰপুনি, কফানে খুতুলি।”

পাহুই খৰলাহঁতে ২-২ ফুট দৈৰ্ঘ্যৰ সৰু লাখুটি (টোকোন) লৈ
থামবাৰত খেমতা তালৰ মধ্যলয়ত ক্ৰামচিং ক্ৰামচিং তালে তালে
দুটা শাৰী কৰি আৰু ভৰি দাঙি লাখুটিৰে কোবাই ধান মৰাৰ মুদ্ৰাৰে
নৃত্য কৰে। তাৰপাছত টোকোনবোৰ কান্ধত লৈ থামৰ পূৰ্বতকৈ
দ্ৰুত লয়ত ভৰিৰে ধান গোটোৱাৰ মুদ্ৰাৰে নাচি নাচি যায় আৰু
থামৰ লয় মধ্যলয়ৰ দৰে আগবাঢ়ি খৰলাহঁতে পাহুইহঁতক ডলা
একোখনকৈ দি যায়। ডলা লৈ পাহুইহঁতে ধান বা দিয়াৰ মুদ্ৰাত
নৃত্য কৰে।

মাইবাৰা মিচাৰা : কোনো গৃহস্থই ধান কাটিবৰ কাৰণে ডেকাচাঙৰ
ডেকাহঁতক নিমন্ত্ৰণ জনালে ডেকাহঁতে নিমন্ত্ৰণ ৰক্ষা কৰি ধান
কাটেগৈ। সাধাৰণতে আগবেলা ধান কাটি থাকোঁতে গীত আৰু
বাদ্য পৰিৱেশন হৈ থাকে। আবেলি ধান কটা সামৰি পথাৰৰ মাৰো
ন' (জিৰণি ঘৰ)ত চ্যু(তিৰাসকলৰ পৰম্পৰাগত পানীয়) পাণ কৰি
নৃত্য-গীত কৰি ঘৰলৈ আহে। পাহুইহঁতে বাওঁহাতে ধানৰ মুঠা আৰু
সোঁহাতে কাচি লৈ নৃত্য কৰে; পূৰ্বতকৈ থামৰ লয় বাঢ়ে - গুম্ চাক,
গুম্ চাক, গুম্ চাক ব লগে লগে গীত চলি থাকে আৰু নাচনীহঁতে
ধান কটাৰ মুদ্ৰাত নৃত্য কৰে। থামৰ লয় দ্ৰুত হয়- ক্ৰামে ক্ৰামচিং,
ক্ৰামচিং নিখিৰ কাচাং, ক্ৰামে ক্ৰামচিং, ক্ৰামচিং মিখিৰ কাচাং লয়
আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে পুনৰ পূৰ্বৰ দৰে চ্যু-চুঙাৰ পৰা চ্যু ঢালি
স্তুতি কৰে আৰু তাৰপাছত দ্ৰুত লয়ত ঘূৰি ঘূৰি নৃত্য কৰে আৰু
সৰ্বশেষত প্ৰবেশৰ থামৰ লয়তে নৃত্যৰ সামৰণি পৰে।

চাং দুৰা মিচাৰা : নৱনিৰ্মিত ডেকাচাং মুকলি কৰোঁতে পৰিৱেশন
কৰা নৃত্যকে চাংদুৰা মিচাৰা বোলে। ডেকাচাঙৰ দুৱাৰ মুকলি
অনুষ্ঠানটো সোমবাৰৰ পুৱাৰ পৰা ডেকাচাঙত আৰম্ভ হৈ বুধবাৰে
শেষ হয়। সোমবাৰৰ পুৱা বলি-বিধানৰে অনুষ্ঠান আৰম্ভ কৰে।
বাতি ডেকাচাঙলৈ অ'জাখেল আহে। তেতিয়া অ'জাখেলৰ
চাৰিজন আৰু আনফালে চাংদলৈ, চাংমাজি, হৰুমা, তেৰবাই লগ
হৈ গীত জুৰে। গীতৰ মাজত পৰম্পৰাগত বীতি-নীতিৰ কথা
সোমাই থাকে। চাৰি-পাঁচ ফুটীয়া ফলাবাঁহ দুডাল দুজনে দুফাল
সমান্তৰালকৈ ফলা ফালটো তললৈ কৰি পাৰি লয়। বাঁহ কেইডাল
আগে আগে লৈ দুজনকৈ দুপক্ষ হৈ বহি হাতত সৰু সৰু চ্যুৰ চুঙা

লৈ সোঁহাতৰ চুঙাটোৰে বাঁহডালত টুকুৰিয়াই টুকুৰিয়াই গীত জুৰে।
বিলম্বিত লয়ত 'অ'হইনাম খেনে অ'জাখেল নামখেনে বাৰ'খেল
থাম্ লুদাঙত' বজালে চাক্‌গুম্, চাক্‌গুম্, চাক্‌গুম্ চাক্‌গুম্, চাক্‌গুম্,
চাক্‌গুম্, চাক্‌গুম্। গীতৰ সুৰে সুৰে পাংশী। ক্ৰমে গীতবাদ্যৰ লয়
পূৰ্বতকৈ বাঢ়ে। চাক্‌গুম্, চাক্‌গুম্, চাক্‌গুম্ চাক্, দুজনে হাতত ভৰদি
মাটিৰ সমান্তৰালকৈ পোনহৈ ছেৱে ছেৱে জঁপিয়াই নেওল নাচ
নাচে। ডেবফুটমান ফলাবাঁহ এটুকুৰাকৈ ফলাভাগ তললৈ মাটিত
পেলায় তাৰ ওপৰত ভৰিৰ পতাৰে বহি বাঁহৰ টুকুৰাৰ দুই মূৰত
দুভৰিৰ মাজেৰে হাত সুমুৱাই ধৰি জঁপিয়াই জঁপিয়াই (বেৰৰ দৰে)
নৃত্য কৰে। তাকপাছত পাংশী আৰু থামৰ লয় দ্ৰুত হয় চাক্ চাক্,
গুম্ গুম্, গুম্ চাক্, চাক্ চাক্ চাক্ গুমাং, গুম্ চাক্- লগে লগে সাত
ছয়ফুট দৈৰ্ঘ্যৰ খামুচীয়া দুডাল বাঁহ দুজনে দুফালে ধৰি চাপৰিৰ
লেখিয়াকৈ থাপ্ থাপ্‌কৈ বজাবলৈ আৰম্ভ কৰে আৰু তাৰ মাজে
মাজে এজন/দুজনে ভৰিত চেপা নোখোৱাকৈ জঁপিয়াই জঁপিয়াই
নাচে। তাৰপাছতে আটায়ে ঘূৰি ঘূৰি নাচে।

খেলচাৰা মিচাৰা: মাগ্ৰ, লুম্ফই, আম্‌নি আদি ফৈদৰ মাজত খেলচাৰা
উৎসৱ পালন কৰা হয়। পাঁচ বা ছয় বা কেতিয়াবা সুবিধা অনুসৰি
দহ বছৰমানৰ মূৰত ডেকাচাঙবিলাক পুনৰ নিৰ্মাণ কৰাৰ পাছত,
সেইবছৰতে নাইবা তাৰ পিছৰবছৰত ডেকাচাঙৰ বিষয়া অৰ্থাৎ পাহুই
খেলৰ নেতৃত্বত এই উছৰ উদ্‌যাপন কৰা হয়। থামবাৰাই থাম
লুদাঙত চাক্‌গুম্, চাক্‌গুম্ আৰু পাংশী বাৰাইও (বাঁহবাদক) পাংশীত
ফু দিয়াৰ লগে লগে ঘূৰণীয়াকৈ নাচিবলৈ আৰম্ভ কৰে। এজনে গছ
পাতেৰে তৈয়াৰ কৰা টুপী পিন্ধি প্ৰবেশ কৰি প্ৰস্থান কৰে আৰু
জাপিৰ দৰে বহল পাৰ থকা গছপাতেৰে সজা এটা টুপী পিন্ধি পুনৰ
নাচি নাচি আহে। দুজনে পিঠিত খাৰি খাদা (সৰু টপাৰ দৰে টুকুৰী)
একোটাত গছপাত ভৰাই লৈ আৰু দুহাতত গছৰ পাত লৈ আঁঠুৰ
তলৰ অংশত কোবাই কোবাই নাচে। দুজনে মূৰত ধানখেৰেৰে
সজোৱা ঘূৰণীয়া কেদ্দাৰী পৰিধান কৰে। গুম্ গুম্ গুম্ গুম্ গুম্
চাক্ গুম্ চাক্ গুম্ চাক্ চাক্ চাক্ চাক্ গুম্ চাক্ চাক্ গুম্ চাক্ গুম্
ছেওৰ লগে লগে দুজনে দুফালে বহি চাংদুৱা নৃত্যৰ দৰে সাত-
আঠফুটীয়া বাঁহদুডাল থাপ থাপকৈ বজায়। এজন দুজনকৈ তাৰ
মাজত জঁপিয়াই নাচি পুনৰ ঘূৰণীয়া দলটিত যোগ দিয়েহি।

লাংখন ফুজা : প্ৰতিবছৰে আহিন-কাতি মাহত পাহাৰৰ তিৰাসকলৰ
ৰংখৈ, আমনি, আম্‌চাই, মাজং আদি ফৈদে তিনিদিন ধৰি লাংখন
ফুজা পাতে। এই অনুষ্ঠান শেষ হোৱাৰ পাছতহে তিৰাসকলে খেৰ
কটা, গাজটেঙা তৈয়াৰ কৰা, আদা তোলা আদি কামত হাত দিয়ে।
কৃষিজীৱী তিৰাসকলৰ গভীৰ বিশ্বাস যে সমগ্ৰ খেতি-বাতি, গছ-
গছনি, জীৱ-জন্তু তথা মানৱ-সমাজ মাটিৰ গিৰী, চাৰিভাই, বাৰখন
দেওৰ কৃপাতহে জীয়াই আছে। গতিকে চাৰিভাই, বাৰখন দেওৰ
লাংখন ফুজাত সমাজৰ মুখীয়াল তথা বিষয়বৰীয়া লৰ, দলৈ, দেউৰী,
হাদাৰী, চাংদলৈ, চাংমাজি, সুৰুমা, খুৰাছা, খুৰামূল প্ৰমুখ্যে তিৰা
বাইজে সকলোৰে মংগলার্থে উপাসনা কৰে আৰু গাঁৱৰ চাংদলৈ,

চাংমাজিকে ধৰি ডেকাসকলে নিৰ্দিষ্ট নিয়মেৰে উপাস্য দেৱতাৰ
পৰা আশীৰ্বাদ লৈ বিজুলি বাঁহ কাটিবলৈ যায়। 'লাংখন' প্ৰস্তুত
কৰিবলৈ আৰু বাঁহবোৰ কাটি অনাৰ পিছদিনা প্ৰতিডাল বাঁহ নিৰ্দিষ্ট
জোখেৰে আকৃতি দি চুচি চুচি নিৰ্দিষ্ট স্থানত থিয়কৈ পুতি থয়। তাৰ
পিছদিনা মাটিৰ গিৰী, চাৰিভাই, বাৰখন দেওক উপবাসে থাকি তুতি
কৰি ছাগলী বলি দিয়ে। লগে লগে লাংখনবোৰ লৈ ডেকাসকলে
নৃত্য কৰে আৰু পূজাৰ থলীত ভাত-মাংস আদি খাই পূজাথলীৰ
পৰা গাঁৱলৈ আহে। গধূলিৰ পৰা পুনৰ আৰম্ভ কৰি গাঁৱৰ প্ৰতি
ঘৰে ঘৰে ডেকাবোৰে লাংখন হাতে হাতে লৈ থামৰ ছেৱে ছেৱে
পুৱতি নিশালৈকে নাচে।

‘চুলাউ কুৰাই ফিদং অ'বা
পিজলি ৰাঠি ৰাউ
মাই লাই কুৰাই ফিদং অ'বা
চালচা ৰাজা এ
নে চাজ পিজুলি কুঙৰী গ' লানা
সে তিজ মাহাদি কুঙৰি গ' লাঙা লানা
তেব জুলাউ জানা তেব মাই লাই জানা
চাং চাংদলৈ নে, চা চাং মাজিনে
চা চা বুঢ়ানে চা মেথানে আই...’

ভাৰাৰ্থ : হে চালচা ৰাজা, তোমাৰ বাবে মদ-ভাত লৈ অৰ্থাৎ পূজা-
পাতল লৈ তোমাৰ জীয়াৰী বিজুলি কুঁৱৰীক নিবলৈ আমি চাংদলৈ,
চাংমাজি আৰু বুঢ়া মেথাসকল আহিছোঁ। আমাৰ পূজা গ্ৰহণ কৰা
আৰু আমাক তোমাৰ জীয়াৰীক দিয়া।

পাহুই খৰলাক উদ্দেশ্যে প্ৰেমমূলক গীত জুৰে—
‘নিনা নিঠাও ঠাৱে পাথ চাৰি চাৰি
নিনা নিবাও বাৰে মইনা চাৰি চাৰি
আগ লাগাই ব আগ চুৱায়
ফাছ লাগাই ব ফাছ চুৱায়।’

ভাৰাৰ্থ : তোমাক শাৰীপাতি নাচিলে সোঁফালৰ পৰাও ভাল লাগে
আৰু বাওঁফালৰ পৰাও তোমাক ধুনীয়া দেখি। তোমাক নাচিলে
আগফালেও শুৱাই আৰু পাছফালৰ পৰাও শুৱায়।

জংখং পূজা : বুমখেতিৰ উপযুক্ত উৎপাদন আৰু সুৰক্ষার্থে জংখং
পূজা পতা হয়। বুমতলীত কোৰ মৰাৰ আগতে শস্য-দেৱতাৰ
নামত গাহৰি, কুকুৰা, চৰাই বলি দি উৎপাদন বঢ়াবৰ মানসেৰে
জংখং পূজাৰ আয়োজন কৰা হয়। পাহাৰীয়া তিৰাসকলৰ দেৱতা
পথৰবুঢ়া আৰু পথৰবুঢ়ীক সন্তুষ্ট কৰাই এই পূজাৰ মূল লক্ষ্য।
ইয়াৰ বাদেও উপাস্য-দেৱতা ফা-মহাদেৱলৈ কুকুৰা চৰাই বলি দি
এইদৰে স্তুতি কৰে—

‘অ কচাই ফা মহাদেউ তাও চিং ইন্দাৰনে
সেৱা বীদং ফুজা বীদং তফছৰ ফিৰানেসে
পাগন ফিৰানেসেত খই দ পিছা কাৰানেসে
সেৱা বীদং ফুজা বীদং তখেদ বীসাই খেত

হজা নাঙ, খামাল বীগাই খামাল বীগাই খামাল
হজা নাঙ দেউ, কসাই...।'

ভাৱাৰ্থ : হে ফা মহাদেউ, বতৰৰ ঋতু অহা বাবেহে তোমাক সেৱা
কৰিছোঁ, পূজা কৰিছোঁ, কঠীয়া বিধান সিঁচিবলৈহে সেৱা কৰিছোঁ,
পূজা কৰিছোঁ, খেতি-বাতি কৰিলে ভাল হ'ব লাগে।

মুইনাৰি কাণ্ঠিমিচাৰা : তিৱাসকলৰ মাথ্ৰ' ফেদে প্ৰতি পাঁচ/
ছয় বছৰৰ মুৰে মুৰে মুইনাৰি কাণ্ঠি উৎসৱ পালন কৰে। মাথ্ৰ'
ফেদৰ কাৱলা দেৱতাৰ প্ৰাধান্য এই উৎসৱত দেখা যায়। এই নৃত্যত
ব্যৱহৃত বাদ্যযন্ত্ৰ হৈছে মুখৰি (কালিজাতীয় বাদ্য), দুম্দিং (মুদঙজাতীয়
বাদ্য) আৰু দগৰ (নেগেবা সদৃশ এবিধ বাদ্য)। মুখৰি বজোৱাৰ
লগে লগে দুম্দিংত ত্ৰিতালৰ মধ্যলয়ৰ দৰে আৰম্ভ হয় - দুম্ দুম্
দুম্ দুম্ চাং চাং চাং চাং দুম্ দুম্...। লগে লগে কঁকালত বান্ধি লোৱা
দগৰটোত বাজি উঠে -থাং কাৰাং থাং কাৰাং থাং কাৰাং থাং
কাৰাং। নৃত্যশিল্পীসকলে কাৰ্বি চমাংকান নৃত্যৰ দৰে এজন পাছাই
(ডেকা) আৰু এজনী খৰ্ভা (গাভৰু) হৈ পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ
কঁকালত ধৰি, সংযুক্ত হৈ দীঘলীয়া শাৰী পাতে আৰু গীত-বাদ্যৰ
তালে তালে ময়ুৰৰ দৰে চালি ধৰে। লগতে জঁপিয়াই জঁপিয়াই
সৰীসূপৰ দৰে মেৰ খাই, পুনৰ মুকলি হয়, এই নৃত্য বৰ মনোমোহা।
উল্লেখনীয় যে, একে কুলৰ খৰ্ভা পাছায়ে যোৰ পাতিব নোৱাৰে।
মুইনাৰি কাণ্ঠিৰ গীত এনেধৰণৰ—

ল'ৰ ননা লিগাইদ, লৰে লৰে লি,
দলৈ ননা লিগাদ, তলা তলি লি,
মাজি ননা লিগাইদ' মাজা মাজি লি,
চাংগদ ননা লিগাইদ', চঙে চঙে লি।

কুৰফাং দুৱাৰফাং প্ৰনে খুচুমাং,
আৰ ছাম্ছা ফিৰানা চমদ পাচেৱাং।

অ-হ-হই-হা-হা-হাই
বা-বা-বা-ই-ই-ই-ই
নিলাব নিথাও থাৰে, মইনাৰি চানে নেম।
চ্যানাব চ্যাথাও থাৰে মুইনাৰি চানে চেম।
তেবে তেব মিচাই ফই লখই ফানে খৰ্ভা ৰাও,
খনানা লিৱানাদ, যাঠং ছাই লিম্বে,
টু মিচৰে ক্ৰাংগ জাফি ছাই অচং
টু মিচৰে ক্ৰাংগ ছালদেং ছাই অচং
এই মাগনে না চাখাৰ চাপ চাপ গা...।'

ভাৱাৰ্থ : লৰৰ ঘৰ, মাজিৰ ঘৰ, চাংদলৈৰ ঘৰলৈ গ'লে যা। আৰু
এবাৰ মাথ্ৰ' মিচাৰালৈ আহিলেহে সম্বন্ধ বিচাৰি চাম। মুইনাৰি কাণ্ঠিৰ
নিয়মাবিলাক বৰ ধুনীয়া, খাদ্যবিলাকো সুস্বাদু। ঐ গাভৰুহঁত, লাহে
লাহে নাচি নাচি আহি থাক। কালিলৈ ঘৰলৈ গ'লে ভৰি বিষাব।
তোলৈ চৰাইৰ পাখিৰে জাপি, চালদেং সাজি দিম। মাথ্ৰ' ঘৰত
মাছৰ তৰকাৰী উভৈনদী ....।

সামৰণি: উপৰিউক্ত আলোচনাত তিৱা লোকসংস্কৃতিৰ আভাস এটাহে
মাথোন দিয়া হ'ল। তিৱা লোকসংস্কৃতি যে চহকী আৰু বিচিত্ৰতাৰ
সমাহাৰ-ওপৰৰ আলোচনাই তাৰ আভাস দিবলৈ নিশ্চয় সক্ষম হৈছে।
এই আলোচনা অসম্পূৰ্ণ, তথাপি এই আলোচনাৰ জৰিয়তে
তিৱাসকলৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক জীৱনৰ চিত্ৰ এটি ফুটাই তুলিবলৈ
চেষ্টা কৰা হৈছে। লগতে পাহাৰ আৰু ভৈয়ামৰ তিৱাসকলৰ সামাজিক
জীৱনৰ তুলনামূলক চিত্ৰ এখনো দাঙি ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে।

শাস্ত্ৰত কথা

“কোনো এটা ভাষা চিৰকাললৈ লুপ্ত হৈ যোৱা বুলি শুনিলে মই বৰ দুখ
অনুভৱ কৰোঁ; কাৰণ ভাষাই হ'ল জাতি সমূহৰ বংশ তালিকা”

— ড° জনছন

বৰকলাৰ শিখসকল আৰু তেওঁলোকৰ ধৰ্মীয় জীৱন

নবস্মৃতা দেৱী, স্নাতক পঞ্চম ষাণ্মাসিক

বৰকলা নামৰ তাৎপৰ্য : বৰকলা নামটো কেনেকৈ হ'ল এই
সম্পৰ্কে বহু জনশ্ৰুতি আছে। কিছুলোকৰ মতে, হাবি-জঙল আৰু
গছ-গছনিৰে ভৰপূৰ তাহানিৰ এই গাঁওখন দুৰৰ পৰা দেখাত এখন
বৰ ক'লা অন্ধকাৰ অৰণ্য যেন লাগিছিল। সেয়েহে এই ঠাইখনৰ
নাম হ'ল বৰক'লা।^১

অন্য এক জনশ্ৰুতি অনুসৰি প্ৰাচীন কালত এই ঠাইখন
আছিল কলা-সংস্কৃতিৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ। আহোম স্বৰ্গদেউসকলৰ
ৰাজত্বকালত ইয়ালৈ বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা অহা লোকসকলে সকলো
প্ৰকাৰৰ কলা-সংস্কৃতিৰ চৰ্চা কৰিছিল। সেয়ে এই ঠাইখনৰ নাম
'বৰকলা'।^২

বৰকলা গাঁৱত থকা অসংখ্য সৰু-বৰ পুখুৰী আৰু পুখুৰীৰ
পাৰত ৰূপিত মাটিত বহুতো বাট, আঁহত আদি বৃক্ষই আজিও এটা
কথা প্ৰমাণ কৰে এসময়ত হয়তো এই ঠাইতে এক সু-সভ্য কলা
সংস্কৃতিৰ মানুহে সমাজ পাতি বাস কৰিছিল।

শিখ সম্প্ৰদায় : পোন্ধৰ শতিকাত গুৰু নানকে (১৪৬৯-১৫৩৯)
পাঞ্জাবত শিখ ধৰ্মীয় আন্দোলনৰ সূচনা কৰিছিল। হিন্দু আৰু ইছলাম
ধৰ্মৰ ধৰ্মীয় বিশ্বাসসমূহৰ মূলভাৱসমূহ এক সুকীয়া ধৰ্মীয় পৰম্পৰাত
একত্ৰিত কৰি গুৰুনাৰুকে শিখধৰ্ম প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। ঈশ্বৰৰ একত্ব
আৰু সাৰ্বজনীন ভাতৃত্ববোধৰ শিক্ষাপ্ৰদান কৰি গুৰু নানকে মূৰ্তি পূজা
আৰু প্ৰচলিত জাতি-বৈষম্যবাদৰ বিৰোধিতা কৰিছিল। পৰৱৰ্তী
সময়ত নজন গুৰুৱে তেওঁক অনুসৰণ কৰি শিখধৰ্মৰ ভেটি সুদৃঢ়
কৰাত বৰগুণি যোগাইছিল। একাদিক্ৰমে এই নজন গুৰুৰ নাম হ'ল—
গুৰু অঙ্গদ, গুৰু অমৰ দাস, গুৰু ৰামদাস, গুৰু অৰ্জুন, গুৰু
হৰগোবিন্দ, গুৰু হৰ ৰায়, গুৰু হৰ কুশান, গুৰু টেগ বাহাদুৰ, গুৰু

গোবিন্দ সিং।^৩

শিখ ধৰ্মত এক ঈশ্বৰত বিশ্বাস কৰা হয়। সত্য সন্তুষ্টতা,
আধ্যাত্মিক জীৱনৰ শৃংখলা শিখসকলৰ ধৰ্মৰ মূল লক্ষ্য। দুখীজনৰ
দুখ অনুভৱ কৰি সমভাগী হৈ জীৱন-যাপন কৰাটোৱে হ'ল শিখ
ধৰ্মৰ মূল কথা।

আন্তৰিক আৰু সামাজিক জীৱনৰ শান্তি, সামূহিক সুখ আৰু
সকলোৰে প্ৰতি প্ৰেম হৈছে এজন শিখৰ পৰম লক্ষ্য।

শিখ শব্দৰ অৰ্থ হৈছে— 'শিষ'। এজন শিখৰ জীৱন-ধাৰণৰ
প্ৰণালী, চিন্তাধাৰা আৰু চৰিত্ৰ গুৰুৱে প্ৰদান কৰা শিক্ষা অনুসৰি
পৰিচালিত হ'ব লাগে।^৪

বৰকলালৈ শিখসকলৰ আগমন : নগাঁও চহৰৰ পৰা প্ৰায় বিশ
(২০) কিলোমিটাৰ দক্ষিণ-পশ্চিমত অৱস্থিত বৰকলা হৈছে সমগ্ৰ
অসমৰ ভিতৰতে অসমীয়া শিখসকলৰ বৃহত্তম গাঁও।

বৰকলা গাঁৱত বসতি স্থাপন কৰিবলৈ অহা প্ৰথম গৰাকী
শিখ ব্যক্তি আছিল প্ৰয়াত ৰাম সিং চুবেদাৰ।^৫

দুবাৰকৈ আক্ৰমণ কৰি ধন-জনৰ বিস্তৰ ক্ষতি সাধন কৰা
মানসকলে যেতিয়া তৃতীয়বাৰৰ বাবে অসম আক্ৰমণ কৰিবলৈ
আছিল, তেতিয়া অসমৰ স্বৰ্গদেউ চন্দ্ৰকান্ত সিংহই অসমক ৰক্ষা
কৰিবলৈ অসমীয়া আৰু শিখসকলক লৈ এটি সন্মিলিত সৈন্যবাহিনী
গঠন কৰে। যুদ্ধত চন্দ্ৰকান্ত সিংহৰ পৰাজয় হ'ল আৰু শিখ সেনাপতি
চৈতন্য সিঙৰ লগতে প্ৰায়খিনি শিখ সৈন্যই প্ৰাণাশ্ৰুতি দিলে। এই
সেনা বাহিনীৰ চুবেদাৰ ৰাম সিং প্ৰমুখ্যে বাচি থকা দুজনমান শিখ
সৈন্য আৰু বীৰ চৈতন্য সিঙৰ পত্নীয়ে জীৱনৰ বাকীকেইটা দিন
অসমতে কটোৱাৰ সিদ্ধান্ত লৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুৰে উজাই যাত্ৰা কৰিলে।

- ১। শ্ৰীগুৰুমুখ সিং, বৰকলা কেন্দ্ৰীয় গুৰুদ্বাৰৰ ইতিবৃত্ত, স্মৃতিগ্ৰন্থ, সম্পা, শ্ৰীগুৰুমুখ সিং, কেন্দ্ৰীয় গুৰুদ্বাৰ, বৰকলাৰ নৱনিৰ্মিত ভৱন উদ্বোধনী সমাৰোহ, ২০০৬, পৃ. ৭
- ২। শ্ৰীপ্ৰতাপ সিং, সহঃশিক্ষক, বৰকলা উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়।
- ৩। উল্লিখিত সমল ব্যক্তি।
- ৪। মইনা শৰ্মা, শিখ ধৰ্ম, বিশ্বকোষ (দশম খণ্ড) দৰ্শন, মুখ্য সম্পা, ড° গিৰীশ শৰ্মা, অসম সাহিত্য সভা, যোৰহাট, ২০০৯ পৃঃ ৬৬৪।
- ৫। উল্লিখিত গ্ৰন্থ, পৃঃ ৬৬৫।
- ৬। শ্ৰীগুৰুমুখ সিং, পূৰ্বোক্ত স্মৃতিগ্ৰন্থ, পৃঃ ৬।

অনিশ্চিত ভৱিষ্যতৰ এই লক্ষ্যহীন যাত্ৰাত অৱশেষত তেওঁলোকে কপিলী নদীৰ তিতাইমৰা সঁতিৰ পাৰৰ চাপৰমুখত বাহৰ পাতিলে আৰু তাতেই অস্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ ল'লে। চাপৰমুখ সিং গাঁৱৰ আৰম্ভণি এনেকৈয়ে হয়।

তিতাইমৰাৰ পাৰৰ পৰিবেশ ভাল নলগাত চুবেদাৰ বাম সিঙে চৈতন্য সিঙৰ বিধৱা পত্নী (পাছলৈ মাতাজী নামেৰে পৰিচিত) আৰু অন্য শিখসকলৰ সংগ এৰি কলঙেৰে উজাই আহি শেনচোৱাত উপস্থিত হয়। শেনচোৱাৰ পৰা পুনৰ ভটিয়াই আহি বালিগাঁও পায়হি। বালিগাঁৱত এগৰাকী হিন্দুস্তানী চুবেদাৰৰ ঘৰত কিছুদিন কটোৱাৰ পাছত অৱশেষত চুবেদাৰ বাম সিং বৰকলাত উপস্থিত হয়গৈ।

প্ৰবল পৰাক্ৰমী আৰু অত্যুৎসাহী বামসিঙে তেওঁৰ অসীম সাহস আৰু কঠোৰ পৰিশ্ৰমেৰে অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে হাবি-জংঘল ভাঙি ঠাইখনক এক নতুন ৰূপ দি, কৃষিকৰ্মত আত্মনিয়োগ কৰি নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল। চুবেদাৰ বামসিঙে দুগৰাকী স্থানীয় কন্যাৰ (এগৰাকী ব্ৰাহ্মণ, এগৰাকী শূদ্ৰ) পাণি গ্ৰহণ কৰি সাংসাৰিক জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল। কালক্ৰমত চুবেদাৰ বামসিঙৰ বংশ-পৰিয়াল বৃদ্ধি হৈ আহে। সময় আগবঢ়াৰ লগে লগে এই অঞ্চলত ওচৰ-চুবুৰীয়া গাঁৱৰ দুই-এটি পৰিয়ালে স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লয়। বৰকলাৰ দক্ষিণত মিকিৰ পুখুৰী আৰু শুকতি পোটা বিলৰ ওচৰত ম'হগড়ৰ পৰা কেইটামান তিৱা সম্প্ৰদায়ৰ পৰিয়াল আহি বসবাস কৰিবলৈ লয়। উনৈশ শতিকাৰ শেষভাগত পাঞ্জাৱৰ পৰা অসমলৈ বিভিন্ন কাৰিকৰী কামত (যেনে— ৰেলপথ, দলং, চাহ বাগিছাৰ কলঘৰ, ডিগৰৈ তেল শোধনাগাৰৰ নিৰ্মাণ) শিখসকলৰ প্ৰব্ৰজন ঘটে। ইয়াৰে দুই-একে স্থানীয় অসমীয়া হিন্দু কন্যা বিবাহ কৰি বৰকলাত স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰে। এই সময়ছোৱাতে চাপৰমুখৰ পৰাও কেইবাটাও শিখ পৰিয়াল বৰকলালৈ স্থায়ীভাৱে উঠি আহে। সুদূৰ পাঞ্জাৱৰ পৰা আহি অসম মূলুকৰ এখন হাবিতলীয়া ঠাইত বসতি স্থাপন কৰি স্থানীয় ভাষা-সংস্কৃতি গ্ৰহণ কৰা এইসকল শিখ হাড়ে-হিমজুৰে অসমীয়া। পাহাৰে-ভৈয়ামে নানা জাতি-জনগোষ্ঠী, ভিন্ন ধৰ্মাৱলম্বী, ভিন্ন সম্প্ৰদায় মিলি আজি যি বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঠিত হৈছে, সংখ্যাত এমুঠিমান হ'লেও এই শিখসকলৰ অৱস্থিতি আৰু অৱদান চিৰস্মৰণীয় আৰু অনস্বীকাৰ্য।

বৰকলাৰ অসমীয়া শিখসকলৰ ধৰ্মীয় জীৱন —

শিখ ধৰ্মৰ পৰম্পৰা : শিখধৰ্ম অসমৰ মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ প্ৰৱৰ্তিত একশৰণ ভাগৱতী ধৰ্মৰ দৰেই একেশ্বৰবাদ প্ৰতিষ্ঠাৰ উদ্দেশ্যেৰে প্ৰৱৰ্তন কৰা ধৰ্ম।

‘এক ওংকাৰ সতনাম কৰ্তা পুৰুষ নিৰ্ভত, নিৱৈৰ
অকাল মুৰুত, অযোনীশ্বেভং

গুৰু প্ৰয়াদ জপ্ আদ সচ্ যুগাদসচ্
হ্যে ভি সচ্ নানক হো। সে ভি সচ্।’^{৭১}

এই বাণী ফাঁকিয়েই শিখ ধৰ্মৰ মূলমন্ত্ৰ। এই শ্লোক গ্ৰন্থ সাহেবৰ। ভগৱান এজনেই, তেওঁৰ নামেই সৎ, সত্য। তেওঁৰেই কৰ্তা-হৰ্তা, তাৰণ-কাৰণ নাৰায়ণ। তেওঁৰ ক'তো ভয় নাই। কাৰো প্ৰতি বৈৰী ভাৱ নাই, শত্ৰুৰহিত, কালাতীত, মূৰ্তপ্ৰতীক, অযোনি সন্তৰ, জন্ম-মৃত্যু বহিত। এনেজন কৃপালু গুৰুক স্মৰণ কৰা, জপ কৰা। সৃষ্টিৰ আদিতো তেওঁৰেই সত্য আৰু ভৱিষ্যতলৈও তেওঁৰেই সমস্ত সত্যৰ গৰাকী। অনন্ত কোটি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ ত্ৰেবাই একমাত্ৰ অধিপতি।

বৰকলাত শিখ ধৰ্মৰ প্ৰচলন : বৰকলাত বসতি স্থাপন কৰিবলৈ আহি চুবেদাৰ বাম সিঙে গাঁৱৰ উত্তৰ দিশে এটা পুখুৰীৰ পাৰত এটি বাসগৃহ নিৰ্মাণ কৰি লৈছিল। ১৮২৫ চনত তেখেতৰ বাৰীৰ কাষৰ পুখুৰীটোৰ ওচৰতে (যাক বৰ্তমান গেলাই পুখুৰী বুলি কোৱা হয়) এটি গুৰুদ্বাৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰি নিজে গ্ৰন্থীকাপে সেই গুৰুদ্বাৰৰ পূজা-পাঠৰ দায়িত্ব বহন কৰিবলৈ লয়। এই গুৰুদ্বাৰেই বৰকলাৰ আদি গুৰুদ্বাৰ আৰু অসম তথা উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ তৃতীয়টো ঐতিহাসিক গুৰুদ্বাৰ।^{৭২}

শিখ ধৰ্মৰ প্ৰৱৰ্তক শ্ৰীগুৰুনাৰক দেৱজীয়ে কাবুল, কান্দাহাৰৰ পৰা সিংহললৈকে পদব্ৰজে সহচৰ বালা আৰু মৰ্দনাক লৈ ভ্ৰমণ কৰিছিল। সেই উদাসীতে গুৰু নানক অসমলৈ আহিছিল বুলি তথ্য আছে। অৱশ্যে নৱম গুৰু টেগ বাহাদুৰজীৰ অসম আগমনৰ পৰাই অসমত শিখ ধৰ্মই বিস্তাৰ লাভ কৰে। প্ৰায় ১৮২০ খ্ৰীষ্টাব্দৰ পৰা বৰলুইতৰ পাৰত শিখসকলৰ বসতি নিগাজী হয় আৰু তাৰ পাছৰে পৰা অসমত শিখসকলৰ প্ৰকৃত বুৰঞ্জী আৰম্ভ হয়।

একনাম : গুৰু গ্ৰন্থসাহেবত ভগৱন্ত পুৰুষৰ নামকে একনাম হিচাপে ঘোষণা কৰিছে। এই নামেই হৈছে ‘এক ওংকাৰ, সৎ সতনাম।’ শিখ ধৰ্মত নামৰ স্থান অতি উচ্চ। গ্ৰন্থসাহেবত ভগৱন্তক ‘ৱাহে গুৰু’ (Wahe Guru) ৰূপে প্ৰকাশ কৰিছে। এই সত্য শুদ্ধ ভগৱন্তৰ নাম ল'বলৈ, চিৰমৰণ (স্মৰণ) কৰিবৰ বাবে ভকতক (সংগত) আহ্বান জনাইছে— ‘নাম মহাৰু পিয়ো সখীয়ে পিয়ো।’^{৭৩} গুৰুনাৰকে শ্ৰৱণ-কীৰ্তনক ভকতিৰ শীৰ্ষস্থানত প্ৰতিষ্ঠাপিত কৰাইছে।

গুৰু আসন : শিখসকলৰ অন্তিম গুৰু অৰ্থাৎ দশমজনা গুৰু গোবিন্দ সিং মহাৰাজে গ্ৰন্থসাহেবক গুৰু হিচাপে অধিষ্ঠিত কৰে। ‘পৰম্পৰাগত এই দহজনা গুৰুৰ পাছত কোনো মানৱীয় গুৰু শিখ ধৰ্মৰ গুৰু হ'ব নোৱাৰিব আৰু আজিৰ পৰা পৱিত্ৰ গ্ৰন্থ সাহেবেই আমাৰ জীৱন্ত গুৰু

হ'ব আৰু গুৰু গাদীত প্ৰতিষ্ঠা হ'ব।’ — বুলি গুৰু গোবিন্দ সিংহই ঘোষণা কৰাৰ পৰা আজিলৈকে সেইদৰে চলি আছে।

শিখসকলৰ ধৰ্মীয় উপাসনাঘৰক গুৰুদ্বাৰ বোলা হয়। এই গুৰুদ্বাৰৰ মধ্যস্থানত গুৰু গাদী বা গুৰু আসন। ইয়াতে ভক্তি সহকাৰে দিনৰ ভাগত ধৰ্মগ্ৰন্থ গুৰুগ্ৰন্থ সাহেব উপস্থাপন কৰা হয়। শিখধৰ্মত এই গ্ৰন্থসাহেবক এজন জীৱন্ত লোক হিচাপে মানি লোৱা হয়। প্ৰাতঃ উপাসনাৰ জৰিয়তে পূজাৰীয়ে (গিয়ানী বা জ্ঞানী) জাপ্জি সাহেব পাঠ কৰে আৰু গ্ৰন্থসাহেব চৈতন্য কৰি ৰাখে। গুৰু গ্ৰন্থসাহেবক বাজোচিত সন্মানেৰে সু-সজ্জিত আসনত উপবিষ্ট কৰি ভক্তবৃন্দই (সংগত বৃন্দই) আমাৰ মহাপুৰুষীয়া ধৰ্মৰ ৰীতি-নীতিৰ দৰে ধূপ-দীপ জ্বলাই আলোকিত কৰি আৰু সুগন্ধিত কৰি নাম-কীৰ্তন, সৱদ-কীৰ্তনৰে মুখৰিত কৰি ৰাখে। এই সৱদ (আমাৰ বৰগীতৰ দৰে উচ্চ আধ্যাত্মিক ধৰ্মীয় গীত) কীৰ্তনত শিখসকলে তবলা, হৰমনিয়াম, তাল, ঢোলকি ইত্যাদিৰ ব্যৱহাৰ কৰে। ৰাতি গুৰু গ্ৰন্থসাহেবক সুখাসনত ৰখা হয়। যিহেতু শিখসকলে গুৰু গ্ৰন্থসাহেবক এজন জীৱন্ত গুৰু হিচাপে গণ্য কৰে সেয়েহে গৰমৰ দিনত পাংখাৰ তলত আৰু জাৰকালি কমল বা আন উমাল কাপোৰেৰে আৱৰি ৰাখে। ৰাতি সুখাসনত আঁঠুৱা তৰি দিয়ে।

প্ৰত্যেক গুৰুদ্বাৰৰ বাটচ'ৰাতে শিখ ধৰ্মীয় পতাকা বা নিচান সাহেব উত্তোলিত কৰি ৰখা হয়। গুৰুদ্বাৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ আগেয়ে নিচান সাহেবক প্ৰদক্ষিণ কৰি প্ৰণিপাত জনাইহে প্ৰৱেশ কৰে।

বৰকলাৰ গুৰুদ্বাৰত দেখা পোৱা ধৰ্মীয় বাদ্য-যন্ত্ৰৰ ভিতৰত তবলা, হৰমনিয়াম, তাল, জুনুকা, ঢোলকি আদি অন্যতম। উল্লেখযোগ্য যে অসমৰ নামঘৰসমূহত ডবা বজোৱাৰ দৰেই পুৰা-গধূলি বৰকলাৰ গুৰুদ্বাৰসমূহত ডবা বজোৱা হয়।

বৰকলাৰ অসমীয়া শিখসকলৰ গৃহত অনুষ্ঠিত হোৱা

মাংগলিক কাৰ্যত গ্ৰন্থসাহেব বা সুখমনী সাহেব পাঠ কৰাৰ উপৰি কোনো কোনোৰ গৃহত গীতা, ভাগৱত, কীৰ্তন আদিও পাঠ কৰে। শিখ ধৰ্মীয় নিয়ম অনুসৰি বৰকলাৰ শিখসকলৰ মাজত উচ্চ-নীচ, ধনী-দুখীয়াৰ ভেদাভেদ বা অস্পৃশ্যতা নাই। এই ধৰ্মত পুৰুষ-মহিলাৰ সমান অধিকাৰ। গুৰুদ্বাৰ বা আন যিকোনো অনুষ্ঠানত সকলোকে সমান মৰ্যাদা দিয়া হয়।

শিখসকলৰ পাঁচটা ধৰ্মীয় প্ৰতীক : যিকোনো শিখ ধৰ্মীয় লোকৰ নিচিনাকৈ বৰকলাৰ শিখসকলৰ শৰীৰতো পাঁচটা ধৰ্মীয় প্ৰতীক থাকে।

- ১। কেশ বা চুলি।
- ২। হাতত কাৰা বা খাৰু।
- ৩। কঁকালত এখন তৰোৱাল বা কৃপান।
- ৪। মূৰ ফণিয়াবলৈ এখন কংসা বা ফণি।
- ৫। কচ্চ নামৰ এবিধ বিশেষ অন্তৰ্বাস যিটো নিজেই প্ৰস্তুত কৰি পুৰুষসকলে পৰিধান কৰে।

বৰকলাৰ শিখসকলেও চুলি নকটায় বা স্ক্ৰীৰকৰ্ম নকৰে। মূৰত মৰা পাণ্ডৰি এওঁলোকৰ ধৰ্মীয় কবচ। ঠিক তেনেকৈ, আগতে কঁকালৰ তৰোৱালখন আত্মৰক্ষাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিছিল বুলি ভবাৰ থল আছে। বৰ্তমান এই কেইপদ বস্ত্ৰ শিখসকলৰ প্ৰতীক-চিহ্ন হিচাপে গণ্য কৰা হয়।

সামৰণি : অসমীয়া এই শিখসকল বৰ উদাৰ। তেওঁলোকো বৰ অতিথিপৰায়ণো। গুৰু শংকৰ, নানকৰ ধৰ্মীয় আদৰ্শৰ দ্বাৰা পৰিচালিত বৰকলাৰ অসমীয়া শিখসকল আজি অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ এক অপৰিহাৰ্য অংগ। ●

শাশ্বত কথা

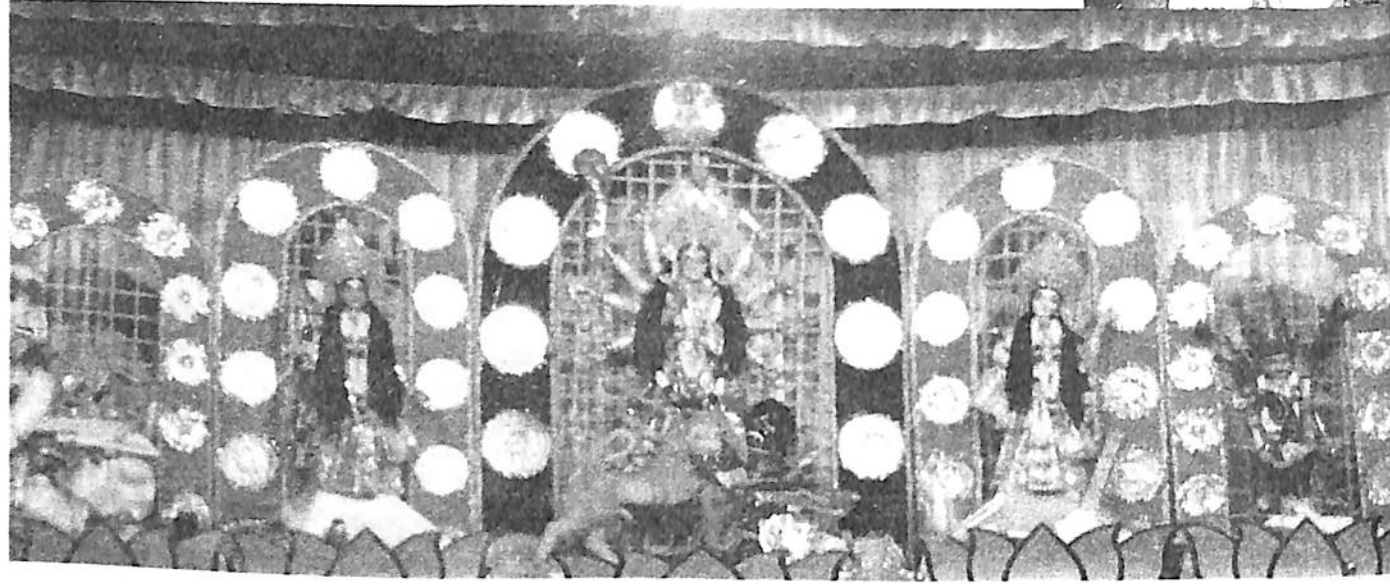
তুমি যে অঞ্জ, সেইটো জনাটোৱেই হ'ল জ্ঞান অৰ্জনৰ দিশত
গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ।

— ডিজৰেলী

৭। শ্ৰীকৃষ্ণ কুমাৰ ডেকা, শিখধৰ্ম আৰু একশৰণ হবি নাম ধৰ্ম এক আলোকপাত, স্মৃতিগ্ৰন্থ, সম্পা শ্ৰীগুৰুমুখ সিং কেন্দ্ৰীয় গুৰুদ্বাৰ, বৰকলাৰ নৱনিৰ্মিত ভৱন উদ্বোধনী সমাৰোহ, ২০০৬, পৃ. ১৯।
৮। শ্ৰীপ্ৰতাপ সিং, সহ শিক্ষক, বৰকলা উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়।
৯। শ্ৰীকৃষ্ণকুমাৰ ডেকা, পূৰ্বোক্ত প্ৰবন্ধ, পৃ. ২১।

পুৰণিগুদামৰ দুৰ্গাপূজা আৰু লেবেলা খনিকৰ

বনশ্ৰী শইকীয়া, স্নাতক পঞ্চম বাৎসৰিক

অসমত দুৰ্গাপূজা : মানৱ সভ্যতাৰ আদি যুগৰ পৰাই মাতৃ আৰাধনাৰ ধাৰণা স্পষ্ট ৰূপত পোৱা যায়। বিশ্বৰ প্ৰাচীন ধৰ্মবিশ্বাস বিশ্লেষণ কৰিলে পৃথিৱীৰ বহু ঠাইত মাতৃদেৱীৰ ধাৰণা দেখিবলৈ পোৱা যায়। এই মাতৃদেৱী বহুক্ষেত্ৰত পৃথিৱী দেৱী ৰূপেই পূজিতা। মেক্সিকোৰ মাতৃদেৱী পৃথিৱী দেৱী, প্ৰাচীন গ্ৰীকসকলৰ মাতৃদেৱীও পৃথিৱী দেৱী। ভাৰতবৰ্ষৰ আদিম লোকসকলৰ দ্বাৰা পূজিতা অজস্ৰ দেৱীও মূলতে শস্য আৰু প্ৰজনন শক্তিৰ প্ৰতীক। ইয়াত আদ্য শক্তিকোপে নাৰীকেই স্থান দিয়া হৈছে আৰু এই আদ্য শক্তিকেই ৰূপ প্ৰকাশিত হয় দুৰ্গাৰ মাজত। এই আদ্য শক্তিয়েই হ'ল পৰমব্ৰহ্ম। তেঁৱেই সৃষ্টি, স্থিতিৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। সাধাৰণ অৱস্থাত তেওঁ নিৰাকাৰ কিন্তু প্ৰয়োজনত তেওঁ দুৰ্গা, পাৰ্বতী, ইন্দিৰা, সাৰদা ইত্যাদি।

দুৰ্গাদেৱীৰ উৎপত্তি আৰু প্ৰচলনৰ বিষয়ে পণ্ডিতসকল একমত নহয়। কোনো কোনো পণ্ডিতৰ মতে দুৰ্গা এগৰাকী আৰ্য যুগৰ দেৱী আৰু তেওঁৰ উৎপত্তি বৈদিক কালত হৈছিল। আন কিছুমানৰ মতে আকৌ দুৰ্গা অনাৰ্য আৰু ড্ৰাভিড যুগৰ দেৱী।

দেৱীৰ বহু নাম আৰু বহু ৰূপ। তেওঁ অন্নদাত্ৰী, কালী, বসুন্ধৰা, চামুণ্ডা, শাকম্বৰী, চণ্ডী, ত্ৰিপুৰা সুন্দৰী, তাৰা দেৱী,

শ্ৰীসৰস্বতী, অন্নপূৰ্ণা, কাত্যায়নী ইত্যাদি।

তৈত্তিৰীয় আৰণ্যকত দুৰ্গাদেৱীক ৰুদ্ৰৰ পত্নী, কাত্যায়নী আৰু কন্যাকুমাৰী বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে। অথৰ্ব বেদৰ মুণ্ডকোপনিষদত অগ্নিৰ সাতটা শিখাক দুৰ্গাৰ সাতটা নামেৰে নামকৰণ কৰা হৈছে। সামবেদৰ কোনোপনিষদত পোৱা যায় যে ইন্দ্ৰই পৰম ব্ৰহ্মৰ দৰ্শন লাভ কৰিব বিচাৰি অসমৰ্থ হ'ল আৰু তাৰ সলনি তেওঁ পৰ্বতৰাজ হিমালয় কন্যা পৰমা সুন্দৰী দেৱী উমাৰ দৰ্শন লাভ কৰিলে। দেৱী পৰম জ্যোতিৰ্ময়া হৈ শূন্যত বিৰাজ কৰিছিল।

শত্ৰু বিনাশকাৰী তথা জীৱন ৰক্ষাকাৰিণী হিচাপে মূলতঃ আদ্যশক্তি স্বৰূপা দেৱীয়েই বিভিন্ন ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল। মহিষাসুৰক বধ কৰাৰ উদ্দেশ্যে অৱতাৰ হৈছিল দুৰ্গাদেৱীৰ ৰূপত। দশভূজা ৰূপত অৱতীৰ্ণ হৈ সিংহক বাহন হিচাপে লৈ মহিষাসুৰৰ লগত যুদ্ধত প্ৰবৃত্ত হৈছিল। এই যুদ্ধত মুহূৰ্তটোকেই দুৰ্গাপূজাৰ বেদীত স্থাপন কৰা হয়। দেৱীৰ পদতলত ছিন্ন খণ্ডৰ এটা ম'হ আৰু ম'হৰ কান্ধৰ পৰা উদ্ধৃত এখন হাতত শঙ্খ, আনখন হাতত ঢাল লৈ থকা ভীষণ আকৃতিৰ এটা অসুৰ। দেৱীৰ কাষত লক্ষ্মী, সৰস্বতী, গণেশ আৰু কাৰ্তিকৰ সহায়স্থান। দেৱী দুৰ্গাই এই মহিষমৰ্দিনী ৰূপতেই

যুগে যুগে ভক্তৰ পৰা পূজা গ্ৰহণ কৰি আহিছে।

কামৰূপ বা প্ৰাগজ্যোতিষত অতি প্ৰাচীন কালৰেপৰা শক্তি সাধনাৰ পৰম্পৰা চলি আহিছে। কালিকাপুৰাণত উল্লেখ আছে— “কামাখ্যা বা শক্তি উপাসনাৰ বাহিৰে অন্য দেৱ-দেৱীৰ পূজা ইয়াত নিষিদ্ধ। অন্যথা প্ৰাণনাশ হ'ব।” (৩৮/১৪৪/৪৫) যোগিনীতন্ত্ৰ, কালিকাপুৰাণ, মাধৱ কন্দলিৰ ৰচনাত (“আমি ভৈলো কৈকেয়ীৰ অষ্টমৰ ছাগ।।”) দৰং ৰাজবংশাৱলীৰ বিভিন্ন বৰ্ণনাই অসমত বলি-বিধানৰে শক্তিপূজাৰ শক্তিশালী ধাৰা প্ৰচলনৰ প্ৰমাণ দাঙি ধৰে। কামাখ্যা, বৰ্তমান অৰুণাচল প্ৰদেশৰ মালিনী থান আদি আছিল এই শক্তিপীঠৰ প্ৰধান কেন্দ্ৰ।

অৱশ্যে আধুনিক কালৰ আড়ম্বৰপূৰ্ণ দুৰ্গা পূজাৰ আৰম্ভণি ঘটিছিল প্ৰথম বংগদেশত। আহোম ৰজাই বংগদেশৰ মুন্সয়ী মূৰ্তিৰ দুৰ্গা পূজাৰ ধাৰাটো আৰম্ভ কৰে। আহোম ৰজাই মুন্সয়ী মূৰ্তিৰ গঢ়া শিল্প শিকিবলৈ কোঁচ ৰাজ্যলৈ মানুহ পঠোৱাৰ কথাও বুৰঞ্জীত পোৱা যায়।

ইংৰাজ আমোলত আইন আদালতৰ কাম কৰিবলৈ আহি অসমীয়া জীয়ৰী বিয়া পাতি অসমৰ মাটিত জীণ যোৱা উকীল জানকীনাথ সেনৰ ঘৰত (ঘৰ নং ২৪৩, ঢেকিয়াল ফুকন পথ, নগাঁও -১) সমগ্ৰ নগাঁও জিলাৰ ভিতৰত পোনপ্ৰথমে ১৮৫০ চনত দুৰ্গাপূজা পতা হয়।

পুৰণিগুদামত দুৰ্গাপূজা : পুৰণিগুদাম ইতিহাসে গৰকা এখন প্ৰসিদ্ধ ঠাই। ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ দিনত নগাঁও জিলাৰ সদৰঠাই আছিল পুৰণিগুদাম। সেইসময়ত গড়মূৰ আৰু কেএগপট্ৰিৰ মাজত কলঙৰ পাৰত কোম্পানীৰ গুদামঘৰ আছিল। এই গুদামঘৰতে বৃটিছসকলে লোণ ৰাখি তাৰ ব্যৱসায় কৰিছিল আৰু চাহ-বাগিছাৰ বিভিন্ন সা-সৰঞ্জামো ৰাখিছিল। তেতিয়াৰ পৰাই এই ঠাইখিনিৰ নাম গুদামঘাট হ'ল। ইষ্ট-ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ বিচাৰ আদি কামবোৰো গুদামঘাটৰ এই অস্থায়ী শিবিৰতে কৰা হৈছিল। গুদামঘাট সদৰঠাই হোৱাৰ সময়তে ৰাজস্থানৰ ব্যৱসায়ীসকল আহি কলঙৰ পাৰত বসতি কৰিবলৈ লোৱাত সেই ঠাইখিনিৰ নাম কেএগপট্ৰি হ'ল। কিন্তু কেএগপট্ৰি হোৱাৰ আগতে এই ঠাইখিনিৰ নাম আছিল ভকতৰ চুবুৰী। কেএগপট্ৰিৰ নিচেই কাষতে থকা গড়মূৰ সত্ৰলৈ সত্ৰাধিকাৰসকল চহৰ ফুৰিবলৈ আহোঁতে বহুতো ভকত উভতি নোযোৱাকৈ ইয়াতে বসবাস কৰে বুলি জানিব পৰা যায়।

উনবিংশ শতিকাৰ শেষভাগত পুৰণিগুদাম অঞ্চলত দুৰ্গা পূজাৰ আৰম্ভণি হৈছিল। বৃটিছ আমোলৰ চিৰস্তাদাৰ স্বৰ্গীয় মাণিকচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ বৰপুত্ৰ, স্বৰ্গীয় দেৱনাথ বৰুৱাৰ বচমপুত্ৰ কেইবাখনিও চাহ বাগিছা আছিল। সেয়েহে চাহবাগিছাত কাম কৰিবলৈ পোৱাটো পুৰণিগুদামৰ লোকসকলৰ বাবে কোনো টান কাম নাছিল। চাহ খেতিয়ক স্বৰ্গীয় দেৱনাথ বৰুৱাই স্বৰ্গীয় শিশুৰাম বৰা, স্বৰ্গীয় বাবুলি বৰুৱা, স্বৰ্গীয় ৰামনাথ বৰুৱা আদি বাগানৰ কেৰানী-মহৰীসকলক গোট খুৱাই পোনপ্ৰথমে পুৰণিগুদামৰ ভীমৰ গাঁৱত দুৰ্গাপূজা আৰম্ভ কৰিছিল। সেই সময়ত পূজাঘৰত ভাওনা, থিয়েটাৰ, নাচ-গান বা তেনেধৰণৰ আন কাৰ্যসূচীৰ প্ৰতি ৰাইজৰ বিশেষ আগ্ৰহ নাছিল। দুৰ্গা

পূজা উপলক্ষে বাগিছাসমূহৰ পৰা যথেষ্ট ধন সংগ্ৰহ কৰা হৈছিল। তদুপৰি চাহবাগিছাৰ মালিক হোৱা হেতুকে স্বৰ্গীয় দেৱনাথ বৰুৱাই দুৰ্গাপূজাৰ সময়ত কলিকতাৰ পৰা বাঙ্গালী নাচ আনিছিল। পূজাৰ সময়ত স্বৰ্গীয় দেৱনাথ বৰুৱাই নিজৰ শুকুলা হাতীৰ ওপৰত চামিয়ানা তৰি পৰিবাৰৰ সৈতে পৰিভ্ৰমণ কৰিছিল। ইয়াৰ উপৰি দেৱীৰ আগত হাঁহ, পাৰ, ছাগলী আদি বিস্তৰভাৱে বলি দিয়া হৈছিল। এনেবোৰ কাৰণতে ৰাইজে দুৰ্গাপূজা আদৰ নকৰা আৰু নপতা হ'ল।

পুৰণিগুদামৰ কেএগপট্ৰি অঞ্চলত দুৰ্গাপূজা : প্ৰায় ১৮৬০-৭০ দশকৰ কথা। বগাৰাম খাউণ্ড, মধুৰাম খাউণ্ড, মুঢ়ানী গাঁৱৰ আতৈ ঘৰৰ কোনো লোক, খৰঙী বৰুৱা আদি কেইজনমান ব্যক্তিয়ে পুৰণিগুদামৰ গায়ন-বৈবাগী চুকৰ পুৰণা নামঘৰৰ ভেটিৰ ওচৰত প্ৰথমে ঘটত দুৰ্গাপূজা আৰম্ভ কৰে। এই ব্যক্তিসকলৰ মাজেৰে কোনো লোক তীৰ্থ কৰিবলৈ ভাটিলে গৈছিল। তেওঁলোকে বংগদেশত দুৰ্গা উৎসৱ দেখি আহি নিজ ঠাইতো পাতিবলৈ মনস্থ কৰিলে। এই গায়ন বৈবাগী চুকৰ পুৰণা নামঘৰৰ ভেটিৰ ওচৰত প্ৰায় দুই-তিনিবাৰ পূজা পতাৰ পাছত কেএগপট্ৰিৰ খনিকৰ পথৰ কাষলৈ স্থানান্তৰ কৰা হয়। কিছু বছৰ সেইঠাইতে পূজা কৰাৰ পাছতহে বৰ্তমান কেএগপট্ৰিত থকা পূজাঘৰৰ স্থায়ী মাটিত পূজা কৰা হয়।

শুকান কাঠত প্ৰাণ সানি জীপাল কৰা ব্যক্তি গৰাকীয়েই আছিল স্বৰ্গীয় লেশধৰ শৰ্মা ওৰফে লেবেলা খনিকৰ। এই লেশধৰ শৰ্মাই প্ৰতিবছৰে মাটিৰে মূৰ্তি তৈয়াৰ কৰিছিল যদিও ১৯০১ চনত কাঠৰে প্ৰতিমা সাজিবলৈ আৰম্ভ কৰে। তেখেতৰ পূৰ্বপুৰুষৰ বাসস্থান পুৰণিগুদামৰ মাজমজিয়া কেএগপট্ৰিতে আছিল বুলি জানিব পৰা যায়। তেখেতৰ শৈশৱ জীৱন সম্পৰ্কে বিশেষ জনা নাযায়। তথাপি কিছু সংখ্যক লোকৰ পৰা জনা যায় যে পাঠশালা পাছ কৰি তেখেতে স্থানীয় সংস্কৃত টোলত, বৰ্তমানৰ উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত সংস্কৃত অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু শ্ৰাদ্ধবিধি বৈদিক কৰ্ম আদি কৰি জীৱন-নিৰ্বাহ কৰিছিল। স্বৰ্গীয় লেশধৰ শৰ্মাৰ বিভিন্ন আচৰাৰ তৈয়াৰ কৰা কামত যথেষ্ট আগ্ৰহ আছিল। কিয়নো সৰুৰে পৰা তেওঁ দা-কটাৰী কুঠাৰেৰে চকী, মেজ, পীৰা আদি আচৰাৰ তৈয়াৰ কৰি খ্যাতি লভিছিল। ক্ৰমান্বয়ে এইক্ষেত্ৰত তেওঁৰ আগ্ৰহ বাঢ়িবলৈ ধৰিলে।

লেবেলা খনিকৰ স্মাৰলক্ষী আছিল। তেওঁ নিজৰ প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী দা-কুঠাৰ আদিবোৰ কমাৰৰ হতুৱাই তৈয়াৰ কৰি আনি ঘৰতে নিজে উপযুক্ত কৰি লৈছিল। পূজাত ব্যৱহাৰ কৰা কাঁহ-পিতলৰ মিশ্ৰিত ঘণ্টাটিও নিজে তৈয়াৰ কৰি লোৱাৰ উপৰি লণ্ডণত থকা সোণৰ আঙুঠিটিও নিজে গঢ়ি লৈছিল। লেবেলা খনিকৰে সোণৰ আঙুঠি গঢ়া কথাটোৰ সন্ভেদ পাই জ্ঞাতী ব্ৰাহ্মণসকলৰ মনত ঈৰ্ষা হ'বলৈ ধৰিলে। সেই খবৰ স্থানীয় আউনিআটা সত্ৰত চহৰ ফুৰিবলৈ অহা শ্ৰীশ্ৰীকমলদেৱ সত্ৰাধিকাৰৰ কাণত পৰিলগৈ। ব্ৰাহ্মণে সোণাৰী বৃত্তি অৱলম্বন কৰি তললৈ যোৱা বুলি খনিকৰৰ ওপৰত অভিযোগ তুলিলে। এদিন সত্ৰাধিকাৰ প্ৰভুৱে তেওঁক মাতি পঠোৱাত তেওঁ এটা বুদ্ধি পাঙিলে। গমাৰী কাঠৰ মগৰাকৃতিৰ এজোৰ খৰম হাতী দাঁতৰ চুলা লগাই সুন্দৰকৈ নতুন গামোচাৰে বান্ধি সত্ৰাধিকাৰ প্ৰভুৰ ওচৰলৈ গ'ল। সেইদিনা লগৰীয়া ব্ৰাহ্মণসকলো সত্ৰাধিকাৰৰ

ওচৰত গোসাঁয়ে দিয়া বিধান শুনিবলৈ বাট চাই আছিল। সত্ৰাধিকাৰে খনিকৰক বিশিষ্ট আসনত বহুৱাই সন্মানেৰে প্ৰসাদ খাবলৈ দি অভিযোগৰ কথা সুধিলে। তেতিয়া শিল্পীগৰাকীয়ে স্পষ্টভাৱে জনালে যে তেওঁ নিজৰ প্ৰয়োজনীয় আহিলা-পাতি নিজেই তৈয়াৰ কৰি লয়। স্বাৰলম্বিতা যদি গুণ নহৈ দোষহে হয়, তেনেহলে তেওঁ দোষী। এইবুলি কৈ তেওঁ লগত নিয়া সোণৰ আঙুঠিটো দেখুৱালে। গোসাঁয়ে খনিকৰৰ গুণৰ শলাগ ল'লে আৰু তেওঁক ভূয়সী প্ৰশংসা কৰিলে। তেওঁ খনিকৰক নিৰ্দোষী বুলি ঘোষণা কৰি শিৱত ধৰি আশীৰ্বাদ দিলে। সত্ৰাধিকাৰ প্ৰভুৱে খনিকৰক বিশ্বকৰ্মা উপাধিৰেও বিভূষিত কৰিলে।

পুৰণিগুদামৰ দুৰ্গাপূজাৰ প্ৰতিমাখন এই লেবেলা খনিকৰেই নিৰ্মাণ কৰিছিল। এবাৰ তেখেতে প্ৰতিমাখন তৈয়াৰ কৰি ভায়েক দুৰ্গা শৰ্মাক ১০ টকা মূল্যত ৰাইজক প্ৰতিমাখন দিয়াৰ দায়িত্ব দি তেখেতে আমোলাপট্টিলৈ পূজা কৰিবলৈ গ'ল। কিন্তু দুখৰ বিষয় যে নিৰ্দিষ্ট সময়ত ৰাইজে টকা যোগাৰ কৰিব নোৱাৰি প্ৰতিমাখন নিব নোৱাৰিলে। পূজা শেষ কৰি আহি খনিকৰে প্ৰতিমাখন ঘৰতে দেখি ভায়েকক সোধা-পোছা কৰি জানিব পাবিলে ঘটনাৰ সৱিশেষ। তেখেত মনত বৰ দুখ পালে আৰু এখন স্থায়ী প্ৰতিমা কেনেদৰে গঢ়িব পৰা যায় চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। কাৰণ স্থায়ী প্ৰতিমা এখন প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে প্ৰতিবছৰে নতুন প্ৰতিমাৰ প্ৰয়োজন নহ'ব। কথিত আছে যে প্ৰতিবছৰে নিজ হাতেৰে তৈয়াৰ কৰা মুন্ময় মূৰ্তিৰ প্ৰতিমা উটুৱাই দিওঁতে খনিকৰে হেনো মনত বৰ কষ্ট পাইছিল।

১৯০০ চনৰ একাদশী দিনাৰ পৰাই খনিকৰে নিজৰ বাৰীত থকা বেলগছ কাটি প্ৰতিমাখন সজাৰ কাম আৰম্ভ কৰে। এই প্ৰতিমাখনত কোনো আধুনিক সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰা হোৱা নাছিল। দা-কটাৰী, কুঠাৰ আদি সামান্য সঁজুলিৰে এই প্ৰতিমাখন সম্পূৰ্ণ এবছৰত তেখেতে সাজি উলিয়াইছিল। খনিকৰে দেৱী দুৰ্গাৰ লগতে লক্ষ্মী, সৰস্বতী, গণেশ, কাৰ্তিক, মহিষাসুৰ, ম'ৰা চৰাই, শিৱ, বৃষভ-এই সকলোবোৰ তৈয়াৰ কৰিছিল। কথিত আছে যে এই সকলোবোৰ মূৰ্তি সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ পাছত অসুৰৰ মূৰটো তৈয়াৰ কৰিবলৈ কাঠৰ নাটনি হৈছিল। ফলত তেওঁ বৰ সমস্যাত পৰিছিল আৰু বহুদিনলৈ প্ৰতিমাখন সম্পূৰ্ণ কৰিব পৰা নাছিল। এদিন সপোনত দেখা পালে, কলং নদীত গা ধুবলৈ যাওঁতে তেওঁ এডাল কাঠ পাব আৰু সেই কাঠেৰেই তেওঁ কামটো সম্পূৰ্ণ কৰিব পাৰিব। পাছৰ দিনা খনিকৰে নদীত গা ধুবলৈ যাওঁতে সপোনত দেখাৰ দৰে প্ৰায় একে কাঠ এডাল পাৰত লাগি থকা দেখিবলৈ পালে। সেই কাঠেৰেই হেনো খনিকৰে অসুৰৰ মূৰটো তৈয়াৰ কৰিছিল। বাকী মূৰ্তিকেইটাতকৈ অসুৰৰ মূৰটো যথেষ্ট গধুৰ হোৱা কথাটিয়ে ইয়াৰ প্ৰমাণ দাঙি ধৰে। অসুৰৰ মূৰটো তৈয়াৰ কৰা কাঠডোখৰ কি কাঠ, সেয়া বৰ্তমানেও জানিব পৰা হোৱা নাই। প্ৰতিমাখনৰ লগতে খনিকৰে কুশা, অৰ্ঘা, ঘণ্টা, গছা, ডবা আদিও দান দিছিল। কিন্তু ইয়াৰে ভালেখিনি সামগ্ৰীৰ লগতে মূৰ্তিৰ লগত সজা শিৱ আৰু বৃষভৰ মূৰ্তি দুটাও বৰ্তমান নাইকিয়া।

প্ৰতিজনা মূৰ্তিৰে ডিঙিৰ গুৰি আৰু তপিনাৰ তলত

একোটাকৈ মুঠ দুটা প্ৰধান জোৰা আছে। হাত, ভৰি পোন হ'লে ক্ৰমে মণিবন্ধ আৰু সৰু গাঁঠিত আৰু ভাঁজ থাকিলে কিলাকুটি আৰু আঁঠুৰ ঘিলাত জোৰা আছে। ইয়াৰ উপৰি কাণ দুখনো পিছত জোৰা লগাই দিয়া হৈছে। প্ৰতিমাখনৰ জোৰাবোৰ চিনি নাপাবৰ বাবে খনিকৰে উই হাফলুৰ মাটি, ছাগলীৰ কেঁচা লাড, বেলত আঠা মিহলাই এটা লেপন দি লৈছিল। এই লেপনটোৱে শৰীৰৰ জোৰাবোৰ আটল কৰি ৰাখে।

প্ৰতিমাখনক এনেদৰে প্ৰতিবছৰে সজাই পৰাই তোলা প্ৰক্ৰিয়াটো পৰম্পৰাগতভাৱে চলি আহিছে। ইয়াৰ বাবে কাঠৰ প্ৰতিমাখনত কুমাৰ মাটি নাইবা তেনেধৰণৰ আঠাজাতীয় মাটিৰে লেপন দিয়া হয়। মাটিখিনি লেপন দিওঁতে প্ৰতিমাখনৰ যিবোৰ অংগ অসমান অৰ্থাৎ ওখ-চাপৰ নাইবা শকত-খীন, সেই ঠাইত প্ৰয়োজন অনুসাৰে কম-বেছি কৈ মাটিৰ লেপন দিয়া হয়। ইয়াৰ পাছত বগা-পাতল কাপোৰৰ টুকুৰা কিছুমান আঠাজাতীয় মাটিত লেটুয়াই লৈ প্ৰতিমাৰ গোটেই গাটোতে মাটিৰ লেপনটো দিয়া হয়। কিছুসময় শুকাবলৈ দি টান নহওঁতেই বাঁহৰ চেপেটা অংশৰে চাঁচি নিমজ কৰা হয়। ইয়াৰ পিছতহে প্ৰতিমাখন ভালদৰে শুকাবলৈ দি বং-বৰণ কৰা আদি কাম আৰম্ভ হয়। পোনপ্ৰথমে হেঙুল-হাইতাল, বিভিন্ন গছৰ বস আদিৰে বং কৰা হৈছিল যদিও বৰ্তমান আধুনিক তথা উন্নত ধৰণৰ বং ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

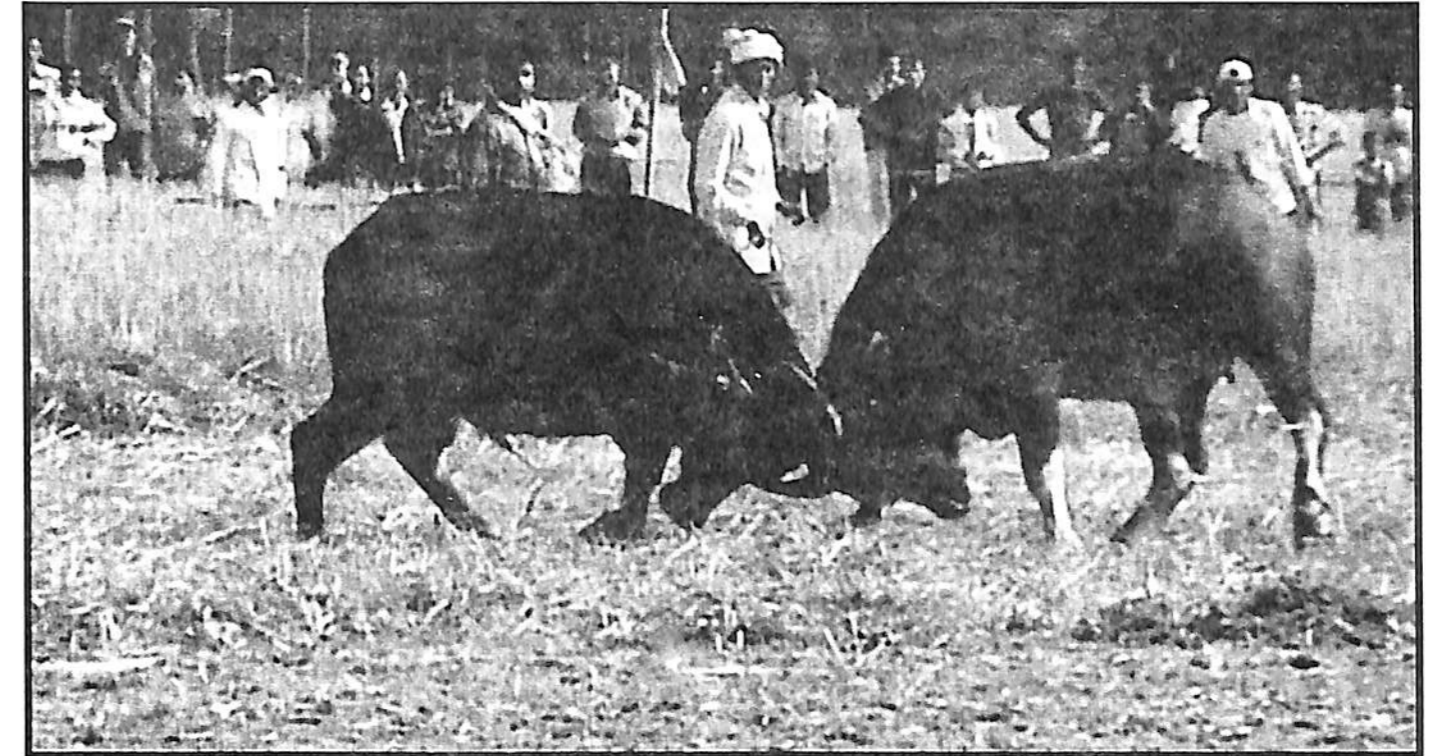
প্ৰতিবছৰে বৰণৰ কাম কৰালৈকে সকলোবোৰ কাম পূৰ্ব ৰীতিমতে কৰা হয়। সেয়েহে আগৰ বছৰ কৰি থোৱা বং বৰণখিনি গুচাই পেলোৱা হয়। প্ৰতিমাখন পানীত কোমলাই লৈ গাত মেৰিয়াই থোৱা কাপোৰৰ টুকুৰাবোৰ আঁতৰাই দিয়া হয় আৰু এনে কৰিলেই প্ৰতিমাখনৰ বং-বৰণবোৰ খহি পৰে।

ইয়াত প্ৰতিমাখনৰ পূৰ্ণ ৰূপ দিবলৈ যাওঁতে কেইবাটাও মাধ্যম ব্যৱহাৰ কৰা হয়। প্ৰতিমাখনৰ মাধ্যম অকল কাঠেই নহয়, এইখনত কেইবাটাও মাধ্যমৰ বস্তু মিশ্ৰিত হৈছে। ইয়াত কাঠৰ উপৰিও মাটি, কাপোৰ, বৰণ আদি ভালেকেইটামান বস্তু লগ লাগিছে। কাঠবোৰ মাটি আৰু ফটাকানিয়ে ঢাকি ধৰাৰ উপৰি ডাঠ বৰণৰ প্ৰলেপে প্ৰতিমাখনক সুন্দৰ কৰি তুলিছে। বৰ্তমান প্ৰতি বছৰে কোনো এজন নিৰ্দিষ্ট ব্যক্তিয়ে গোসাঁনীৰ আ-অলংকাৰ, কাপোৰ, ভোগ ইত্যাদিৰ ওপৰিও পূজাৰ লাগতিয়াল সামগ্ৰীসমূহ দান কৰে।

সামৰণি : শিল্পীৰ হাতৰ পৰশতেই প্ৰাণ পায় নিৰ্জীৱ শিল্পই। দশমীৰ দেৱী বিসৰ্জনত উচুপি উঠা শিল্পী-প্ৰাণৰ হাতত শুকান বেলগছে প্ৰাণ পালে দেৱী দুৰ্গাৰ ৰূপত। লেশধৰ শৰ্মা ওৰফে লেবেলা খনিকৰে নিৰ্মাণ কৰা এই শিল্পকৰ্মই ১১২ বছৰ অতিক্ৰম কৰিলে। বৰ্তমান সময়ত দুৰ্গাপূজা যথেষ্ট উলহ-মালহেৰে পালন কৰা হয় যদিও ই অধিক মেলামুখী, বাহ্যিক আড়ম্বৰপূৰ্ণ উৎসৱ হিচাপেহে পৰিচিত লাভ কৰিছে। কিন্তু আশাৰ কথা, এনে ধামখুমীয়াৰ মাজতো স্বৰ্গীয় লেশধৰ শৰ্মাৰ কাঠত কটা ভাস্কৰ্যই এশ বছৰ পাছতো অধিক কাল গৌৰৱেৰে পূজিত হৈ আছে। ই অন্ততঃ সুস্থ বজাৰ-বিমুখ শৈল্পিক ধাৰাটোকে অহৰহ প্ৰতিনিধিত্ব কৰি আছে। ●

ম'হ যুঁজ : এক অৱলোকন

সংগীতা বৰা, স্নাতক চতুৰ্থ ব্ৰাহ্মসিক

আহোম যুগৰ খেল-ধেমালি :

আহোম ৰজাসকলে আনন্দ-উপভোগৰ বাবে বিভিন্ন উৎসৱ পাত্ৰিছিল। তাৰ ভিতৰত শেন মেলা, পশু যুঁজ ইত্যাদিয়ে প্ৰধান। এই উৎসৱসমূহ ৰজা-প্ৰজা সকলোৱে সমানে উপভোগ কৰিছিল। উৎসৱত ভাগ লৈ সফল হোৱা প্ৰতিযোগীসকলক ৰজাই বাঁটা-বাহন দি উৎসাহে দিছিল। উৎসৱৰ দিন ধাৰ্য কৰাৰ পাছতেই সকলো বিষয়া আৰু নগৰৰ চাৰিওফালে প্ৰজাবোৰক উৎসৱৰ দিন জনোৱা হৈছিল। ৰজাৰ সকলো বিষয়া, নগৰৰ আৰু বাহিৰৰ প্ৰায় সকলো প্ৰজা, ল'ৰা, বুঢ়া, ডেকা, গাভৰুৱে মহাউল্লাসেৰে উৎসৱৰ ঠাইলৈ গৈ উৎসৱ চাই অশেষ তৃপ্তি লাভ কৰিছিল। ৰংঘৰ আহোম যুগৰ ক্ৰীয়া-সংস্কৃতিৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ আৰু প্ৰেৰণাৰ উৎস আছিল।

এই ৰংঘৰ বাকৰিতে নতুন নতুন খেল-ধেমালি পতা হৈছিল আৰু পুৰণি খেলসমূহকো নতুন সঁচত ঢালিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। বিশ্ব স্বাভাৱিক খেল-ধেমালিবোৰেও এই ৰংঘৰৰ পথাৰতে ৰাজকীয় স্বীকৃতিও লাভ কৰিছিল।

স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহই খেল-ধেমালি উপভোগ কৰিবলৈ ১৫/১৬ হতীয়া শালকাঠৰ খুটাৰে কাঠৰ পাট দি চাং সাজি এটা ঘৰ সজাইছিল। এই ঘৰটোৰেই নাম দিছিল ৰংঘৰ। পিছত স্বৰ্গদেউ প্ৰমত্ত সিংহই ইটাৰে পকীকৈ দুমহলীয়া ৰংঘৰ সজায়। ৰংঘৰৰ সন্মুখতে মুকলি পথাৰৰ চাৰিওফালে ওখ-বহল গড় মৰা হৈছিল। সেই গড়তে থিয় হৈ বা বহি প্ৰজাই খেল-ধেমালি চায়। স্বৰ্গদেউ ৰাজেশ্বৰ সিংহই পকী ৰংঘৰটোৰ ওচৰতে আন এটা ধুনীয়া অথচ

সকলৈ বংঘৰ সাজি উলিয়াইছিল। পিছত এইটো কিবা কাৰণত ধ্বংস হ'ল।

বংঘৰৰ বাকৰিত সাধাৰণতে হাতী যুঁজ, মাল যুঁজ, বাঘ-ঘোঙৰ যুঁজ, ঘঁৰিয়াল যুঁজ আদি অনুষ্ঠিত হৈছিল। ম'হ যুঁজ বংঘৰৰ বাকৰিৰ বাহিৰেও মুকলি পথাৰতো অনুষ্ঠিত হৈছিল। এইবোৰ খেলৰ উপৰিও বিহুৰ সময়ত বিহু-নাচ আদিৰেও বংঘৰৰ বুকু বজনজনাই গৈছিল।

হাতী যুঁজ, শেন যুঁজৰ লগতে ম'হ যুঁজো হৈছে বজাঘৰীয়া খেল-ধেমালিৰ বিশেষ উল্লেখযোগ্য কাৰ্যসূচী।

ম'হ-যুঁজ :

এই যুঁজৰ কাৰণে এডোখৰ মাট ভেটি, ওখকৈ কোঠ মাৰি, গড়ৰ ওপৰে যাব নোৱৰাকৈ কেটেলা মাৰি, শিয়াল টাটি দি প্ৰস্তুত কৰাই তাতে জালেৰে বেৰা দিয়ে। তাত তিনি-তৰপীয়া নঙলা, জপনা, জাপ-দুৱাৰ দি ৰাখে। পাছত সমান গলধনৰ দুটা ম'হ নাকি সোলোকাই সেই কোঠটোৰ ভিতৰত সুমুৱাই দিয়ে। তেতিয়া সিহঁতৰ দেখাদেখি হোৱা মাৰেই মূৰে মূৰে খুন্দা মাৰি দুইবোৰ যুঁজ আৰম্ভ হয়। দুয়োটা ম'হে মূৰত খুন্দা মৰাৰ দৰে খুন্দা মাৰি যুঁজ কৰে। যুঁজত হৰা ম'হটো লৰ মাৰি কোঠৰ পৰা ওলায় যায়। বিজয়ী ম'হটো পিছে পিছে খেদি আহিলে নঙলা মাৰি, কোঠৰ ভিতৰতে ৰাখে। যদি বিজয়ী ম'হটো প্ৰথম নঙলা পাৰ হয়, তেতিয়া বেলেগ নঙলা মাৰে। এনেদৰে পলৰীয়া ম'হটো বহুদূৰ পায়গৈ। বিজয়ী ম'হটো যদি নঙলা পাৰ হৈ কোঠৰ পৰা ওলাই আহে, তেতিয়া মানুহে ম'হটোক টঙনিয়াই ধাৰি ৰাখে। হৰা ম'হটোক নেদেখি লাহে লাহে খং শান্ত হৈ ধৰা দিয়ে।

ম'হ যুঁজৰ উদ্দেশ্য :

ম'হ যুঁজ পতাৰ কাৰণ প্ৰধানকৈ দুটা - এটা হ'ল আনন্দ বা মনোৰঞ্জন। আনটো কাৰণ - উত্তেজিত ম'হক শান্ত কৰিবলৈ এই ম'হ যুঁজ অনুষ্ঠানটি পতা হয়।

জেঠ মাহৰ পৰা মাঘ মাহলৈকে ম'হক বান্ধি ৰখা হয়। এইকেইদিনত সিহঁতবোৰে নানাধৰণৰ খাদ্য গ্ৰহণ কৰি বিশেষকৈ পথাৰৰ দল ঘাঁহ খাই টনকিয়াল আৰু উত্তেজিত হৈ পৰে। এই উত্তেজিত তেজত থকা অপশক্তিক প্ৰশমিত কৰাৰ উদ্দেশ্যই ম'হক যুঁজোৱা হয়। যদি এই উত্তেজিত তেজ প্ৰশমিত কৰা নহয়, তেতিয়া আন জীৱ-জন্তুৰ অনিষ্ট ঘটাব পাৰে। আটাইতকৈ ডাঙৰ কথাটো হ'ল উত্তেজিত ম'হটোৱে নিজৰ গোৱালজনকো আক্ৰমণ কৰি অনিষ্ট ঘটোৱাৰ আশংকা থাকে।

সেইকাৰণে মাঘৰ বিহুত যুঁজ লগোৱাৰ মানসেৰে ম'হক মুকলি কৰি দিয়া হয়। মাঘ মাহৰ পৰা জেঠ মাহলৈকে সিহঁতক বান্ধি ৰখা নহয়। জেঠ মাহৰ আৰম্ভণিতে আকৌ সিহঁতক বান্ধি ৰখা হয়।

ম'হ যুঁজৰ প্ৰস্তুতি পৰ্ব :

সকলোবোৰ ম'হকে যুঁজত লগোৱা নহয়। যিবিলাক ম'হক যুঁজোৱা হয় সেই ম'হবোৰক খুঁটিৰ পৰা আঁতৰাই লৈ অনা হয়। যুঁজাবৰ কাৰণে যিবোৰ ম'হ বাছি লোৱা হয়, সেইসমূহ ম'হক খুঁটিৰ পৰা আঁতৰাই ৰাখি ভালদৰে পৰিচৰ্যা কৰে।

ম'হবোৰে সাধাৰণতে গাঁত বা খালত বোকা লেটিয়াই থাকি ভাল পায়। এনেদৰে থাকিলে ম'হ-ডাঁহে একো অসুবিধা কৰিব নোৱাৰে। প্ৰথৰ গৰমৰ কাৰণেও ম'হবোৰে এনেদৰে গাত বোকা লেটিয়াই থাকে। সেয়ে ম'হৰ গোৱালসকলেও গাঁত খান্দি ম'হবোৰক তাতে ৰাখে।

এনেদৰে ম'হবোৰক ৰখাৰ পিছত গোৱালসকলে দুপৰ-নিশা পথাৰলৈ চৰাবলৈ লৈ যায়। প্ৰায় দোকমোকালি সময়ত ম'হবোৰক ঘৰলৈ লৈ অনা হয়। কাৰণ গধূলি বোকাৰে লেট খাই থকা অৱস্থাতে বাতি বাৰ বজাত পথাৰলৈ লৈ যায়। সেইকাৰণে বাতিপুৰা ঘৰলৈ অনাৰ পিছত ভালদৰে গা-ধুওৱা হয়।

গা-ধুওৱাৰ পিছত সিজোৱা দানা খুৱাই দুপৰীয়া সময়ত পুনৰ পথাৰলৈ চৰাবলৈ লৈ যায়।

গোৱালসকলে ম'হৰ শক্তি বৃদ্ধি কৰিবলৈ বিভিন্ন ধৰণে খাদ্যৰ যোগান ধৰে। অৱশ্যে এই খাদ্যসমূহ প্ৰাকৃতিক। খাদ্য সম্পৰ্কীয় বিশ্বাসসমূহে এই ক্ষেত্ৰত গোৱালসকলক প্ৰভাৱিত কৰে। গোৱালসকলে ম'হৰ শক্তি বৃদ্ধিৰ বাবে নিম্ন উল্লিখিত কাৰ্যসমূহ কৰে -

যুঁজোৱা ম'হৰ খাদ্য :

গোৱালসকলে মাটিমাহৰ গছ নিশা নিয়বত বা হিমত থৈ দিয়ে। পিছদিনা পুৱা এই মাটিমাহৰ গছ নিয়বত তিতি সেমেকি থাকে। এই সেমেকা মাটিমাহৰ গছ বাতিপুৰা ম'হক খুওৱা হয়। এনেদৰে খুৱালে ম'হবোৰ স্বাস্থ্যৱান আৰু সুন্দৰ হয় বুলি বিশ্বাস আছে।

ইয়াৰ উপৰি গোৱালসকলে বাতিপুৰা হালধি, ক'লানিমখ, মিঠে, মূৰ্গী চৰাইৰ কণী খুৱাই পুৱা চৰাবলৈ লৈ যায়। এনেদৰে খুৱালে ম'হৰ তেজ বাঢ়ে, বল হয় আৰু ম'হ অধিক উত্তেজিত হৈ পৰে।

দলনিত থকা পোনা-দল খুৱালেও ম'হৰ শক্তি বাঢ়ে, তেজ হয় আৰু ম'হ উত্তেজিত হয়। এই ঘাঁহবিধ এককাল পানীত থাকে।

ম'হ যুঁজৰ লগত জড়িত জনবিশ্বাস :

আহোমৰ দিনৰে পৰা পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা ম'হযুঁজৰ লগত কিছু জনবিশ্বাসো জড়িত হৈ আছে।

ম'হ গোৱালসকলে নিজৰ নিজৰ ম'হ যুঁজত জিকাৰৰ কাৰণে বিভিন্ন পথ অৱলম্বন কৰে। কিছুমান গোৱালে নিচাযুক্ত দ্ৰব্য সেৱন কৰাই ম'হটোক বলিয়া কৰে। যুঁজৰ কাৰণে অহা ম'হবোৰ যথেষ্ট

শক্তিশালী আৰু উত্তেজিত হৈ থাকে। মদ খুওৱাৰ ফলত ম'হবোৰ নিচাসক্ত হৈ প্ৰচণ্ড শক্তিবোৰ যুঁজি জয়ী হ'ব বুলি গোৱালসকলে বিশ্বাস কৰে।

বেজ-বেজালিৰ প্ৰভাৱো ম'হযুঁজত দেখা যায়। কেতবোৰ গোৱালে বেজৰ হতুৱাই তেল জাৰি সেই তেল ম'হৰ গাত সানি দিয়ে। এনে কৰিলে যুঁজক ম'হটো অধিক শক্তিশালী হয় বুলি বিশ্বাস আছে।

আন কেতিয়াবা আকৌ কোনো কোনো গোৱালে ম'হ যুঁজোৱা খেল পথাৰখন মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা 'বান্ধি' থয়। বিশ্বাস কৰা হয় যে, যিজন গোৱালে এই বান্ধি দিয়ে তেওঁৰ ম'হটোক কোনো ম'হে হৰুৱাব নোৱাৰে। পথাৰত বান্ধি দিয়া কামটো অতি সাৱধানেৰে কৰিব লাগে। কাৰণ ম'হ-যুঁজত উপস্থিত থকা মানুহৰ চকুত ধূলি দি এই কাম কৰা সহজ নহয়। এটা কথা মন কৰিবলগীয়া যে যিজনে প্ৰথমে পথাৰখনত 'বান্ধি' দি থ'ব পাৰে তেওঁৰ বান্ধিহে কামত দিয়ে। পিছত বান্ধি দিয়া সকলৰ বান্ধি কাম নিদিয়। এই কাম অৱশ্যে সকলোৰে অজ্ঞাতে কৰা হয়।

আন এটা জনবিশ্বাস হৈছে ম'হগোৱালৰ হাতত থকা ম'হৰ লাখুটিডাল। এই লাখুটিডাল ম'হক দমন কৰিবৰ কাৰণে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। সেয়ে এই লাখুটিডালক ম'হ খেদা লাখুটি বুলি কোৱা কোৱা হয়। এই লাখুটিডালৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে, লাখুটিডাল ভলুকা বাঁহেৰে তৈয়াৰী আৰু বিজুৰীয়া সংখ্যাৰ গাঁঠি থাকে। সাতটা বা নটা গাঁঠি দি প্ৰত্যেক গাঁঠিৰ মাজে মাজে বেতৰ গাঁঠি দিয়া হয়।

এনেদৰে অতীজৰে পৰা বৰ্তমান পৰ্যন্ত ম'হযুঁজৰ লগত জড়িত জনবিশ্বাসসমূহ মানুহৰ মাজত প্ৰচলিত হৈ আছে।

নগাঁও জিলাৰ আঁহতগুৰি, মৌখাটি অঞ্চলৰ ম'হযুঁজ :

আহোম বজা স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহৰ দিনৰে পৰা আৰম্ভ হোৱা ঐতিহ্যমণ্ডিত ম'হযুঁজে বৰ্তমান সময়ত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান দখল কৰিছে।

অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত ম'হযুঁজ হয় যদিও নগাঁও জিলাত ম'হযুঁজৰ খেল সৰ্বাধিক।

আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজ :

নগাঁও জিলাৰ ভিতৰত আঁহতগুৰিতেই প্ৰথম ম'হযুঁজ আৰম্ভ হৈছিল। ঐতিহ্যমণ্ডিত আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজ ১৮৭২ চনৰ ১ মাঘৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে অনুষ্ঠিত হৈ আহিছে। প্ৰথম অৱস্থাত ম'হ যুঁজাবৰ কাৰণে কোনো ধৰণৰ নিৰ্দিষ্ট ঠাই বা পথাৰ নাছিল। য'তে-ত'তে অনানুষ্ঠানিকভাৱে এই যুঁজ পতা হৈছিল। পাছলৈ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা পথাৰখনত স্থায়ীভাৱে ম'হ যুঁজোৱা আৰম্ভ হয়।

যুঁজৰ আগবদিনৰপৰাই ঢোল, পেঁপা বজাই উৎসৱমুখৰ পৰিৱেশৰ সৃষ্টি কৰা হয়। সন্ধিয়া বস্তি প্ৰজ্জ্বলন কৰি গোটেই বাতি ভকতসকলে ভাগৱত পাঠ কৰে। লগতে কিছুমানে ঢোল-পেঁপা বজাই ওৰে বাতি ফুৰ্তি-তামাচা কৰি আনন্দ কৰে।

ম'হ যুঁজাবৰ কাৰণে বিভিন্ন ঠাইৰপৰা গোৱালসকল আহে। মৰিগাঁও, জাগীভকত গাঁও, ভোৰাগাঁও, বহা, কামপুৰ, বাৰপূজীয়া, ধৰমতুল, তেলাহী, বড়বড়ী, কামগাঁও, চাওঁবৰী, লাউসোবড়ী, সৰিয়হতলী, জয়শ্ৰী, বগলীপাৰা, নাৰমাৰী, মণিপুৰীয়া টোপ আদি বিভিন্ন ঠাইৰপৰা ম'হ আহে।

পুৱা ১১ বজাৰ পৰা ম'হ-যুঁজ আৰম্ভ হয়। এই যুঁজ চাবলৈ বিভিন্ন ঠাইৰপৰা মানুহৰ সমাগম ঘটে। আঁহতগুৰিৰ এই ঐতিহ্যমণ্ডিত ম'হযুঁজ চাবলৈ বিদেশী পৰ্যটকৰো সমাগম ঘটে। বিশেষকৈ আমেৰিকা, বাছিয়া আৰু চীন দেশৰ পৰ্যটকৰ সংখ্যা অধিক।

আহোমৰ দিনৰে পৰা পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা ঐতিহ্যমণ্ডিত এই আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজৰ ওপৰত ১৯৯০ চনত হেমন দাসে 'যুঁজ' নামৰ এখন কথাছবিও নিৰ্মাণ কৰিছিল। উল্লেখযোগ্য যে কথাছবিখনে বজত কমল বঁটা লাভ কৰিবলৈও সমৰ্থ হৈছিল।

নবসিংহ ৰাওৰ চৰকাৰৰ দিনত মেনকা গান্ধীৰ নেতৃত্বত হোৱা বিৰোধিতাৰ ফলত আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজখন বন্ধ কৰিবলৈ হুকুম আহিছিল। কিন্তু আঁহতগুৰিৰ ৰাইজে অতীজৰে পৰা পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা এই ম'হযুঁজ অনুষ্ঠানটি বন্ধ নকৰিলে। আঁহতগুৰি অঞ্চলটোত প্ৰায় ২০ টা ম'হৰ খুঁটি আছে। অঞ্চলটোত ম'হৰ সংখ্যা প্ৰায় ডেৰ হাজাৰ। বৰ্তমান আঁহতগুৰিৰ এই ম'হযুঁজৰ ক্ষেত্ৰখন এক আকৰ্ষণীয় ক্ষেত্ৰলৈ পৰিণত হৈছে।

মৌখাটি অঞ্চলৰ ম'হযুঁজ :

নগাঁও জিলাৰ মৌখাটি অঞ্চলৰ পৰম্পৰাগত ম'হযুঁজে ইতিমধ্যে সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষ পাৰ কৰিছে।

প্ৰথমতে এই অনুষ্ঠানটি আনুষ্ঠানিকভাৱে পতা নহৈছিল আৰু প্ৰতিযোগিতামূলকো নাছিল। পাছলৈ অৱশ্যে প্ৰতিযোগিতামূলক হৈ পৰিল।

যুঁজৰ আগদিনা পথাৰত অৰ্থাৎ ম'হ যুঁজোৱা পথাৰখনত দিনৰ ভাগত ভাগৱত পাঠ কৰা হয়। পাঠৰ অন্তত প্ৰসাদ বিতৰণ কৰা হয়।

ম'হযুঁজ পৰিচালনাৰ কাৰণে এজন বৰগোৱাল থাকে। বৰগোৱালৰ নিৰ্দেশক্ৰমে বা পৰিচালনাক্ৰমে যুঁজ আৰম্ভ হয়। প্ৰত্যেক যুঁজত দুটাকৈ ম'হ যুঁজোৱা হয়।

মৌখাটি অঞ্চলত ম'হ যুঁজাবৰ কাৰণে বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা গোৱালসকল আহে। কামপুৰ, বৰকোলা, জাজৰি, মৰিগাঁও, মিকিৰভেটা, মাজপাথৰি, পোতনি, জলাহ, বাৰপূজীয়া, গুৰমাৰী, চাপৰমুখ, বহা, ফুলগুৰি, জাগিয়াল, কঠিয়াতলি, আঁহতগুৰি, হাতীগড়, তুলসীমুখৰ পৰা যুঁজাবলৈ ম'হ আহে।

আহোম দিনৰ ম'হযুঁজ :

আহোমৰ দিনত ম'হ যুঁজোৱা হৈছিল এক বিশেষ কোঠৰ ভিতৰত। ইয়াৰ উপৰি পথাৰত যুঁজ লগোৱা হৈছিল। যাৰ ঘৰত ম'হ আছিল তেওঁলোকে একেলগে পথাৰত ম'হ চৰাবলৈ গৈছিল।

চৰণীয়া পথাৰৰ ঘাঁহ খাই ম'হবোৰ সাধাৰণতে উত্তেজিত হয়। বিশেষকৈ যেতিয়া কাতিমাহত হোৱা মাটিমাহ খায়, তেতিয়া ম'হবোৰৰ উত্তেজিত হয়। তেজ আৰু শক্তি অধিক প্ৰৱল হয়। যেতিয়া এই তেজ দমন কৰিব নোৱাৰা হয় তেতিয়া ম'হে যুঁজিবলৈ বিচাৰি ফুৰে। ম'হ চৰাবলৈ যাওঁতে কিছুমান গোৱালে লগত এটা ম'হৰ শিঙৰ পেঁপা লৈ যায়। যেতিয়া গোৱালে পেঁপা বজায় আৰু পেঁপাৰ মাত শুনি যেতিয়া ম'হবোৰে মূৰ দাঙি চায় বা জপিয়াই উঠে তেতিয়া গোৱালসকলে বুজি পায় যে সিহঁতক যুঁজ লগাব পৰা হৈছে বা যুঁজিবৰ বাবে উপযুক্ত সময় হৈছে। তেতিয়া গোৱালসকলৰ মাজত যুঁজাৰ কাৰণে আলোচনা হয়। আলোচনাক্ৰমে দুজন গোৱালৰ ম'হ যুঁজোৱা হয়। কোনো আনুষ্ঠানিকভাৱে নাপাতি পথাৰতে আনুষ্ঠানিকভাৱে ম'হ যুঁজোৱা হয়। পথাৰত ম'হৰ শিঙৰ পেঁপাৰ মাত শুনি গাঁৱৰ বাইজে গম পায় যে পথাৰত ম'হ যুঁজোৱা হৈছে আৰু এনেদৰেই যুঁজ উপভোগ কৰিছিল।

আহোম বজাৰ দিনত ম'হযুঁজে আনুষ্ঠানিকতা লাভ কৰিলে আৰু ক্ৰমান্বয়ে এই অনুষ্ঠানটি জনপ্ৰিয়তা বাঢ়ি আহিল আৰু প্ৰতিযোগিতামূলক হৈ পৰিল।

বৰ্তমান সময়ৰ ম'হযুঁজ :

বৰ্তমানৰ ম'হযুঁজে অসমৰ সাংস্কৃতিক পৰম্পৰাক ঐশ্বৰ্যশালী ৰূপত বিশ্বৰ আগত দাঙি ধৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ম'হযুঁজৰ পৰিচালনা পদ্ধতি এনেধৰণৰ:

ম'হযুঁজ অনুষ্ঠানটি পৰিচালনাৰ কাৰণে এখন সমিতি গঠন কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰি খেলপথাৰত ম'হ তথা গোৱালসকলক পৰিচালনা কৰিবৰ কাৰণে একোজনকৈ বৰগোৱাল থাকে। বৰগোৱালৰ নিৰ্দেশ মতহে ম'হ যুঁজোৱা হয়। বয়োজ্যেষ্ঠ লোকক বৰগোৱাল পতা হয়। তেওঁ সকলো কথা জানে। গোৱালসকলে তেওঁৰ নিৰ্দেশত কাম কৰে আৰু তেওঁক সমীহ কৰি চলে। বৰগোৱালজনৰ সাজ-পোছাক হ'ল বগা ধুতি-পাঞ্জাৰী, ডিঙিত ফুলাম গামোচা। ঠাইভেদে কিছু কিছু বৰগোৱালে মূৰত ৰঙা পাণ্ডুৰ মাৰে আৰু কিছুমান বৰগোৱালে ফুলাম গামোচা মাৰে। কিছু কিছু ঠাইত ডিঙিত ফুলৰ মালাও পিন্ধে। যুঁজৰ আৰম্ভণিতে বৰগোৱালক সম্বৰ্দ্ধনা জনোৱা হয়।

যুঁজৰ আগৰেপৰা যুঁজাৰু ম'হবোৰক গোৱালসকলে বিশেষভাৱে পৰিচৰ্যা কৰি যুঁজৰ দিনলৈ প্ৰস্তুত কৰি তোলে। কেৱল যিজনৰ ঘৰত ম'হ থাকে, সেইজন গোৱালেই যুঁজাৰু ম'হটোক পৰিচৰ্যা নকৰে। যি অঞ্চলত ম'হ থাকে বা যাৰ ঘৰত যুঁজাৰু কাৰণে ম'হ সাজু কৰে, সেই অঞ্চলৰ বাইজেও সমপৰিমাণে যুঁজাৰু ম'হটোক পৰিচৰ্যা কৰে। অৱশ্যে ঠাইভেদেহে এই কাৰ্য লক্ষ্য কৰা যায়।

যুঁজৰ দিনা ৰাতিপুৱাৰ পৰা যুঁজাৰু ম'হটোক যুঁজাৰু কাৰণে প্ৰস্তুত কৰি তোলে। ভালদৰে গা ধুৱাই, দানা খুৱাই আৰামত ৰাখে। ঘৰৰ গৃহস্থই যুঁজাৰু নিয়াৰ সময়ত ম'হটোক সেৱা কৰি ডিঙিত

বা শিঙত গামোচা বান্ধি দিয়ে। নিজৰ নিজৰ ম'হবোৰক শুৱনি কৰিবলৈ, গোৱালসকলে বিভিন্ন ধৰণে ম'হটোক সজায় তোলে। কিছুমান গোৱালে ম'হৰ পিঠিত চুণেৰে আঁকি দিয়ে। কিছুমান গোৱালে চুণেৰে দাগ দি আনে। এই চিন বা দাগ মানুহৰ মুখ বা নজৰ নালাগিবৰ কাৰণে দিয়া হয়। কাৰণ যুঁজলৈ অনা ম'হবোৰ দেখনিয়াৰ হৈ থাকে। যুঁজলৈ অনাৰ সময়ত গোৱালজনে বা তেওঁৰ পৰিবাৰে ধূপ-ধূনা জ্বলাই সেৱা কৰে। যাতে যুঁজত জয়ী হৈ গৃহস্থৰ নাম জিলিকাৰ পাৰে।

ঘৰৰ পৰা যুঁজৰ পথাৰলৈ অনাৰ সময়ত ঢোল-পেঁপাৰে বা আন কিছুমানে বেলেগ বাদ্যযন্ত্ৰেৰে যুঁজাৰু ম'হটোক লৈ যায়। খেলপথাৰ বা যুঁজৰ পথাৰখনৰ কাষে কাষে যুঁজাৰু ম'হবোৰক বান্ধি ৰখা হয়।

বৰ্তমান ম'হ-যুঁজ অনুষ্ঠানটি অধিক মেলামুখী হৈ পৰিছে। প্ৰতিযোগিতাত জয়ী হোৱা ম'হটোক পুৰস্কৃত কৰা হয়। ম'হ যুঁজ অনুষ্ঠানটি চলি থাকোঁতেই তাৰ লগতে ওচৰতে আন কিছু অসামাজিক খেলো পতা হয়। যেনে - জুৱা খেল।

ম'হযুঁজ সম্পৰ্কীয় লোকগীত :

কৃষিজীৱী চহা লোকজীৱনৰ সামাজিক আৰু মানসিক প্ৰকাশ ঘটে লোক-সাহিত্যৰ জৰিয়তে। লোক-সাহিত্য স্বতঃস্ফূৰ্ত। লোক-সাহিত্যৰেই এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভাগ লোকগীত। মনৰ হৰ্ষ-বিষাদ, আকাঙ্ক্ষা-বাসনা এই সকলোবোৰ স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে ছন্দোময় ৰূপত গীত হৈ প্ৰকাশ পায় লোকগীতৰ জৰিয়তে। সময়ৰ সোঁতত এই গীতবোৰ ক্ৰমে নিঃচিহ্ন হোৱাৰ উপক্ৰম ঘটিছে।

ম'হৰ গোৱালসকলে ম'হ চাৰিবলৈ যাওঁতে সুৰ লগাই গীত গাই মনৰ আনন্দ প্ৰকাশ কৰিছিল। সমূহীয়া কেতবোৰ গীতে মানুহক প্ৰেৰণাও দিছিল। প্ৰসংগক্ৰমে উল্লেখ কৰা হৈছে আঁহতগুৰি বা ইয়াৰ দাঁতিকাষৰীয়া অঞ্চলত যথেষ্ট খুঁটি আছিল। এই খুঁটিসমূহৰ গোৱালসকলে ম'হ চাৰিবলৈ যাওঁতে বিভিন্ন গীত গাইছিল। কেতবোৰ গীতৰ মাজত অম্লীলতাও আছিল। অম্লীলতা থাকিলেও এইবোৰৰ মাজত লুকাই আছিল গোৱালসকলৰ মানসিক জগত, তেওঁলোকৰ আদিম বাসনা। প্ৰকৃতিৰ কোলাত ডাঙৰ হোৱা এই গোৱালসকলে প্ৰকৃতিৰ আলমত উপমা, ৰূপক আদি অলংকাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিছিল।

তলত কেতবোৰ এনে গীত উল্লেখ কৰা হ'ল -
সোণহেন চেকুৰা অসমৰ মাটিতে
ৰংজাই পাতিছিলে যুঁজ।
স্বৰ্গদেউ ঢুকালে বীৰত্ব থাকিলে
আঁহতগুৰিত গোণাম'হৰ যুঁজ।।

আকৌ,
মাঘৰে ম'হৰ যুঁজ চাবিনে বহনা
গছকত বিৰিণা ভাগে।
মেজিৰে তাপতে সেকি ল'হাত-মুখ

মনতো শকতি বাঢ়ে।।

ম'হ হৈছে প্ৰণয়ৰ প্ৰতীক। গোৱালসকলে ম'হ চৰাবলৈ যাওঁতে ম'হৰ পিঠিত উঠি বিভিন্ন প্ৰণয়সূচক বিৰহৰ গীত গায়। আগৰ দিনত য'তে ত'তে প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাসকলে লগ কৰিব নোৱাৰিছিল। সেয়ে তেওঁলোকে ম'হ যুঁজতেই তেওঁলোকৰ মনৰ কুঁৱৰীক দেখা কৰিছিল বা লগ ধৰিছিল।

ম'হ হৈছে এক শক্তিশালী প্ৰাণী। তাৰ গছকত সাধাৰণ বিৰিণা ভঙাতো স্বাভাৱিক। মাঘ বিহুৰ পিছৰদিনা ম'হ যুঁজ পতা হয়। সেয়ে মাঘ বিহুৰ মেজিত ভালদৰে হাত-মুখ সেকি যুঁজলৈ গোৱালসকলক প্ৰস্তুত হ'বলৈ গীতটোৰদ্বাৰা কোৱা হৈছে।

পুহে গৈয়ে গৈয়ে মাঘ ঐ পালেহি

তাঁতশালত নাচিলে মাকো।

অতিকৈ হেঁপাহৰ আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজ

নাপাতি কেনেকৈ থাকো।।

এই গীতটি বিহুগীতৰ আৰ্হিত নতুনকৈ আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজৰ লগত সংগতি ৰাখি ৰচনা কৰিছে। গীতটিৰ জৰিয়তে আঁহতগুৰি ম'হযুঁজ যে ইয়াৰ স্থানীয় লোকৰ কাৰণে গুৰুত্বপূৰ্ণ সেই কথা কোৱা হৈছে।

দ গাঁও উদুলি মবাকলং মুদুলি

কপিলী-কলঙৰ শিঙ,

চালিগঞা ঢুলিয়া আঁহতগুৰিৰ নাচনি ঐ

মিলিজুলি পাতিছে বিহু।

মিলিজুলি ম'হযুঁজ পাতে।।

দ গাঁও, মবাকলং, চালিগঞা আৰু আঁহতগুৰি এইকেইখন ঠাইৰ নাম। অসমীয়াৰ চেনেহৰ বিহুটি সকলোৱে মিলিজুলি পালন কৰে। ঠিক তেনেদৰে মাঘ বিহুত পালন কৰা বিভিন্ন খেলৰ ভিতৰত ম'হ-যুঁজ হৈছে অন্যতম। এই অনুষ্ঠানটি সকলোৱে মিলিজুলি পাতে। উক্ত গীতটিৰদ্বাৰা ইয়াকে বুজোৱা হৈছে।

অতিকৈ চেনেহৰ মুগাৰে মছৰা

অতিকৈ চেনেহৰ মাকো।

তাতেকৈ চেনেহৰ আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজ

নাপাতি কেনেকৈ থাকো।।

অসমীয়া জাতিৰ বিহুটি চেনেহৰ, ঠিক তেনেদৰে ঐতিহ্যমণ্ডিত আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজো সকলোৰে চেনেহৰ। চেনেহৰ বিহুটি যেনেকৈ কোনেও নপতাকে থাকিব নোৱাৰে, ঠিক তেনেদৰে আঁহতগুৰিৰ ম'হযুঁজো কোনেও নপতাকে থাকিব নোৱাৰে। উক্ত গীতটিৰদ্বাৰা ইয়াকে বুজোৱা হৈছে।

ধনবৰৰ নাচনি কিনো নাচ নাচিলি

দেহা-মন ৰাইজাই কৰে।

তয়াময়া যুঁজতে ম'হৰ শিং ভাগিলে

যুঁজৰে জেউতী চৰে।।

এই গীতফাঁকি ম'হৰ-যুঁজ চলি থাকোঁতে গোৱা হয়। ধনবৰ হৈছে এগৰাকী নাচনীৰ নাম। তেওঁৰ নাচ দেখিলে সকলোৰে মন

উত্ৰাৱল হয়। ঠিক তেনেদৰে যুঁজত ম'হৰ শিং ভাঙিলে সকলোৰে চকুত লাগে।

ম'হৰ শিং একোৰা ম'হৰ শিং বেঁকোৰা

ম'হৰ শিং ভাগিলে আঁহতগুৰিৰ যুঁজত।

কেতবোৰ গীতৰ আকৌ যুঁজৰ লগত সম্পৰ্ক নাই।

এইদৰেই ম'হৰ লগত, ম'হ-যুঁজৰ লগত জড়িত কেতবোৰ গীত মানুহৰ মুখে মুখে চহা মনৰ সবল প্ৰকাশ হৈ চলি আহিছে।

ম'হৰ গোৱালসকলে একলগ হৈ পথাৰত দল-ঘাঁহ কাটিবলৈ যায়। ম'হৰ গোৱালসকলৰ বাহিৰেও গাঁৱৰ বাইজেও এই কাৰ্যত অংশগ্ৰহণ কৰে। দল-ঘাঁহ কাটিবলৈ যাওঁতে বিভিন্ন ধৰণৰ গীত গাই স্ফূৰ্তি কৰে। লগতে তেওঁলোকে তাত ভোজ-ভাতো খায়। ভোজ-ভাত খোৱাৰ লগতে তেওঁলোকে নিচায়ুক্ত বস্ত্ৰ, যেনে - মদ, ভাং, বিৰি আদিও সেৱন কৰে।

ম'হৰ গোৱালসকল প্ৰায় নিৰক্ষৰ। নিৰক্ষৰ যদিও তেওঁলোকৰ মন ছন্দহীন নহয়। এই গীতসমূহ তেওঁলোকৰ মনত স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে জন্ম হোৱা-

ক) ঐ মাৰি দমৰা কাক মাৰি দমৰা

ৰাইদিঙিয়া জানেকী বাই।

এমোন এডাং সূতাৰে তাঁতশাল লগালো

পকা তামোল সবকি যায়।

খ) উলি তামোলেৰে পুলি

এডাল চুলিকে,

বান্ধত তুলি তুলি

গাহকে লাগকে বুলি।

সামৰণি :

আমোদ-প্ৰমোদ, খেল-ধেমালি আদিৰ জৰিয়তে জাতি একোটাৰ মানসিক প্ৰকাশ প্ৰতিফলিত হয়। জাতিটোৰ সবলতা-দুৰ্বলতা, গৌৰৱ, মনোবৃত্তি, প্ৰাণশক্তি আদি নানান দিশ খেল-ধেমালি, আমোদ-প্ৰমোদৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ হয়। সেয়ে খেল-ধেমালিৰ জৰিয়তেও এটা সুস্থ-সবল জাতি গঢ়ি উঠে বুলি কোৱা হয়।

অসমৰ পুৰণি খেল-ধেমালিসমূহৰ জৰিয়তেও অসমীয়া মানুহৰ প্ৰাণশক্তিৰ পৰিচয় পোৱা যায়। অসমৰ মাটিত পোৱা সহজলভ্য অসংখ্য জীৱ-জন্তুৰ ভিতৰত হাতী আৰু ম'হ উল্লেখযোগ্য। এই দুবিধ জন্তু অসমীয়া মানুহৰ আদৰৰ জীৱ। হাতীক সন্ত্ৰাস্ত মানুহৰ যাতায়তৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল, যুদ্ধত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল আৰু গধুৰ বয়-বস্ত্ৰ দাঙিবৰ বাবে বা অনা-নিয়াৰ বাবেও ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। সেইদৰে ম'হ আছিল কৃষিজীৱী অসমীয়া মানুহৰ সাৰথি। ম'হৰ গাখীৰো উপাদেয়। গোৱালসকলৰ ম'হৰ লগত আছিল এক অভিন্ন সম্পৰ্ক। ম'হৰ পিঠিত বহিয়েই গোৱালসকলে নিজৰ একাকী জীৱনৰ যাতনা গীতৰ জৰিয়তে ব্যক্ত কৰিছিল।

হাতী আৰু ম'হ -এই দুয়োটা জন্তুৰ কিছু ক্ষেত্ৰত সাদৃশ্য

আছে। উভয়েই প্রচণ্ড শক্তিশালী, অথচ বন্ধুত্বভাৱাপূৰ্ণ। কিন্তু একোটা সময় আহে যেতিয়া হাতী আৰু ম'হ উভয়েই মদমত্ত হৈ উঠে। কাৰো হকা-বাধা মানিব নোখোজে, উন্মত্ত হৈ উঠে। নিজৰ শক্তিয়ে সকলো যেন মৰিমূৰ কৰিব খোজে। হাতী আৰু ম'হৰ এই উন্মত্ত সময়ত মুকলি কৰি দিয়া হয় সংগিনীৰ লগত। ম'হৰ এই স্বাভাৱিক আচৰণক ক্ষান্ত কৰিবলৈ যুঁজ কৰোৱা হয়। হয়তো ম'হ যুঁজৰ আৰম্ভণি ঘটিলে এনেদৰেই। প্ৰথমে যুঁজোৱা হৈছিল উন্মত্ত শক্তিক বশীভূত কৰিবলৈ। ইয়াৰ লগত পাছলৈ যোগ হ'ল ক্ৰমে মানুহৰ আনন্দ। অৰ্থাৎ আনন্দ-বিনোদনৰ কাৰণেও পাছলৈ ম'হ যুঁজোৱা হ'ল। ক্ৰমশ ইয়ে মেলামুখী হৈ অধিক আড়ম্বৰপূৰ্ণ হৈ পৰিল।

স্পেইনৰ bull fight এনে এক লোকপৰম্পৰা, যি আজি

পৃথিৱীজোৰা খ্যাতি লাভ কৰিছে। আমাৰ ম'হ- যুঁজতকৈ পৃথক যদিও জীৱ-জন্তুৰ লগত জড়িত লোকবিশ্বাস যে কিছু একে, সেই বিষয়ে সন্দেহ নাই।

বৰ্তমান সময়ত এই ম'হ-যুঁজ আকৰ্ষণীয় কৰিবলৈ বা অধিক প্ৰতিযোগিতামুখৰ কৰিবলৈ লোভনীয় পুৰস্কাৰ আদিবো ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে ম'হ-যুঁজেও অধিক খ্যাতি লাভ কৰিছে আৰু অধিক মেলামুখী হৈ পৰিছে। কিন্তু দুখৰ কথা এয়ে যে অধিক মেলামুখী প্ৰচাৰে ইয়াৰ স্বাভাৱিকতা নোহোৱা কৰিছে। ম'হৰ লগত জড়িত লোকাচাৰসমূহ অৱশ্যে এতিয়াও সম্পূৰ্ণ নিঃচিহ্ন হৈ যোৱা নাই। ●

প্ৰচাৰ মাধ্যমত বিজ্ঞাপনৰ অসমীয়া ভাষা

প্ৰস্তুতি গৌৰী, স্নাতক পঞ্চম ষাণ্মাসিক

বিজ্ঞাপন : বিজ্ঞাপন হ'ল ঘোষণা বা জননী। ইয়াৰ দ্বাৰা বস্তু বিশেষৰ সবিশেষ জনসাধাৰণক জনোৱা হয়। বিজ্ঞাপনক ক্ৰেতা আৰু বিক্ৰেতাৰ মাজৰ যোগাযোগৰ মাধ্যম হিচাপে ধৰিব পাৰি। বিজ্ঞাপনৰ জৰিয়তে এটা প্ৰতিষ্ঠানে তেওঁলোকৰ উৎপাদিত বস্তুৰ গুণাগুণসমূহ জনসাধাৰণৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰে আৰু বস্তুটোৰ প্ৰতি গ্ৰাহকৰ আকৰ্ষণ বৃদ্ধি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে।

আধুনিক সমাজত বিজ্ঞাপনে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। সাম্প্ৰতিক কালত বিজ্ঞাপনৰ প্ৰয়োজনীয়তা নুই কৰিব নোৱাৰি। বিজ্ঞাপনে গ্ৰাহকৰ সজাগতা বৃদ্ধি কৰে। বিজ্ঞাপনে এটা বস্তুৰ লগত আন এটা একে বস্তুৰ তুলনা কৰাত সহায় কৰে। চৰকাৰী কিছুমান বিজ্ঞাপনে ৰাইজৰ মাজত সজাগতাৰ সৃষ্টি কৰে। নিয়োগৰ ক্ষেত্ৰতো বিজ্ঞাপনৰ প্ৰয়োজনীয়তা অত্যধিক। কিয়নো, বিজ্ঞাপনৰ জৰিয়তে এই খবৰবোৰ জনসাধাৰণৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰা হয়।

মানুহে মানুহৰ কথা, দেশ-বিদেশৰ কথা জানিবলৈ বিচাৰাৰ মাজতে সংবাদমাধ্যমৰ প্ৰয়োজনীয়তা নিহিত হৈ আছে। সংবাদমাধ্যমৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ মাধ্যম হ'ল বাতৰি কাকত। যি মাধ্যমৰ জৰিয়তে বিশ্বত সংঘটিত খা-খবৰসমূহ লিখিত ৰূপত জনসাধাৰণৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰা হয় সিয়ে “খবৰ কাগজ” বা বাতৰি কাকত।

বিশ্বৰ বিভিন্ন খা-খবৰসমূহ জনসাধাৰণৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰাৰ প্ৰচেষ্টাতে বাতৰি কাকতৰ জন্ম যদিও এতিয়া বাতৰি কাকতে এক শক্তিশালী গণমাধ্যমৰূপে নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ১৯০০ চনত চীনৰ কানচু প্ৰদেশত আৱিষ্কৃত এখন পুস্তিকাত ৮৬৮ চনৰ ১১ মে'ত ছপা হৈছিল বুলি লিখা আছে। সেইখনেই পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ প্ৰাচীন ছপা গ্ৰন্থ। ছপাৰ টাইপ আৰু কাগজ সৃষ্টি হয় প্ৰথম চীন দেশত। ইউৰোপত টাইপৰ দ্বাৰা ছপাৰ কাম আৰম্ভ হয় পোন্ধৰ শতিকাত। ছপাশালৰ আৱিষ্কাৰক হ'ল জাৰ্মানীৰ জোহান গুটেনবাৰ্গ। ভাৰতত প্ৰথম বাতৰিকাকত প্ৰকাশ পায় ১৭৮০ চনৰ ১৯ জানুৱাৰীত। বাতৰি-কাকতখনৰ

নাম আছিল 'Bengle gasette' বা 'calcutta general Advertiser'। ইয়াৰ সম্পাদক তথা প্ৰতিষ্ঠাপক আছিল জেমছ আগষ্টাছ হিকী। ১৮৪৬ চনত অসমৰ পৰা প্ৰকাশ পোৱা প্ৰথমখন মাহেকীয়া কাকত আছিল ‘অৰুণোদই’। পৰৱৰ্তী সময়ত অসমত অসংখ্য বাতৰি কাকতৰ জন্ম হ'ল।

বৰ্তমান সময়ত কম্পিউটাৰ, দূৰদৰ্শন, ইলেক্ট্ৰনিক মাধ্যম, ভি. ডি. অ' আদিৰ আৱিষ্কাৰৰ ফলত বাতৰিকাকত তথা গ্ৰন্থসমূহৰ ভৱিষ্যতে ব্যৱহাৰ নোহোৱা হৈ যাব বুলি যি আশংকাৰ সৃষ্টি হৈছে সেয়া মিছা বুলি প্ৰমাণ হ'ল। দূৰদৰ্শন, বেডিঅ' আদি বিভিন্ন মাধ্যমৰ জৰিয়তে আমি বাতৰিসমূহ পাওঁ যদিও বাতৰিকাকতৰ কদৰ কমি যোৱা নাই, বৰঞ্চ বাঢ়িছেহে। আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয়, ৰাষ্ট্ৰীয়, ৰাজ্যিক, আঞ্চলিক তথা স্থানীয় বা মহানগৰ সংস্কৰণ আদি বিভিন্ন ক্ষেত্ৰৰ পৰা বহুতো বাতৰি কাগজ দৈনন্দিন প্ৰকাশ হৈ আহিছে। এই খবৰ কাগজসমূহত প্ৰতিদিনে বিভিন্ন বিষয়ৰ বিজ্ঞাপন প্ৰকাশ হোৱা লক্ষ্য কৰা যায়। অসমৰ পৰা দৈনিক প্ৰকাশিত খবৰ কাগজতো বিভিন্ন বিষয়ৰ বিজ্ঞাপন প্ৰকাশ হৈ আহিছে। এই বিজ্ঞাপনসমূহ প্ৰকাশ কৰাৰ এক অন্যতম মাধ্যম অসমীয়া ভাষা। অসমীয়া বাতৰি কাকতৰ বিজ্ঞাপনসমূহ ভুলৰে ভাৰাক্ৰান্ত। উদাহৰণ স্বৰূপে -

* চলিড হওক ইণ্ডিয়া (৩ এপ্ৰিল ২০১৩, বুধবাৰ, অসমীয়া অগ্ৰদূত)

আলোচনী : সাম্প্ৰতিক কালৰ সাহিত্যৰ অন্যতম জনপ্ৰিয় মাধ্যম হ'ল আলোচনী। খবৰ কাকত, পুস্তিকা আদিৰ দৰে আলোচনীতো বিভিন্ন শিতান অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। এই ভিন্ন শিতানে ভিন্ন শ্ৰেণীৰ পাঠকক ৰস প্ৰদান কৰি আহিছে।

সমাজৰ সকলো পাঠককে আকৰ্ষিত কৰিব পৰাতো আলোচনী এখনৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য। অসমৰ পৰা প্ৰকাশিত কেইখন-মান প্ৰধান আলোচনী হ'ল - প্ৰান্তিক, গৰীয়সী, শ্ৰীময়ী, বিদ্যায়, সফুঁৰা, সাতসৰী, প্ৰকাশ, বাৰ্তাপথিলী, নন্দিনী, স্বাস্থ্য, প্ৰিয়সখী আদি। এই আলোচনীসমূহত বিভিন্ন শিতানৰ লগতে

জ্ঞান-বিজ্ঞান

- ◆ আমেৰিকাৰ 'ইলেকট্ৰিক ইল' নামৰ মাছবিধে ১০০ ৰাট মানলৈ বিদ্যুৎ উৎপাদন কৰিব পাৰে।
- ◆ 'উলফ্ স্পাইডাৰ' নামৰ মকৰবিধে মুখৰ পৰা উলিওৱা সূতাৰে গছৰ পাত কেইখিলামান চিলাই ভূৰৰ দৰে সাজি তাত উঠি পানীৰ মাজত চিকাৰ কৰে।
- ◆ জিএগ্ৰাই বৰকৈ ভোক লাগিলে ওচৰত একো নাপালে নিজৰ অংগ-প্ৰত্যংগকে ভক্ষণ কৰে।
- ◆ 'কংগোৰ' নামৰ ফৰিঙে নিগনি একোটাও জীয়াই জীয়াই খাব পাৰে।
- ◆ 'লায়াৰ বাৰ্ড' নামৰ চৰাইবিধে মানুহৰ কণ্ঠস্বৰ, মটৰৰ হৰ্ণ, আনকি নানা ৰকমৰ যন্ত্ৰৰ শব্দও ছবছ নকল কৰিব পাৰে।

সংগ্ৰাহিকা : মুনমী বেজবৰা, স্নাতক পঞ্চম ষাণ্মাসিক

প্ৰায়ে বিভিন্ন বিজ্ঞাপন প্ৰচাৰ হয়। এই বিজ্ঞাপনসমূহৰ ভাষা লক্ষ্য কৰিলে বিভিন্ন ভুল পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে-

আমেৰিকাত সৰ্বাধিক বিক্ৰি হোৱা ব্ৰেণ্ড এতিয়া ভাৰতত। ইয়াত 'বিক্ৰি' শব্দটোৰ পৰিৱৰ্তে 'বিক্ৰী' হে হ'ব লাগে।

অসমীয়া বিজ্ঞাপনসমূহত ইংৰাজী শব্দৰ প্ৰয়োগ মনকৰিবলগীয়া। উদাহৰণস্বৰূপে -

টেষ্টি, হেল্ডি সন্ধিয়াৰ জলপান।

এতিয়া ন' প্ৰব্লেম!

এই বিজ্ঞাপনটোত ব্যৱহাৰ কৰা ইংৰাজী শব্দসমূহ হ'ল - 'টেষ্টি', 'হেল্ডি' আৰু 'ন' প্ৰব্লেম'।

আমেৰিকাত সৰ্বাধিক বিক্ৰী হোৱা ব্ৰেণ্ড এতিয়া ভাৰতত। ইয়াত 'ব্ৰেণ্ড' শব্দটো ইংৰাজী শব্দ।

আপোনাৰ হৃদয়েৰ কথা ..... ইয়াত 'হৃদয়েৰ' শব্দটোৰ পৰিৱৰ্তে 'হৃদয়' হ'ব লাগিছিল।

(প্ৰিয় সখী, নৱম বছৰ, দ্বিতীয় সংখ্যা, ফেব্ৰুৱাৰি, ২০০৮, মুখ্য সম্পাদক - শশী ফুকন)।

অনাতাঁৰ : (অ° - তাঁৰ - স° তন্ত্ৰ) বি. বেডিঅ'; বেডিও।

অনাতাঁৰ হ'ল বিদ্যুৎ চুম্বকীয় তৰংগৰ সহায়ত, সংযোগী তাঁৰ নোহোৱাকৈ সংকেত পঠিওৱাৰ ব্যৱস্থা। বাতৰিৰ উপৰি অনাতাঁৰ কেন্দ্ৰই প্ৰচাৰ কৰা অনুষ্ঠানসমূহ হ'ল মইনাৰ মেল, মহিলাৰ চ'ৰা, যুৱবাণী, কৃষিজগত, চাহ বগুৱাৰ অনুষ্ঠান ইত্যাদি। মহিলাৰ অনুষ্ঠানত গাঁৱৰ মহিলাৰ বাবে বেলেগ অনুষ্ঠানো আছে। এনে অনুষ্ঠানত বিশেষকৈ গাঁৱৰ বিভিন্ন সমস্যা, মহিলাই জানিব লগা কথা, যেনে - ৰন্ধন প্ৰণালী, স্বাস্থ্য সম্পৰ্কীয় আৰু সন্তান পালনৰ নানা কথা আলোচনা কৰা হয়।

শিক্ষাদানৰ শ্ৰাব্য সঁজুলিৰূপে অনাতাঁৰৰ যোগেদি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে বিশেষ অনুষ্ঠান 'বিদ্যাৰ্থীৰ অনুষ্ঠান' প্ৰচাৰ কৰা হয়। কোন তাৰিখত কি বিষয়ৰ ওপৰত প্ৰচাৰ হ'ব তাক কেন্দ্ৰৰপৰা শিক্ষা অনুষ্ঠানলৈ পঠোৱা হয়। যিবোৰ বিদ্যালয়ত বেডিঅ' আছে, সেই স্কুলসমূহত শ্ৰেণীৰ সময় তালিকাত অনাতাঁৰৰ অনুষ্ঠানৰ বাবে ব্যৱস্থা থাকে। বিষয় শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সৈতে অনুষ্ঠান শুনি পাছত ইয়াৰ ওপৰত মূল্যায়ন কৰে।

অনাতাঁৰ মাধ্যমেৰে শ্ৰেণীত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰাত কিছুমান অসুবিধাও আছে। সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে মনোযোগ একে নহয়। এবাৰ শুনাৰ পাছত কোনো কথা নুবুজিলেও পুনৰ শুনিব নোৱাৰি। ছাত্ৰ তীক্ষ্ণ বুদ্ধিৰ নহ'লে এবাৰতে কথা শুনি মনত ৰখা সম্ভৱো নহয়। অনাতাঁৰত বক্তাৰ লগত শ্ৰোতাৰ কোনো সম্পৰ্ক নাথাকে বাবে, বক্তাই বহুত সময়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আকৰ্ষণ নকৰে। অনাতাঁৰৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠানৰ মাজে মাজে বিভিন্ন বিজ্ঞাপন প্ৰচাৰ কৰা হয়। যিহেতু অনাতাঁৰ শ্ৰাব্য সঁজুলি, সেইফালৰ পৰা অনাতাঁৰৰ বিজ্ঞাপনৰ ভুলবোৰ উচ্চৰগত ভুলহে। যেনে - শুনি আছে Big 92.7 FM শুভৰূৰ আছে আপোনাৰ সৈতে।

দূৰদৰ্শন : দূৰদৰ্শন বিজ্ঞানৰ এক চমকপ্ৰদ আৱিষ্কাৰ। জন বেয়াৰ্ড নামৰ গ্ৰেট ব্ৰিটেইনৰ এজন বিজ্ঞানীয়ে ১৯২৫ চনত দূৰদৰ্শন আৱিষ্কাৰ কৰিছিল। আমাৰ দেশত দূৰদৰ্শনৰ প্ৰচলন হোৱা বেছিদিন হোৱা নাই। ভাৰতত ১৯৭০ চনত প্ৰধান চহৰবোৰত দূৰদৰ্শনৰ প্ৰচাৰ আৰম্ভ হয় আৰু ১৯৮০-৮২ চনৰ ভিতৰত প্ৰায়বোৰ প্ৰধান নগৰলৈ দূৰদৰ্শনৰ অনুষ্ঠান প্ৰচাৰিত হৈছিল। দূৰদৰ্শনত অনুষ্ঠান শুনাৰ লগতে পৰ্দাত দৃশ্যাবলী চাবও পাৰি। সেইবাবে ইয়াক দৃশ্য-শ্ৰাব্য সঁজুলি বুলি কোৱা হয়।

দূৰদৰ্শনৰ জৰিয়তে বিশ্বত সংঘটিত বিভিন্ন বা-বাতৰি মানুহে ঘৰতে বহি চাব পৰা হৈছে। দূৰদৰ্শনৰ সহায়ত দুই প্ৰকাৰৰ দৃশ্য-শ্ৰাব্য অভিজ্ঞতা লাভ কৰিব পাৰি। এটা হ'ল দূৰ-দূৰণিৰ দেশ-বিদেশত হোৱা খেলা, উদ্বোধনী অনুষ্ঠান বা আন আমোদ-প্ৰমোদৰ অনুষ্ঠান প্ৰচাৰৰ লগে লগে ঘৰতে বহি চাব পৰাৰ সুবিধা। ইয়াক Live telecast বুলি কোৱা হয়। আনটো হ'ল কোনো অনুষ্ঠান বাণীবদ্ধ কৰি কেমেৰাত ছবি ৰাখি পাছত সম্পাদনা কৰি প্ৰচাৰ কৰা হয়। বাতৰিৰ লগত দেখুওৱা দৃশ্য, ধাৰাবাহিক, নাটক আদি ইয়াৰ ভিতৰত পৰে।

দূৰদৰ্শন শিক্ষা প্ৰচাৰৰ এক উত্তম মাধ্যম। অনাতাঁৰত শুনি, বুজি নোপোৱা কথা দূৰদৰ্শনত নিজে দেখি সহজে বুজিব পাৰি। পৰিৱেশ সংৰক্ষণ, পুষ্টিৰ আৱশ্যকতা, শিশু আৰু মাতৃৰ স্বাস্থ্যৰক্ষা, জাতীয় বিকাশত নাৰীৰ অৱদান আদি নানা বিষয়ে অনুষ্ঠান প্ৰচাৰ কৰি জনসাধাৰণক এনেবোৰ সমস্যাৰ প্ৰতি সজাগ কৰিব পাৰি। দূৰদৰ্শনৰ মাধ্যমত বৰ্তমান ঘৰতে বহি আন দেশৰ উন্নতি, সমাজব্যৱস্থা, সমস্যা আদিৰ সম্যক জ্ঞান সহজে লাভ কৰিব পাৰি।

দূৰদৰ্শনতো কেতিয়াবা কিছুমান ভুল দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণ স্বৰূপে -

আকাশ ছুই জআ।

এটা ব্যক্তিগত চেনেল 'বং'ত উক্ত বিজ্ঞানটো এনেদৰে দিয়া দেখিবলৈ পোৱা গৈছিল। প্ৰকৃততে বিজ্ঞানটো 'আকাশ ছুই যোৱা' হে হ'ব লাগিছিল।

ফলক : চৰকাৰী অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ শুভ-উদ্বোধনত ফলক আঁৰি দিয়া বৰ্তমান এটা ধাৰাত পৰিণত হৈছে। ফলকত উদ্বোধন কৰোঁতাৰ নাম লিপিবদ্ধ কৰা হয়। সমাজৰ সন্মানীয় শিক্ষিত লোকৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানসমূহ উদ্বোধন কৰোৱা হয়। অৱশ্যে আজিকালি ৰাজনৈতিক নেতাৰ দ্বাৰাহে উদ্বোধন কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায়। ফলকসমূহত অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ নাম, চন, তাৰিখ, বাৰ আদি লিখা থাকে।

যিসকলে ফলকসমূহ নিৰ্মাণ কৰে, তেওঁলোকৰ অসমীয়া ভাষা-জ্ঞান কম কাৰণে ফলকসমূহত প্ৰায় ভুল দেখিবলৈ পোৱা যায়। আৰ্হি স্বৰূপে -

শ্ৰীযুত গৌতম বৰা দেৱৰ উপস্থিতিত নগাঁও ভোগেশ্বৰী

ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়ত নৱনিৰ্মিত 'মৰনোত্তৰ পৰিষ্কা কক্ষ'ৰ শুভ উদ্বোধন কৰে।

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াত 'মৰনোত্তৰ' শব্দটো 'ন'ৰ পৰিৱৰ্তে 'ণ', 'পৰিষ্কা' ঠাইত 'পৰিষ্কা' আৰু 'কক্ষ' শব্দটোত '্য' প্ৰয়োগ নহয়।

আকৌ, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীন স্বাস্থ্য অভিযানৰ অধীনত

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াত 'গ্ৰামীন' শব্দটোত 'ন'ৰ ঠাইত 'ণ' হে হ'ব লাগে।

'অসমৰ স্বাস্থ্য ও পৰিয়াল কল্যাণ দপ্তৰৰ মন্ত্ৰী শ্ৰীযুত

চন্দ্ৰমোহন পাটোৱাৰীদেৱে কামপুৰত ৩০ খন বিচনা যুক্ত গ্ৰাম্য চিকিৎসালয়ৰ আধাৰশিলা স্থাপন কৰে।' (কামপুৰ, নগাঁও)

এই বিজ্ঞাপনটোত 'কল্যাণ' শব্দটোত 'ণ'ৰ ঠাইত 'ন' প্ৰয়োগ কৰা হৈছে।

দেৱাল লিখন: দেৱালত সাধাৰণতে চৰকাৰী অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ বিজ্ঞাপনসমূহ দেখিবলৈ পোৱা যায়। জনসাধাৰণক সজাগ কৰি তুলিবলৈ এই বিজ্ঞাপনসমূহ প্ৰচাৰ কৰা হয়। অতিসহজে দৃষ্টিগোচৰ হোৱাকৈ এই বিজ্ঞাপনসমূহ ডাঙৰ ডাঙৰকৈ সৰল ভাষাত লিখা হয় যদিও কেতিয়াবা কেতিয়াবা দুই-এটি বিজ্ঞাপনৰ ভাষা কঠিন হোৱাও দেখা যায়।

১. দেৱালত লিখা এই বিজ্ঞাপনসমূহ কিছুমান অশিক্ষিত নাইবা অনভিজ্ঞলোকৰ দ্বাৰা লিখোৱাৰ ফলত শব্দবোৰৰ প্ৰায় বানান ভুল হোৱা দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে -

"দেশৰ দৰিদ্ৰতা, অজ্ঞানতা গুচাবৰ বাবে প্ৰধান উপায় হ'ল শিক্ষা, শাৰীৰিক আৰু মানসিক, আধ্যাত্মিক আৰু আৰ্থিক উন্নতিৰ উপায় শিক্ষা। জ্ঞানতকৈ পৱিত্ৰ ক্ষমতাৰন্ত বস্ত্ৰ এই জগতত একো নাই" - আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা।"

(তেলিয়া পানীগাঁও, অংগনবাদী কেন্দ্ৰ)

ইয়াত 'মানসিক' আৰু 'আধ্যাত্মিক' শব্দ দুটাৰ মাজত ',' চিহ্নটো হ'ব লাগিছিল। ',' চিহ্নটোৰ প্ৰয়োগ নোহোৱাৰ কাৰণে অৰ্থৰ বিকৃতি ঘটা দেখা গৈছে।

'বিদ্যালয়খন আমি সদায় পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্নতাকৈ ৰাখিম, এই বিদ্যালয়ৰ গুণগত শিক্ষাৰ যোগেদি আমি দেশৰ সুনামগৰিক হোৱাৰ পথত অগ্ৰসৰ হ'ম।'

(তেলিয়া পানীগাঁও, অংগনবাদী কেন্দ্ৰ)

ইয়াত 'পৰিষ্কাৰ' আৰু 'পৰিচ্ছন্নতাকৈ'ৰ মাজত '—' যতিচিহ্নৰ প্ৰয়োগ হ'ব লাগিছিল। ইয়াৰ উপৰিও 'পৰিষ্কাৰ' শব্দটি 'পৰিষ্কাৰ' হ'ব লাগিছিল।

২. অসমীয়া ভাষাৰ বিশিষ্ট স্বৰধ্বনি/অ/ বিজ্ঞাপনৰ ভাষাত /অ/ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

উদাহৰণস্বৰূপে -

প্ৰতিখন বিদ্যালয় সুন্দৰ হব

প্ৰতিগৰাকী শিশু বিদ্যালয়লৈ যাব।

(তেলিয়া পানীগাঁও, অংগনবাদী কেন্দ্ৰ)

ইয়াত 'হ'ৰ ঠাইত 'হ'ৰ হ'ব লাগিছিল।

৩. স্বৰচিহ্নৰ ভুল বিজ্ঞাপনসমূহত প্ৰায় দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে -

'কৃষকৰ উৎপাদীত সামগ্ৰীৰ উচিত মূল্য ৰূপায়ন কৰক।'

ইয়াত 'উৎপাদীত' শব্দটোত 'ী' কাৰৰ পৰিৱৰ্তে 'ি' হ'ব লাগিছিল আৰু 'মূল্য' 'ু' কাৰ সলনি 'ূ'কাৰহে হ'ব লাগিছিল।

'প্ৰায় ২.৫ কোটি শিশুৰে বিনামূলীয়া টিকা কৰণৰ সুবিধা পাইছে।'

'কোটি' - ইয়াত 'ে' কাৰৰ পৰিৱৰ্তে 'ে' কাৰ হ'ব লাগিছিল।

'টিকা'- ইয়াত 'ি' কাৰৰ সলনি 'ী' কাৰ হে হ'ব লাগিছিল।

৪. বিজ্ঞাপনসমূহত অসমীয়া-ইংৰাজী মিশ্ৰিত ভাষা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

'বিয়াৰ পিছদিনা নতুন দায়ীত্বত অকণো নকৰিব দেৰি, ঘৰলৈ লৈ আহক টাটা ষ্টিলিয়ামৰ আলমাৰি। ইয়াত 'টাটা ষ্টিলিয়ামৰ' শব্দটো ইংৰাজী শব্দ।' সময়ৰ কথা বুজালে 'পিছত'ৰ পৰিৱৰ্তে 'পাছত' হয়। উক্ত বিজ্ঞাপনটোত সময়ৰ কথা বুজাইছে অৰ্থাৎ ইয়াত 'পাছত' হে হ'ব লাগিছিল। আকৌ, উক্ত বিজ্ঞাপনটোত স্বৰচিহ্নৰ ভুল পৰিলক্ষিত হয়।

'দায়ীত্ব' শব্দটোত 'ী' কাৰৰ পৰিৱৰ্তে 'ি' কাৰ হে হ'ব লাগিছিল।

'এবাৰ ভাবক টাটা ষ্টিলিয়ামৰ কথা।'

ঠিক একেদৰে, ইয়াতো 'টাটা ষ্টিলিয়ামৰ' শব্দটো ইংৰাজী শব্দ।

৫. 'শৌচ কৰাৰ পাচত আৰু খোৱাৰ আগতে চাবোনেৰে হাত ধুবা।'

ইয়াত 'পাচত' শব্দটোত 'চ'ৰ ঠাইত 'ছ' হ'ব লাগে।

কিছুমান শব্দত অপ্ৰয়োজনীয়ভাৱে '—' ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে -

যান-বাহন প্ৰদূৰ্ণণ পৰীক্ষণ কেন্দ্ৰ

ইয়াত 'প্ৰদূৰ্ণণ' শব্দটোৰ পৰিৱৰ্তে 'প্ৰদূষণ' হে হ'ব লাগে।

'সাহায্য প্ৰশিক্ষণ আৰু কাৰ্য্য সম্পৰ্কীয় সহায় লাভ কৰিব পাৰে।'

ইয়াত 'সম্পৰ্কীয়' শব্দটো '—' ব্যৱহাৰ কৰা নাই। অৰ্থাৎ 'সম্পৰ্কীয়'ৰ পৰিৱৰ্তে 'সম্পৰ্কীয়' হ'ব লাগিছিল।

পোষ্টাৰ আৰু বেনাৰ : কোনো বিষয়ৰ প্ৰতি মানুহক সজাগ কৰিবলৈ বিজ্ঞাপন-পত্ৰ বা প্ৰচাৰপত্ৰই গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। এটা নিৰ্দিষ্ট বিষয় ছবিৰ দ্বাৰা বিজ্ঞাপন-পত্ৰত এনেদৰে প্ৰকাশ কৰিব লাগে যাতে দৰ্শক আকৃষ্ট হৈ ক্ষণেকৰ বাবে হ'লেও ৰৈ যায় আৰু বিষয়বস্তু সহজে সকলোৰে বুজিব পাৰে।

বিজ্ঞাপন-পত্ৰ তৈয়াৰ কৰোঁতে এটা নিৰ্দিষ্ট বিষয় চকুৰ আগত ৰাখি পৰিকল্পনা কৰিব লাগে। বিজ্ঞাপন-পত্ৰত লিখা বাণীসমূহ চকুৰ পচাৰতে পঢ়িব পৰা হ'ব লাগে। ইয়াত লিখা কথা চমু, সৰল আৰু পৰাপেক্ষিত এটা মূলভাৱ থাকিব লাগে। বিজ্ঞাপনৰ শিৰোনাম সংক্ষিপ্ত হোৱাৰ লগতে আকৰ্ষণীয় হ'ব লাগে। দৈনন্দিন জীৱনৰ লগত সঙ্গতি থকা ছবি দিব লাগে আৰু কথাবোৰ ডাঙৰ আৰু স্পষ্টকৈ সমাস্ত্ৰভাৱে লিখিব লাগে। মনোপ্ৰাৰ্থী বং ব্যৱহাৰ কৰিলে বিজ্ঞাপন-পত্ৰ দেখাত আকৰ্ষণীয় হয়।

বেনাৰ হ'ল বিজ্ঞাপন প্ৰচাৰ কৰাৰ আন এক মাধ্যম। য'ত জনগণৰ সমাগম অধিক, সেইবোৰ ঠাইত বেনাৰসমূহ আঁৰি দিয়া হয়, যাতে বিজ্ঞাপনসমূহ জনসাধাৰণৰ সহজে দৃষ্টিগোচৰ হয়।

১. 'মদ আৰু দ্ৰব্যব আসক্তি দুশ্চিন্তাৰ বিকাৰ, মনৰ ভাৱৰ বিকাৰ, উন্মত্ততা আৰু আবেগ-নিয়ন্ত্ৰণ বিকাৰসমূহৰ কাৰক।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

এই বিজ্ঞাপনটোত 'দ্ৰব্যব' শব্দটোৰ পৰিৱৰ্তে 'দ্ৰব্য' আৰু 'দুশ্চিন্তা'ৰ পৰিৱৰ্তে 'দুশ্চিন্তা' হ'ব লাগিছিল।

২. ধৰ্মনিগত দিশৰ ফালৰপৰা বিজ্ঞাপন-পত্ৰ আৰু বেনাৰসমূহত অসমীয়া ভাষাৰ বানান ভুল পৰিলক্ষিত হয়। সাধাৰণতে 'ৰ'ৰ ঠাইত 'ড' ধৰ্মনিৰ প্ৰয়োগ দেখা যায়।

'আইনাৰ দুৱাৰ খিড়িকী থকা ঘৰৰ ওচৰত নেথাকিব।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াত 'খিড়িকী' শব্দটি 'ড' ধৰ্মনি 'ৰ' ধৰ্মনিহে হ'ব লাগিছিল।

৩. 'থ'ৰ ঠাইত 'ঠ' ৰ প্ৰয়োগ হৈছে।

'জাৰৰ জোঁঠৰ, ল'ৰা-ছোৱালীৰ শৌচ আদি নিলগত দকৈ পুতি থব লাগে।'

ইয়াত 'জোঁঠৰ' শব্দটিত 'ঠ' ধৰ্মনি 'থ' ধৰ্মনিহে হ'ব লাগিছিল।

'শাৰী পাতি ঠিয় হওঁক।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াতো 'ঠিয়' শব্দটিৰ 'ঠ' ধৰ্মনিৰ ঠাইত 'থ' ধৰ্মনি হ'ব লাগিছিল।

৪. 'ণ'ৰ ঠাইত 'ন' প্ৰয়োগ।

'বনভোজ গৃহ, বৰষুণৰ পৰা বক্ষা পোৱা আশ্ৰয়স্থল আৰু বাছ ষ্টপ দৰে অ-সুৰক্ষিত খোলা গৃহত আশ্ৰয় লোৱাৰ পৰা বিৰত থাকক।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াত 'বৰষুণ' শব্দটোত 'ণ' ৰ ঠাইত 'ন' প্ৰয়োগ হৈছে।

ইয়াত আধুনিক ডিজাইনৰ সোন-ৰূপৰ গহণা তৈয়াৰ কৰা হয়।'

(কামপুৰ, নগাঁও)

ইয়াত 'সোন' শব্দটোত 'ণ'ৰ ঠাইত 'ন' হৈছে আৰু 'গহণা' শব্দটোত 'ন'ৰ ঠাইত 'ণ' হৈছে।

৫. 'কল্যান' শব্দটোত 'ণ'ৰ ঠাইত 'ন' প্ৰয়োগ কৰা প্ৰায় দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে -

'সমাজ কল্যান বিভাগ।'

'মহকুমা কল্যান বিভাগ।'

'নগাঁও জিলা অক্ষতা নিয়ন্ত্ৰণ সমিতিৰ দ্বাৰা প্ৰচাৰিত।'

(মহকুমা কল্যাণ বিভাগ)

ইয়াত 'নিয়ন্ত্ৰণ' শব্দটোত 'ন'ৰ ঠাইত 'ণ' হে হ'ব লাগিছিল।

'উপায়ুক্ত কাৰ্যালয়ৰ সভা কক্ষৰ পৰা প্ৰমানপত্ৰ সংগ্ৰহ কৰিবৰ বাবে অনুৰোধ জনোৱা হল।' (উপায়ুক্ত কাৰ্যালয়)

উক্ত বিজ্ঞাপনটোত কেইবাটাও ভুল পৰিলক্ষিত হয়।

'প্ৰমান' শব্দটো 'ন'ৰ ঠাইত 'ণ' হ'ব লাগিছিল। 'হল' শব্দটোত অসমীয়া ভাষাৰ বিশিষ্ট স্বৰধ্বনি / অ/ প্ৰয়োগ হোৱা নাই। 'হল' শব্দটোৰ পৰিৱৰ্তে 'হল' হে হ'ব লাগে।

'চি. ভি. বমন কণিষ্ঠ মহাবিদ্যালয়' (শেনছোৱা)

'বিজ্ঞান, কলা আৰু বানিজ্য শাখা'

ইয়াৰ 'কণিষ্ঠ' শব্দটোত 'ন'ৰ ঠাইত 'ণ' প্ৰয়োগ হৈছে। আৰু 'বানিজ্য' শব্দটোত 'ণ'ৰ ঠাইত 'ন' প্ৰয়োগ হৈছে।

৬. বিজ্ঞাপনসমূহত স্বৰচিহ্নৰ ভুল প্ৰায় পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণ স্বৰূপে -

'আয়ডিনযুক্ত নিমখ শাৰিৰীক আৰু অক্ষম পেঞ্চন আঁচনি।'

উক্ত দুয়োটা বিজ্ঞাপনতে 'শাৰিৰীক' বানানটো এনেদৰে দিয়া আছে। প্ৰকৃততে 'শাৰিৰিক' হ'ব লাগে।

ইয়াত চালো চাহ পোৱা যায়।'

(নগাঁও জিলা প্ৰশাসন, কেট্টিন)

বিজ্ঞাপনটোত 'চালো' শব্দটিত 'ে' কাৰৰ ঠাইত 'ু' কাৰহে হ'ব লাগিছিল।

'মৰিকলং নগৰ।'

'আৰক্ষী চকি' (মৰিকলং)

ইয়াত 'চকি'ৰ পৰিৱৰ্তে 'চকী' হে হ'ব লাগে।

'পলিটেকনিক গেটৰ সমিপত।'

'সমিপত' শব্দটোত 'ি' কাৰৰ ঠাইত 'ী' কাৰ হ'ব লাগিছিল।

'শ্ৰীশ্ৰী ব্ৰহ্মা পূজা কমিটি।'

ইয়াত 'পূজা'ৰ পৰিৱৰ্তে 'পূজা' হে হ'ব লাগে।

'ম'বাইল বিক্ৰি'

ইয়াত 'বিক্ৰি' শব্দটোৰ পৰিৱৰ্তে 'বিক্ৰী' হ'ব লাগে।

৭. বিজ্ঞাপনৰ ভাষাত ইংৰাজী শব্দৰ বহুল প্ৰয়োগ দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণ স্বৰূপে -

'বনভোজ গৃহ, বৰষুণৰ পৰা বক্ষা পোৱা আশ্ৰয়স্থল আৰু বাছ ষ্টপৰ দৰে অ-সুৰক্ষিত খোলা গৃহত আশ্ৰয় লোৱাৰ পৰা বিৰত থাকক।' (ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

'দীঘল বস্ত্ৰ যেনে - স্ত্ৰ, জেওৰা, টেলিফোনৰ খুঁটা আৰু

বিজুলি লাইনৰ পৰা আঁতৰি থাকক।' (ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

'তেনেহ'লে অনতি পলমে তলত উল্লেখ কৰা 'ফোন নম্বৰত' যোগাযোগ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনোৱা হ'ল।' (ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

'পলিটেকনিক গেটৰ সমিপত।'

'ইন্দিৰা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় শাৰিৰীক অক্ষম পেঞ্চন আঁচনি।'

'আধুনিক বোৱা কাপোৰ, মণিপুৰী চাদৰ-মেখেলা, এপলিক বেড কভাৰ আৰু পৰম্পৰাগত আধুনিক অসমীয়া গহণাৰ এক নিৰ্ভৰযোগ্য প্ৰতিষ্ঠান।'

উপৰোক্ত বিজ্ঞাপনসমূহত ব্যৱহাৰ কৰা ইংৰাজী শব্দসমূহ হ'ল - বাছ ষ্টপ, টেলিফোন, লাইন, ফোন নম্বৰ, পলিটেকনিক গেট, পেঞ্চন, এপলিক বেড কভাৰ।

৮. অসমীয়া ভাষাৰ বিশিষ্ট স্বৰধ্বনি / অ/ বিজ্ঞাপনৰ ভাষাত কেতিয়াবা / অ/ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। আৰ্হি স্বৰূপে - 'য'তে ততে শৌচ নকৰিব।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াত 'ততে'ৰ ঠাইত 'ত'তে' হে হ'ব লাগে।

'যতে ততে থু-খেকাৰ আদি নেপেলাব।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াতো 'যতে ততে'ৰ ঠাইত 'য'তে ত'তে' হ'ব লাগিছিল।

৯. 'তেনেহ'লে অনতি পলমে তলত উল্লেখ কৰা ফোন নম্বৰত যোগাযোগ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনোৱা হ'ল।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াত 'তেনেহ'লে'ৰ পৰিৱৰ্তে 'তেনেহ'লে' হ'ব লাগে।

'মাটি চন পেলাই নথব।'

(ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

'নথব' শব্দটিৰ পৰিৱৰ্তে 'নথ'ব' হ'ব লাগিছিল।

১০. শব্দগত দিশৰ পৰাও বিজ্ঞাপনসমূহত কিছুমান ভুল দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে -

'প্ৰকাশৰ তাৰিখ ০১-১১-২০১২ ইয়াৰ প্ৰতিলিপি জিলা উপায়ুক্ত, যুটিয়া সঞ্চালক স্বস্থ্যসৱা অধ্যক্ষ, ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়, নগাঁৱৰ ওপৰন্তি সমূহ নাচিংহোম, চৰকাৰী কাৰ্যালয়, সেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠান সমূহলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।' (ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

ইয়াত 'স্বস্থ্যসৱা'ৰ পৰিৱৰ্তে 'স্বাস্থ্যসেৱা' আৰু 'ওপৰন্তি'ৰ ঠাইত 'উপৰি' হ'ব লাগিছিল। 'নাচিংহোম' নহয় 'নাৰ্চিংহোম'হে।

'সেচ্ছাসেৱী' নহয়, 'স্বচ্ছাসেৱী' হে।

'ৰ'ৰ পৰিৱৰ্তে 'ব' প্ৰয়োগ কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

উদাহৰণ স্বৰূপে -

ক. 'আপোনাৰ সদ্যমৃত বন্ধু-বান্ধৱ অথবা আত্মীয়জনৰ চকুযোৰ এই পৃথিৱীত জীয়াই ৰাখিব বিচাৰে নেকি?' (ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

খ. 'এইখন আপোনাৰ চিকিৎসালয় ইয়াক পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্ন কৰি ৰখাটো আপোনাৰ/আমাৰ সকলোৰে পবিত্ৰ কৰ্তব্য।' (ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

গ. 'প্ৰস্তাবিত' (ভোগেশ্বৰী ফুকননী অসামৰিক চিকিৎসালয়)

উপৰোক্ত বিজ্ঞাপনকেইটাত থকা 'পৃথিৱীত', 'পবিত্ৰ', 'প্ৰস্তাবিত' - এই শব্দকেইটাত 'ব'ৰ পৰিৱৰ্তে 'ৰ' হে হ'ব লাগে।

'পষেকীয়া বকেয়া (Arrear) বিদ্যুৎ বাজহ উদ্বাৰ অভিযান।' (প্ৰবন্ধকৰ কাৰ্যালয়)

এই বিজ্ঞাপনটোত থকা 'বাজহ' শব্দটোৰ বিপৰীতে 'বাজহ' আৰু 'উদ্বাৰ'ৰ ঠাইত 'উদ্বাৰ' হ'ব লাগে।

'মই দুৰ্লভ চমুৱাই সকলো অসমবাসী ৰাইজলৈ নৱবৰ্ষৰ শুভেচ্ছা আৰু ভোগালি বিহুৰ হিয়া ভৰা ওলগ জাচিলোঁ।' (ঢাকাপট্টী)

ইয়াত 'ভোগালি' শব্দটোৰ পৰিৱৰ্তে 'ভোগালী' হ'ব লাগে। এই বিজ্ঞাপনটিত 'সকলো অসমবাসী ৰাইজলৈ'ৰ ঠাইত 'অসমবাসী ৰাইজলৈ' হে হ'ব লাগিছিল। কিয়নো 'অসমবাসী ৰাইজ' শব্দাংশতে সকলো অসমবাসী সোমাই আছে।

বিজ্ঞাপনৰ অসমীয়া ভাষা অধ্যয়ন কৰোঁতে পোৱা দিশকেইটামান হ'ল -

'বিজ্ঞাপন' প্ৰচাৰ কৰোঁতে সাধাৰণতে বিজ্ঞাপনৰ মূল বিষয়বস্তুতহে গুৰুত্ব দিয়া দেখা যায়।

'বিজ্ঞাপন' সমূহত বানান ভুল, ব্যাকৰণৰ ভুল বাক্যকৈ পৰিলক্ষিত হয়।

'বিজ্ঞাপন'ৰ ভাষাত একাধিক ভাষাৰ শব্দৰ প্ৰয়োগ লক্ষ্যণীয়।

সামৰণি : বিজ্ঞাপন বৰ্তমান সময়ত অতি জনপ্ৰিয় গণমাধ্যম। বিজ্ঞাপনৰ প্ৰভাৱে যথেষ্ট বেছি। সেয়ে বিজ্ঞাপন দাতাসকলে কেৱল ব্যৱসায়িক দিশটোৰ কথা ভাবিয়েই ক্ষান্ত নাথাকি ভাষাৰ শুদ্ধতাৰ ওপৰতো গুৰুত্ব দিয়াটো বাঞ্ছনীয়। এনে কৰিলে ব্যৱসায়িক গোষ্ঠীটোৰ উদ্দেশ্যৰ লগতে দায়বদ্ধতাও প্ৰকাশ পাব।

আৱিষ্কাৰ, আৱিষ্কাৰক, দেশ আৰু বছৰ

সংগ্ৰাহক : শেৱালি দেৱনাথ, স্নাতক প্ৰথম বাৰ্ষিক

আৱিষ্কাৰ	আৱিষ্কাৰক	দেশ	চন
টেলিভিছন	জন বেয়াৰ্ড	স্কটলেণ্ড	১৯২৫ চন
বেল ইঞ্জিন	ষ্ট্ৰিফেনছন	ইংলেণ্ড	১৮২০ চন
ডায়নামো	ফেৰাডে	ইংলেণ্ড	১৮৩১ চন
টেলিফোন	আলেকজেণ্ডাৰ গ্ৰাহামবেল	আমেৰিকা	১৮৭৬ চন
বিভলভাৰ	কোণ্ট	আমেৰিকা	১৮৩৫ চন
মেছিন গান	আৰ. জি. গেটলিং	আমেৰিকা	১৮৬৬ চন
ট্ৰাম গাড়ী	ট্ৰেন	আমেৰিকা	১৮৩২ চন
এঞ্জেল	কমঃ উলেলেন বনজেন	জাৰ্মানী	১৮৯৫ চন
ইকনমিক কুকাৰ	ইন্দু মাধব মল্লিক	ভাৰতবৰ্ষ	১৯০৬ চন
ডিনামাইট	আলফ্ৰেড নোবেল	চুইডেন	১৮৬৬ চন
টেক	চুইনটন	ইংলেণ্ড	১৯৪১ চন
বেডিয়াম	মেদাম কুওৰি	ফ্ৰান্স	১৮৯৮ চন
লিফ্ট	ওট্টি	আমেৰিকা	১৮৫২ চন
বাইচাইকেল	মেকমিলান	স্কটলেণ্ড	১৮৩৯ চন
ফটো ফ্ৰিম	ইষ্টমেন	আমেৰিকা	১৮৭৭ চন
চিনেমা মেচিন	এডিচন	আমেৰিকা	১৮৯৩ চন
কেমেৰা	ইষ্টমেন	আমেৰিকা	১৮৮৮ চন
কাগজ	জাইলন	চীন	১১০৫ চন
মুদ্ৰনযন্ত্ৰ	জেহান গুটেনবাৰ্গ	জাৰ্মানী	১৪৫০ চন
মটৰ গাড়ী	ডেইনমাৰ	জাৰ্মানী	১৮৮৪ চন
ক'লা জ্বৰৰ ঔষধ	ডা° ইউ. এন ব্ৰান্চাৰী	ভাৰত	১৮৮৪ চন
বেজৰ ব্লেড	গিলেট	আমেৰিকা	১৯০৪ চন
এৰোপ্লেন	বাইট ভাতৃজয়	আমেৰিকা	১৯০৩ চন
বৈদ্যুতিক চুল্লি	চিমন	জাৰ্মানী	১৮৬৮ চন
ছাবমেবিন	জন হলেণ্ড	ইটালী	১৯০০ চন
অটো বাইফল	জন. এম ব্ৰাউনিং	আমেৰিকা	১৮৮১ চন
দিয়া চলাই	জন ওৱাকাৰ	ইংলেণ্ড	১৮২৭ চন
ইলেক্ট্ৰিক বাছ	টমাচ আলভা এডিচন	আমেৰিকা	১৮৭৯ চন

•••

নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগত জাপানী অধ্যাপকৰ সূমধুৰ সান্নিধ্য

শিল্পী শইকীয়া, পঞ্চম বাৰ্ষিক

নগাঁও ছোৱালী কলেজখন মধ্য অসমৰ নাৰী শিক্ষাৰ এখন অগ্ৰণী অনুষ্ঠান। সেইবাবেই কলেজখনত বহুত নতুন তথ্য প্ৰযুক্তিৰ লগতে বহুতো পুৰণি সা-সঁজুলিও আছে। যিবোৰৰ বিষয়ে আমি কলেজৰ ছাত্ৰীসকলে খুব কমেই জানো। কলেজখনত এনে কিছুমান বস্তু আছে যিবোৰ নগাঁও জিলাৰ আনবোৰ কলেজত

হয়তো নাই। তাৰে ভিতৰত হৈছে আমাৰ কলেজত থকা বেইনগজ মিটাৰটো। এই মিটাৰটোৰ সহায়ত আমাৰ সমগ্ৰ নগাঁও জিলাৰ বাৰ্ষিক বৰষুণৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়। লগতে এই বেইনগজ মিটাৰটোৱে কলেজখনি বিদেশী অধ্যাপকসকল আগমনৰ বাটটোও মুকলি কৰি দিছে। সেই বেইনগজ মিটাৰটো পুনৰ সংস্থাপন কৰিব

বাবেই যোৱা ০২-০৫-২০১৩ তাৰিখে আমাৰ ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগৰ সহকাৰী অধ্যাপক ড° নিত্যানন্দ ডেকা ছাৰৰ সহযোগত জাপানৰ কিঅট' ইউনিভাৰছিটিৰ প্ৰফেছৰ ড° টাইছি হায়াছি (Dr. Taichi Hayachi) ছাৰ আহিছিল। ডেকাছাৰে আমাক আগদিনাই জনাইছিল আৰু সেইদিনা সময়মতে উপস্থিত হ'বলৈ কৈছিল। খবৰটো পাই আমাৰ ভাল লাগিল। হায়াছি ছাৰ আমাৰ বিভাগলৈ অহাটোক লৈ আমি যিমান উৎসাহিত আছিলোঁ, সিমানেই সকলো নাৰ্ভাছ হৈছিলোঁ। আমাৰ ছাৰসকলে তেখেতক জাপান-সম্বন্ধে নানা ধৰণৰ প্ৰশ্ন সুধিবলৈ কৈছিল। ইয়াৰ আগতেও এবাৰ জাপানৰ নাৰা মহিলা ইউনিভাৰছিটিৰ পৰা নিত্যানন্দ ডেকা ছাৰৰ বন্ধু এজন আমাৰ ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগলৈ আহিছিল। তেখেতৰ লগত কথা-বতৰা পতাত বা তেখেতক বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰশ্ন সোধোঁতে

আমাৰ বৰ বিশেষ অসুবিধা হোৱা নাছিল, কিয়নো তেখেতে অসমত থাকি প্ৰায় সাত বছৰমান গৱেষণাৰ (Research) কাম কৰিছিল। সেই সাত বছৰ অসমত থাকিয়েই তেওঁ সুন্দৰকৈ অসমীয়া ক'বলৈ আৰু লিখিবলৈ শিকিছিল। তেখেতৰ নাম হ'ল ড° হাকুচি আচাদা। তেখেত যেতিয়া আমাৰ বিভাগলৈ আহিছিল, তেখেতে আমাৰ ভূগোল বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰীসকলক জাপান সম্বন্ধীয় এটা বক্তৃতা দিছিল। তেওঁ জাপানৰ চাৰিসীমাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি জাপানত মানুহে কেনেকৈ খেতি কৰে, কেনেকৈ কাম কৰে, কি কাম কৰে তথা জাপানৰ প্ৰযুক্তি, উদ্যোগ, পৰিবহণ, ঘৰৰ আৰ্হি, সংস্কৃতি আদিৰ কথা সুন্দৰকৈ কোৱাৰ উপৰিও সেইবোৰৰ কিছুমান ভিডিঅ'ও দেখুৱাইছিল। আচাদা ছাৰে সুন্দৰকৈ এনে কিছুমান অসমীয়া শব্দ কৈছিল যিবোৰ শব্দ হয়তো আমিহে আজি-কালি ব্যৱহাৰ নকৰোঁ। আচাদা ছাৰে অসমীয়া ভালকৈ ক'ব পাৰিছিল আৰু বুজিছিল। গতিকে তেখেতৰ কথাবোৰ বুজিবলৈ আৰু তেখেতৰ লগত কথা পাতিবলৈ আমাৰ বিশেষ অসুবিধা হোৱা নাছিল। কিন্তু হায়াছি ছাৰ এজন অধ্যাপক আৰু এজন বতৰ বিজ্ঞানী (Materologist)। সেয়েহে আমি বহুত নাৰ্ভাছ হৈ আছিলোঁ তেখেতক কথা শুধিবলৈ, পাৰিম নে নোৱাৰিম? তেখেতে কিবা সুধিলে ক'ব নোৱাৰিলে কি হ'ব? যেতিয়া ছাৰ আহিল, ছাৰক বিভাগৰ ফালৰ পৰা এখন ফুলাম গামোচাৰে আদৰণী জনোৱা হ'ল। তাৰ পিছত তেখেতে নিজৰ পৰিচয় দি ভাৰতৰ বতৰ আৰু জাপানৰ বতৰৰ বিষয়ে ক'লে। আমাৰ বিভাগৰ ছাৰ-বাইদেউসকলেও তেওঁক বতৰ সম্পৰ্কীয় নানান প্ৰশ্ন সুধিলে। ছাৰে প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ইমান

হায়াছি ছাৰ এজন আকৰ্ষণীয় ব্যক্তিত্বৰ মানুহ। আমি ভাবিছিলো যে ইমান ডাঙৰ ইউনিভাৰছিটিৰ প্ৰফেছৰ গতিকৈ বহুত কাঢ়া হ'ব কিন্তু ছাৰে প্ৰতিটো কথায়েই সহজ-সৰলভাৱে কৈছিল। কথা-বতৰাবোৰ যিমান সৰল আছিল পিছনটো তেওঁ এযোৰ সাধাৰণ পোছাক পৰিধান কৰি আহিছিল।

দেখুৱাই তাৰ ওপৰতো বিশদভাৱে কৈছিল। Haichi ছাৰে আমাৰ ক্লাছটো শেষ কৰি বেইনগজ মিটাৰটো চাবলৈ সাজু হ'ল। আমিহো তেখেতৰ লগতে গ'লোঁ। আচৰিত কথা আছিল যে ছাৰে 'বেইনগজ'টো খুলিবলৈ যাওঁতে ধূলি-বালি একো নাচাই মাটিতে আৰামত বহি লৈছিল আৰু একান্তমানে নিজৰ কাম কৰি গৈছিল। বেইনগজটো খুলি কেনেকৈ মিটাৰটোৱে কাম কৰে আৰু তাৰ পৰা কেনেকৈ 'বেইনফল'ৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰে আমাক সকলোকে দেখুৱালে। বেইনগজ মিটাৰটো এইবাৰ তেখেতে বেলেগ এঠাইত সংস্থাপন কৰিলে। মিটাৰটো সংস্থাপন কৰোঁতে কৰিবলগীয়া কাৰিকৰীগত কামখিনিৰ বাহিৰেও বালি, চিমেন্টৰ কামখিনিও তেখেতে নিজেই কৰিলে। ছাৰৰ কামৰ প্ৰক্ৰিয়াটো দেখি সঁচায়ে আচৰিত লাগিল। তেখেতৰ কামৰ প্ৰতি ইমানেই স্পৃহা আছিল যে কাম কৰি কৰি মাটিতে বহিছে নে বালিত বহিছে, গাত ব'দ লাগিছে নে গৰমেই লাগিছে, সেইবোৰলৈ কাণসাৰ নাই। কেৱল একান্ত নিষ্ঠাৰে কাম কৰি গৈছিল। এনেকুৱা স্পৃহাৰে কাম কৰিয়েই আচলতে জাপানী মানুহবোৰে নিজৰ লগতে নিজৰ দেশখনকো উন্নতিৰ পথলৈ লৈ গৈছে। সঁচাকৈয়ে সেইদিনা ছাৰৰ লগত গোটেই দিনটো থাকি বহুত ভাল লাগিছিল।

আজি নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগৰ ছাৰসকলৰ বাবেই আমি এনে এটা বিৰল অভিজ্ঞতাৰ সুযোগ পালোঁ। তাৰবাবে মই আমাৰ ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগৰ সকলো ছাৰ বাইদেউৰ ওচৰত চিৰকৃতজ্ঞ হৈ ৰ'ম। ●

সুন্দৰকৈ দিছিল যে কথাবোৰ শুনিয়ো ভাল লাগিছিল। হায়াছি ছাৰ এজন আকৰ্ষণীয় ব্যক্তিত্বৰ মানুহ। আমি ভাবিছিলোঁ যে ইমান ডাঙৰ ইউনিভাৰছিটিৰ প্ৰফেছৰ, গতিকৈ বহুত কাঢ়া হ'ব, কিন্তু ছাৰে প্ৰতিটো কথায়েই সহজ-সৰলভাৱে কৈছিল। কথা-বতৰাবোৰ যিমান সৰল আছিল, পিছনতো এযোৰ সাধাৰণ পোছাক। তেখেতৰ কথাবোৰ শুনিটো ভাল লাগিছিলেই, আমি সুন্দৰকৈ বুজিও পাইছিলো আৰু ভাবি ভালো লাগিছিল। ইমান ডাঙৰ ইউনিভাৰছিটিৰ প্ৰফেছৰ এজনে তেখেতৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক পঢ়োৱাৰ দৰে আমাৰ শ্ৰেণীকোঠাত আমাকো পঢ়াইছিল। আমাৰ বাবে এইটো সঁচাকৈয়ে গৌৰৱৰ কথা। জাপানত প্ৰায় সঘনাই হৈ থকা চুনামি, ভূমিকম্পসমূহৰ ভিডিঅ' ৰেকৰ্ডিংসমূহ দেখুৱাইছিল। জাপানত বলা প্ৰবল প্ৰলয়ংকাৰী বতাহ 'টৰ্নাডো'ৰ ভিডিঅ'

অসমৰ চাহ-জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলে পালন কৰা এক বিশেষ পূজা হৈছে টুচু পূজা। এই পূজাৰ নীতি-নিয়ম এনেধৰণৰ— অসমৰ চাহ-জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলৰ নিয়ম অনুসৰি পুহ আৰু মাঘ মাহৰ দোমাহীত অৰ্থাৎ মকৰ-সংক্ৰান্তিৰ দিনা এই পূজা পালন কৰা হয়। এই পূজাৰ পোন্ধৰ দিন আগতেই কলহ এটা দি মাটিত থাপনা পাতিব লাগে। সাতগৰাকী মহিলাই এঠাইত গৈ মাটি কাটিব লাগে আৰু মহিলা কেইগৰাকীয়ে মাটি কটাৰ আগতেই সাতপাহ গেন্ধা ফুল আৰু পইচা দি সেৱা কৰি তাৰ পৰা সাত পাচি মাটি আনি পোন্ধৰ দিন আগতেই থাপনাত দিয়ে আৰু সেই মাটি দি থাপনা মচে। থাপনাত থোৱা সেই কলহটোত টিকা লগাই সেন্দূৰ আৰু চাউলৰ গুড়িৰে। ফুলৰ মালা কলহটোত পিন্ধাই আৰু পোৱালী গাইৰ গোবৰ দি সাতটা লাক, অগম চাউল অৰ্থাৎ ওখোৱা চাউলৰ পিঠাগুৰিৰে সাতটা লাক, জেলেপি, গোলা, কমলা আদি দি তামোল-পাণ, পইচা, সাতটা গেন্ধা ফুল লৈ সাতগৰাকী মহিলাই সেৱা কৰি সকলোবোৰ দ্ৰব্য কলহটোত থয়। পোন্ধৰ দিন আগতেই থাপনাত চাকি-বস্তি জ্বলাই সন্ধ্যা সময়ত গীত গায়—

চাম হৈল মা চাম চলিতা
চকাল হেল মাৰলি,

আদাৰি বাচৰিৰ গোৱৰ
অগম চাউলৰ গুড়ি।
গাই আইল বাচুৰ আইল
আইল ভগৱতী,
সন্ধ্যাৰ বেলা চজনা লেউমা
লক্ষ্মী সৰস্বতী।।

এনে ধৰণৰ গীত গাই তেওঁলোকে পূজাৰ কাম আৰম্ভ কৰে। পূজাৰ আগদিনা বাতি খনিকৰৰ ঘৰৰ পৰা প্ৰতিমা আনি বেলেগ মানুহৰ ঘৰত থয়। পূজাৰ দিনা তেওঁলোকে চাকি-বস্তি লৈ ঢোল-মাদল বজাই নাচি-বাগি বৰযাত্ৰীৰ দৰেই সেই নিৰ্দিষ্ট মানুহ ঘৰলৈ যায় আৰু সেই মানুহঘৰৰ মহিলাগৰাকীৰ কাৰণে শাৰী, গামোচা আদি নিয়ে আৰু সেই মহিলাগৰাকীও বিয়ে-বিয়নী দিয়াৰ দৰে আনগৰাকী মহিলাক শাৰী গামোচা দিয়ে আৰু চাকি-বস্তি কুলা এখনত লৈ গৈ প্ৰতিমাৰ সৈতে থাপনাত থয়। দুয়ো ঘৰে চাকি-বস্তিৰ সাল-সলনি কৰি ইঘৰৰ চাকি-বস্তি সিঘৰত থয়। প্ৰতিমা থোৱা মানুহঘৰৰ পৰা পাছত চাকি-বস্তিসহ কোলাত লৈ আনি তেওঁলোকৰ থাপনাত প্ৰতিষ্ঠা কৰে। থাপনাত সকলোৱে প্ৰতিমা আদৰি কৰি পূজা কৰে। যি গৰাকী মানুহে পূজা দিয়ে তেওঁ ৰাতিপুৱালৈকে একো খাব নোৱাৰে অৰ্থাৎ প্ৰতিমা বিসৰ্জন

নিদিয়ালৈকে তেওঁ লঘোণে থাকে আৰু গোটেই বাতি ঢোল-মাদল বজাই গীত গায়। পোন্ধৰ দিনৰ আগৰে পৰা বাতিপুৰা কোনো শুই নুঠাৰ আগতেই গোবৰেৰে যথানিয়মেৰে থাপনা মচা হয়। এই পূজা বেমাৰ-আজাৰ, বসন্ত, খৰ-খজুলি ইত্যাদি ৰোধ কৰিবলৈ কৰা হয়। কাৰোবাৰ বেমাৰ-আজাৰ, বসন্ত, খৰ-খজুলি আদি হ'লে এই পূজাত তামোল-পাণ দিয়ে। ৰাজহুৱা স্থানত বা মানুহৰ ঘৰত ৰতা দিও এই পূজা কৰা হয়। পূজাৰ কাম শেষ কৰি প্ৰতিমা ঘৰৰ পৰা মুৰত তুলি নদী বা জান-জুৰিলৈ লৈ যোৱা হয় আৰু জুৰিত দৈ-চিৰা, গাখীৰ, ঘিঁ, মিঠে, তিলপিঠা মিঠা আলু, পানীপিঠা, ফুল, আঁঠে, জেলেপী ইত্যাদি বস্তু চাকি-বস্তি দি নদীত উটায় দিয়ে। নদীত পূজা কৰা মানুহগৰাকীয়ে সাতপাক ঘূৰি প্ৰতিমা বিসৰ্জন দিয়ে। বিসৰ্জনৰ সময়ত এনেধৰণেৰে গীত গায়—

অত দিন থাকলি টুচু
মা বুলিয়া ডাকলি না
যাবৰ বেলা বিদূৰ মুখে
আমাকে কান্দাই যাবি না।

থাপনাত দিয়া সেই কলহটোও সাতগৰাকী মহিলা নদীত পানীৰ তলত আচল ধৰি শাৰী শাৰীকৈ ৰৈ থাকে। পূজা কৰা মানুহগৰাকীয়ে সাতপাক ঘূৰি কলহটো গীত গাই গাই উটাই দিয়ে

আৰু কলহটো গৈ সেই সাত গৰাকী মহিলাৰ কোনো এগৰাকী মহিলাৰ ওচৰত ৰৈ যায়। সেই মহিলাগৰাকীয়ে কলহটো উঠাই আনে আৰু পূজা কৰা মানুহগৰাকীক দিয়ে। মহিলাগৰাকীয়ে কলহটো উঠাই আনি ঘৰত শিকিয়া বান্ধি তুলি থয়। যিগৰাকী মহিলাই কলহটো ধৰে, সেই মহিলাগৰাকীও ঘৰত পাছৰবাৰ টুচু পূজা কৰিব লাগে। যদি অসুবিধাত পৰি কৰিব নোৱাৰে তেতিয়া আগৰ পূজা কৰা মানুহগৰাকীক পূজাৰ সকলো সামগ্ৰী দিব লাগে। কাৰোবাৰ অসুখ-অশান্তি হ'লে তামোল-পাণ আনি পূজা কৰা মহিলাগৰাকীক দিয়ে আৰু তামোল-পাণত দিয়া দক্ষিণাটো সেই কলহটোত ভৰাই তাৰ পৰা ফুল বা পানী দিয়ে। সেই পানী বা ফুল গাত দিলে সেই বেমাৰৰ পৰা বোগীজন আৰোগ্য হয় বুলি তেওঁলোকৰ বিশ্বাস। টুচু পূজাৰ কলহ বিসৰ্জন দিয়া সময়ত গোৱা গীত—

জল জল কৰ টুচু জলে তোমাৰ কে আছে,
নিজ মনে ভাবে দেখ জলে তোমাৰ চৰুৰ ঘৰে।

টুচু পূজা কৰিবৰ কাৰণে গৃহস্থৰ ঘৰে ঘৰে গৈ সাতখন গাঁৱত ভিক্ষা কৰিব লাগে। সেই পইচাটো টুচু পূজাত লগায়। পূজাত কিবা দোষ লাগিলে তেওঁলোকৰ বিপদ হয় আৰু সেই বিশ্বাসতেই তেওঁলোকে নিৰ্দিষ্ট নীতি-নিয়মেৰে এই পূজা কৰে। ●

*****

সাংকেতিক চিহ্ন

- ক'লা পতাকা — বিৰুদ্ধাচৰণ কৰা
- নীলা যোগ চিন — পশু চিকিৎসা
- বগা পাৰ চৰাই — শান্তি
- অৰ্ধনমিত পতাকা — জাতীয় শোক
- সেউজীয়া ৰঙৰ পোহৰ — পথ মুকলি
- ৰঙা ৰঙৰ পোহৰ — পথ বন্ধ, সাৱধান
- পদুম ফুল — সভ্যতা আৰু সংস্কৃতি
- ৰঙা ৰঙৰ যোগ চিন — হস্পিতাল আৰু ডাক্তৰ
- ৰঙা পতাকা — বিপদ, জৰুৰীকালীন অৱস্থা, ব'বলৈ কোৱা
- ৰঙা ত্ৰিভুজ — পৰিয়াল পৰিকল্পনা
- মহাৰাজা — ভাৰতীয় বায়ু পথ
- লাওখোলাৰ তলত দুডাল হাড়ৰ পূৰণ চিন — বিপদ
- হালধীয়া ৰঙৰ স্তম্ভ — সাগৰৰ পৃষ্ঠৰ পৰা উচ্চতাত থকা

সংগ্ৰাহিকা : মমী দেৱী, পঞ্চম ষাণ্মাসিক

*****

ভক্তিৰ অঞ্জলিৰে ঐতিহ্যমণ্ডিত আই বসুন্ধৰী থান

দুৰ্গাময়ী ভাৰতী, স্নাতক প্ৰথম ষাণ্মাসিক

নগাঁও জিলাৰ ৰহা চক্ৰৰ অন্তৰ্গত চাপৰমুখৰ কপিলী নৈৰ ওচৰত অৱস্থিত এখন ঐতিহ্যমণ্ডিত থান “আই বসুন্ধৰী”। এই মহিমামণ্ডিত থানখনৰ মহিমা অপাৰ। জনশ্ৰুতি প্ৰায় ১৫০০ শতিকাত টেং লাংলিং ফৈদৰ দুজন কাৰি যুৱকে চিকাৰৰ বাবে এই ঠাইলৈ আহিছিল। তেওঁলোকৰ নাম আছিল চেহত আৰু চেকাই। তেওঁলোক আছিল আমটেং নিবাসী। চিকাৰ কৰি কৰি ভাগৰি পৰাত তেওঁলোকে আই থানৰ ওচৰতে জিৰণি লবৰ বাবে সিদ্ধান্ত ল'লে। কিন্তু সাধাৰণ মানুহহেনো কি বুজিব দিব্য শক্তিৰ মহিমা! বাতি সপোনত তেওঁলোকক আই মাতৃয়ে দেখা দিলে। ভয় আৰু শংকাত দুই যুৱক উদগীৰ হৈ পৰিল দুই যুৱকৰ কথা ক্ৰমাৎ মানুহৰ মুখবাগৰি প্ৰচলিত হ'ল- এনে এখন ঠাই আছে য'ত মহিমাময়ী মা ‘জগদ্ধাত্ৰী’ক সশৰীৰে পোৱা যায়। লগত দেৱাদিদেৱ শিৱ আৰু তেওঁলোকৰ পুত্ৰ গণেশো উপস্থিত হয়।

এনেদৰে পঞ্চদশ শতিকাত আৰম্ভ হৈছিল সেই ঠাইত পূজা-অৰ্চনাৰ। বহু দূৰ-দূৰণিৰ ভক্তগণেও আশীষ বিচাৰি আই মাতৃৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ ল'লে।

শস্য-শ্যামলা এক সুন্দৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ মাজত শিলত খোদিত মূৰ্তিৰ দেৱী-বন্দনা যেন মতাব সৰগ। এনে অনুভৱ হয় যেন সাক্ষাৎ শিৱ আৰু পাৰ্বতী স্বৰ্গৰ পৰা জগতৰ কল্যাণৰ বাবে শৰীৰ ধাৰণ কৰি মৰ্ত্যলৈ নামি আহিছে। তাৰ সমীপতে আছে বৰাপানী নদী। মনোমোহা প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ মাজত আই বসুন্ধৰীয়ে স্ব-মহিমা প্ৰকাশ কৰি যেন মুৰ্তিমান হৈ আছেহি।

মানৱ মনৰ শান্তিৰ বাবে মানুহে এক আধ্যাত্মিক শক্তিৰ ওপৰত বিশ্বাস ৰাখে আৰু হয়তো সেই শক্তিয়েই ‘ঐশ্বৰিক শক্তি’। জন্মদায়িনী, জগত পালনকৰ্তা দেৱাদিদেৱ শিৱৰ পত্নী, জগদ্ধাত্ৰী আইয়ে হৈছে আই বসুন্ধৰী। “সিংহ স্নানাদি কতং নানলক্ষা ভূষিতাম্ চতুৰ্ভূজা মহাদেবীং নাগ যজ্ঞোপবী তিনীম্ শঙ্খ শাৰঙ্গ সমযুক্ত বাম পানী দ্বয়াক্ৰিতাম্ চক্ৰধ্বং-পঞ্চ বানাস্চ ধাৰয়ন্তীঞ্চ দক্ষিণে।।” ইয়াতে আছে কেইবাজনা গোসাঁই-গোসাঁনীৰ থান। তলত চমুকৈ এই থানসমূহৰ পৰিচয় দিয়া হ'ল—

“মা” থান : বসুন্ধৰী মা মূৰ্তি থকা শিলটোৰ দৈৰ্ঘ্য ২৪ ফুট। বায়ুকোণৰ দিশত পশ্চিমমুৱা কে শিলত খোদিত বসুন্ধৰী “মা”ৰ মূৰ্তি।

বনগোসাঁই : মা বসুন্ধৰীক দৰ্শনাৰ্থীয়ে দৰ্শন কৰাৰ আগতে বন গোসাঁই বা কুটাখোৱা শিলত শুকান বন পাত দিলে দৰ্শনাৰ্থীৰ মনোবাঞ্ছা সিদ্ধি হয় বুলি প্ৰবাদ প্ৰচলিত আছে। এই বন গোসাঁই মা থানৰ মূল প্ৰৱেশদ্বাৰৰ ওচৰতে আছে।

“গণেশ” থান : থানৰ মূল প্ৰৱেশদ্বাৰৰ পৰা গৈ প্ৰথমে বিঘিনি নাশক সিদ্ধিদাতা গণেশৰ মূৰ্তি থকা শিলটো দেখা পোৱা যায়। এই শিলটোৰ পিঠি অসমান। চতুৰ্ভুজৰ সোঁফালে তেওঁৰ এখন হাতত আছে মালা আৰু আনখনত আছে পৰশু। আনহাতে বাওঁফালে আছে এখনত পদ্ম আৰু আনখনত তাম্ৰ বা লাডু। গণেশ বহি আছে অৰ্দ্ধ-যোগাসনত আৰু তেওঁৰ আসনৰ তলত আছে বাহন মুষিক।

“শিৱ” থান : পূৰ্বমুৱাকৈ থকা শিলাখণ্ডৰ প্ৰান্তত গণেশ মূৰ্তিতকৈ প্ৰায় দুগুণ আকৃতিৰ ডাঙৰ গণেশৰূপত শিলত খোদিত দেৱাদিদেৱ শিৱ। এই মূৰ্তিৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য হৈছে শুভৰ ওপৰ ভাগৰ নাকৰ প্ৰতিকৃতি আছে। দৰ্শনাৰ্থীসকলে এই থানৰ মূৰ্তিত শিৱ জ্ঞানেৰেই পূজা-অৰ্চনা কৰে। এই মূৰ্তিৰ আঁৰত এটি অতি মনোৰম কাহিনী আছে। কাহিনীটো হৈছে এনেধৰণৰ - মহামায়া দুৰ্গাদেৱীৰ নৱজাতক পুত্ৰটি শনিদেৱতাৰ কু-দৃষ্টিত মুণ্ডহীন হোৱাত হৰগৌৰীসহ দেৱসমাজ বিশ্বয়াভিভূত হ'ল। জগদীশ্বৰ বিষ্ণুৱে দুৰ্গাদেৱীৰ মনৰ সন্তোষৰ কাৰণে জাতকক গজমুণ্ড সংযোজন কৰি নৱজীৱন দিলে। তথাপিও মাতৃদেৱী দুৰ্গা নিৰানন্দময়ী হৈ থাকিল। দেৱাদিদেৱ শিৱই দেৱীৰ মনৰ অনুভৱ বুজিব পাৰি নিজেই দিব্য গণেশ ৰূপ ধাৰণ কৰি দৰ্শন দিলে। শিৱৰ অনুপম ৰূপ দৰ্শনত দেৱী অভিভূত হ'ল। জগত মাতৃয়ে মনৰ বিবাদ দূৰ কৰি প্ৰসন্ন চিত্তেৰে মাতৃ স্নেহেৰে গণেশক কোলাত আশ্ৰয় দিলে।

“জপা” থান : গৌসানী মন্দিৰৰ পূবৰ কিছু নামনিত থিয় শিল এটাৰ পূব পিঠিত অংকিত পাঁচ ফুট দীঘল এডাল ত্ৰিশূল। এই থানৰ বিষয়ে প্ৰবাদ আছে— অতীতত কোনো নিঃকিনলোকে দৰা-কইনাৰ সাজ-পোছাক, গহনা-গাঠৰি যোগাৰ কৰিব নোৱাৰিলে বসুন্ধৰী গৌসানীক স্তুতি-মিনতি কৰি গুৰাপানৰ টোপোলা আগবঢ়ালে বিয়াৰ সকলো বস্তু লাভ কৰে। এতিয়া আৰু সেই মাহাত্ম্য নাই, নিয়তিৰ গতিত সকলো লোপ পালে।

“ভঁৰাল” থান : ভঁৰাল থান শিৱ থানৰ পশ্চিমে পাহাৰৰ শীৰ্ষস্থানত অৱস্থিত। বসুন্ধৰী গৌসানীৰ ভঁৰাল ৰূপে খ্যাত এই প্ৰকাণ্ড শিল দুটা অগ্নি-বায়ু কোণীয়াকৈ আছে। এই ভঁৰাল থানৰ পূব অংশত মহৰ্ষি কপিল মুনিৰ আশ্ৰম আছিল বুলি জনা যায়। গছ-লতিকাবে পৰিপূৰ্ণ বসুন্ধৰী থান অতি প্ৰাচীন। ইয়াত থকা বন্যপ্ৰাণীসমূহ কালক্ৰমত নোহোৱা হৈ গ’ল। জনবসতি বাঢ়ি আহিবলৈ ধৰাত মনোমোহা প্ৰাকৃতিক দৃশ্যৰাজিৰ অৱক্ষয় ঘটিল আৰু হঠাৎ ধ্যানমগ্ন যোগী যেন অন্তৰ্ধান হ’ল। আজিৰ বসুন্ধৰীত মহৰ্ষি কপিল মুনি নাই, নাই কোনো আশ্ৰম, মাথো আছে তেওঁৰ পালিত কপিলি গাইৰ পদচিহ্ন। চিৰনমস্য আই বসুন্ধৰী সদাজাগ্ৰত ৰূপতেই যেন বিদ্যমান হৈ আছে।

“বেই” থান : এই শিলটোৰ বহুতো মহিমা আছে। ইং ১৮৮৬ খ্ৰীষ্টাব্দৰ বৰভূমিকম্পত শিলটোত পূবা-পশ্চিমাকৈ ফাট মেলে। ফলত উত্তৰে থকা বেইৰ অধিকাংশ খহি পৰে। শিলাখণ্ডৰ পৃষ্ঠভাগৰ দক্ষিণাংশ কপিলি গাইৰ খোজৰ চিন আছে। লোকপ্ৰবাদমতে মহামুনি কপিলে বসুন্ধৰী থান ত্যাগ কৰাত মুনিৰ পালিত গাইজনী ইয়াৰ পৰা জাঁপ মাৰি পূবৰ মাধপাৰা পাহাৰৰ থান পালে আৰু তাৰ পৰা কপিলি নৈৰ উৎসলৈ গৈ শিল হৈ ব’ল।

“গুপ্তাংগ” থান : বসুন্ধৰীৰ গৌসানী থানৰ নিচেই কাষতে এক সৰু শিলাখণ্ডত গৌসানীৰ গুপ্তাংগৰ প্ৰতিকৃতি আছে। এই থানত বৰ্তমান মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰা হৈছে।

আই থানৰ পূজা —

আদি পূজা : বহাগ বিহুৰ দিনা চহৰী বজাই (তিৱা) পাৰিষদবৰ্গ চোলে-ডগৰে আই বসুন্ধৰী থানত উপস্থিত হয়। পৰম্পৰাগতভাৱে তিৱা বজাই তেখেতলোকৰ প্ৰথা অনুসৰি জগতৰ চাৰিমুঠি জীৱৰ কল্যাণ সাধনৰ হেতু গৌসানী থানত এভাগ পূজা দিয়ে।

শ্ৰীশ্ৰী জগদ্ধাত্ৰী পূজা : বছৰৰ মাজভাগত আহিন-কাতি মাহত এই পূজা হয়। এই পূজাৰ লগতে থান প্ৰাঙ্গণত এখন মেলাও উদ্‌যাপিত হৈ আহিছে।

ভৌমী একাদশী মেলা উৎসৱ : মাঘ বা ফাগুন মাহত পৰে ভৈমী একাদশী তিথি। বিগত ৫৮ বছৰৰো অধিককাল বসুন্ধৰী মা-থান প্ৰাঙ্গণত গৌসানী পূজাৰ লগতে মেলা অনুষ্ঠিত হৈ আহিছে। বৰ্তমান ভৈমী একাদশী মহোৎসৱ তিনিদিনীয়াকৈ উদ্‌যাপন কৰা হয়।

বসুন্ধৰী গৌসানীৰ পূজাৰ দ্ৰব্য-সস্তাৰ : আদ্যশক্তি মহামায়া শাস্ত্ৰ-সৌম্য ৰূপত মা বসুন্ধৰী ৰূপত বিদ্যমান। ইয়াত কোনো বলি-বিধানৰ ব্যৱস্থা নাই। অৱশ্যে ব্যক্তিৰ অভিলষ্ট সিদ্ধিৰ হেতু পাৰ, ছাগলী, গৰু আদি উছৰ্গা কৰা হয়। বিশেষকৈ বুট, মণ্ড, ফল-মূল, মিঠাই, থোক কল আদি গৌসানী পূজাৰ দ্ৰব্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। থান প্ৰাঙ্গণত নিৰামিষ আহাৰ ভোজনৰ ব্যৱস্থা আছে। ●

শাস্ত্ৰত কথা

তিনিটা বস্ত্ৰে মানুহৰ জীৱনধাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰে। সেয়া হ’ল মানুহজনক শৃংখলা সম্পৰ্কে ধাৰণা, তেওঁ বিচাৰি লোৱা বন্ধু-বান্ধৱ আৰু তেওঁ অনুকৰণ কৰা নীতি।

— চাৰ্লছ মিলহাৰ্ক

পূবকাৰ্বি আংলঙৰ পুৰাতাত্ত্বিক আৰু ঐতিহাসিক সমীক্ষা

শিখা কোঁচ, স্নাতক পঞ্চম বাৎসৰিক

একালৰ বৃন্দাবন একালত পৰে ছন, নিয়তিৰ এনোৱা

বিধান

কথাষাৰ প্ৰত্নতাত্ত্বিক আহিলা বা সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত বাৰুকৈ প্ৰযোজ্য। কোনো এখন ঠাইৰ অতীতৰ সভ্যতা-সংস্কৃতিৰ ইতিহাস ৰচনাৰ ক্ষেত্ৰত নাইবা কোনো এটা জাতি জীয়াই ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত এই প্ৰত্নতাত্ত্বিক আহিলাবোৰে যথেষ্ট সমল যোগায়।

প্ৰত্নতাত্ত্বিক আহিলাসমূহ কেইবা ধৰণৰো হ’ব পাৰে। যেনে— শিলৰ মূৰ্তি, লিপি, শিল বা আন ধাতুৰ অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ, স্থাপত্য-ভাস্কৰ্য আদি।

কাৰ্বি আংলং জিলাত প্ৰত্নতাত্ত্বিক বিভাগে আৱিষ্কাৰ কৰা আহিলাসমূহৰ ভিতৰত শিলামূৰ্তি, লিপি, শিলৰ অস্ত্ৰ, ভাস্কৰ্যই প্ৰধান। আনহাতে ঐতিহাসিকভাৱে প্ৰসিদ্ধ ঠাই কিছুমানো আছে। পিছে সেইবোৰ কিংবদন্তি আৰু লোকবিশ্বাসৰ ভিত্তিত হৈ প্ৰসিদ্ধ, বিজ্ঞানসন্মত কোনো প্ৰমাণ পোৱা নাযায়।

পূব কাৰ্বি আংলঙৰ প্ৰত্নতাত্ত্বিক আহিলাসমূহ : পূব কাৰ্বি আংলঙৰ ৰজাপথাৰ, তেতেলিগুৰি, নাংহিন, ডকমকা আদি অঞ্চলত বহুতো প্ৰত্নতাত্ত্বিক আহিলা আৱিষ্কৃত হৈছে।

তেতেলীগুৰি : বৰকলীয়া ঘাটৰ পৰা তিনিকিলোমিটাৰ আঁতৰত তেতেলিগুৰিৰ ওচৰত পদুম পুখুৰী নামৰ এটি পুখুৰী আৰু ইয়াৰ পাৰত কিছু শিৱৰ মূৰ্তি আছিল। এই পুখুৰী আৰু শিলৰ মূৰ্তিয়ে অতীতৰ কোনো পৰাক্ৰমী ৰজাই ৰাজত্ব কৰাৰ চিহ্ন বহন কৰিছে।

ড° সৰ্বেশ্বৰ ৰাজগুৰুদেৱে অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতি পুথিত (পৃষ্ঠা ২০৩-২০৪) এই বিষয়ে উল্লেখ কৰিছে। তেখেতৰ মতে খ্ৰীঃ দশম একাদশ শতাব্দীত সৰু সৰু কছাৰী ফৈদে একোজন নিজ নেতাৰ তলত স্বতন্ত্ৰ হৈ উঠিছিল। এই সময়চোৱাৰ ভিতৰতে নগাঁও জিলাৰ কেইবাঠাইতো কছাৰীসকলে ৰাজধানী পাতিছিল আৰু তাৰ নিদৰ্শন আজিও দেখিবলৈ পোৱা যায়।”

ৰজাপথাৰ : বকলিয়া অঞ্চলৰ পৰা চাৰি কিলোমিটাৰ নিলগত, দক্ষিণ পশ্চিম দিশত পুৰণি পুখুৰী কেইবাটাও আছে। তাত পুৰণি ইটা পোৱা গৈছে। সেইবোৰ ৰজাদিনীয়া বুলি অনুমান কৰা হৈছে।

বৰগঙ্গা : হাওৰাঘাটৰ পৰা ১০-১৫ কিঃমিঃ নিলগত বৰগঙ্গা নামে ঠাইত শিলৰ হনুমান, শিৱ, পাৰ্বতী আদি দেৱ-দেৱীৰ মূৰ্তি উদ্ধাৰ হৈছে। মন্দিৰৰ তোৰণ আৰু শিলালিপিৰ পৰা পোৱা তথ্যমতে ৫৫৪ খ্ৰীঃত শ্ৰীমহাত্ম ভৰ্মাৰ স্থানীয় মন্ত্ৰী আৰ্যগুণে ২৩৪ গুপ্তাব্দত এই মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল।

মহামায়া : ডকমকাৰ সমীপৱৰ্তী মহামায়া পাহাৰত প্ৰাচীন মহামায়া মন্দিৰ আছে। উক্ত মন্দিৰটোত নানা ধৰণৰ কীৰ্তিচিহ্ন উদ্ধাৰ কৰা হৈছে। তাৰ জোৰা পুখুৰীৰ কাষত প্ৰত্নতত্ত্ব বিভাগে খননকাৰ্য চলাই কেইবাখনো লিপি উদ্ধাৰ কৰিছে। তাৰ মাজত কছাৰী ৰজাৰ ভাস্কৰ্য পোৱা গৈছে। ফলকৰ মতে ১৮১২ চনত ৰজা কৃষ্ণচন্দ্ৰই এই মন্দিৰৰ দায়িত্ব বুঢ়ীগঙ্গাৰ উৰং লক্ষৰক দিছিল। বৰ্তমান ই পুৰাতাত্ত্বিক বিভাগৰ অধীনত সংৰক্ষিত হৈ আছে। বুঢ়াগোঁহাই থানৰ শিৱ মূৰ্তি, আকাশীগঙ্গাৰ ভাস্কৰ্য, মূৰ্তি আদি প্ৰত্নতাত্ত্বিক আহিলাৰ নিদৰ্শন। লাংহিনৰ মাণিকপুৰ গণেশ পথাৰৰ ওচৰৰ টিলা পথাৰৰ এটা বৃহৎ শিলাখণ্ডত খোদিত দুৰ্গামূৰ্তি আছে। মূৰ্তিটোৰ নখন হাত আছে আৰু এখন হাত কটা। এই পাহাৰৰ ডেৰ কিলোমিটাৰ নিলগৰ ছাৰ্থে বংফাৰ গাঁৱত দুটা পুৰণি পুখুৰীৰ পৰা দেৱদেৱীৰ মূৰ্তি, শিলৰ পদ্ম, সিংহ আদি উদ্ধাৰ কৰা হৈছে। ডকমকাৰ তেতেলী পুখুৰীতো প্ৰাচীন ভাস্কৰ্য উদ্ধাৰ কৰা হৈছে। ইয়াত এটা পুৰণি গড় বিচাৰি পোৱা গৈছে লগতে শিলত কটা গণেশৰ মূৰ্তিও আৱিষ্কাৰ হৈছে।

বোকাৰ্জান মহকুমাৰ দেওপানীত কাঠৰ দুৰ্গা মূৰ্তি আন এটা প্ৰত্নতাত্ত্বিক আহিলা। পূব কাৰ্বি আংলঙৰ কিংবদন্তি আৰু ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ ডেনগাঁও অঞ্চলৰ পানজুৰিত বিখ্যাত কাংবুৰা আৰু ছেনত ছিংনতৰ ৰাজ্য। কিন্তু তাৰ কোনো নিদৰ্শন নাই। কিংবদন্তিহে। ●

স্ব-পৰিদৰ্শন

সহায়ক গ্ৰন্থ :

১। স্মৃতিগ্ৰন্থ মহামায়া।

২। স্মৃতিগ্ৰন্থ ভকতি আছে আৰ্চিম।

মিচিং জনগোষ্ঠীৰ জনপ্ৰিয় উৎসৱ পংৰাগ

গীতালী কোঁচ, স্নাতক পঞ্চম বাণ্যাসিক

মিচিংসকলৰ লোক-উৎসৱসমূহৰ ভিতৰত পংৰাগ অন্যতম। এই উৎসৱটি পতা হয় ফাগুন, চ'ত, বহাগ মাহত যেতিয়া খেতি চপায়। পংৰাগ উৎসৱ পালন কৰা হয় গাঁওখনৰ অপায়-অমঙ্গলবোৰ নাইকিয়া কৰিবলৈ। এই অপায়-অমঙ্গল বিচাৰ কৰিবলৈ অন্য এখন গাঁৱৰ মিবু (অৰ্থাৎ বেজ) মাতি অনা হয়। লগতে গাঁৱৰ পৰা বিয়া হৈ যোৱা জী-জোঁৱাইসকলক এসাঁজ প্ৰীতি ভোজ খুওৱা হয়। পংৰাগ পাতিবলৈ মুৰং ঘৰৰ প্ৰয়োজন। এই মুৰং ঘৰতেই পংৰাগ উৎসৱ তিনি বা চাৰিদিনীয়াকৈ পালন কৰা হয়। এই মুৰং ঘৰৰ চপ্তিত পংৰাগ সমিতিত থকা যামিন্দিৰ নামখিনি লিখি থোৱা হয়। এই যামিন্দি থকা ব্যক্তিসকলে মিবুক আদৰাৰ লগতে তদাৰক কৰা আৰু গোটেই পংৰাগৰ ধৰ্মীয় কামখিনি সম্পন্ন কৰে। পংৰাগত মিবুক ঢোলে ডগৰে আদৰা হয়। পংৰাগত কাম কৰিবলৈ হাজিৰা বা লগুৱা ব্যৱহাৰ কৰা নহয়। পংৰাগৰ কামখিনি সুচাৰুৰূপে চলাবৰ বাবে 'মিনম' মতা হয়। এই মিনম হৈছে অইন এখন গাঁৱৰ ডেকা-গাভৰুৰ দল। এই ডেকা-গাভৰুৰ দলে পংৰাগৰ সকলোখিনি

কাম কৰাৰ লগতে আলহী শুশ্ৰূষা গীত-নৃত্য পৰিবেশন কৰে। পৰম্পৰাগত মুৰং ঘৰত ৰাতি মিবু আঃ বাং মাতে। মিবুৰ লগে লগে গাঁৱৰ যামিন্দি থকা ডেকা-গাভৰুসকলেও মিবু আঃবাং গায়। সেই সময়তে মিবুৱে গাঁওখনৰ ভৱিষ্যতৰ বিষয়ে কয়। দিনৰ ভাগত আমন্ত্ৰিত গাঁৱৰ পৰা বিয়া হৈ যোৱা জী-জোঁৱাই তথা অন্য অতিথিসকলক মুৰং ঘৰত বাগ আপং আৰু গাহৰি মাংসৰে ভোজ খুওৱা হয়।

পংৰাগৰ শেষৰ দিনা মিবু বিদায়ৰ লগতে মিনম সকলকো বিদায় দিয়া হয়। মিবুক গাহৰিৰ পিছ ঠেঙৰ এটা আৰু পংৰাগ আপঙৰ এটা টোপোলাৰে বৰা বৰাণী আৰু ৰেমিয়ে ঘৰত থৈ অহাৰ নিয়ম। মিনমৰ বিদায়ৰ বেলিকা মিনম আৰু গাঁৱৰ ডেকা-গাভৰুৰ মাজত ঐনিতম আৰু নাচৰ প্ৰতিযোগিতা হয়। এই ৰং-ধেমালিৰ মাজতে মিনমৰ বিদায়কাৰ্য সম্পন্ন হয় আৰু পংৰাগ উৎসৱটিও সামৰা হয়। ●

অসমৰ লোক-সংস্কৃতিত ধান

নৱম্বুতা দেৱী, স্নাতক পঞ্চম বাণ্যাসিক

ধান পৃথিৱীৰ মৌচুমী অঞ্চলৰ প্ৰধান শস্য। মানৱ সভ্যতাৰ দীঘলীয়া বুৰঞ্জীৰ যিদিনাই কৃষ্টিৰ কঠীয়া গজিছিল, সেইদিনাই ধানৰো কঠীয়া গজিছিল। কৃষ্টিৰ কঠীয়াতলী গৰকী সংস্কৃতিৰ বৰঘৰলৈ আহোঁতে ধান জীৱনৰ বহুতো কথাতেই প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিল। ধান পৃথিৱীৰ অতি পুৰণি শস্য। উইলিয়াম ক্ৰুকে Religion and folklore of Northern India পুথিত লিখিছে যে ঋকবেদত ধানৰ নামৰ উল্লেখ ক'তো নাই, কিন্তু অথৰ্ব বেদ আৰু বৈদিক যুগৰ পৰৱৰ্তী পুথিসমূহত ধান শব্দ ঘনাই উল্লেখ থকা দেখা যায়। কিন্তু বেদতকৈও পুৰণি কালৰে পৰাই দাক্ষিণাত্যত ধানৰ খেতি হৈছিল আৰু শ্ৰাদ্ধ আদি অনুষ্ঠানত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। যদিও উইলিয়াম ক্ৰুকে ঋকবেদত ধানৰ উল্লেখ নাই বুলি কৈছে, আচলতে বহুবাচনাত 'ধান' শব্দটো বহুত ঠাইত ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

এছিয়াৰ মৌচুমী অঞ্চলৰ আটাইবোৰ দেশতে ধানে সাংস্কৃতিক জীৱনত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। বালিদ্ৰীপত ধানক মানুহৰ সমকক্ষ জীৱ হিচাপে গণ্য কৰা হয় আৰু ধানক আই, বুঢ়ী আই আদি মাতৃবাচক শব্দৰে সম্বোধন কৰা হয়। সিংহলত ধানক লক্ষ্মীদেৱী ৰূপে সন্মান কৰা হয়। ওবাং খেতিয়কে ভুই বোৱা দিনা ধানেৰে তৈয়াৰী লাওপানী ছটিয়াই পৃথিৱীক সম্বোধন কৰি কয়— "হে, আইমাতৃ পৃথিৱী, এই বছৰ নিয়মিত বৰষুণ আৰু সবহ শস্যৰ সৃষ্টি কৰিবা। তোমালৈ এয়া লাওপানী উৰ্চগা কৰিছো।" অসমতো ধানক লক্ষ্মী হিচাপে সন্মান কৰে। ধানৰ কঠীয়া সিঁচিবৰ দিনা অসমৰ বহুতো ঠাইত খেতিয়কে লাওপানী আৰু মাছ-মাংস খুৱায়। সিঁচাৰ আগতে আগলি কলাপাতত থুবীয়া-তামোল, শিলগুটি থৈ কচুগছ ৰোৱে। সেইদৰে প্ৰথম ভুই বোৱাৰ দিনা আগলি কলাপাতত তিনিখন

থুবীয়া তামোল দি মাটি ডৰাৰ চুকত তৰাৰ গজালি, হেলেচন গুটিভৰা ডাল আৰু তিতা ফুলৰ ডাল ৰোৱে। সেইদৰে ধান দাবলৈ আৰম্ভ কৰিবৰ দিনা ধান তিনিগোছা কাটি দাৱনীয়ে মূৰত তুলি লৈ আহে। আহোঁতে মুখেৰে মাত নেমাতে। কোনো কোনোৱে ধান দাই শেষ হ'বৰ দিনা তিনিগোছা ধান সুকীয়াকৈ ৰাখি থোক কেইটা দাই আনে। আনিবৰ সময়ত আগলি কলাপাতত থুবীয়া তামোল তিনিখন দি থৈ আহে। ইয়াকে 'লখিমী' অনা বোলে। লখিমী অনা দিনা পদূলিৰ মূৰলৈকে চোতাল-ঘৰ সাৰি চাফ-চিকুণ কৰে। সেইদিনা ভঁৰালতো চাকি জ্বলায়। কেতিয়াবা সেইদিনাই বা কেতিয়াবা ভাল দিন-বাৰ চাই পিছত লখিমীক ভঁৰালত সুমুৱায়। পোন প্ৰথমে নতুন ধান মাৰি জাৰিবৰ দিনা পতানখিনি আগলি কলাপাতত থৈ কাষত শিলগুটি দি পদূলিমূৰত পতানিকুঁৱৰীক উচৰ্গা দিয়ে।

ধান আৰু ধানৰ পৰা উৎপাদিত চাউল, আঁখে আদি মাসুলিক অনুষ্ঠানত ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ধান মাতৃশক্তি আৰু প্ৰজনন শক্তিৰ প্ৰতীক। সেইবাবে বিয়াত চাউলৰ প্ৰয়োজন। দুৰ্ভিত চাউল থৈ তাৰ ওপৰতে চাকি, টেমী কটাৰী থয়। দৰা-কন্যা নোৱাওঁতে পঞ্চ আয়তীয়ে মূৰত চাউল দিয়ে।

ধান-চাউলেৰে মঙ্গল চায়। কাউৰীয়ে কেলকেলালে চাউল কেইমুঠিমান দি কাউৰীৰ মাত পৰীক্ষা কৰে। ভুই বোৱাৰ দিনা মাছ ওলোৱাটো সুমঙ্গলৰ চিন। ধান জুইত পুৰিব নাপায়। যোগিনীতন্ত্ৰত ৰঙাশালি ধান ভোগ কৰিলে বিজয়শ্ৰী লাভ হয় আৰু নাৰায়ণ, মাধৱভোগ আৰু যাদৱধান ভোগ কৰিলে খ্যাতি লাভ হয় বুলি কৈছে।

সাগৰ মছন কৰোঁতে লক্ষ্মীদেৱীৰ লগত ঐৰাৱত হাতীও ওলাইছিল। সেইবাবে হাতী পদূলি মূৰেদি পাৰ হৈ গ'লে বা চোতাললৈ

আহিলে ডলা-চালনিত কেইমুঠিমান ধান খাবলৈ দিয়ে। লক্ষ্মীপূজাত পঞ্চশস্যৰ লগত ধান এচিৰাও দিয়ে। ধানক গধুৰ নোবোলে, সন্মান জনাই গাইচ বোলে।

লখিমী সৰাহৰ নামত ধানৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কে এটি উপকথা পোৱা যায়। আদিতে ধানৰ বাকলি নাছিল। থোকে থোকে চাউল লাগিছিল। এজন খকুৱা ব্ৰাহ্মণে ভোজ খাই আহি গছত লাগি থকা চাউলবোৰ মুঠিয়ে মুঠিয়ে খাবলৈ ধৰাত লক্ষ্মীআয়ে অমঙ্গলীয়া ভাবি চাউলত বাকলি সৃষ্টি কৰিলে।

ধানৰ পৰা বহুতো নামো সৃষ্টি হৈছে। কিছুমান জাতিগত ধানৰ নাম আছে— আহোম শালি, কছাৰী শালি, চুতিয়া শালি ইত্যাদি। কিছুমান ধানৰ নামবোৰ গুণবোধক মানিকী মাধুৰী, নিয়ৰকদম, চিকনকলি, সুৰাগমণি ইত্যাদি। কিছুমান ধানৰ ৰূপগত— শলপোনা, বঙাশালি, গৰু চকুৱা, পোৱাল শালি, ক'লা শালি ইত্যাদি। সৰহভাগ ধানৰ নামেই অনাৰ্যমূলীয়।

চাউল সাধাৰণতে পানীৰে সিজাই খায়। বাঁহৰ চুঙাত সিজোৱা চাউলক চুঙা চাউল বোলে। অসমৰ আহোম, খামতি, নৰা আদি টাই জাতীয় লোকসকলে বৰা চাউল ভাপত সিজায়, তাকে চেৰা দিয়া ভাত বোলে। ন-ধানৰ চেৰা পাতিবৰ দিনা হাঁহ-পাৰ মাৰি এসাজ ভালকৈ খায়। বৰা চাউল বা আৰৈ চাউলৰ ভাতৰ লগত দৰৰ মিহলাই মদ তৈয়াৰ কৰে। মিছিং আৰু আদি জনজাতীয় লোকসকলে ধান পুৰি তাৰ ছাঁইৰ লগত দৰৰ মিহলাই মদ তৈয়াৰ কৰে।

মাঘৰ বিহুত ধানৰ নৰাবে লাগনি গছবোৰ বান্ধে। বহাগ বিহুত মাহ-হালধি, আৰৈ চাউল খুন্দি গৰু বিহুৰ দিনা গৰুৰ ফোঁট দিয়ে। সেইদিনাই গৰু পিঠাও খুৱায়। কাতি বিহুত ধাননিত চাকি জ্বলায়। তিনিওটা বিহু আৰু লক্ষ্মীপূজাৰ দিনা ধানৰ ভঁৰালতো চাকি দিয়ে। এনেদৰে অসমৰ লোক-সংস্কৃতিত ধানে বিশেষ উল্লেখযোগ্য স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। ●

*****

ভাৰতৰ সাহসিকতাৰ বঁটা

- **পৰমবীৰ চক্ৰ** - ভাৰতৰ ভূমি, বায়ু, পানীত সাহসিকতাৰ বাবে দেখুওৱা অসাধাৰণ বীৰত্বৰ বাবে এই বঁটা দিয়া হয়। শত্ৰু সৈন্যৰ উপস্থিতিৰ সময়ত কৰা সাহসিক কাৰ্যৰ বাবে দিয়া হোৱা এই বঁটাটোৰ পাওঁতাগৰাকীয়ে জীৱিত কালত ১৫০০ টকা প্ৰতি মাহে পায়। তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছত তেওঁৰ পত্নীয়ে এই টকা পায়।
- **মহাবীৰ চক্ৰ** - সাহসিকতাৰ দ্বিতীয় সৰ্বোচ্চ বঁটা। শত্ৰুৰ উপস্থিতিৰ সময়ত দেখুওৱা দৃষ্টি আকৰ্ষক কামৰ বাবে এই বঁটা দিয়া হয়। বঁটা পাওঁতাগৰাকীয়ে প্ৰতি মাহে ১২০০ টকাৰ মাননি পায়।
- **বীৰ চক্ৰ** - শত্ৰুৰ উপস্থিতিত বায়ু, পানী, মাটি ভাগত দেখুওৱা বীৰত্বৰ বাবে এই বঁটা দিয়া হয়।

উল্লিখিত বঁটাৰ বাহিৰে সাহসিক আৰু উল্লেখযোগ্য সেৱাৰ বাবে বঁটা দিয়াৰ সলনি ১৯৪৭ চনত ১৬ আগষ্টৰ দিনা ফলক (Despatches) -ত নাম উল্লেখ কৰি সন্মান জনোৱাৰ ব্যৱস্থা আৰম্ভ হয়। তেনেধৰণৰ সন্মানবোৰ হ'ল — উত্তম যুদ্ধ সেৱা মেডেল, অশোক চক্ৰ, কীৰ্তি চক্ৰ, সূৰ্য চক্ৰ, পৰম বিশিষ্ট সেৱা মেডেল, অতি বিশিষ্ট সেৱা মেডেল, বিশিষ্ট সেৱা মেডেল, সেনা মেডেল, নৌ সেনা মেডেল, বায়ু সেনা মেডেল, টেৰিটৰিয়েল আৰ্মী ডেকুৰেশ্যন, জীৱন ৰক্ষা পদক ইত্যাদি।

সংগ্ৰাহিকা : মমী গুহ, স্নাতক প্ৰথম ষাণ্মাসিক

*****

নগাঁও জিলাৰ চিলেটীয়াসকলৰ বিবাহ অনুষ্ঠান

মাম্পী পাল, স্নাতক পঞ্চম ষাণ্মাসিক

আৰম্ভণি : বিশ্বাস পৰম্পৰাগত, বিশ্বাস বিচিত্ৰ। বিশ্বাস দৈনন্দিন জীৱনৰ ধূলিৰে ধূসৰিত। অসমৰ লোক-সংস্কৃতিত অজস্ৰ বিশ্বাসৰ নিজাকৈ মৰ্যাদা আছে। সুকীয়াকৈ সেই বিশ্বাসক ওলগ জনোৱা হয়। জন্মৰ পৰা মৃত্যুলৈকে প্ৰত্যেক মানুহৰ লগত এই লোক বিশ্বাসসমূহ ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত।

মানুহৰ জীৱনৰ সবাতোকৈ উল্লেখযোগ্য মুহূৰ্ত হ'ল জন্ম, মৃত্যু আৰু বিবাহ। তাৰ ভিতৰত বিবাহক কেন্দ্ৰ কৰি অলেখ লোকবিশ্বাসৰ সৃষ্টি হৈছে। লোকবিশ্বাস অনুযায়ী বিবাহৰ এই বন্ধন পৰম পিতা ব্ৰহ্মাই মানুহৰ জন্মৰ সময়তে বান্ধি দিয়ে। সেই নীতি অনুযায়ী উপযুক্ত সময়ত সকলোৰে নিজৰ নিজৰ জীৱন-সংগীৰ লগত মিলন হয়। বিবাহ সমাজ-সংৰক্ষণৰ বাবে প্ৰয়োজন। বিবাহ যুগ্ম-জীৱনৰ পাতনিৰ নাম। তাক লৈ পুৰুষ-নাৰী উভয়ে মধুৰ সপোন থাকে। সেই সপোনবোৰ দাম্পত্য-জীৱনৰ এক সন্ধিক্ষণৰ সময়। চিলেটীয়া হিন্দুসকলে সাধাৰণতে বিবাহৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰথমতে দৰা-কইনাৰ ৰাশি-যোৰা চোৱা, বিবাহৰ দিন-বাৰ চোৱাৰ সামাজিক বিধি-ব্যৱস্থা আছে।

মঙ্গলাচৰণ : বিবাহ ঠিক হোৱাৰ পাছত দৰা আৰু কইনা পক্ষৰ পৰা এটা ভাল দিন ঠিক কৰি মঙ্গলাচৰণ কৰা হয়। যাক অসমীয়াত 'জোৰণ' বুলি কোৱা হয়। মঙ্গলাচৰণত দৰাৰ আত্মীয়স্বজন তথা সমাজৰ কিছুমান গণ্য আৰু বয়োজ্যেষ্ঠ লোক কইনাপক্ষৰ ঘৰলৈ আহে। কইনাৰ ঘৰত আহোঁতে দৰা ঘৰৰ মানুহে মঙ্গলাচৰণৰ নিয়ম অনুযায়ী বিভিন্ন ধৰণৰ নাৰিকলৰ মিঠাই, মাছ, তামোল-পাণ, দৈ, কইনাৰ বাবে কাপোৰ, বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰসাধনৰ সামগ্ৰী, শাখা, পলা, সেন্দূৰ আদি আনে।

মঙ্গলাচৰণক বিবাহৰ প্ৰথম নিয়ম বুলি ধৰা হয়। চিলেটীয়া বিয়াত এটা প্ৰধান কথা মন কৰিবলগীয়া যে বিয়াৰ সকলো নীতি-নিয়মৰ ক্ষেত্ৰত নাৰিকলৰ মিঠাইক বেছি প্ৰাধান্য দিয়া হয়।

মঙ্গলাচৰণৰ নিয়ম অনুসৰি সেই দিনাখন কইনাপক্ষৰ পৰা ব্ৰাহ্মণক কইনাৰ ঘৰলৈ মতা হয়। কইনাৰ ঘৰত এক নিৰ্দিষ্ট সময়ত মঙ্গলাচৰণ বিধি সম্পন্ন কৰা হয়।

মঙ্গলাচৰণৰ বিধি অনুযায়ী মাটিত এখন পাটী পাৰি কইনাক বহোৱা হয়। কইনাৰ সন্মুখত এটা 'ঘট' লগতে দৰাৰ ঘৰৰ পৰা অনা সকলো সামগ্ৰী, যেনে— কইনাৰ বাবে অনা কাপোৰ, প্ৰসাধন-সামগ্ৰী, মাছ, দৈ ইত্যাদি ৰখা হয়। তাৰপাছত ব্ৰাহ্মণে মন্ত্ৰ মাতি দৰাপক্ষৰ পৰা অনা শাখা, পলা আৰু সেন্দূৰ কইনাৰ মূৰত দি সৌভাগ্যৱতী হোৱাৰ আশীৰ্বাদ দিয়ে আৰু কইনাইয়ো পুৰোহিতৰ চৰণত ধৰি আশীৰ্বাদ লয়। ঠিক একেদৰে কইনাপক্ষ আৰু দৰাপক্ষৰ বয়োজ্যেষ্ঠ লোকসকলৰ পৰা কইনাই সৌভাগ্যৱতী হোৱাৰ আশীৰ্বাদ লয়।

এনেবোৰ ৰীতি-নীতিৰ জৰিয়তে মঙ্গলাচৰণ অৰ্থাৎ 'জোৰণ'ৰ বিধি সম্পন্ন কৰা হয়।

মানুহৰ জীৱনৰ সবাতোকৈ উল্লেখযোগ্য মুহূৰ্ত হ'ল জন্ম, মৃত্যু আৰু বিবাহ। তাৰ ভিতৰত বিবাহক কেন্দ্ৰ কৰি অলেখ লোক বিশ্বাসৰ সৃষ্টি হৈছে। লোক বিশ্বাস অনুযায়ী বিবাহৰ এই বন্ধন পৰম পিতা ব্ৰহ্মাই মানুহৰ জন্মৰ সময়তে বান্ধি দিয়ে।

পাণখিলী : চিলেটীয়া বিবাহৰ দ্বিতীয় নিয়ম বা কাৰ্যসূচী অনুযায়ী দৰা আৰু কইনাৰ ঘৰত পাঁচগৰাকী আয়তীক লৈ ভাল দিন আৰু ক্ষণ চাই পাণখিলীৰ নিয়ম কৰা হয়। চোতালত এখন পাটী পাৰি তাতে পাঁচগৰাকী আয়তী বহে। পাঁচগৰাকীয়ে হাতত এখিলা পাণ লয় আৰু তেওঁলোকৰ পাণৰ খলিৰ বাবে চৰতাৰে তামোল কাটে আৰু উৰুলি দি নিজৰ নিজৰ খিলী বনায়। খিলী বনোৱাৰ পাছত এখন বঁটাত পাণৰ পাঁচটা খিলী ৰখা হয় আৰু এখন কাপোৰেৰে সেই বঁটাটো ঢাকি দিয়া হয়। সেই পাঁচটা পাণখিলী পাঁচটা দেৱস্থানত দিয়া হয়। প্ৰথমতে দৰা বা কইনাৰ মাতৃয়ে আয়তীসকলক লগতে লৈ

এই খিলীসমূহ দেৱস্থানত দিয়ে। পাণৰ খিলীসমূহ দেৱস্থানত অৰ্থাৎ মন্দিৰত দিয়াৰ মূল অৰ্থ হৈছে সকলো দেৱ-দেৱতাক বিয়াৰ বাবে নিমন্ত্ৰণ জনোৱা হয় যাতে দৰা আৰু কইনাক শুভাশিস দি তেওঁলোকৰ যুগ্মজীৱন সুখময় হোৱাৰ আশীৰ্বাদ দিয়ে। পাণখিলীৰ প্ৰথমটো

খিলী নিজ ঘৰৰ তুলসী বেদীত দিয়া হয় আৰু খিলীৰ লগত অলপ সোণ আৰু ৰূপ দিয়া হয়। তাৰ পাছত আন আন দেৱ গৃহত এই খিলীসমূহ দিয়া হয়। এনেদৰে পানখিলীৰ নিয়ম সম্পূৰ্ণ কৰা হয়। পাণখিলীৰ নিয়ম সম্পন্ন কৰাৰ পাছতহে সকলো আত্মীয়-স্বজনক বিয়াৰ বাবে নিমন্ত্ৰণ দিয়া হয়।

আত্মীয়স্বজন : চিলেটিয়া সমাজৰ বিয়াত মুঠতে পাঁচবাৰ স্নান কৰোৱা হয়। তাৰে প্ৰথমটো স্নানক আত্মীয়স্বজন বুলি কোৱা হয়। আত্মীয়স্বজন বিবাহৰ প্ৰথম স্নান, গতিকে এই স্নান শনি বা মঙ্গলবাৰে কৰোৱা নহয়। আত্মীয়স্বজনৰ নিৰ্দিষ্ট সময় অৰ্থাৎ ভাল যোগ চাই সেই সময় অনুযায়ীহে আত্মীয়স্বজন কৰোৱা হয়। আত্মীয়স্বজনৰ দিনা পাঁচটা মাটিৰ ঘট আৰু পাঁচটা চাকি অনা হয়। এই চাকি আৰু ঘটসমূহ ৰঙেৰে অতি সুন্দৰভাৱে সজোৱা হয়। আত্মীয় স্নানৰ বাবে কইনা বা দৰাৰ মাতৃয়ে আয়তীসকলক লগত লৈ কোনো দেৱগৃহ অথবা পুখুৰী বা নদীৰ পৰা পানী আনিবলৈ যায়। পানী আনিবলৈ যাওঁতে এটা বঁটাতে সেই পাঁচটা মাটিৰ ঘট লোৱা হয় আৰু প্ৰতিটো ঘটতে পাঁচটাকৈ আম পাত দিয়া হয়। ইয়াক 'আম পল্লব' বুলি কোৱা হয়। ইয়াৰ পাছত সেই বঁটাটো এখন কাপোৰেৰে ঢাকি লোৱা হয়। দৰা বা কইনাৰ মাতৃয়ে হাতত কুলা এখন লৈ সেই কুলাটোত চাকি, দৈ, আখৈ, তেল, সেন্দূৰ, ধান, দুৰ্বা (দুৰ্বী বন) এখন কটাৰী আদি সামগ্ৰী লৈ যায়। পানীৰ ঘটত গৈ আয়তীসকলে উৰুলি দিয়ে আৰু দৰা বা কইনাৰ মাতৃয়ে পানীত তেল, সেন্দূৰ, ধান-দুৰ্বা, দৈ, আখৈ দি ঘটত সেৱা কৰে আৰু গংগা দেৱীক নিমন্ত্ৰণ দিয়ে ইয়াৰ পাছত আয়তীসকলে 'ঘট' কেইটাত পানী ভৰাই আনে। এনেদৰে পানী অনাৰ নিয়ম কৰা হয়। ঘৰত গৈ দৰা বা কইনাক পীৰাত বহোৱা হয় তাৰপাছত প্ৰথম মাতৃয়ে নিজ সন্তানক স্নান কৰায়। স্নান কৰাওঁতে প্ৰথমে গাত হালধি সানে তাৰপাছত কটাৰীৰে সাতবাৰ মাটিত কাটি দিয়ে যাক শত্ৰু কটা হয় বুলি কয়। ঠিক একে পদ্ধতিৰে আয়তীসকলেও স্নান কৰায়। এইদৰে বিয়াৰ প্ৰথম স্নান অৰ্থাৎ আত্মীয়স্বজন কৰোৱা হয়।

ৰূপসী ব্ৰত : বিয়াৰ আগদিনাখন দৰা আৰু কইনা উভয়পক্ষৰ ঘৰত ৰূপসী ব্ৰত কৰা হয়। এই ব্ৰত কৰাৰ মূল উদ্দেশ্য এইয়ে যে নবদম্পতিৰ যুগ্মজীৱন সুখময় হয় আৰু তেওঁলোকে যাতে ভৱিষ্যতে সন্তান লাভৰ সুখ পায়। এই ব্ৰত তিনিগৰাকী বা পাঁচগৰাকী আয়তীয়ে একগোট হৈ কৰে। ৰূপসী দেৱী দুৰ্গা দেৱীৰে আন এক ৰূপ বুলি বিশ্বাস কৰা হয়। এডোখৰ নিৰ্দিষ্ট স্থানত এই পূজা কৰা হয়। পূজাৰ বিধি অনুযায়ী এটা 'ঘট' স্থাপন কৰা হয় আৰু ঘটৰ সন্মুখত পঞ্চ নৈবেদ্য, তেল, সেন্দূৰ, পাণ-তামোল, ধূপ-ধূনা আদি দিয়া হয় আৰু ব্ৰাহ্মণৰ দ্বাৰা পূজা কৰোৱা হয়। পূজা শেষ হোৱাৰ পাছত দৰা বা কইনাক সেই স্থানলৈ আনি আবাধ্য দেৱীৰ চৰণত সেৱা কৰোৱা হয়। তাৰ পাছত পূজাত দিয়া পঞ্চ নৈবেদ্যৰ ভোগ-ভাগ আয়তীসকলে 'সেৱা গছ' নামৰ নিৰ্দিষ্ট গছজোপাৰ তললৈ যায় আৰু গছজোপাৰ

ওচৰত প্ৰসাদ লৈ আয়তীসকলে এজনে আনজনক তেল-সেন্দূৰ দি ব্ৰত সম্পন্ন কৰে।

অধিবাস : বিয়াৰ আগদিনা সন্ধিয়াৰ পৰা অধিবাসৰ নিয়ম আৰম্ভ কৰা হয়। আত্মীয়স্বজনত যিদৰে আয়তীসকলে একেলগে পানী আনিবলৈ যায় ঠিক একে পদ্ধতিৰে অধিবাসৰ পানী অনা হয়। অসমীয়া বিয়াত যিদৰে বিয়া নাম প্ৰচলিত আছে ঠিক একেদৰে চিলেটিয়া লোকসকলৰ মাজতো বিয়া নাম প্ৰচলিত আছে, যাক 'ধামাইল' বুলি কোৱা হয়। এই ধামাইল গীতসমূহ চিলেটিয়া বিয়াৰ অপৰিহাৰ্য অংগ। ধামাইল গীতসমূহ বাধা-কৃষ্ণ, বাম-সীতা আদি দেৱ-দেৱীসকলৰ প্ৰেমকাহিনীৰ গাথা। এই গীতসমূহ পুৰুষ-মহিলা সকলোৱে মিলি গাই আৰু গীতৰ ছন্দে ছন্দে হাত-চাপৰি দি নাচে। চিলেটিয়া বিয়াত প্ৰচলিত ধামাইলৰ একাংশ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

যেতিয়া আয়তীসকলে দৰা-কইনাক নোৱাবলৈ ঘটলৈ পানী আনিবলৈ যায়, তেতিয়া সকলোৱে মিলি পানী তোলা গীত গায়—

অ) পানী তোলা গীত :

চল গ' সখী কৃষ্ণ দেখতে যাই গ' কদমতলে,
কত আদৰ কৰে ডাকছে বাধে আয়গ যমুনাৰ ঘাটে।
চোৰাৰ ওপৰ ময়ূৰ পাখা কি আচানক যায়গ দেখা
কত মণিৰ মন অ যায় না বাখা বমনীৰ মন হৰা গ'
কেওৰৰ পৰণ লাল নীল কেওৰৰ পৰণ শাৰী গ'
এ গ' শ্ৰীমতী ৰাধিকাৰ পৈৰণ কৃষ্ণ পীতাম্বৰি গ'
যমুনাৰ কিনাৰে গিয়া দিলা জয়েৰ ধ্বনি
আপনে জানিলো কৃষ্ণ আইলা বিনদিনী।
বস্ত্ৰ থৈয়া কলসী লৈয়া যায়লাম জলেৰ ঘাটে
জল ভৰীয়া শ্ৰীৰাধে উঠলা নদীৰ পাৰে গ'।

এইদৰে পানী তোলা গীত গাই ঘটৰপৰা আয়তীসকলে পানী তুলি বিয়া ঘৰলৈ আহে। নোৱাবলৈ অনা পানী থৈ সকলোৱে মিলি অধিবাসৰ ধামাইল গীত গায়।

আ) ধামাইল গীত :

১) আমি কেনবা আসিলাম জল লৈয়া গ'
জাতি দিলাম এই ৰাজ্য পাৰে
অষ্ট সখী লৈয়া সংগেজল ভবিলাম মন ৰঙ্গে
আমাৰ মনেৰ মানুষ নাই কদম তলাই গ'
কদমৰ ডালেতে বসি বজায় সামে মোহন বাসী
অ' বাসীৰ সুৰ শুনিয়া গৃহে থাকা দায় গ'
শাশুৰী ননদী ঘৰে আনা জল ফেলিয়ে গৃহে
আমি আবাৰ যাব সেই যমুনাতে গ'।
২) কি বেহিলাম জলেৰঘাটে গিয়া নাগৰি গ'
কাংকৈৰ কলসী যায় ভাসিয়া গ'

কি বেহিলাম জলেৰ ঘাটে গিয়া নাগৰি গ'
আমি বেহিয়াছী চান্দে ঠোঁকি
প্ৰাণ পাখী কান্দে ৰইয়া নাগৰি গ'
কি বেহিলাম জলেৰ ঘাটে গিয়া নাগৰি গ'।
৩) ঐ ৰূপ ৰবনা গৃহে
বন্ধু বিনে প্ৰাণ বাচে না
না না না গ' বন্ধু বিনে প্ৰাণ বাচেনা
এমন সুন্দৰ পাখী হৃদয়ে ধৰিয়ে ৰাখি
ছোটলে পাখী ধৰা দেৱে না
না না না গ' বন্ধু...
ঘৰে আছে কুল বধু হাতে নিয়ে সৰ মধু
কি মধু খৰাইল জানিনা
না না না গ' বন্ধু বিনে প্ৰাণ বাচেনা

এইদৰে ধামাইল দি আয়তীসকলে দৰা বা কইনাক নোৱাবলৈ নিয়ে। দৰাৰ ঘৰত দৰাক আৰু কইনাৰ ঘৰত কইনাক আয়তীসকলে যেতিয়া নোৱাবলৈ নিয়ে তেতিয়া আয়তীসকলে স্নানৰ গীত গায়। যেনে—

ই) স্নানৰ গীত :

চাৰি গাছ বাম কলা গ' শূন্য ঝাৰীৰ জল
তাৰ তলে বসাইলা সীতাৰ আসন
সোনাৰ বাটাই ধান্য দুৰ্বা গ' সখী
হীৰাৰ বাটাই আৰখন কৰিতে গেলা পঞ্চআয় লৈয়া
লক্ষীয়ে দিলা ধান্য দুৰ্বা গংগাই দিয়া জল
ইন্দ্ৰ ৰাজাই ছত্ৰ ধৰইন গ' সখী শিৰেৰ উপৰ
স্নান কৰিয়া সীতা দেৱী যোৰ কৰে হাত
স্বৰ্গ থেকে দেৱগণে কৰে আশীৰ্বাদ
তিতা বস্ত্ৰ চাৰিয়া সীতাই শুক্ল বস্ত্ৰ পৰে
কুলে কৰে লইয়া গেল সাজন মন্দিৰ ঘৰে।

এইদৰে গীত গাই দৰা-কইনা উভয়পক্ষৰ ঘৰত পাঁচগৰাকী আয়তীয়ে একেলগ হৈ দৰা-কইনাৰ গাত হালধি সানি শিৰত ধান, দুৰ্বা দি পঞ্চঘটৰ পানীৰে স্নান কৰোৱায়। কইনা ঘৰত কইনাক স্নান কৰোৱাৰ পাছত সমাজত কইনাক বহুৱাই আয়তীসকলে উৰুলি দি কইনাক শাখা, পলা আৰু সোণৰ আ-অলংকাৰ পৰিধান কৰোৱায়। কইনাই শাখা, পলা পৰিধান কৰি গুৰুজনক সেৱা কৰে। বঙালী সমাজত শাখা, পলা আৰু সেন্দূৰ কইনাৰ বাবে প্ৰধান। এই শাখা আৰু পলা হাতত পিন্ধোৱাৰ প্ৰধান কাৰণ হৈছে স্বামীৰ দীৰ্ঘ আয়ু হোৱাৰ কামনা কৰা। কইনাক আ-অলংকাৰ পৰিধান কৰোৱাৰ সময়ত আয়তীসকলে সজোৱাৰ গীত গায় :

শিশেৰ সিন্দূৰেৰ লাগিয়া দিদাৰ কুলে বসিয়া
কান্দে গ' সীতাই আনাইয়া বিনাইয়া
কৰ্ণৰ কুন্দলেৰ লাগিয়া মায়েৰ কুলে বসিয়া
কান্দে গ' সীতাই আনাইয়া বিনাইয়া

কৰ্ণেৰ কুন্দল পৰিয়া মায়েৰ কুলে বসিয়া
হাঁসে গ' সীতাই কুন্দল পৰিয়া
দানাৰ লাগিয়া বাবাৰ কুলে বসিয়া
কান্দে গ' সীতাই আনাইয়া বিনাইয়া
গলাৰ দানা আনিয়া সীতাৰ সামনে ৰাখিয়া
পৰে গ' সীতাই হাঁসিয়া হাঁসিয়া
হস্তেৰ শংখেৰ লাগিয়া কাকুৰ কুলে বসিয়া
কান্দে গ' সীতাই আনাইয়া বিনাইয়া
পৰনেৰ শাড়ীৰ লাগিয়া পিশীৰ কুলে বসিয়া
কান্দে গ' সীতাই আনাইয়া বিনাইয়া
পৰনেৰ শাড়ী আনিয়া সীতাৰ সামনে ৰাখিয়া
পৰে গ' সীতাই হাঁসিয়া হাঁসিয়া।

গীত গাই গাই এনেদৰে আয়তীসকলে কইনা সজায়। আকৌ অধিবাসৰ দিনা দোকমোকালিতে অধিবাসৰ টিকা দিয়ে, যাক 'সোন্দাৰ টিকা' বুলি কোৱা হয়। এই টিকা সকলোৱে একেলগে হৈ দৰাৰ ঘৰত দৰাক আৰু কইনাৰ ঘৰত কইনাক দিয়ে। 'সোন্দাৰ টিকা' দিয়াৰ পাছত পাঁচগৰাকী আয়তীয়ে আকৌ পানী আনিবলৈ যায়। পানী অনাৰ সময়ত একে পদ্ধতিৰে ঘটত তেল, সেন্দূৰ, দৈ, আখৈ দি গংগা নিমন্ত্ৰণ কৰি পানী তুলি আনে যাক 'চুৰা জল' বুলি কোৱা হয়। এই পানীখিনি বিয়াৰ দিনা যেতিয়া বৃদ্ধিৰ নিয়ম কৰা হয়, তেতিয়া সেই পানীখিনি তাত লগোৱা হয়। পানী অনাৰ সময়ত পানীৰ ঘটতে আয়তীসকলে পানীৰ এটা পাত্ৰত দুটা প্ৰদীপ অৰ্থাৎ চাকি উপঙাই দিয়ে, য'ত এটা ঘিউৰ চাকি আৰু এটা তেলৰ চাকি দিয়া হয়। ঘিউৰ চাকিক দৰা আৰু তেলৰ চাকিক কইনাৰ প্ৰতীক হিচাপে ধৰা হয়। চাকি দুটা পানীত উপঙোৱাৰ ক্ষেত্ৰত এটা জনবিশ্বাস জড়িত হৈ আছে দৰা-কইনাৰ মাজত ভৱিষ্যতে কিমান মিল থাকিব তাৰ প্ৰমাণ কৰা। এনেদৰে অধিবাসৰ নিয়ম সম্পন্ন কৰা হয়।

নগাঁও জিলাৰ চিলেটিয়াসকলৰ বিবাহৰ দিনৰ অনুষ্ঠান

আব্যাদিক : বিয়াৰ দিনা ৰাতিপুৱাৰ ভাগত আব্যাদিক আৰু স্বৰস মাতৃৰ পূজা কৰা হয়। এই পূজা চৈধ্যপুৰুষৰ স্মৃতিৰ অৰ্থে কৰা হয়। কাৰণ বংশৰ পুৰুষ-মহিলাৰ মৃত্যুৰ পাছত তেখেতসকল দেৱতা সদৃশ হয় আৰু বিয়াৰ দিনা দৰা-কইনাৰ পিতৃয়ে এই পূজা কৰে। ইয়াক শ্ৰাদ্ধ বুলি ধৰা হয়। চৈধ্যপুৰুষৰ ভিতৰত যিহেতু মহিলা সকলো পৰে গতিকে মহিলাসকলৰ বাবে স্বৰস মাতৃৰ পূজা কৰা হয়। স্বৰস মাতৃৰ পূজাৰ বিধি অনুযায়ী এটা ঘট স্থাপন কৰা হয়। সেই ঘটত পাঁচটা আম পাত দিয়া হয়। সেই পাত কেইটাত পাঁচটা সেন্দূৰৰ ফোঁট আৰু এটা নাৰিকল দিয়া হয়। তাৰ পাছত কলগছৰ পটুৱাৰে ১৪ খন নাও-সদৃশ পাত্ৰ তৈয়াৰ কৰা হয়। তাত আটাৰে ১৪ টা পিঙ দিয়া হয়। ১৪টা ভোগৰ লগত ১৪টা সেন্দূৰৰ পেকেট, ১৪টা আলতা, ১৪ খন পাণ-তামোল দিয়া হয়। ইয়াৰ পাছত ব্ৰাহ্মণে বিভিন্ন ধৰণৰ মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা স্বৰস মাতৃৰ পূজা সম্পন্ন কৰে। স্বৰস

মাতৃ পূজা শেষ হোৱাৰ পাছত আব্যাদিক কৰা হয়। এই আব্যাদিক চৈধ্য পুৰুষৰ শ্ৰাদ্ধ অনুসৰি কৰা হয়। স্বৰস মাতৃৰ পূজাৰ দৰে একে পদ্ধতিৰে পটুৱাৰ দ্বাৰা ১৪ টা পাত্ৰ তৈয়াৰ কৰে আৰু ১৪ টা পিণ্ড দিয়া হয়। সেই চৈধ্যটা ভোগৰ লগত ১৪ খন গামোচা, ১৪ টা পাণ-তামোল দিয়া হয়। এনেদৰে দৰাৰ ঘৰত দৰাৰ পিতৃয়ে আৰু কইনাৰ ঘৰত কইনাৰ পিতৃয়ে এই পূজা কৰে। যদি দুৰ্ভাগ্যবশত দৰা-কইনাৰ পিতৃ নাথাকিলে এই পূজা বৰদেউতাক, খুৰাক বা ককায়েকে কৰিব পাৰে। দৰা-কইনাৰ পিতৃয়ে ঘৰৰ মুখ্য দুৱাৰৰ বেৰত হাতৰ দ্বাৰা গোবৰেৰে এটা প্ৰতীক লগায়, য'ত পাঁচটা কড়ি, এটা কল, এখিলা পাণ আৰু পাঁচটা সেন্দূৰৰ ফোঁট দিয়া হয়। ইয়াৰ পাছত দৰা-কইনাক পূজা স্থলিলৈ আনি সেৱা কৰোৱাই চৈধ্যপুৰুষৰ পৰা নবজীৱন সুখময় হোৱাৰ বাবে আশীৰ্বাদ লোৱায়। ইয়াৰ পাছত স্বৰস মাতৃৰ পূজা আৰু আব্যাদিকত দিয়া ভোগসমূহ নদীৰ ঘাটত বিসৰ্জন দিয়ে। এইদৰে নগাঁও জিলাৰ চিলেটিয়া বিয়াৰ আব্যাদিকৰ নিয়ম সম্পন্ন কৰা হয়।

ধূত্ৰাকাটাইল বনোৱাৰ বিধি : আব্যাদিক শেষ হোৱাৰ পাছত আয়তীসকলে দৰা আৰু কইনাই হাতত ল'বৰ বাবে এটা প্ৰতীক তৈয়াৰ কৰে। ইয়াকে 'ধূত্ৰাকাটাইল' বুলি কোৱা হয়। এই ধূত্ৰাকাটাইল দৰাৰ ঘৰত আয়তীসকলে দৰাৰ বাবে আৰু কইনাৰ ঘৰত আয়তীসকলে কইনাৰ বাবে সাজে। সেই প্ৰতীকত দৰাৰ বাবে নটা ভীমকলৰ গছৰ আগ, এটা ডালিমগছৰ আগ আৰু নটা ধতুৰাগছৰ আগ লোৱা হয়। গছৰ আগবোৰৰ চাৰিওফালে নাৰ্জি ফুল আৰু বজনীগন্ধাৰ ফুলেৰে সজোৱা হয়। এইবোৰৰ মাজত দৰ্পন দিয়া হয়। এই দৰ্পন নাপিতে দিয়ে। তাৰ পাছত এই সকলোবোৰক নটা পাক দি সূতাৰে বন্ধা হয়। এই পদ্ধতিৰে দৰাৰ বাবে ধূত্ৰাকাটাইল তৈয়াৰ কৰা হয়।

কইনাৰ বাবে তৈয়াৰ কৰা ধূত্ৰাকাটাইলৰ পদ্ধতি কিছু ভিন্ন। দৰাৰ বাবে নটা ভীমকলৰ গছৰ আগ লোৱা হয়। কিন্তু কইনাৰ বাবে সাতটা ভীমকল গছৰ আগ, সাতটা ডালিম গছৰ আগ আৰু সাতটা ধতুৰা গছৰ আগ লোৱা হয়। একে পদ্ধতিৰে নাৰ্জি ফুল আৰু বজনীগন্ধাৰ ফুলেৰে সজোৱা হয়। কিন্তু কইনাৰ 'ধূত্ৰাকাটাইল'ৰ মাজত দৰ্পন দিয়া নহয়। ইয়াৰ পাছত গছৰ আগবোৰক সূতাৰ দ্বাৰা সাতবাৰ বন্ধা হয়। এই পদ্ধতিৰে কইনাৰ ধূত্ৰাকাটাইল প্ৰস্তুত কৰা হয়।

ধূত্ৰাকাটাইল সজা অৰ্থাৎ বন্ধা শেষ হোৱাৰ পাছত আয়তীসকলে দৰা আৰু কইনাক স্নান কৰোৱাৰ বাবে ঘাটত পানী তুলিবলৈ যায়। পানী তুলিবলৈ যাওঁতে পঞ্চঘট আৰু এটা কলহ নিয়ে। তাৰ লগতে দৰা-কইনাৰ মাতৃয়ে এটা কুলা লয়, য'ত আগতে উল্লেখ কৰাৰ দৰে তেল, সেন্দূৰ, দৈ, আঁঠে, ধান-দুৰ্বা, চাকি আৰু এখন কটাৰী থাকে। ইয়াৰ পাছত ঘাটত গৈ পানীত তেল, সেন্দূৰ, দৈ, আঁঠে, ধান-দুৰ্বা, দি সেৱা কৰে আৰু সাতবাৰ কটাৰীৰে শত্ৰু কাটে। তাৰপাছত ঘাটৰ পৰা পানী আনি ঢাকি থোৱা হয়। তাৰ

পাছত গা-ধুওৱাৰ আগতে নাপিতক মাতি অনা হয়। নাপিতে দৰাৰ ঘৰত দৰাক আৰু কইনাৰ ঘৰত কইনাক নখ কাটি দিয়ে আৰু বিনিময়ত নাপিতক মাননি দিয়ে। মাননি হিচাপে নাপিতক এটা ভোজ্য, কাপোৰ আৰু টকা দিয়া হয়। ইয়াৰ পাছত নাপিতে দৰা-কইনাৰ হাতত ধূত্ৰাকাটাইল তুলি দিয়ে। এই ধূত্ৰাকাটাইল দৰা-কইনাই বিবাহ পাশত আবদ্ধ নোহোৱালৈকে হাতৰ পৰা নমাৰ নোৰাবিব। দৰাৰ ধূত্ৰাকাটাইলত এটা দৰ্পন দিয়া হয়, সেই দৰ্পন নাপিতে দিয়ে। ইয়াৰ পাছত দৰা-কইনাৰ গাত হালধি সানি মূৰত, ধান, দুৰ্বা দি স্নান কৰোৱা হয়। এনেদৰে দৰা-কইনাক তৃতীয়বাৰ স্নান কৰোৱা হয়।

স্নান কৰোৱাৰ পাছত দৰা-কইনাক বিয়াৰ বাবে সজোৱা হয়। দৰাক আঙুৱাই নিবলৈ কইনাঘৰৰ পৰা দুজন লোক আহে। দৰাৰ ঘৰলৈ আহোঁতে মাছ, মিঠাই, তামোল-পাণ আদি লৈ আহে। ইয়াৰ পাছত দৰাক যাত্ৰা কৰোৱা হয় অৰ্থাৎ দৰাক বহুৱাই ধান, দুৰ্বা মূৰত দি দৈ, মিঠাই খুৱাই প্ৰথমে ব্ৰাহ্মণে আশীৰ্বাদ দিয়ে। তাৰ পাছত দৰাৰ মাক আৰু পাঁচগৰাকী আয়তীয়ে দৰাক আশীৰ্বাদ দিয়ে। আশীৰ্বাদ দিয়াৰ পাছত কইনাপক্ষৰ পৰা অহা মানুহে দৰাক মাকৰ কোলাৰ পৰা উঠাই আনে আৰু মাননি হিচাপে দৰাৰ মাকক শাড়ী দিয়ে। তাৰপাছত আয়তীসকলে উৰলি দি আঁঠে চটিয়াই দৰা আৰু বৰযাত্ৰীসকলক আগবঢ়াই দিয়ে। দৰাই বৰযাত্ৰীসকলক লগত লৈ কইনা আনিবলৈ যায়।

কইনাঘৰীয়া লোকৰ বাটত দৰা আগচাৰ নিয়ম আছে। কইনাঘৰৰ পদূলিত দৰা আদৰিবৰ বাবে তোৰণ সজা হয়। দৰা গৈ পোৱাৰ লগে লগে কইনাঘৰৰ মানুহে ঢোলে-ডগৰে দৰাক আদৰি আনিবলৈ আগবাঢ়ি যায়। আদৰণি তোৰণত কইনাঘৰীয়া লোকে বাট বন্ধ কৰি থয়, যাতে দৰাঘৰীয়া লোকে সহজে প্ৰবেশ কৰিব নোৱাৰে। তাৰপাছত দৰাক ভিতৰত প্ৰবেশ কৰিবৰ বাবে টকা দাবী কৰে। দৰাই টকা দিয়াৰ পাছতহে দৰাঘৰীয়া বৰযাত্ৰীক স-সন্মানেৰে ভিতৰলৈ নি তেওঁলোকৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট কৰি বখা আসনত বহুৱায় আৰু তেওঁলোকক ভালকৈ আলপেচান ধৰে।

বৰণ : দৰাই কইনাঘৰলৈ যোৱাৰ পাছত দৰাক কুঞ্জত (বিবাহ সম্পন্ন কৰা মণ্ডপখনক কুঞ্জ বুলি কোৱা হয়) বহুৱাই আৰু কইনাৰ পিতৃয়ে 'বৰণ' কৰে। বৰণ মানে দৰাৰ ধূতি, পাঞ্জাৰী, মাল, তাগা, মুকুট, সোণৰ আঙঠি আদি দিয়ে। বৰণ কৰাৰ পাছত দৰাই পিন্ধি অহা বস্ত্ৰ সলাই কইনাৰ ঘৰৰ পৰা দিয়া বস্ত্ৰ আৰু মুকুট পৰিধান কৰে। এনেদৰে দৰাক বৰণ কৰা হয়।

দধিমঙ্গল : দৰাক বৰণ কৰাৰ শেষত দধিমঙ্গলৰ নিয়ম কৰা হয়। দধিমঙ্গলৰ নিয়ম অনুযায়ী কইনাৰ ঘৰৰ মুখ্য-দুৱাৰৰ টিঙৰ তলত দৰাক আনি থিয় কৰোৱা হয় আৰু দৰাৰ পাছফালে এখন কাপোৰেৰে দৰাক ঢাকি দিয়া হয় যাতে দৰাক কইনাৰ মাকে দেখা নাপায়। চিলেটিয়াসকলৰ বিয়াত এটা কথা মনকৰিবলগীয়া যে বিয়া সম্পন্ন নোহোৱালৈকে কইনাৰ মাতৃয়ে দৰাক চাব নোৱাৰিব। সেইবাবে

দধিমঙ্গলৰ সময়ত দৰাক কাপোৰেৰে ঢাকি দিয়া হয়। দৰাৰ বাওঁহাতত কইনাৰ মাকে সাতবাৰকৈ দধি অৰ্থাৎ দৈ দিয়ে আৰু সেই দৈ সাতবাৰ পানী দি ধুৱাই দিয়ে। ইয়াৰ পাছত নিজৰ আঁচলেৰে দৰাৰ হাত মচি দি সোণ-ৰূপেৰে বনোৱা আঙঠি দৰাৰ হাতত দিয়ে। এইদৰে দধিমঙ্গল কৰোৱা হয়।

বিয়া : দধিমঙ্গলৰ নিয়ম সম্পন্ন কৰি দৰাক কুঞ্জলৈ লৈ যোৱা হয়। তাতে দৰাক চকী এখনত বহুৱা হয় আৰু কইনাকো কুঞ্জলৈ অনা হয় আৰু সপ্ত পদক অৰ্থাৎ সাত পাকৰ নিয়ম কৰা হয়। সাত পাকৰ নিয়ম অনুযায়ী কইনাই হাতত ফুল লৈ দৰাৰ চাৰিওফালে এপাক ঘূৰি আহি দৰাৰ চৰণত সেই ফুল দি সেৱা কৰে। এনেদৰে ছয় পাক ঘূৰে। ছয় পাক ঘূৰাৰ পাছত দৰা-কইনাৰ 'ধূত্ৰাকাটাইল' সলনি কৰা হয় অৰ্থাৎ দৰাৰ হাতত থকা ধূত্ৰাকাটাইল কইনাৰ হাতত দিয়া হয় আৰু সাতপাক ঘূৰি অহাৰ পাছত দৰা কইনাৰ মালা সলনি কৰা হয়। এজনৰ মালা আনজনে পিন্ধে। মালা পিন্ধোৱাৰ ক্ষেত্ৰত দৰাই বাওঁহাতেৰে কইনাক মালা পিন্ধায় আৰু কইনাই দুয়োহাতেৰে দৰাক মালা পিন্ধায়। এনেদৰে সাতপাকৰ নিয়ম কৰোৱা হয়।

সাতপাক ঘূৰাৰ পাছত 'শুভদৃষ্টি' কৰোৱা হয়। এই নিয়মত দৰাঘৰৰ পৰা অনা ঘিউৰ চাকিৰ পোহৰত দৰাই কইনাৰ মুখ চায় আৰু কইনাই তেলৰ চাকিৰে দৰাৰ মুখ চায়। এনে দৰে 'শুভদৃষ্টি' কৰোৱা হয়। শুভদৃষ্টিৰ পাছত দৰা-কইনাক কুঞ্জত বহুৱাই সম্প্ৰদানৰ

নিয়ম কৰা হয়। সম্প্ৰদানত কইনাৰ পিতৃয়ে দৰা-কইনাৰ পাছফালে কুঞ্জত বহে আৰু দৰাৰ হাতত কইনাৰ হাত দিয়ে। কইনাৰ লগত দিয়া সকলো সামগ্ৰীৰ নাম আৰু ব্ৰাহ্মণে কোৱা মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰি কইনাক আৰু কইনাৰ লগত দিয়া সকলো সামগ্ৰী দৰাক অৰ্পণ কৰে। লগতে দৰাক এটা সোণৰ আঙঠি দিয়া হয়। এনেদৰে সম্প্ৰদানৰ বিধি সম্পন্ন কৰা হয়। সম্প্ৰদান কৰাৰ পাছত কইনাৰ পিতৃয়ে কইনাৰ গোত্ৰ চিঙি দিয়ে। গোত্ৰ চিঙাৰ নিয়ম অনুসৰি বিয়াৰ কুঞ্জত স্থাপন কৰা ঘটত দৰাৰ হাত বখা হয়। দৰাৰ হাতৰ ওপৰত কইনাৰ হাত দি গামোচাৰে বান্ধি দিয়ে আৰু কইনাৰ পিতৃয়ে কাইসা চিঙি নিজৰ গোত্ৰৰ পৰা মুক্ত কৰে। তেতিয়াৰ পৰাই কইনাই স্বামীৰ গোত্ৰত অন্তৰ্ভুক্ত হয়। এনেদৰে কইনাৰ গোত্ৰ সলনি কৰা হয়।

গোত্ৰ চিঙাৰ পাছত যজ্ঞ কৰা হয়। সেই যজ্ঞত আঁঠে বাটা হয় অৰ্থাৎ যজ্ঞত আঁঠে অৰ্পণ কৰা হয়। এই আঁঠে কইনাৰ কনিষ্ঠ ভাতৃয়েহে দান কৰিব পাৰে, কইনাৰ কনিষ্ঠ ভাতৃ নাথাকিলে পৰিয়ালৰ কোনো কনিষ্ঠ ভাতৃয়ে আঁঠে দান কৰিব পাৰে। যজ্ঞৰ সময়ত কইনাৰ হাতত কনিষ্ঠ ভাতৃয়ে আঁঠে দিয়ে। সেই আঁঠে কইনাই যজ্ঞৰ অগ্নিত অৰ্পণ কৰে। এনেদৰে তিনিবাৰ ভাতৃয়ে কইনাক আঁঠে দিয়ে আৰু কইনাই আঁঠেসমূহ অগ্নিত দিয়ে। আঁঠে বাটাৰ মাননি হিচাপে দৰাই কইনাৰ ভাতৃক বস্ত্ৰ দান কৰে আৰু কইনাৰ ভাতৃয়ে দৰা-কইনাক সেৱা কৰে। ইয়াৰ পাছত ব্ৰাহ্মণে যজ্ঞত আছতি দি বিয়া সম্পন্ন কৰে।

বিয়া সম্পন্ন কৰাৰ পাছত দৰা-কইনাক ঘৰলৈ নি এখন পাটীত বহুৱাই কড়ি খেলোৱা হয়। এই খেলত এটা সৰা পাটিল লোৱা হয়, সেই পাটিলটো ধানেৰে পৰিপূৰ্ণ কৰি তাত ২১ টা কড়ি বখা হয়। সেই কড়িসমূহ প্ৰথমে দৰাই পেলায়। তাৰপাছত সেই কড়িসমূহ দৰাই বাওঁহাতেৰে উঠাই কইনাৰ হাতত দিয়ে। পাছৰবাৰ কইনাই কড়ি পেলায়। কইনাই কড়িসমূহ আকৌ সোঁ-হাতেৰে উঠাই দৰাৰ হাতত দিয়ে। ঠিক একেদৰে সাতবাৰ কড়ি পেলাই কড়ি খেল খেলে।

নগাঁও জিলাৰ চিলেটীয়াসকলৰ বিবাহোত্তৰ অনুষ্ঠান

বাহী বিয়া : বিয়াৰ পাছৰ দিনা বাহী বিয়া কৰা হয়। বাহী বিয়াৰ দিনা কইনাপক্ষৰ মানুহে দৰাঘৰীয়া মানুহকলৈ দৰা-কইনাক নোৱাৰৰ বাবে পানী আনিবলৈ যায়। পানী আনি পাঁচগৰাকী আয়তীয়ে দৰা-কইনাৰ গাত হালধি সানি নোৱায়। ইয়াৰ পাছত বাহী বিয়াৰ নিয়ম কৰা হয়। বাহী বিয়াৰ নিয়ম অনুসৰি কুঞ্জৰ ভিতৰত এটা সৰু গাত খন্দা হয়। গাতটোত পানী দি পুখুৰী সদৃশ কৰা হয়। সেই গাতৰ চাৰিটা চুকত চাৰিটা লেচাৰী লগোৱা হয়। গাতৰ পাৰত এটা পোতা বাখি তাৰ ওপৰত এডাল চিয়া দিয়া হয়। ইয়াৰ পাছত দৰা কইনাক কুঞ্জলৈ অনা হয়। কুঞ্জলৈ অহাৰ পাছত দৰা-কইনাই কুলা, ফুল, ধান-দুৰ্বা হাতত লয় আৰু ব্ৰাহ্মণে মন্ত্ৰ মাতি তেওঁলোকৰ দ্বাৰা সূৰ্য-অৰ্ঘ্য দিয়ে। সূৰ্য-অৰ্ঘ্য দিয়াৰ পাছত দৰা-কইনাই এজনে আনজনৰ হাতত ধৰি সেই চিয়া আৰু পোতাৰ ওপৰেৰে পাৰ হৈ সাত পাক ঘূৰে। সাত পাক ঘূৰাৰ শেষত দৰাই কইনাৰ শিৰত সেন্দূৰ দিয়ে। দৰাই বাওঁহাতেৰে নিজৰ আঙঠিৰে কইনাক তিনিবাৰ সেন্দূৰ দিয়ে। কইনাই শিৰত সেন্দূৰ লৈ স্বামীক সেৱা কৰে।

বাহী বিয়া সম্পন্ন কৰাৰ পাছত কুঞ্জৰ ভিতৰত খন্দা গাতটোত

দৰা-কইনাই আঙঠি খেল খেলে। সেই নিৰ্দিষ্ট গাতটোত দৰাই নিজৰ আঙঠি লুকোয়াই, কইনাই সেই আঙঠি বিচাৰি উলিয়াব লাগে। যদি কইনাই আঙঠি উলিয়াই দিব পাৰে তেন্তে ভৱিষ্যতে দৰাই কইনাৰ সকলো মনোবাঞ্ছা পূৰণ কৰিব লাগিব। এইদৰে আঙঠি খেলোৱা হয়।

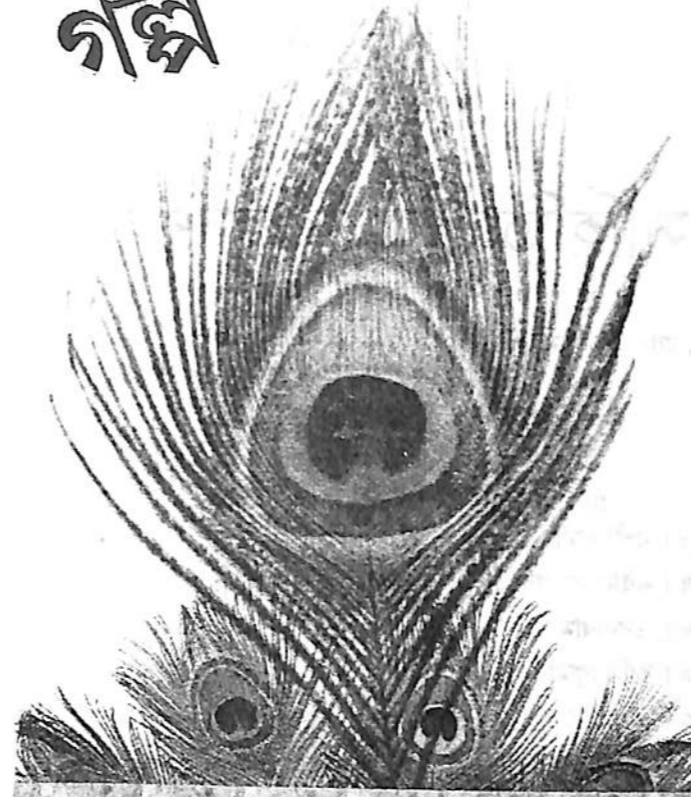
আঙঠি খেল সম্পন্ন কৰাৰ পাছত দৰা-কইনাক সমাজলৈ অনা হয়। দৰাক কইনাৰ সম্বন্ধীয় লোকসকলৰ লগত পৰিচয় কৰাই দিয়ে আৰু সম্বন্ধীয় লোকসকলেও দৰা-কইনাক উপহাৰ দিয়ে। দৰা-কইনাই ডাঙৰক সেৱা কৰি আশীৰ্বাদ লয়। এইদৰে পৰিচয়ৰ বিধি সম্পন্ন হয়।

পৰিচয় বিধি সম্পন্ন হোৱাৰ পাছত কইনা লৈ যাত্ৰা কৰা হয় অৰ্থাৎ পিতৃৰ ঘৰৰ পৰা কইনাক বিদায় দিয়া হয়। কইনাঘৰৰ সকলোৱে এজন এজনকৈ আহি দৰা-কইনাক আশীৰ্বাদ দিয়ে। শেষত কইনাক মাকৰ কোলাত বহোৱা হয়। কইনাই এমুঠি চাউল মাকৰ আঁচললৈ ছটিয়াই আৰু এমুঠি স্বামীৰ ঘৰলৈ লৈ যায়। ইয়াৰ পাছত দৰা-কইনাৰ ওপৰত আঁঠে ছটিয়াই কইনাক বিদায় জনোৱা হয়।

দৰা-কইনা গৈ দৰাঘৰৰ পোৱাৰ লগে লগে দৰাৰ মাকে দৰা-কইনাক পদূলিৰ পৰা আদৰি নিয়ে। ন-কইনাক লক্ষ্মী বুলি জ্ঞান কৰা হয়। দৰাঘৰত সোমোৱাৰ সময়ত থাল এখনত আলতা বখা হয়। সেই আলতা গচকি ন-কইনাই নিজ গৃহত প্ৰবেশ কৰে। ঘৰত প্ৰবেশ কৰাৰ পাছত দৰা-কইনাক বহুৱাই প্ৰথমে দৰাৰ মাকে ধান-দুৰ্বা দি আশীৰ্বাদ দিয়ে। দৰা-কইনাই মাকক সেৱা কৰি আশীৰ্বাদ লয়। তাৰপাছত ন-কইনাই দৰাৰ মাকক প্ৰণামী হিচাপে এখন শাড়ী দিয়ে। কইনাৰ ঘৰত যেনেকৈ দৰা-কইনাক কড়ি খেলোৱা হৈছিল, ঠিক একে পদ্ধতিৰে দৰা-কইনাক আকৌ কড়ি খেলোৱা হয়। দৰাঘৰৰ সকলোৱে নৱদম্পতীক আশীৰ্বাদ দি ভৱিষ্যত সুখী জীৱনৰ কামনা কৰে। ●

গল্প

বিদায় পৰত

পাখি বৰা, স্নাতকোত্তৰ শ্ৰেণী, প্ৰথম বাৰ্ষিক

টোকা ব'দ। অতি মাত্ৰা গৰম। যেন সূৰ্য্য দেৱতাই নিজৰ শক্তিহে প্ৰদৰ্শন কৰিছে! সূৰ্য্যৰ প্ৰখৰ ব'দত আঁতৰৰ পৰাই জিলিকিছিল কেসি বাতাম দিয়া ঘৰটোৰ টিং কেইখন। ঘৰটোৰ এটা চুকত কামিনী কুসুমজোপাৰ গোন্ধে দশোদিশ বিয়পাই পেলাইছে আৰু আনটো চুকত এজোপা কুম্ভুড়া। তাত বহুদিনৰপৰা এহাল বুলবুলি চৰায়ে বাহ লৈছিল। চৰাইকেইটাই তাৰ পোৱালিকেইটাক টোপ খুৰাওঁতে হোৱা খুত খুত শব্দৰ বাহিৰে ঠাই ডোখৰ নিৰ্জন।

ঘৰটোত আছিল মাক-দেউতাক পলি আৰু এটা ভায়েক। পলি ওলাই আহি বাৰান্দাৰ হেঙোল থকা চকীখনতে বহি পৰিল। তাই আজি নিস্তন্ধ। তাইয়ে কিমান বেদনাৰ মাজত সোমাই পৰিছে তাইহে জানে। পলিৰ এজনী অতি মৰমৰ বান্ধৱী আছিল। সেই বান্ধৱীজনীৰ দেউতাক ট্ৰেন্সফাৰ হোৱাৰ বাবে ইয়াৰ পৰা যাবলৈ ওলাইছে। পলিয়ে তাইৰ বান্ধৱীজনীক বৰ ভাল পায়। দুয়ো একেলগেই থাকে। দুয়োজনীয়ে ভাল-বেয়া সকলো মনৰ কথা পাতে। সেই মৰমৰ বান্ধৱী আজি যাবলৈ ওলোৱাত তাই দুখত ভাঙি পৰিছে। পলিৰ সেই দুখৰ মাজত শৈশৱৰ কথা এটালৈ

মনত পৰিল।

এদিনৰ ঘটনা। তেতিয়া পলি সপ্তমমানত। পলি পঢ়াত বৰ ভাল আছিল। সেইবাবে মাক-দেউতাক আৰু শিক্ষকসকলেও বৰ মৰম কৰিছিল। এদিন পলি স্কুললৈ গৈ থাকোঁতে বাটত এটা দুৰ্ঘটনা দেখে। পলিয়ে দুৰ্ঘটনাতো চাই থাকোঁতে স্কুললৈ পাহৰিয়েই গ'ল। তাই যেতিয়া স্কুল পাইছিলগৈ, তেতিয়া শিক্ষক শ্ৰেণীকোঠাত সোমাইছিল। বমণী বৰুৱা বৰ খঙাল শিক্ষক। তেওঁ শ্ৰেণীত অংক শিকাই আছিল। ইমান ভাল ছোৱালী এজনী দেৰিকৈ অহাত তেওঁৰ বৰ খং উঠিছিল আৰু পলিক গোটেই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ আগত বিছ ছাত দিলে আৰু শিক্ষক নোযোৱালৈকে বেঞ্চৰ ওপৰত থিয় কৰি থলে। শিক্ষক শ্ৰেণীৰপৰা ওলাই যোৱাৰ লগে লগে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীবিলাকে হাঁহি খিকিন্দালি কৰি পলিক ঠাট্টা কৰিবলৈ ধৰিলে। পলিয়ে লাজতে তাইৰ আঠু দুটাৰ মাজত মূৰটো গুজি কান্দিবলৈ ধৰিলে। তাই কান্দি থাকোঁতে পিছফালৰপৰা তাইৰ মূৰত হাতৰ এটা স্পৰ্শ অনুভৱ কৰিলে আৰু পলিয়ে লগে লগে পিছফালে ঘূৰি চালে। দেখিলে এজনী গোল মুখৰ, নিটোল, গাখীৰৰ দৰে বগা অতি মৰমীয়াল এজনী ছোৱালী। পলিয়ে অলপো সময় নষ্ট নকৰাকৈ তাইৰ নামটো সুধি পেলালে। কিন্তু পলিৰ কথা শেষ নহওঁতেই সেই ছোৱালীজনীয়ে কৈ উঠিল — মোৰ আচল ঘৰ গোলাঘাটত। দেউতাই ইয়াতে চাকৰি কৰা বাবে আমি তেওঁৰ লগতে থাকো। মোৰ মা-দেউতা আৰু এজনী ভনী আছে। আমি জখলাবন্ধাত থাকোঁতে দেউতা অ'চি আছিল। এতিয়া ট্ৰেন্সফাৰ হৈ নলবাৰীলৈ আহিছে। সেইবাবে দেউতাই মোক তোমালোকৰ স্কুলতে এডমিচন দিছে। কথবোৰ কৈ কৈ শেষত ক'লে— 'মই তোমাৰ বান্ধৱী হ'ব বিচাৰো'। পলিয়ে লগে লগে হ'ব বুলি ক'লে। পলিৰ মনটো এনেকুৱা লাগিল যে তাই এজনী সৎ আৰু মৰমীয়াল বান্ধৱী পাইছে।

পলি, পলি, ...। পলিয়ে খতমত খালে। তাই ইমান সময়ে যে আগৰ কথা ভাবি আছিল, পাহৰিলেই। প্ৰিয়াই বহুত সময় ধৰি তাইক মাতি আছিল। প্ৰিয়াৰ মাতত যেন পলি সপোনৰ পৰা বাস্তৱলৈ ঘূৰি আহিছে। প্ৰিয়াহঁত যাবলৈ ওলাইছে সেইবাবে পলিক মাত লগাবলৈ আহিছে।

- "আমি যাবলৈ ওলালো, তুমি দুখ নকৰি ভালকৈ পঢ়িবা আৰু মাজে-সময়ে চিঠিপত্ৰ দিবা। আমি সময় পালেই আহিম।" পলিৰ চকুৰপানী নিগৰিবলৈ ধৰিলে আৰু প্ৰিয়াহঁত যোৱাৰ ফালে তাই মাথো একেথৰে চাই থাকিল।

প্ৰিয়াহঁত ইয়াৰপৰা যাওঁতে দুয়োজনী দ্বাদশ শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰী আছিল। সিহঁত যোৱাৰ এমাহমানৰ পিছতে পৰীক্ষাৰ বিজাল্ট দিয়ে আৰু দুয়োজনীয়েই প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হৈছে। বিজাল্ট পোৱাৰ লগে লগে পলিৰ প্ৰিয়ালৈ মনত পৰিলে আৰু তাই ভাবিলে যে প্ৰিয়ায়েও তাইলৈ এনেকৈয়ে মনত পেলাইছেনে? ●

অসমৰ কেইগৰাকীমান সাহিত্যিকৰ 'বিভূষণ'

সংগ্ৰাহিকা- বিমৰ্শিম দেৱী, স্নাতক পঞ্চম বাৰ্ষিক

নাম	বিভূষণ	নাম	বিভূষণ
১। মাধৱ কন্দলী	অপ্ৰমাদী কবি	২৬। ফণী শৰ্মা	নট সূৰ্য
২। বিষ্ণুভাভা	কলাগুৰু	২৭। নবীনচন্দ্ৰ বৰদলৈ	কৰ্মবীৰ
৩। জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	কপকৌঁৱৰ	২৮। তৰুণৰাম ফুকন	দেশভক্ত
৪। ৰাম সবস্বতী	অসমীয়া ব্যাস	২৯। অমিয়কুমাৰ দাস	লোকনায়ক
৫। ড° সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা	নিৰ্মালি কবি	৩০। মতিৰাম বৰা	লোকপ্ৰাণ
৬। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা	সাহিত্যৰথী/বসৰাজ	৩১। গণেশ চন্দ্ৰ গগৈ	পাপৰি কবি
৭। চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা	প্ৰতিমাৰ খনিকৰ	৩২। আনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা	বকুল বনৰ কবি
৮। অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী	অসম কেশৰী	৩৩। প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী	বিদ্ৰোহী কবি
৯। বত্ৰকান্ত বৰকাকতী	শেৱালি কবি	৩৪। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা	ত্যাগবীৰ
১০। ৰঘুনাথ চৌধাৰী	বিহগী কবি	৩৫। দেবেশ্বৰ শৰ্মা	জননায়ক
১১। যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা	বনফুলৰ কবি	৩৬। লক্ষ্মীধৰ শৰ্মা	দেশপ্ৰাণ
১২। ধৰ্মেশ্বৰী দেৱী বৰুৱানী	কাব্য ভাৰতী	৩৭। শৈলধৰ ৰাজখোৱা	নিজৰা কবি
১৩। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন	অসমৰ ৰামমোহন ৰায়	৩৮। চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা	সাহিত্যৰত্ন
১৪। নীলমণি ফুকন	ককা/বাগ্মীবৰ	৩৯। গোপীনাথ বৰদলৈ	লোকপ্ৰিয়
১৫। দেৱকান্ত বৰুৱা	কলংপৰীয়া কবি	৪০। ৰুদ্ৰ বৰুৱা	লুইত কোঁৱৰ
১৬। হীৰেণ ভট্টাচাৰ্য	সুগন্ধি পখিলাৰ কবি	৪১। আনন্দিৰাম দাস	বনকোঁৱৰ
১৭। আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালা	ভাঙনি কোঁৱৰ	৪২। অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা	বিতোপন কবি
১৮। কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য	অগ্নিকবি	৪৩। হেম বৰুৱা	অসম গৌৰৱ
১৯। নৱকান্ত বৰুৱা	এখুদ ককাইদেউ	৪৪। বিষ্ণুৰাম মেধি	লৌহ মানৱ
২০। ড° ভূপেন হাজৰিকা	সুধাকৰ্ণ	৪৫। হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী	ছনেটিয়াৰ কবি
২১। মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা	জ্ঞান মালিনীৰ কবি	৪৬। সত্যপ্ৰসাদ বৰুৱা	নাট্য প্ৰভাকৰ
২২। বিনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা	ধ্বনি কবি	৪৭। লক্ষ্মীৰাম বৰুৱা	সংগীতাচাৰ্য
২৩। পাৰ্বতীপ্ৰসাদ বৰুৱা	গীতি কবি		
২৪। নলিনীবালা দেৱী	অতীন্দ্ৰিয়বাদী কবি		
২৫। ৰজনীকান্ত বৰদলৈ	উপন্যাস সত্ৰাট		

•••

বাংলা বিভাগ

প্রিয়বন্ধু

প্রিয়া সূত্রধর, স্নাতক প্রথম ষাণ্মাসিক

বন্ধু মানে টিউশন থেকে বাড়ি ফিরতে দেরি,
বাড়ি ফিরে বাবা-মার বকা কম্পাল্‌সরি।
বন্ধু মানে চিকেন মশালা, সঙ্গে নিয়ে নান,
বন্ধু মানে কলেজ পালিয়ে 'মাই নেম ইজ খান'।
বন্ধু মানে বন্ধুর নাম বিপদে-আপদে,
ধরা পরলে বেঁচে যাওয়া বন্ধুর কল্যাণে।
বন্ধু মানে বাগড়া-ঝাটি, চোখের কোণে জল,
সুযোগ পেলে মেসেজ করা-কি করছিস বল।
বন্ধু মানে মন খারাপের মাঝেও খুশির রেশ,
এক উইকের মেসেজ-কার্ড দুই দিনেতে শেষ।
বন্ধু মানে চিরদিনের জীবনের সাথি,
এই বন্ধু হারালে হবে দুর্গতি।
বন্ধু মানে বন্ধুত্বের বড় একটি লিষ্ট,
এই বন্ধুত্ব জন্ম থেকে হয়েছে যে ফিক্স্‌ট্‌। ●

কেন হলাম না কবি ?

সুস্মিতা রায়, স্নাতক প্রথম ষাণ্মাসিক

আমি একা বসে ভাবি
কেন হলাম না কবি ?
কিছু শব্দ খুঁজ না পেয়ে
তাই দেখি আকাশের দিকে চেয়ে-
যদি আমি পাখি হতাম
তবে শুধু উড়ে আকাশে বেড়াতাম।
আমি যখন ওই বরণার
ধারে বসেছিলাম,
সেই শীতল স্নিগ্ধ বাতাস
অনুভব করেছিলাম।
যেন সেখানে ছিল এক
কোমল বেদনা,
আমি করেছিলাম ঈশ্বরের নিকট
এক প্রার্থনা।
ওই যে ফাঙ্কুনী বাতাস
আর সেই ভোরের আলো-আঁধারে
স্মরণ করিয়ে দেয় আমারে।
আমি একা বসে ভাবি
কেন হলাম না কবি ? ●

ভগ্ন হৃদয়ের ভাষা

অঙ্কিতা পোদ্দার, স্নাতক প্রথম বাৎসরিক

কত স্বপ্ন দেখেছিলাম চোখের পাতায়
কত স্বপ্ন দেখেছিলাম মনের ভাষায়
স্বপ্নগুলো বেঁধেছিলাম মণির মত
কিভাবে তা ছিন্ন হল ভাবিনি কখনো
ধরে রাখতে যত চেতাম স্বপ্নের ভার
তত বার ভেঙে যেত স্বপ্ন আমার
আকাশের তারার মত জেগেছিল আশা
একপলকে মেমে ঢেকে মুছে দিল স্বপ্নের মাঁচা
স্বপ্ন ভাঙা মনের সুখে
আমি বলি সবার কাছে
মরেও বাঁচতে চাই এ জীবনে বার বার
মনে আবার নিয়ে অনেক স্বপ্নের ভার। ●

আবার মিলে যাবো

হরিপ্রিয়া কর, স্নাতক প্রথম বাৎসরিক

কখনো ফাঁকা পেলে
এসে যাবে এইখানে...
দুজনে বসে না হয়
অল্প গল্প করব।

ভাষার ব্যঞ্জনায় ভেসে
করতালি দিবে তোমার আমার অনুভূতি -

কতদিন, কতবার
কতকথা তোমার-আমার
বলেছি এইখানে বসে।

বিদায় বেলা আমাদের
দূরে সরাতে পারবে না।
আমাদের দুই উন্মাদ মনকে...

আবার মিলে যাবো
যদি তুমি এইখানে
এসে যাও একবার। ●

শারদ শুভেচ্ছা

সূরভি সূত্রধর, স্নাতক তৃতীয় বাৎসরিক

কৈলাশ ছেড়ে মা আসবেন মাতৃ আলয়ে,
তিনদিনের জন্য রইবেন গিরি আলয়ে।
শরৎএ রামচন্দ্র করেন দেবীর অকালবোধন,
তাই, শরৎ এলে শারদ আনন্দে মেতে উঠে মন।
ঢাকের ধ্বনি দিয়ে হয় দেবীর আহ্বান
বিশ্ববাসী করে দেবীর জয়গান।
শুরু হয় মায়ের পূজো বেলগাছ পূজো করে
চারিদিকে সকলের আনন্দে মন ভরে।
মহালয়ে হয় দেবীর নয়ন চিত্র
পূজোর গন্ধ এলে শক্রও হয় মিত্র।
প্রাণ প্রতিষ্ঠা হয় দেবীর সপ্তমীতে
মহিষাসুর নাশিল দেবী শিবের ত্রিশূলীতে।
সন্ধি পূজো হয় দেবীর অষ্টমীর রাতে,
সপ্তানের সুখ হেতু অসুর বধিল নিজ হাতে।
অপরাজিতা পূজো হয় নবমীতে
বিশ্ববাসী থাকে যেন সুখ-শান্তিতে।
অঞ্জলি দেই সবে করি প্রার্থনা
আমার ভুল-ত্রুটি যেন হয় মার্জনা।
নবমীতে করি সবে নব দেবীর দর্শন,
দশমীতে হয় দেবীর মহা বিসর্জন।
সিঁদুর খেলা হয় দশমীর দিন
সকলের মনে এই আনন্দ থাকে যেন চিরদিন।
শরৎএ আনন্দ করবে এই সকলের ইচ্ছা
তাই, আমি জানাই আপনাদের শারদ শুভেচ্ছা। ●

কাক ও কোকিল

কাকলি দাস, স্নাতক প্রথম বাৎসরিক

কাক বলে কোকিল ভায়া
তোমার কেন এতো নাম,
তোমার এমন কি গুণ আছে
দেয় যে লোকে দাম।
তুমিও কালো আমিও কালো
তফাৎ কোথায় ভাই,
কোকিল বলে আমার মতো
কষ্ট তোমার নাই।
আমি ডাকি বসন্তকালে
নতুন ডালে বসে,
সকলের মনে জাগিয়ে তুলি
ভালোবাসা ব্যাকুল করে।
আমার ভালোবাসার রঙে রঞ্জীণ হয়েছে
এই বসন্তকাল।
কাক বলে, কোকিল ভাই -
এ কথা মনে থাকবে চিরকাল।
কাক বলে, কোকিল ভাই
ক্ষমা করে দাও আমায়,
বুঝিতে পারিনি কতো যে
গুণ আছে তোমায়।
কোকিল বলে, ভুলে যাও
কতো যে গুণ আছে আমার,
এই জগতে সকলেই আমরা
ভগবানের কাছে সমান।
তফাৎ করা ছাড়ো তুমি
ছাড়ো সব কথা,
চলো আমরা দুইজনে হই
নতুন মিলনের সখা। ●

আমার মা

ববি দাস, স্নাতক প্রথম বাণাসিক

ছোটো বেলা হাত ধরিয়ে
শিখালো যে হাঁটা।
স্বপ্ন ধারা দেখিয়ে তুমি
ছোটো থেকে বড় করলে আমার মনটা।
কখনো ভুলবো না যে আমি
যেখানেই থাকিনা কেন
শ্রদ্ধা করে যাবো আমি।
কখনো বা ভুল করলে মা
ক্ষমা করে দিও আমায়।
তুমি যে সুখের আলো, তুমি যেমন,
তোমার কাছে আমি থাকবো সারাক্ষণ।
হাসিমুখ করে বলবো তোমায়,
ছেড়ে যাব না কোনোদিনও তোমায়।
তোমার সে ছোটো খুকিটি,
যেখানেই সে থাকুক না কেন -
সব সময় মনে পড়বে
তার মমতাময়ী মায়ের মুখটি। ●

শ্রদ্ধাঞ্জলি

দীপাঞ্জলি সূত্রধর, স্নাতক প্রথম বাণাসিক

‘পিতা’ দুটি মাত্র শব্দ
তাতেই যেন লুকিয়ে আছে
পৃথিবীর সমস্ত আনন্দ,
যাঁর কাছে আমি খুঁজে পাই
জীবনের নিরাপত্তা,
যা আমাকে দেয় জীবন সংগ্রামে
এগিয়ে যাওয়ার প্রেরণা,
আমার সুখে সুখী, দুঃখে সমভাগী
এটাই যেন ছিল তাঁর জীবনের উদ্দেশ্য
কিন্তু সেই উদ্দেশ্য আধা রেখেই
সে চলে গেল
শুধুমাত্র আমার জীবনকে
অপূর্ণ করে রেখে গেল;
বিশাল আকাশের পূর্ণ চন্দ্রমার মাঝে
এখন তাঁকে খুঁজি,
খুঁজি তাঁকে অগণন তারার মাঝে
সবাই বলে সে কখনো ঘুরে আসবে না
কিন্তু এই অবাধ্য মন একথা বোঝেনা,
শুধুমাত্র একটাই প্রশ্ন করে -
‘বাবা’ তুমি কোথায় আছো...?
I Miss You ‘বাবা’। ●

রবীন্দ্রনাথের শিক্ষাচিন্তা

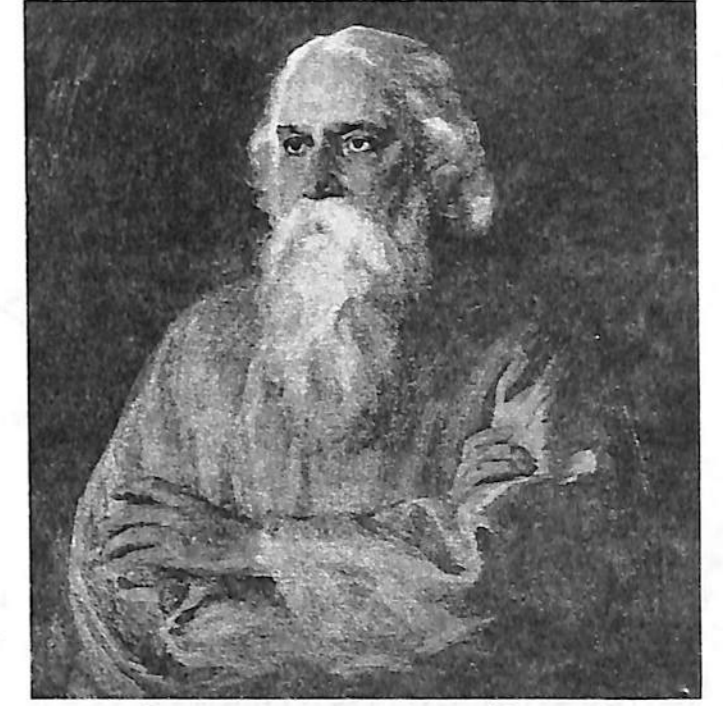
রঞ্জয় সাহা, সহকারী অধ্যাপক, বাংলা বিভাগ

আকাঙ্ক্ষা, শক্তি, স্বাধীনতা আর নৈতিক যোগাযোগ এই চারটি শব্দের মধ্যে দিয়ে রবীন্দ্রনাথ ঠাকুর মানুষকে বিশ্ব জগতের মাঝে স্থান দিয়েছেন এবং শিক্ষা প্রসঙ্গ তাঁর ধারণা ব্যক্ত করেছেন। “এ মানতেই হবে যে, আজকের দিনে পৃথিবীতে পশ্চিমের লোক জয়ী হয়েছে। পৃথিবীকে তারা কামধেনুর মতো দোহন করছে, তাদের পাত্র ছাপিয়ে গেল। আমরা বাইরে দাঁড়িয়ে হাঁ করে তাকিয়ে আছি, দিন দিন দেখছি, আমাদের ভোগে অন্নের ভাগ কম পড়ে যাচ্ছে। ক্ষুধার তাপ বাড়তে থাকলে ক্রোধের তাপও বেড়ে ওঠে; মনে মনে ভাবি, যে মানুষটা খাচ্ছে ওটাকে একবার সুযোগমত পেলে হয়। কিন্তু ওটাকে পাব কি, ঐই আমাদের পেয়ে বসেছে; সুযোগ এ পর্যন্ত ওরই হাতে আছে, আমাদের হাতে এসে পৌঁছয় নি। (ড. ঠাকুর, রবীন্দ্রনাথ : শিক্ষার মিলন, কালান্তর পৃষ্ঠা ১৬৪)

কিন্তু কেন এসে পৌঁছয় নি? বিশ্বকে ভোগ করবার অধিকার ওরা কেন পেয়েছে? এর উত্তরে রবীন্দ্রনাথ মনে করেন নিশ্চয়ই যে কোনো-একটা সত্যের জোরে। “ড্রাইভারটার মাথায় বাড়ি দিলেই যে এঞ্জিনটা তখনই আমার বশে চলবে, একথা মনে করা ভুল। বস্তুত, ড্রাইভারের মূর্তি ধরে ওখানে একটা বিদ্যা এঞ্জিন চালাচ্ছে। অতএব, শুধু আমার রাগের আঙুনে এঞ্জিন চলবে না; বিদ্যাটা দখল করা চাই, তা হলেই সত্যের বর পাব।” (ড. তদেব, পৃষ্ঠা ১৬৪)

বিংশ শতাব্দীর শুরুতে পশ্চিমি শিক্ষা যখন ভারতবর্ষে আমাদের জীবনে প্রবেশ করেছিল, সম্ভবত কারুর মনেই তখন সম্পূর্ণ শিক্ষা সম্পর্কে কোন চিন্তার উদয় হয়নি। যে শিক্ষা জানার ক্ষেত্রে এমন এক সুযোগ আনবে যার ফলে মানুষ ও প্রকৃতি, শিক্ষক ও শিক্ষার্থী, সাহিত্য ও চারুকলার মধ্যে যোগাযোগ স্থাপন সম্ভব হবে এবং মানুষ বিশ্ব জগতের মাঝে স্থান পাবে। “বুদ্ধ, যোজেফ এবং যিশু খৃষ্টের মতো ব্যক্তিত্বের কাছে মনিব সমাজ যে পরিমানে ঋণী, আইনষ্টাইনের মতে তা সত্য অনুসন্ধানকারীদের তুলনায় অনেক-অনেক বেশী।

আইনষ্টাইন (১৮৭৯-১৯৫৫) বলেছেন; মহাপুরুষদের এই তালিকায় আমি রবীন্দ্রনাথ ঠাকুরের নামও যোগ করতে চাই কেবলমাত্র তাঁর কবিতা, নাটক, গল্প, উপন্যাস, গান এবং চিত্রকলার জন্য নয়; দর্শন এবং রাষ্ট্র নির্মাণ; ‘পূর্ণাঙ্গ মানুষ কিভাবে তৈরী?’ এবং সঙ্গীত চিত্রকলা, ভাস্কর্য অথবা রচনায় ফলিত বিজ্ঞানের যোগ-সম্পর্কে’র মতন প্রসঙ্গে সৃষ্টিশীলতার আনন্দ ইত্যাদি বিষয়ে তাঁর আগ্রহের জন্যই আমার এই ইচ্ছা দেখা দিয়েছে।” (ড. সিংহ, উদয়

নারায়ণ : বিশ্বজগতের মাঝে মানুষ : সম্পূর্ণ শিক্ষা প্রসঙ্গ, ভারত প্রসঙ্গ, ২৪ তম খণ্ড সংখ্যা ২/২০১০, সুরী, নবদীপ (সম্পা.), শাস্ত্রী ভবন, নতুন দিল্লী - ১, পৃষ্ঠা ১০৬)

রবীন্দ্রনাথ এমন এক শিক্ষা প্রণালীর পক্ষে ওকালতি করেছিলেন যা ঐতিহাসিক এবং সাংস্কৃতিক প্রভুত্ব বিশ্লেষণ করে একটি সামাজিক ও ধর্মীয় সীমানা ভাঙতে পেরেছে তা জানাতে সক্ষম হবে। যুদ্ধকাল জেতা হয়েছে এবং কোন কোন রাষ্ট্রে সাংস্কৃতিক প্রভাব বিস্তার করা সম্ভব হয়েছে যে বিষয়ে জাতীয় সংস্কৃতি পাঠের সপক্ষে তিনি তত পোষণ করেননি। রবীন্দ্রনাথ তাঁর দৃষ্টিভঙ্গি নতুন রীতি-নীতি প্রণয়নের মধ্যে দিয়ে বিস্তারিত পটভূমিকায় সকল মানুষকে একত্র করতে এবং নতুন আর্থিক নীতি রচনার মাধ্যমে সামাজিক ন্যায় প্রদান নিশ্চিত করে ধনী ও দরিদ্রের মধ্যে পার্থক্য দূর করতে সক্ষম।

রবীন্দ্রনাথের মতে যে শিক্ষা আমাদের বুদ্ধিবৃত্তিক জাগ্রত ও সক্রিয় করে, আমাদের মনকে অবুদ্ধির প্রভাব থেকে মুক্ত করতে পারে, সেই শিক্ষার দ্বারাই আমাদের সমস্ত দুঃখ-দুর্গতির অবসান ঘটতে পারে। শিক্ষা কেবলমাত্র মুখস্থ বিদ্যা কিংবা মনে রাখা এবং সময় মতো তা হুবহু বলা বা লিখে রাখা নয়।

রবীন্দ্রনাথ বিশ্বাস করতেন যে ভারতবর্ষ সবসময় জ্ঞানের রহস্যভেদ এবং বিশ্বের বিবিধ সংকট কাটিয়ে ওঠার সমাধান খুঁজতে অগ্রণী ভূমিকা নিয়েছে। রবীন্দ্রনাথ বলেছেন, “আমাদের মানব সভ্যতার ইতিহাস থেকে এমন এক শিক্ষা প্রণালী তৈরী করতে হবে যাতে বৈদিক পৌরানিক, বৌদ্ধ, জৈন, ইছলাম সকল ধর্মের সনাতনী শিক্ষার সম্মিলিত মিল রয়েছে এবং যার মাধ্যমে আমরা নতুন পথ অনুসরণ করে নব্য প্রজাতির পুরুষ ও নারী সৃষ্টি করতে পারব যারা জাতীয় যথাযথ নেতৃত্ব দানে সক্ষম হবে। তিনি বলেছেন যদি তুমি নিজেকে বিশদ ও সংপৃক্তভাবে না চিনতে পার, তবে অন্যকে নকল

করে নতুন ভারতবর্ষ নির্মাণে সমর্থ হবে না। বিস্তারিত অধ্যয়নের মাধ্যমে নতুন ভারতবর্ষ নির্মাণ সম্ভব নতুবা দ্বিতীয় শ্রেণীর একটি ব্যবস্থা আমরা গ্রহণ করতে সক্ষম হব। জ্ঞান ও প্রযুক্তি হস্তান্তরের মাধ্যমেই তা সম্ভব।” (দ্র. তদেব, পৃষ্ঠা ১০৯)

“পশ্চিমের লোকে যে বিদ্যায় জোরে বিশ্বজয় করেছে সেই বিদ্যাকে গাল পাড়তে খাতলে দুঃখ কমবে না, কেবল অপরাধ বাড়বে। কেননা, বিদ্যা যে সত্য। কিন্তু এ কথা যদি বলো, শুধু তো বিদ্যা নয়, বিদ্যার সঙ্গে সঙ্গে শয়তানিও আছে, তা হলে বলতে হবে, ঐ শয়তানির যোগেই ওদের মরণ। কেননা শয়তানি সত্য নয়।” (দ্র. ঠাকুর, রবীন্দ্রনাথ : শিক্ষায় মিলন, কালান্তর, বিশ্বভারতী গ্রন্থনবিভাগ, কলিকতা, পৃষ্ঠা ১৬৬)

শিক্ষা-উদ্যোগ ও শিক্ষা-দর্শনের ব্যাপারে রবীন্দ্রনাথের স্বতন্ত্রতার কথা সকলেরই জানা। স্বদেশের মুক্তি ও উন্নয়নের জন্যে শিক্ষাকে গুরুত্বপূর্ণ ও অপরিহার্য মনে করেছিলেন রবীন্দ্রনাথ। প্রচলিত শিক্ষাব্যবস্থার প্রতি বাল্যকালেই বিতৃষ্ণ হয়েছিলেন তিনি। এদেশের নিরানন্দ ও সৃজন-অসহিষ্ণু শিক্ষা ব্যবস্থায় পরিবর্তন আনতে চেয়েছেন তিনি। চিন্ত-প্রবণতার অনুকূল না হলে শিক্ষাদানের উদ্দেশ্যই ব্যাহত হয়। রবীন্দ্রনাথের ভাষায় : “..... চিন্তের গতি অনুসারেই শিক্ষার পথ নির্দেশ করিতে হয়।” (দ্র. ঠাকুর রবীন্দ্রনাথ : শিক্ষাবিধি, পথের সঞ্চয়, রবীন্দ্র-রচনাবলী, ষড়বিংশ খণ্ড, বিশ্বভারতী, ১৩৯৪, পৃষ্ঠা ৫৬৮)।

রবীন্দ্রনাথ বলেছেন, শিক্ষাদানের ছাঁচের মধ্যে মানুষকে ছেঁটে ফেলে তাকে বৃত্তিগত প্রয়োজনের সামগ্রীতে পরিণত করা হয়, এতে মনুষ্যত্বের বিকাশ ঘটে না। রবীন্দ্রনাথ শিক্ষার সেইরূপই চেয়েছেন, যাতে “গুরুশিষ্যের পরিপূর্ণ আত্মীয়তার সম্বন্ধের ভিতর দিয়াই শিক্ষাকার্য শোণিতস্রোতের মতো চলাচল করিতে পারে।” (দ্র. তদেব, পৃষ্ঠা ৫৭০)

রবীন্দ্রনাথ শিক্ষক রূপে সেই গুরু অনুসন্ধান করেছেন, “যিনি আমাদের জীবনকে গতিদান করিবেন, আমাদের শিক্ষাব্যবস্থায় আমরা সেই গুরুকে খুঁজিতেছি, যিনি আমাদের চিন্তের গতিপথকে বাধামুক্ত করিবেন। যেমন করিয়াই হোক আমরা মানুষকে চাই, তাহার পরিবর্তে প্রণালীর বাটটা গিলাইয়া কোনো কবিরাজ আমাদের রক্ষা করিতে পারিবেন না।” (দ্র. তদেব, পৃষ্ঠা ৫৭২-৭৩)

শিক্ষা হবে চিন্তের আনন্দ ও মুক্তির সামগ্রী, যুক্তি ও চিন্তার উপাদান। শিক্ষা মানুষকে সংবেদনশীল করবে প্রকৃতি ও মানুষের প্রতি। সৃজনশীলতার চর্চায় উদ্বুদ্ধ করবে সকলকে। সর্বোপরি শিক্ষার স্পর্শ মানবিক গুণাবলিতে সম্পন্ন হয়ে উঠবে শিক্ষার্থীরা, দেশসেবায় মনোযোগী হবে এমন একটি শিক্ষা-কার্যক্রম ছিল রবীন্দ্রনাথের মনোযোগী স্বপ্ন। মানুষের মন তার স্বভাব ধর্মানুযায়ী বিকশিত হবে, রঞ্জিত হবে জীবনের সকল উপাদানে— এই আশাই করেছেন রবীন্দ্রনাথ। তিনি শিক্ষার এমন আবহের কথা ভেবেছিলেন যেখানে অচলায়তনের নিয়ম নিষ্ঠা আচার্যও রসের সন্মানে ব্যাকুল হয়ে ওঠেন, সমাজের অন্ত্যজরাও যেখানে শিক্ষার সুযোগ পায়। শিক্ষা মনকে আচার-নিয়মের বন্ধনে সংকুচিত করবে না, বরং তাকে বিকশিত করবে, মুক্ত মানুষের মনে পরিণত করবে — রবীন্দ্রনাথের

শিক্ষাভাবনার এই হল মূলকথা।

একসময়ে এদেশের সমাজে যে বিদ্যাশিক্ষার ব্যবস্থা ছিল, সমাজই তার ব্যবস্থাপনার দায়িত্ব পালন করত। সমাজ ব্যবস্থাপনায় পরিচালিত এই বিদ্যালয়ের শিক্ষা পুনঃ প্রতিষ্ঠিত হোক - রবীন্দ্রনাথ তাই চেয়েছেন। কারণ তাতে “রাজার উপরে, বাহিরের সাহায্যের উপরে আমাদের নির্ভরশীলতা ছিল না — সমাজ ইহার রক্ষা করিয়াছে এবং সমাজকে ইহা রক্ষা করিয়াছে। (দ্র. ছাত্রদের প্রতি সন্তোষ, আত্মশক্তি, রবীন্দ্র রচনাবলী, তৃতীয় খণ্ড (বিশ্বভারতী, ১৪০০, পৃষ্ঠা ৫৯৬)।

“রবীন্দ্রনাথ ‘লোকশিক্ষা’র ধারণাটি প্রচার করেছিলেন। এই ‘লোক শিক্ষা’ তাঁর শিক্ষাচিন্তার একটি তাৎপর্যপূর্ণ দিক। দেশের জনগনকে শিক্ষিত করে তোলার জন্য তিনি বিদ্যালয়ের গণ্ডীকে অতিক্রম করতে চেয়েছেন। আমাদের সামাজিক ও সাংস্কৃতিক উৎসবদিার মধ্যে শিক্ষার বহু উপাদান ছড়িয়ে আছে। লোকজ সংস্কৃতির উপাদানকে শিক্ষা উপকরণ হিসেবে ব্যবহারের জন্য তিনি যাত্রা, কথাকতা, পাঁচালি ও গ্রামীণ মেলাগুলোর পুনরুজ্জীবন করার ব্যাপারে গুরুত্ব আরোপ করেছিলেন। এই ধরণের সাংস্কৃতিক কর্মকাণ্ডের মধ্যে পারস্পরিক মিলন ও সহযোগিতার ক্ষেত্রটি তৈরি ও প্রসারিত হয়। শিক্ষিতজনেরা গ্রামে গিয়ে সাধারণ গ্রামবাসীর মধ্যে শিক্ষার আলো ছড়াবে, তাদের মধ্যে আনন্দ ও আশা সঞ্চারিত করবে - এই প্রত্যাশা ব্যক্ত করেছিলেন তিনি। এই প্রসঙ্গে বিদ্যালয়-শিক্ষায় বঞ্চিতদের কথাও ভেবেছেন তিনি। ১৯৩৩ সালে কলকতা বিশ্ববিদ্যালয়ে প্রদত্ত এক বক্তৃতায় এরকম সুবিধা বঞ্চিতদের জন্য তিনি সারা দেশে পরীক্ষা-কেন্দ্র স্থাপন করতে বিশ্ববিদ্যালয় - কর্তৃপক্ষের কাছে আবেদন জানিয়েছিলেন। বর্তমান দূরশিক্ষাণের প্রচলন হয়েছে এই উপমহাদেশে। রবীন্দ্রনাথ এনিয়ে ভেবেছিলেন প্রায় আশি বছর আগে। রবীন্দ্রনাথের কাছে শিক্ষা শুধু বুদ্ধিবৃত্তিক সামর্থ্য-অর্জনের পথ নয়, মানুষের সার্বিক কল্যাণের সোপান। শিক্ষা মানুষের মধ্যে মানবিকতার বিকাশ ঘটাবে, পারস্পরিক কর্তব্যবোধে উদ্বুদ্ধ হবে, সমাজের মানুষ, সকলের মধ্যে সৃজন-সন্তোষের স্ফূরণ ঘটবে - এই ছিল তাঁর শিক্ষা চিন্তার মূলকথা। শিক্ষা চিন্তা তাঁর স্বদেশ ভাবনারই অংশ।” (দ্র. মুস্তাফা, (গোলাম : রবীন্দ্রনাথের স্বদেশ, শতবর্ষে রবীন্দ্রনাথ, সম্পা., আনিসুজ্জামান, বিশ্বভারতী, ১৪১৯, পৃষ্ঠা ৪২৫-৪২৬)

প্রচলিত সংস্কার, নিরর্থক প্রথা ও নির্বিচার আচার পরায়ণতার দায়িত্ব, তার বিরুদ্ধে বিদ্রোহ ও আচারের স্থলে বিচার, প্রথার স্থলে স্বাধীন চিন্তা ও সংস্কারের স্থলে বুদ্ধির প্রতিষ্ঠা এই ছিল রবীন্দ্রনাথের নিজ জীবনের শিক্ষা ভাবনা। দেশের যে শিক্ষা বিস্তারের জন্য তিনি সাধনা করে গিয়েছেন তারও মূললক্ষ্য ছিল আমাদের জাতীয় চিন্তে মনু-স্বীকৃত আচার-পরায়ণতার স্থলে স্বাধীন বিচার বুদ্ধির প্রতিষ্ঠা।

আব্দুল গ্রহ

১. ঠাকুর, রবীন্দ্রনাথ : কালান্তর, বিশ্বভারতী গ্রন্থনবিভাগ, কলিকতা, ১৩৯৫
  ২. ঠাকুর, রবীন্দ্রনাথ : রবীন্দ্র-রচনাবলী, ষড়বিংশ খণ্ড, বিশ্বভারতী, ১৩৯৪
  ৩. ঠাকুর, রবীন্দ্রনাথ : রবীন্দ্র-রচনাবলী, তৃতীয় খণ্ড, বিশ্বভারতী, ১৪০০
- সহায়ক গ্রন্থ/পত্রিকা
১. আনিসুজ্জামান (সম্পা.) : সার্থশতবর্ষে রবীন্দ্রনাথ, বিশ্বভারতী, ১৪১৯
  ২. সুরী, নবদীপ (সম্পা.) : ভারত প্রসঙ্গ, ২৪-তম খণ্ড, সংখ্যা ২/২০১০, শান্তীভবন, নতুন দিল্লী - ১১০০০১

আদর্শ শিক্ষকের গুণাবলী : একটি আলোচনা

দীপা সরকার, স্নাতক প্রথম বাৎসরিক

‘Knowledge is Power’ — জ্ঞানই মহাশক্তি এই শক্তির বিকাশের জন্য প্রয়োজন শিক্ষা, প্রকৃত শিক্ষা আমাদের মনের শক্তিকে বৃদ্ধি করে বুদ্ধির বিকাশ ঘটায় নিজের পায়ে দাঁড়াতে সাহায্য করে। যার মাধ্যমে এই শিক্ষা প্রকাশ পায় তাকেই বলা হয় ‘শিক্ষক’।

আমাদের জীবনের প্রথম শিক্ষক বলতে আমরা আমাদের ‘মা’কে জানি এবং প্রথম বিদ্যালয় বলতে ‘ঘর’। কিন্তু আমরা আমাদের জীবনের সবটুকু জ্ঞান ‘মা’ বা ‘ঘর’ থেকে আহরণ করতে পারি না। সেই জ্ঞান আহরণ করার জন্য আমাদের এমন একজনের প্রয়োজন, যিনি সব বিলীন করে আমাদের খালি জায়গাটুকু সম্পূর্ণরূপে পূরণ করবে। এবং সেই খালি জায়গাটুকু একমাত্র শিক্ষকই নিষ্ঠাপূর্ণ ভাবে পূরণ করেন।

শিক্ষকতা এক মহান বৃত্তি। নিজস্ব জ্ঞানকে উজার করে দিয়ে বিশ্বের চলার-পথের সব বাঁধাকে দূর করে দেওয়াই হল শিক্ষকের প্রধান কর্তব্য। আদর্শ শিক্ষকই হচ্ছেন শিক্ষাক্ষেত্রের প্রধানতম সহায়, শক্তি ও অবলম্বন। একজন নীতিবান, আদর্শনিষ্ঠ শিক্ষকের বা শিক্ষিকার সান্নিধ্যেই ছাত্র-ছাত্রীর জীবন গঠনে সহায়ক হয়ে উঠে।

প্রাচীন ভারতের শিক্ষাশ্রমগুলির মহত্ব ও গৌরব বৃদ্ধি পেয়েছিল উচ্চকোটি আচার্যগণের মাধ্যমে। যুগের পরিবর্তনে শিক্ষানীতির পরিবর্তন হওয়া নিতান্তই স্বাভাবিক। বর্তমান যুগের শিক্ষক-শিক্ষিকার পক্ষে প্রাচীন যুগের আচার্যের ন্যায়, অনাড়ম্বর জীবন, ত্যাগ ও বৈরাগ্যের আদর্শ মেনে চলা একেবারে অচল। প্রত্যেক মানুষের স্বকীয় কর্মক্ষেত্র ও কর্মের উপযোগী কতগুলি গুণ ও যোগ্যতা থাকা অতি আবশ্যিক। দেশের অন্যান্য বিভাগের কর্মচারীর

জন্য যে নীতি ও গুণ আবশ্যিক, সুপবিত্র শিক্ষাদান ব্রতে নিযুক্ত শিক্ষক-শিক্ষিকার চরিত্র তা অপেক্ষা বহুগুণে নীতিবান ও সদাচারী হওয়া প্রয়োজন। বর্তমান যুগের শিক্ষক-শিক্ষিকাগণকে খেদ প্রকাশ করতে দেখা যায় যে আর্থিক ক্ষেত্রে তাঁরা আজ যেমন অবহেলিত, সম্মান ও প্রতিষ্ঠার ক্ষেত্রেও তেমনই অনাদৃত ও উপেক্ষিত। কিন্তু অযথা ক্ষোভ প্রকাশ না করে, বঞ্চিতের ন্যায়, অভিমানী না হয়ে নিজেদের গুণ, মহত্ব, শক্তি ও সামর্থ্য বলে সমাজের বুকে নিজেদের স্থান প্রস্তুত করে নিতে হবে। শিক্ষাক্ষেত্রে শিক্ষক ও ছাত্র-ছাত্রীর পারস্পরিক সম্পর্ক গড়ে তোলাই হচ্ছে শিক্ষকের কর্ম সাধনার এক উত্তম উপায়। লক্ষ্যহীন কর্ম অবাঞ্ছিত। তাই নিরলস ভাবে স্বীয় কর্মকে লক্ষ্যস্থলে পৌঁছে দিতে হবে প্রতিজন শিক্ষক-শিক্ষয়িত্রীকে।

শিক্ষক হচ্ছেন একটি সমাজ ও জাতির সর্বশ্রেষ্ঠ ধারক ও বাহক। তাই তাঁর কর্তব্য ও দায়িত্ব নিঃসংশয়ে সর্বাধিক। ভবিষ্যতে যারা দেশ ও সমাজের সুদক্ষ ও সুযোগ্য নাগরিক হবেন শিক্ষকই তাদের পথ প্রদর্শক। তাই তিনি ছাত্র-ছাত্রীগণকে বিভিন্ন বিষয় সম্পর্কে জ্ঞান দান করেই যে সন্তুষ্ট থাকবেন তা নয়, তাদের দেহ মন ও আত্মার সুপ্ত গুণ ও শক্তি সমূহের বিকাশের সাধনের ক্ষেত্রেও সাহায্য করবেন। শিক্ষক তাদের অবাঞ্ছিত দোষগুলি দূরীভূত করে তাদের অন্তর্নিহিত মনুষ্যত্বের উদ্বোধনে সহায়তা করে জাতীয় জীবনে বিশেষ বিশেষ কর্তব্যও দায়িত্ব পালনের জন্য যোগ্য করে তুলবেন। তাই বলা যায় —

“Teachers are virtually the builders of tomorrow”.

সমাজ গঠনে শিক্ষার্থীর ভূমিকা

নন্দিতা রায়, স্নাতক তৃতীয় বর্ষ

সমাজ, যা অসংখ্য জনসমষ্টির এক স্থান। শিশু একটি জন্ম হওয়ার সাথে সাথেই নিজস্ব কুটুম-স্বজনদের সংস্পর্শে থেকে বিকাশ লাভ করে, এবং এই শিশুই একদিন বড় হয়ে সেই স্বজনদের এবং সমাজের একজন সদস্য হিসাবে সমাজের সেবা করে। শিশুরা ঘরের পরিবেশ, সমাজ এবং শিক্ষাগুরু এঁদের নীতি-নিয়ম অনুসরণ করেই জীবনের পথে অভিজ্ঞতার সংরক্ষণ করে। তাই সমাজ একটি গঠনে যুব সমাজের তথা ছাত্র-ছাত্রীর ভূমিকা অপরিসীম। যদি শিক্ষার্থীরা শুদ্ধমনে এবং অধ্যবসায় গুণে বিভিন্ন শিক্ষাগুরু, সমাজ, পিতৃ-মাতৃদের থেকে পাওয়া সংগুণ এবং সংঅভ্যাসের দ্বারা যদি তাদের সমস্ত সং কার্য সম্পাদন করে, তাহলে হয়তো দুর্নীতি, ছলনা, কপটতা ইত্যাদি কোনোদিন সমাজে স্থান পাবে না। শিক্ষার্থীদের প্রকৃত শিক্ষায় এক সু-নাগরিক হিসেবে গড়ে তুলবে, এবং সমাজ এক ভূ-স্বর্গ হয়ে উঠবে। যদি শিক্ষার্থীদের মধ্যে এমন গুণের অভাব ঘটে তাহলেই সভ্য সমাজ পরিণত হয় অসভ্যে। যা তার প্রমাণ হিসেবে আমরা বর্তমান সমাজে দেখতে পাই নানা ধরনের উশৃঙ্খলতা, উদ্যমতা ইত্যাদি।

যতদিন না মানুষ নিজের মনকে শুদ্ধ করতে না পারে, ততদিন সমাজের এই মহা সংকটজনিত সমস্যারও পতন ঘটবে না। কারণ সমাজ গঠন হয় জনসমষ্টির দ্বারা। আর এই জনসমষ্টির এক এক জন প্রতিনিধির জন্ম হয় এই জনসমষ্টি থেকেই। যা বলা হয় ছাত্র-ছাত্রীই হলো দেশের সমাজের তথা সমগ্র বিশ্বের ভবিষ্যৎ।

শিক্ষা একটি এমন শক্তি যা মানুষকে অন্ধকারেও পথ দেখায়, অন্ধকেও দেয় জ্ঞানের জ্যোতি। তাই শিক্ষার সাহায্যেই

একজন সভ্যতাহীন মানুষকে সভ্যতা দান করা যায়। শিক্ষাই হলো মানবতাবোধ সৃষ্টির একমাত্র পথ।

তাই শিক্ষার্থীরা শিক্ষার এই অসম্ভব শক্তির দ্বারাই সমাজের সমস্ত কু-প্রথা, দুর্নীতি ইত্যাদি সমাজের জটিল সমস্যাগুলোর সমাধান করতে পারবে। এই যুব সমাজ অর্থাৎ শিক্ষার্থীরাই একমাত্র সমাজের বর্তমান এবং ভবিষ্যতের রূপ পরিবর্তন করতে পারবে। পূর্বেও বিভিন্ন পণ্ডিতগণ সমাজ গঠনে ছাত্র-ছাত্রীদের ভূমিকা তথা গুরুত্ব সম্বন্ধে বলে গেছেন। এবং ছাত্র-ছাত্রীদের ক্ষুদ্র সমাজ বলে অভিহিত করেছেন। যার একমাত্র প্রতিনিধি সেই ছোট শিশুরা। তাই সমাজ গঠনে শিক্ষার্থীর যে ভূমিকা রয়েছে তা কোনোদিন অস্বীকার করা যাবে না। একটি সমাজ গঠনে শিক্ষার্থীর ভূমিকা অপরিসীম, এবং সমাজ পরিবর্তন সম্ভব একমাত্র প্রকৃত শিক্ষিত শিক্ষার্থীর দ্বারাই। ঠিক তার সাথে সমাজের সংস্কৃতি, ইতিহাস ইত্যাদি রক্ষার ক্ষেত্রেও এই শিক্ষার্থীই মূল। তাই শিক্ষা ব্যবস্থা এইক্ষেত্রে নজর দেওয়া অতি প্রয়োজন, যাতে শিক্ষার্থীদের শিক্ষার প্রতি তিক্ততা না জন্মে। প্রত্যেকজন শিক্ষার্থী যেন, তাদের রুচি অনুযায়ী শিক্ষা গ্রহণ করার সুবিধা পাওয়ার সাথে তাদের সুপ্ত প্রতিভারও যেন বিকাশ সাধন করতে পারে এবং শিক্ষিত হওয়ার সাথে সাথে যেন আত্মনির্ভরশীলও হয়ে উঠতে পারে। তাহলেই শিক্ষার্থীগণ শিক্ষা গ্রহণে উৎসাহিত হবে এবং সমাজেরও উন্নতি ঘটবে। যে সমাজের শিক্ষার্থী অর্থাৎ যুব ছাত্র সমাজ প্রকৃত শিক্ষিত সেই সমাজ কোনোদিনও সমস্যার সাগরে ভাসবে না, বরং সফলতার পথে দ্রুত গতি করবে। কারণ 'ছাত্রই সমাজের ছত্র'। ●

হিন্দী বিভাগ

खिलखिलाती कविता-कामिनी

विजय प्रसाद सिंह, सहयोगी अध्यापक, हिन्दी विभाग

जब आप और मैं
दोनों ही
लाला और सेठ के मूड में
रिक्शे पर सवार होते हैं
और रिक्शेवाले के पैर
पैडल पर हुमचते हैं
तब उसकी रीढ़ की हड्डी
और अँतड़ियों की कसक से
एक अनाम ध्वनि गूँजती है
तब कविता-कामिनी खिलखिलाती है।

जब श्याम तन
और भरे यौवन से
अनजाने में इठलाती बाला
माथे पर गट्टर
और काँख में गगरी थामे
पहाड़ी से उतरती है
तब उसके माथे से दुलक
सीकर-बिन्दुओं में -
कविता-कामिनी खिलखिलाती है।

जब मोचीराम की बूढ़ी
और निस्तेज उँगलियाँ
फटे चमड़े के जूतों को सीने में
टँके मारती हैं
और खून से लथपथ उँगलियाँ
निरन्तर घिसती जाती हैं -
तब कविता-कामिनी खिलखिलाती है।

जब बेरहमी से
जंगल काटे जाते हैं
रेल की गति से बढ़ता
रेगिस्तान
झुलसती मानव की छायाएँ
अर्थी जलाने हेतु
जब मानव 'राम-नाम' की ध्वनि से
अग्रसर होता श्मशान की ओर
तब कविता-कामिनी खिलखिलाती है।●

यही है जिन्दगी

दीपा धर, स्नातक, प्रथम षट्मासिक

थोड़ी-सी जिन्दगी

थोड़ा - सा प्यार

थोड़ी - सी आँसू

थोड़ी - सी हँसी,

थोड़ा - सा दुःख

थोड़ा - सा दर्द

यही है जिन्दगी।

कभी दोस्तों के लिए

कभी प्यार के लिए,

कभी अपनों के लिए,

कभी परायों के लिए,

बस एक प्यारी - सी मुस्कान,

यही है जिन्दगी।

दिल में कोई गम हो तो बाँट लेना,

आँखों में आँसू हो तो मुस्कुरा देना,

खुशियों का किनारा तुम्हें मिल जाएगा,

यही है जिन्दगी; यही है जिन्दगी।●

माँ

दीपा धर, स्नातक प्रथम षट्मासिक

कमल ये तेरी हिया है
तुमने हमको जन्म दिया है
पाल-पोस कर बड़ा किया है
अपनी सुख की चाह नहीं की
नींदों की परवाह नहीं की
खुशी-खुशी तू जागी रैना
भूल से भी आह नहीं की
माँ तुझे मैं कैसे भूला दूँ।
माँ तुझे मैं कैसे रूला दूँ।

सर्दी-गर्मी खूब सही है
घण्टों प्रहरों भूखी रही है
पीड़ा में हाथ लखते जिगर की
अश्रुधारा खूब बही है
माँ तुझे मैं कैसे भूला दूँ।
माँ तुझे मैं कैसे रूला दूँ।

मल-मल कर नहलाया तुमने
पलकों पर बिठलाया तुमने
दिन ना देखा रात ना देखी
लोरी गाकर सुलाया तुमने
माँ तुझे मैं कैसे भूला दूँ।
माँ तुझे मैं कैसे रूला दूँ।

वीरों की जय बोल

माया धर, स्नातक प्रथम षट्मासिक

जो अगणित लघु दीप हमारे,
तूफानों में एक किनारे,
जल-जलाकर बच गए किसी दिन,
गूँगा नहीं मुँह खोल,
आज उनकी जय बोल।
पीकर जिनकी लाल शिखाएँ,
उगल रही सौ लपट दिशाएँ,
जिनके सिंहनाद से सहमी,
घरती रही अभी तक डोल,
आज उनकी जय-जय बोल।

अबला नहीं, सबला है नारी

रिशामनि दास, उच्चतर माध्यमिक, द्वितीय वर्ष

नारी क्या है? नारी वो है जो हर दुख सहकर भी कुछ नहीं कहती। हमारा समाज पितृसत्तात्मक है। इसमें न ही नारी को कुछ बोलने का अधिकार है और न ही आगे बढ़ने का। सदियों से नारी के ऊपर अत्याचार होता आ रहा है। भारत को स्वाधीन हुए आज पैंसठ साल बीत चुका है, लेकिन शायद नारी आज भी स्वाधीन नहीं हुई। वह आज भी पुरुषों के अधीन है। पहले भी जब किसी औरत का पति मर जाता था तब पति के साथ-साथ पत्नी को भी जलाया जाता था और जो औरत पति के साथ मरने से इंकार कर दिया करती थी तो उसे समाज से निकाल दिया जाता था। आज औरत के साथ ऐसा नहीं होता लेकिन वह अपने ही घर में शोषित होती रहती है। कई औरत घरेलु हिंसा (domestic violence) की शिकार होती हैं। चाहे वो पति से हो या किसी और से। सरकारी तौर पर कुछ साल पहले इसी पर एक समीक्षा हुई थी, जिससे यह पता चला कि 100 में से 40% नारी घरेलु हिंसा की शिकार है। लेकिन जब यही शोध गैर सरकारी तौर पर किया गया तो यह पता चला कि 100 में से 84% नारी घरेलु हिंसा की शिकार हैं। ऐसा क्यों हो रहा है? शायद इसलिए कि औरत कुछ नहीं बोलती। वह हँसकर हर दुख को सह लेती है। वैसे औरत बोलेंगी कैसे? उसका मुँह तो पुरुषों ने बंद करके रखा है, किसी को डराकर तो किसी को मारकर। आज समाज में जो औरत के ऊपर अत्याचार हो रहा है उसकी

कहीं न कहीं जिम्मेदार यह औरत भी है। कहते हैं न जुल्म करना जितना गुनाह होता है जुल्म सहना उस से भी बड़ा गुनाह होता है। आज समाज में जो घटनाएँ औरतों के साथ हो रहा है उसका प्रतिवाद औरत को ही करना होगा। क्योंकि अगर एक औरत इस जुल्म के खिलाफ आवाज उठायेगी तो उसके साथ कई और औरतें भी शामिल होंगी। औरतों के ऊपर कोई भी अत्याचार न कर सके इसके लिए औरत को खुद सचेत होना पड़ेगा। उसे हर जुल्म का जवाब देना पड़ेगा, विरोध करना पड़ेगा जुल्म का।

सरकार ने भी 'औरत के ऊपर हो रहे अत्याचार' को रोकने के लिए कई कानून बनाए हैं, जिसका एहसास औरतों को है ही नहीं। लेकिन हमें औरतों को यह एहसास दिलाना पड़ेगा कि औरत अबला नहीं है, वह बेचारी या दुखीयारी नहीं है। उसको उसकी शक्ति का एहसास दिलाना पड़ेगा। उसको यह समझाना जरूरी है कि नदी अगर जाकर सागर में मिलती है तो इससे उसका अस्तित्व खत्म नहीं होता बल्कि उसका गौरव और बढ़ जाता है क्योंकि नदी अगर जाकर सागर में न मिले तो सागर पूरा नहीं होता। वह नदी के बिन अधूरा होता है जिस प्रकार पुरुष नारी के बिन। नारी ही समाज को गढ़ती है। एक घर को पूरा घर औरत ही बनाती है। उसके बिना घर-घर नहीं मकान होता है। इसलिए हर नारी को यह पैगाम देना होगा कि-

'कोमल है कमजोर नहीं तू!' ●

“सुदामा-चरित” की प्रासंगिकता

उदय भान भगत, सहकारी प्राध्यापक, हिन्दी विभाग

भूमिका : ‘सुदामा चरित’ नरोत्तमदास द्वारा रचित एक सुन्दर खण्डकाव्य है। दास जी भक्तिकाल के फुटकल कवियों की कोटि में आनेवाले एक सशक्त कवि हैं। ‘सुदामा चरित’ की रचना सन् १५४५ ई० की मानी जाती है। इस रचना का आधार भागवत के दशम स्कन्ध के कृष्ण-सुदामा प्रसंग है। यह ब्रजभाषा में लिखित है। इस खण्डकाव्य में सुदामा की संतोषमयी ब्राह्मण वृत्ति, स्वाभिमान और उनकी व्यवहार बुद्धि का सुन्दर तुलनात्मक चित्र उपस्थित किया गया है। साथ ही सुदामा के दाम्पत्य जीवन के सामञ्जस्य को भी कवि ने दिखाया है। सुदामा के प्रति कृष्ण की जो मित्रता का भाव एवं व्यवहार है वह लोकोत्तर है। आज के बुद्धिवादी समाज में जहाँ सिर्फ व्यक्तिगत हित की चिन्ता की जाती है वहाँ न तो मित्रता निभाने की बात आती है और न समरसता के अभाव में दाम्पत्य जीवन में सुख की आशा की जा सकती है। वैसी विषम परिस्थितियों में ‘सुदामा चरित’ के माध्यम से प्रस्तुत सुदामा का पति-पत्नी प्रेम और कृष्ण का मित्र-प्रेम वर्तमान समाज के लिए अनुकरणीय होगा और यह प्रासंगिक भी बना रहेगा। ‘सुदामा चरित’ की प्रासंगिकता को देखने के लिए हमें निम्नलिखित दो विन्दुओं पर प्रकाश डालना पड़ेगा - (१) सुदामा के दाम्पत्य प्रेम की प्रासंगिकता और (२) कृष्ण-सुदामा मित्रता की प्रासंगिकता।

(i) सुदामा के दाम्पत्य प्रेम की प्रासंगिकता : सुदामा भिक्षा-वृत्ति करनेवाले एक दीन ब्रह्मण हैं और ईश्वर में उनकी पूर्ण आस्था है। उनकी पत्नी सुशील, बुद्धिमान और पतिव्रता स्त्री है। दरिद्रता में उनके दिन कट रहे थे। सुदामा ने कभी अपनी पत्नी को बताया था कि संदीपनि मुनि के आश्रम में उनका एक मित्र था, जिसका नाम कृष्ण है। उनकी पत्नी को कृष्ण भगवान में पूरी आस्था थी। वह सुदामा को द्वारिका नगरी जाने की हठ करने लगी। उसे पूर्ण विश्वास था कि द्वारिका के नाथ अनाथों के नाथ हैं और वे उनके दुःख का हरण जरूर करेंगे-

‘द्वारिका के गये हरि दारिद्र हँगे पिय
द्वारिका के नाथ वे अनाथन के नाथ हैं।’

पत्नी के बार-बार कहने पर भी सुदामा घर छोड़कर बाहर जाने के लिए मानसिक रूप से तैयार नहीं थे और उलट पत्नी को ही समझाने लगते कि अरे पगली धन तो और को चाहिए, ब्राह्मण का धन तो सिर्फ भिक्षा है। लेकिन पत्नी घर की बदहाली को देखकर परेशान थी। तवा फूट चुका था, बटलोई, कठौती फट चुका था, दरिद्रता ने उन्हें बेहाल कर रखा था। अंततः वह सुदामा को द्वारिका जाने की हठ करती ही रही। लेकिन सुदामा अपनी इस बदहाली के लिए भाग्य को ही दोषी ठहराते और कहते -

‘जो पै दरिद्र लिख्यौ है ललाट तो काहू पै
मेटि न जात अयानी।’

लेकिन पत्नी को ईश्वर में पूर्ण विश्वास था। वह उनके सर्वज्ञ, सर्वदाता स्वरूप को जानती है। उसे पूर्ण विश्वास इस बात से भी था कि लक्ष्मी पति जिनके मित्र हैं उसके घर दरिद्रता का वास हो ही नहीं सकता। वह उनके उद्धारक स्वरूप की चर्चा करती हुई कहती है - जिन्होंने प्रह्लाद की रक्षा की, द्रौपदी के चिर हरण के समय उसकी लाज बचाई, ग्राह के चंगुल से गज को छुड़ाया, वैसे दीन-दयाल तो एक कटाक्ष मात्र से हजारों दरिद्रता का हरण कर लेंगे -

‘ऐसे दरिद्र हजार हैं वे कृपानिधि लोचन कोर के हेरे।’

यहाँ सुदामा की पत्नी बड़े ही धैर्य से सुदामा को ईश्वर के सान्निध्य में भेजना चाहती है। एक मित्र की भाँति उचित सलाह देती है। वह कहीं कोई अपशब्द का व्यवहार सुदामा के लिए नहीं करती। वह बार-बार पति को समझाने का प्रयास करती है और कहती है -

‘विप्र के भगत हरि विदित जगत-बंधु
लेत सबही की सुधि ऐसे महादानी है’

सुदामा द्वारिका क्यों नहीं जाना चाहते यह पत्नी समझ नहीं पाती और किसी भी तरह सुदामा को द्वारिका भेजना चाहती है।

सुदामा अपने मित्र से पहली बार मिलने खाली हाथ जाना नहीं चाहते। वह अपनी असमर्थता व्यक्त करते हैं कि मित्र को देने के लिए तो घर पर एक मुट्ठी चावल भी नहीं, खाली हाथ जाएँ तो कैसे जाएँ? पत्नी को जब इस बात का पता चलता है, वह पड़ोस में जाकर पाव भर चावल माँग लाती है और दुपट्टे में बांध कर सुदामा को दे देती है। सुदामा, पत्नी की इस आग्रह को अंततः टाल नहीं पाते और द्वारिका नगरी को जाने के लिए तैयार हो जाते हैं। वे चावल की पोटली और लकुटी लेकर नंगे पाँव प्रस्थान करते हैं।

सुदामा और उनकी पत्नी का यह आपसी प्रेम दरिद्रता में भी बरकरार रहता है। दरिद्रता की मार दोनों मिलकर सहते हैं। परिस्थितियों का मिलकर मुकाबला करते हैं। समस्याओं का समाधान मिलकर करते हैं। यह दाम्पत्य प्रेम आधुनिक मानव के लिए अनुकरणीय है। जहाँ न रिश्ते बनने में देर लगता है न बिगड़ने में, वहाँ सुदामा का दाम्पत्य-प्रेम एक मिसाल है। आज का प्रत्येक दम्पति यदि सुदामा दम्पति की तरह हो जाय तो न आज स्त्री-विमर्श की जरूरत होगी न पुरुष-विमर्श की संभावनाएँ बनेगी।

(ii) कृष्ण-सुदामा मित्रता की प्रासंगिकता :

सुदामा कई दिनों की पदयात्रा के बाद चकाचौंध से भरी एक नगरी को देखते हैं। उन्हें ज्ञान हो जाता है कि यही शायद कृष्ण की नगरी है। वे आगे बढ़कर द्वारपाल से कृष्ण का पता पूछते हैं। द्वारपाल उन्हें प्रणाम करके उनका नाम और पता पूछता है और जाकर कृष्ण के सामने विप्र के स्वरूप का बखान करता है -

‘सीस पगा न झगा तन में प्रभु जानै को आहि बसै केहि ग्रामा।
धोती फटी सी लटी दुपटी अरु पाँव उपानह की नहिं सामा।
द्वार खड्ग द्विज दुर्बल एक रह्यौ चकि सौ बसुधा अभिरामा।
पूछत दीनदयाल कौ धाम बतावत आपनौ नाम सुदामा ॥’

सुदामा का नाम सुनते ही श्री कृष्ण राज के कार्य छोड़कर नंगे पाँव दौड़कर द्वार तक आते हैं और सुदामा का पैर पकड़कर प्रणाम करते हैं। उठकर उन्हें गले से लगाते हैं। प्रेमवश उसके आँखों से अश्रु की धार प्रवाहित होने लगते हैं। एक छन्द दर्शनीय है -

‘द्वारिका के नाथ हाथ जोरि धाये गहे पाँव,
भंटे लपटाय हिय ऐसे दुख मानै को।

नैन दोऊ जल भरि पूछत कुसल हरि,
विप्र बोल्यो विपता में मोहि पहिचानै को।’

सुदामा का अंतिम कथन कितना मार्मिक है। विपत्ति में पड़े मित्र को पहचान कर उसकी सेवा करना, मित्रता का ऐसा उदाहरण शायद ही कहीं मिले। कृष्ण सुदामा को अंतःपुर में ले गये और सोने की चौकी पर बिठाकर स्वयं परात में पानी लेकर आये। सोलह सहस्र राजरमणी, सेवकगण और आठों पटरानियाँ श्री

कृष्ण के इस मित्र स्नेह का देखकर भौंचक्के रह गये। सुदामा के पैरों में फटी बिवाईयाँ काँटे की तरह चुभ रही थीं। मित्र की इस दशा को देखकर और महसूस कर कृष्ण आतुर हो उठते हैं। उनके आँखों से आँसू की धार इस तरह फूट पड़ते हैं कि सुदामा के पैर धोने के लिए पानी की जरूरत नहीं पड़ती -

‘देखि सुदामा की दीन दसा

करुणा करि कै करुणानिधि रोये।

पानी परात कौ हाथ छुऔ नहिं

नैन के जल सौं पगधोये ॥’

पाँव पखालकर श्री कृष्ण ने अपने उत्तरीय से सुदामा के पैर पोंछे। सुदामा के काँख में दबे गठरी को देखकर अंतर्दामी सब कुछ समझ जाते हैं और कहने लगते हैं, क्या भाभी ने मेरे लिए भेंट में कुछ नहीं भेजा? लेकिन सुदामा लज्जा के कारण उसे छुपा रहे थे। गठरी खोलने और उस चावल के कणों को देने में सकुचाने लगे।

‘खोलत सकुचत गाँठरी चितवत हरि की ओर।

जीरन पट फटि परे बिखरि गये तिहिं ठौर।’

गठरी खोलते ही जीर्ण पट फट गया और तंदुल कण जमीन पर बिखर गये। श्री कृष्ण ने बड़े प्रेम से उन कणों से एक मुट्ठी चावल लेकर फाँक गये और चबाने लगे। ब्रह्मा और शिवजी सौच में पड़ गये। लक्ष्मी काँपने लगी। रिद्धि, नव निधि और समस्त सिद्धियाँ काँपने लगीं। दुसरी मुट्ठी भरते ही इन्द्र सोच में पड़ गये, कुबेर भी चौंक पड़े। श्री कृष्ण की यह लोकोत्तर मित्र-प्रेम का दर्शन शायद ही कहीं हो, जहाँ लक्ष्मी पति स्वयं दीन ब्राह्मण के घर का चावल चबा रहे हों -

‘प्रीति की रीति कहा कहिये तेहि बैठि चबावत कन्त
रमा के।’

दो-दो फाँक में वे सुदामा को बहुत कुछ दे देते हैं। तीसरी मुट्ठी भरते ही रुक्मिणी कृष्ण की बाँह पकड़ लेती है और कहती है, यह आपकी कैसी रीति है कि दो लोक दे देने के बाद भी आप असंतुष्ट हैं और तीसरा लोक भी दे देना चाहते हैं। आपने तो रंक को अपने समान कर दिया और स्वयं भिखारी हो जाना चाहते हैं -

‘रूढ़ि आप समान कियौ तुम, चाहत आपहि होन
भिखारी।’

यहाँ श्री कृष्ण मित्र की दयनीय दशा को देखकर इतना आतुर हो जाते हैं कि अपना सर्वस्व दे देने के लिए तत्पर हैं। इनमें सिर्फ दे देने का निष्काम भाव है। यही प्रवृत्ति सामान्य मानव को भी देवत्व की आस्था से पूरित करती है। कृष्ण सुदामा को रंक से राजा बना देते हैं लेकिन यह सब सुदामा को विदित नहीं होता। बारहों व्यंजन जिमाए जाते हैं और अंत में पान खिलाया जाता है। यहाँ ‘अतिथि देवो भवः’ की उक्ति पूर्ण चरितार्थ होती है। सात दिन तक सुदामा का इसी तरह से आतिथ्य-सत्कार किया जाता है।

लेकिन उनका मन घर की ओर प्रस्थान के लिए उद्धत होता है। पत्नी का खयाल उन्हें है। स्वयं बारहों व्यंजन का सेवन करके मन तृप्त नहीं होता, उन्हें पत्नी की दशा का ध्यान आ जाता है। घर चलने की इच्छा व्यक्त करने पर श्रीकृष्ण दरबार सहित सुदामा को गोपुर तक छोड़ आते हैं, लेकिन मित्र-विछोह का दुःख उन्हें बहुत हुआ। उदाहरण दर्शनीय है -

**‘गोपुर लौं पहुँचाय कै, फिरे सकल दरबार,
मित्र वियोगी कृष्ण के, नेत्र चली जलधर।’**

मित्र से बिछड़ने का दुःख श्रीकृष्ण को बहुत हुआ। लेकिन श्री कृष्ण ने मित्रता को जिस तरह से निभाया, वह आज के स्वार्थी समाज के लिए नितान्त आवश्यक है।

उपसंहार

‘सुदामा चरित’ के अंतर्गत श्रीकृष्ण का जो प्रेम सुदामा के प्रति है वह अन्यत्र दुर्लभ है। साथ ही सुदामा का दाम्पत्य-प्रेम भी अपने आप में एक मिसाल है। आज मित्रता की परिभाषा भी

बदल चुकी है और दाम्पत्य-प्रेम में तो प्रायः दरार ही देखा जाता है। स्वार्थ वृत्तियों से प्रेरित अधिकांश मानवों एवं दम्पतियों को ‘सुदामाचरित’ पढ़ने और इसमें निहित भावों को ग्रहण करने की आवश्यकता है। सुदामा की पत्नी आस्थावादी है और उसे ईश्वर में पूर्ण विश्वास है। वह जानती है कि जिनके मित्र स्वयं भगवान श्रीकृष्ण हों उनके घर दरिद्रता का निवास नहीं हो सकता। लेकिन ईश्वर द्वारा ली गयी कठिन परीक्षा में सुदामा और उनकी पत्नी खरे उतरते हैं। बड़े ही धैर्य से अपना जीवन गुजारते हैं और पत्नी की प्रेरणा से ईश्वर के समक्ष पहुँचकर समस्त सिद्धियाँ प्राप्त करते हैं। यदि सुदामा की तरह पत्नी की प्रेरणा लेकर और सुदामा की पत्नी की तरह धैर्य रखकर आज की आधुनिक नारी पति का दिशा-निर्देश करे तो शायद उन्हें भी सुदामा दम्पति की तरह सुख की समस्त राशियाँ प्राप्त हो जायें। दूसरी तरफ यदि सभी व्यक्ति अपनी मित्रता का परिचय श्रीकृष्ण और सुदामा की मित्रता की तरह दें तो निश्चय ही हमारा परिवार, समाज और देश स्वर्गिक आनन्द का अनुभव कर सकेगा। अतः हम कह सकते हैं कि सुदामा चरित वर्तमान संदर्भ में पूर्णतः प्रासंगिक है। ●

अंधविश्वास का परिणाम

हेमलता चौहान, स्नातक द्वितीय वर्ष

बहुत दिन की बात है। एक गाँव में एक जमींदार रहता था। वह बड़े धार्मिक विचारों तथा दयालु प्रकृति का व्यक्ति था। उनके घर पर एक नौकर था। नौकर बड़ा कर्तव्यपरायण तथा सहृदयी था। वह बड़ा मन लगाकर अपना कार्य करता था, इसलिए जमींदार उससे काफी प्रसन्न रहता था। एक दिन उसी गाँव में एक ज्योतिषी आये। वे घर-घर जाकर सबका हाथ देख रहे थे। घूमते-घूमते वे जमींदार के घर पहुँचे। उन्होंने जमींदार के नौकर रघु का हाथ देखा और कहा कि कुछ ही दिनों में तुम्हारी नौकरी चली जाएगी। रघु के मन में यह बात घर कर गई। वह हर वक्त तनाव में रहने लगा। एक दिन वह दूध उबाल रहा था और अपनी नौकरी खोने की बात को सोच रहा था। वह सोचने में इतना मग्न था कि दूध में उबाल आया और वह नीचे गिरने लगा, पर उसे कुछ पता नहीं चला। जमींदार की पत्नी को उस पर काफी गुस्सा आया और

उसने नौकर पर गालियों की बौछार कर दी। इस पर जमींदार ने अपनी पत्नी से कहा कि इस समय वह परेशान है इसलिए उसे न डाँटें। उसने रघु को कहा कि वह कुछ दिन के लिए अपने घर से घूम आए। वह अपने घर गया पर वहाँ भी उसने इन बातों को सोचना नहीं छोड़ा तथा यह चिंता करने लगा कि अगर मेरी नौकरी छूट जाती है तो मेरे परिवार का गुजारा कैसे होगा। इस तरह वह लौटकर फिर से अपने मालिक के घर आया और अपने कामों को उल्टे-सीधे तौर पर करने लगा। उसका मन अस्थिर रहने लगा। उसके इस व्यवहार से तंग आकर मालिक ने उसे नौकरी से निकाल दिया। इस तरह अंधविश्वास के चलते नौकर की नौकरी चली गई।

अगर रघु ज्योतिषी की बातों पर विश्वास न कर अपने काम में ध्यान लगाता तो उसकी नौकरी कभी नहीं जाती। ●

ENGLISH SECTION

PEOPLE'S DEPENDENCE ON THE KOLONG RIVER REACH ADJOINING THE NOWGONG GIRLS' COLLEGE CAMPUS, NAGAON, ASSAM

A Field Report submitted to the Department of Geography, Nowgong Girls' College for partial fulfillment of TDC 3rd Semester (M) exam, 2012 carried out by **Sujata, Junemoni, Shilpi, Rojom, Menoka, Thapana, Tusmita, Alaka, Niharika, Pallabi and Misuma.**

Introduction

Human civilization started on the banks of most of the alluvial rivers of the world. Like the big alluvial rivers, the small tributaries also help in flourishing the socio-ecological foundation of the concerned area. Rivers make use of their influences on both natural and cultural landscape. A river is a natural flow of water from a source to a destination following certain geo-hydrological principles. However, most of the alluvial rivers of the world, especially in developing and less developed countries, have been intervened by numerous anthropogenic activities. In the name of so-called development, human beings have gone on to destroy the ecology, geomorphology and ideal hydrologic and hydraulic situation of the river.

The Kolong River is a distributary of the Brahmaputra, which flows through the heart of Nagaon town. However, decades of irrational interventions on the river, unplanned and unscientific engineering works and weak governance have generated a number of problems in the fluvio-geomorphic conditions of Kolong River. Although, the Kolong River reach is highly problem ridden, it has great prospects for sustainable socio-ecological development if it can be managed scientifically from the perspectives of sustainable development.

Otherwise, there is every likelihood that there may be a gross misuse and abuse of the ecological resources of the river and change over the hydrologic and sedimentological environments and thus may have far reaching impact on the natural and human environment of an area.

Therefore, considering the geomorphic, ecologic, economic, environmental and hydrological problems and prospects, it is the need of hour to study in detail the various aspects ranging from fluvio-geomorphic to socio-economic conditions of the area which will definitely lead to formulate strategies for eradication of its problems and potentialities in order to shape an ecologically balanced riverine ecosystem and sustainable livelihood pattern of river dependent communities. With this rationale in mind, the present research study titled "People's Dependence on the Kolong River Reach Adjoining the Nowgong Girls' College Campus, Nagaon, Assam" was undertaken for investigation.

Geographical background of the Study area

Nagaon district is located in the central portion of the Brahmaputra valley confined within the latitude of 25° 43' North to 26° 45' North and longitude of 92° 25' east to 92° 32' East with a total area of

3,831 sq. km. Nagaon is bordered by Sonitpur district and the Brahmaputra River to the North, Karbi Anglong and Dima Hasao to the South, Karbi Anglong and Golaghat district to the east and Morigaon district to West. The entire Kolong river from its source to mouth area is confined to 92° 59' 38" East to 91° 57' 51" East longitude and 26° 35' 21" North to 26° 14' 41" North latitude (Fig 1). The present study area, i.e. the Kolong river reach is located near the Nowgong Girls' campus.

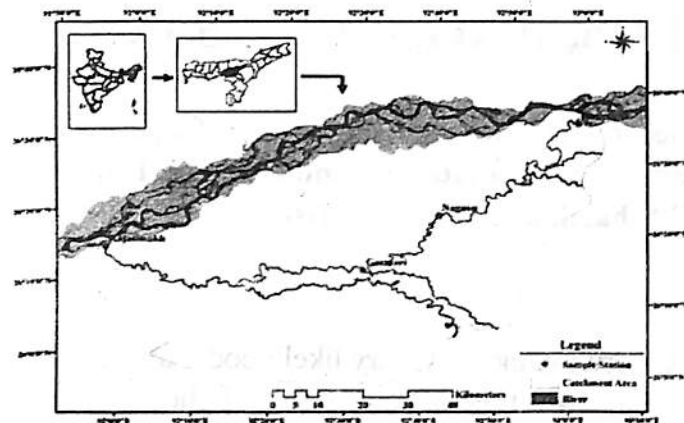

Fig 1: Map of the study area

The Kolong River flows over the flood plain of Nagaon and Morigaon districts. It is found that the river has shifted its course at least thrice at different parts of Nagaon and thereby developed numerous abandoned channels, ox-bow lakes, swamps, *beels* and marshy lands. The general slope of the surface is mainly towards northwest direction. The study area is enriched with fertile alluvial soils of old and recent origin.

The study area being a part of the Brahmaputra valley falls under the monsoon regime of south-east Asia. The region has been experiencing sub-tropical humid condition with summer monsoon and dry winters. According to Koppen's climatic classification, the region belongs to the type of "Cwg" or humid mesothermal Gangetic type of climate. The climatic conditions of the area are characterized by hot moist summer and cool dry winter. The months of December, January and February are the months of winter season with little or no rainfall. This season is cool and pleasant. During the pre-monsoon season months of March, April and May, this area receives a considerable

amount of rainfall caused by weather depressions called the *Bardoichila*. The real monsoon period starts from the month of June and continues up to the middle of September. Heavy rainfall with thunderstorm occurs during this period. The air during this period becomes highly saturated with moisture. Monsoonal rains from June to September account for 60-70 per cent of the annual rainfall. During the period of retreating monsoon in the months of last part of September to first part of October, the monsoon is found to withdraw itself.

Nagaon is one of the highly populated districts of Assam. With an extremely high man-land ratio, the population density of Nagaon is 604 persons/ sq km as per 2011 census. Out of the total 640 districts of India, Nagaon ranks 135th in terms of population density. The rural population density as well as the physiological and agricultural density of the district are also comparatively found higher. Majority of the people are engaged in agricultural activities. Different castes and religious groups have enriched the diversity of demographic make-up of the districts. Its population growth rate over the decade 2001-2011 was 22.09%. Nagaon has a sex ratio of 962 females for every 1000 males, and a literacy rate of 74%. Muslims 1,180,267 (50.99%), Hindus 1,106,354 (2001). Nagaon presents a fascinating and bewildering mix of cultures of Islam, Hinduism, Sikhism, Jainism, and Buddhism. As per the 2011 census report, Muslims constitute more than 60% of the total population. Nagaon town is considered to be the fifth largest city in Assam after Guwahati, Silchar, Dibrugarh and Jorhat with a population of 147,231 (2011).

Nagaon is considerably backward in industrial development. The district lacks of large scale industry, except the jute mill at Silghat and Sugar mill at Kampur. However, the population engaged in secondary sectors in the district shows an increasing trend, i.e., from 3.48% of the total working population in 1971 to 5.25% in 2001.

Some aspects of Fluvio-geographic characteristics of the Kolong river

The Kolong River is a tributary of the

mighty river Brahmaputra. It branches out from the Brahmaputra at Hatimura, Jakhlabandha of Nagaon district and rejoins the mother river at Kajalimukh, Kamrup (Rural) district. On the basis of fluvio-geomorphic behaviour of Kolong, it can be considered as an offshoot-stream of the Brahmaputra. The river has an approximate length of 250 km flowing over the districts of Nagaon, Morigaon and Kamrup (Rural) of Assam. The river has a total catchment area of about 5300 sq. km. The Kolong River flows over the alluvial plains of Nagaon and Morigaon districts. The recurring floods of the 1950s and early 1960s were attributed to the bank flow discharge of Kolong River and hence, the mouth of the river was unscientifically closed in 1964 by the State Flood Control Department to safeguard the town from recurring floods. Based on oral interviews among some elderly people of Nagaon it was known that the riverine ecology of Kolong has gradually been deteriorating mainly due to the irrational *bandh* at its source point. The Kolong River is fed by three sub-tributaries, namely Misa, Dizu and Haria.

The Kolong is connected near Raha to Kopili River by a cut channel called Titaimari. At

Table 1: Fluvio-geomorphic conditions of the Kolong river reach

Survey points	Total breadth (m)	Wetted area breadth (m)	Channel depth (ft)	Water level (m)
RKB concrete bridge	67	28	8.5	3.5
College foot bridge	140	107	6.7	3
ASTC foot bridge	53	30	7	2.5
Average	86.66	55	7.5	3

Source : Field survey, December, 2012

The river islands and bars together form a naturally developed landscape. In the Kolong River reach around the Nowgong Girls' Campus, as many as 3 islands and 3 sandbars were found.

The sand bars and islands in the Kolong River reach are the depositional features composed of sand, silt and clay. But there is a slight difference of sand characteristics between the forward and leeward sides of the bars and islands. In the present study area, the big-sized islands were generally seen in the central part, while the small-sized islands were

Jagibhakatgaon, the Kolong meets the Kopili River. Again, the Digaru River originating from the Khasi Hills, joins the Kolong. The Kolong has an average depth of 2.5 metre during winters and about 8.5 meter during the monsoon season. The river records an average discharge of 130.12 cumec during summers and 29.85 cumec during winters (Bora, 2012).

Fluvio-geomorphic characteristics of the case study river reach

A part of Kolong River adjoining the Nowgong Girls' college campus having a total length of 866 metres was selected for investigating the fluvio-geomorphic characteristics of the reach. It was found that the river reach exhibits braiding nature in this section dotted with as many as 6 numbers of *char-chaporis*. The average water level in the river reach (December) was found to be only 3 feet as against the basin depth of 7.5 feet. The average breadth of the river reach is 86.66 metre. The water velocity was seen to very low. Some aspects of fluvio-geomorphic conditions at different locations of the river reach are shown in the Table 1.

found in the marginal part. In the present study area, the braiding index was observed to be relatively low.

Dependence on the Kolong river reach Influence of Kolong River reach

Kolong is the heartbeat of Nagaon. Like any other river valley civilization, the *Kolongporia Sabhyata* was flourished on the bank of Kolong River. The river, prior to the blocking at the source point in 1964, had enormous influence on the

livelihood of people and local ecological settings by providing drinking water, sand, fish, aquatic vegetables as well as facilities for bathing, washing clothes and utensils etc. The river also used to provide a base for development of an ecologically rich natural ecosystem. It is a fact that people in a riverine environment traditionally prefer to settle down close to the river as it provides facilities for their livelihood. It is seen that the south bank of the Kolong River reach has been gradually encroached by the local people for various purposes.

The floodplain formed by the Kolong River is suitable for both cropping and livestock rearing. The entire stretch of the Kolong River was once used for river transport as well as a highly riverine fertile fishing ground. Nagaon and Morigaon districts are historically rich wetland environment. The Kolong River, by changing its course over time and across different places have created numerous *beels*, oxbow lakes, meandering channels, swamps and marshes etc.

Recurrent floods of Nagaon in the 1950s and early 1960s were attributed to the Kolong River. However, in order to mitigate the flood and erosion hazards, the source of the Kolong River at Hatimura, Jakhlabandha was permanently closed in the year 1964 by construction of an earthen embankment.

Demographic characteristics of the dependents

An analysis of the data revealed that female participation was higher than male participants. Out of the total 30 respondents surveyed, 43.33 % were male against 56.66% female (Fig 2). All the participants belonged to the adult age group of 14 to 60 years. Interestingly, people of different communities and religious groups are engaged in pursuing different activities. It was found that out of the total participants, 43.3% were Assamese Hindus, 30 % were Bengalis, 13 % were Muslims, 10 % were Biharis and only 3.3 % were Bodos (Table 2 & Fig 3).

Table 2: Demographic characteristics of the dependents

Sex ratio		Community				
Male	Female	Assamese Hindu	Assamese Muslim	Bengali	Bihari	Bodo
13	17	13	4	9	3	1
(43.33)	(56.66)	(43.30)	(13.00)	(30.00)	(10.00)	(3.30)

Source : Field survey, December, 2012

Note: Figures in the parenthesis indicate the percentage to the total respondents

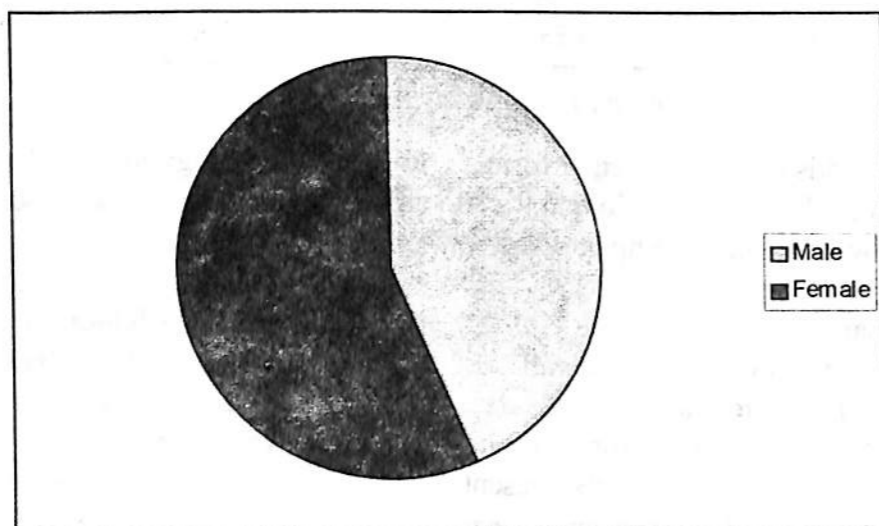

Fig 2: Male-Female participation in the river reach

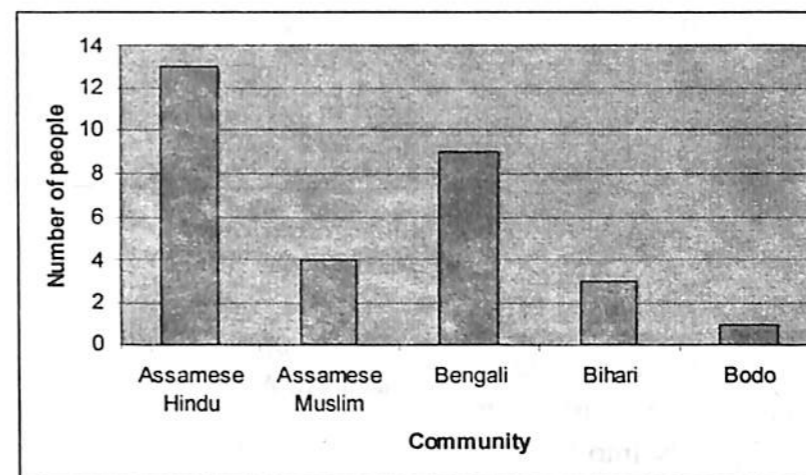

Fig 3: Community wise participation in the Kolong River reach

Nature of dependency

The people usually visit the river for various purposes. Generally, people residing closer to the river visited the river more frequently. The frequency of visits to the river reach by the people denotes the degree of their dependency as well as association with the river. From the field survey, it was found that people visit the river for various purposes, such

as washing clothes, fishing, bathing, religious ceremony, collecting aquatic vegetables, and also for site seeing. It is interesting to note that 60 % of the total respondents surveyed used the river reach for washing clothes, 53.3 % for bathing, 43.3 % for fishing, 30 % for site seeing, 36 % for religious purpose, 50 % for grazing, and 16 % for cattle washing (Table 3 & Fig 4).

Table 3: Dependence on the river reach for various purposes

Number of people involved in different activities

Washing clothes	Bathing	Fishing	Site seeing	Religious	Cattle washing	Grazing
18	16	13	9	11	5	15
(60)	(53.3)	(43.3)	(30)	(36)	(16)	(36)

Source : Field survey, December, 2012

Note: Figures in the parenthesis indicate the percentage to the total respondents

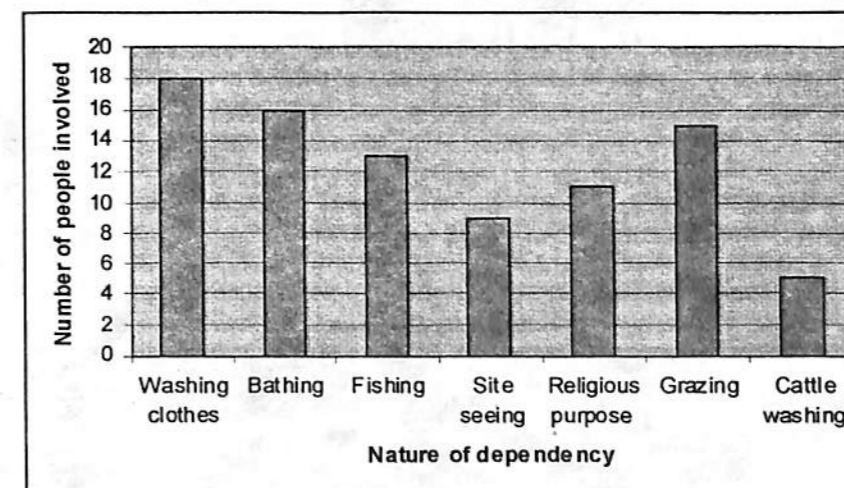

Fig 4: People involved in different activities

Problems encountered by the dependents

The river reach has been facing serious threats mainly due to the prevalent anthropogenic activities. The people dependent on the river reach, are therefore, facing various problems. The Kolong River reach is no longer a navigable one because of its shallow bed and low water volume mainly due to the deposition of sediments and garbage. The river water has been continuously polluted by the different types of pollutants of the entire Nagaon town being deposited continuously into the river. Again, in the winter season, the volume of water subsides to such a level that the *dhobis* find problems of water scarcity for washing the clothes.

Conclusion

The River Kolong has long been attracting people for pursuing various economic and cultural activities. The Kolong valley civilization in Nagaon is very important to take note of, in this perspective. Rivers, small or big play an important role in shaping a balanced ecological settings as well as sustainable livelihood pattern of dependents. However, many rivers of the world have been threatened by irrational human activities and unscientific engineering construction. The Kolong

River is also no exception to this phenomena. In order to make the river socio-ecologically sound there is a need of executing River Restoration in a scientific way. ●

Bibliography

- Barthakur, M., 1978: "The Brahmaputra A Myth – A Gift – A Source of Sorrow : Its Physiographical Interpretation", *Symposium on Harnessing the River Brahmaputra*, pp. 6-15.
- Bhagabati, A.K., Bora, A.K. and Kar, B.K. (ed.), 2001: *Geography of Assam*, Rajesh Publication, New Delhi – 110002, pp. 21-23, p. 38.
- Bora, M (2012): A Study on Restoration of the Kolong River in Nagaon and Morigaon districts, Assam, a power point presentation at a local seminar in Nagaon, organized by Fine Art Society, Nagaon.
- Brice, J.C., 1964: "Channel Patterns and Terraces of the Loup River in Nebraska, M.S. Geol. Survey, Prof. Paper, 422.D.
- Dutta, A.K., 2001, "Profile of a River", *The Brahmaputra*, pp. 51-86.
- Goswami, D.C., 1985, : 'Bahmaputra River, Assam, India : Physiography, Basin Denudation and Channel Aggradations.', *Water Resources Research*, Vol. 21, No.7, pp.959-978.
- Goswami, D.N.D., 1978: 'The Brahmaputra – Its Fluvial Processes', in Assam Science Society's, *Souvenir*, for Mid-Term-Symposium on Harnessing the River-Brahmaputra., pp. 24-27.
- Taher, M., 1974, 'Fluvio Processes and Geomorphology of the Brahmaputra Plain, *Geographical Review of India*, Vol. 36, No. 1, pp. 38-43.

Annals School : A New Trend of History Writing

Munin Borah, Assistant Professor, Department of History

Introduction : Greek philosopher Aristotle defines history as an account of unchanging past. Napoleon Bonaparte gives definition of history as the only true philosophy and only true psychology. Sir Francis Bacon defines history as a discipline that makes men wise. The common people have notion that history is an outdated and boring subject which deals with only the past events of state or king. As a history student, I have a wrong notion till schooling period that history is a subject of political achievements of kings covering only war and peace.

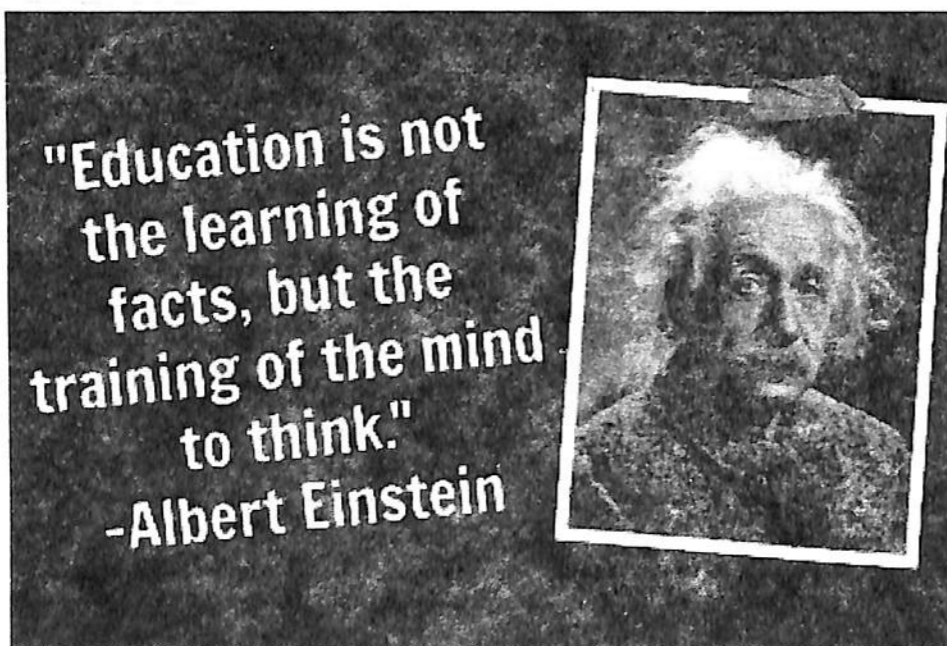
The definition of history has been changed at present day. My experience of last two refresher courses is that the importance of political history is decreasing day by day and new trend of history writing is emerging at present day. The definition of history has been changed along with the changes of time. We simply teach political history in our classroom the activities of king and state done in the past is history for our students. We are not concerned about the other countries of the world that is taught in the name of history. Some prestigious Universities of our country like JNU, Aurangabad, Aligarh, Calcutta are exceptional and these Universities have introduced new approach to history excluding political history in their curriculum which are totally ignored in our state. Today historians give importance on the social and economic aspects in writing history. Social history, economic history, oral history, maritime history, subaltern history etc are new subject of history writing which have emerged in changing the traditional concept of history writing in our country.

Some prominent historians of the world, Antonio Gramsci, Marc Bloch, Lucian Febvre, Christopher Hill, Eric Hobsbawm have changed the trends of history writing in modern time. French historians are ahead of it. France is known as a country of revolution and this has impact on other countries of Europe. There is a term in history - 'When France Sneezes whole Europe catches cold'. Any event of France always affects the entire Europe, Annals is one of the example of it.

France is the country where the new trend of history writing was started by publishing Annals Journal in 1929 for the first time. Marc Bloch and Lucian Febvre were behind this trend. The newly established journal created a new era in historiography. The historians associated with Annals Journal generated a new trend in history writing. The writers of Annals were distinctive for their stand against the established Empiric school of thought. Instead of focusing on politics and individuals, Annals historians emphasized on social groupings, collective mindsets and long term continuities of changes. They did not depend on primary documents but made use of a wide range of documents.

Objectives: According to Carlyle History is nothing but biography of a Great man. The great men may be political, religious and military personality like Peter the Great, Gautam Buddha or Alexander the Great. Historian focuses only the exceptional achievements of individual but Annals strongly opposed this kind of interpretation.

Annals was the first school of history writing

which rejected the predominant conceptions of writing history namely a focus on biographical work, political or military history, concentrated on the analysis of short periods and a narrative style of events. The main objective of *Annals* was to focus the social and economic aspects rather than political and military aspects. It emphasized the approaches of analytical history which looked at economic and social history in a long term perspective refusing traditional political history.

Annals school dealt with pre-modern world and dominated French social history. It influenced the historiographer in Europe and Latin America. *Annals* historians criticized positivism and were against empirical history. It is also found defective with the formulate structure of empiricist and especially Leopold Von Rankian methods of historiography. They thought that the rigid rules of Ranke's method of historiography was too restrictive because the past is too far away from time and perspective for historian to be able to be completely objective.

Annals School : The *Annals* school has been producing most eminent historians of world since inception. Peter Burke has classified the *Annals* school of movement in to three different period that are – a) 1929-1945 b) 1945-1968 c) 1968-1989.

The first generation (1929-1945) of *Annals* school led by its founder Marc Bloch and Lucien Febvre. They taught history in different angle at the University of Strasbourg. Marc Bloch was born in Lyon to a Jews family and his father Gustave Bloch was Professor of ancient history. He believed that it was better to proceed from the known to the unknown and also tried to reinvent history as a social science. His work of style was totally an anthropologist. By investigating the impact of rituals, relevance of myth and all possible sources of collective behavior he became the father of historical anthropologist. The greatest works of Bloch were – 'French Rural history', 'French historical studies', 'Royal touch', 'Strange Defeat: A Statement'. It was unfortunate that such a greatest historian died in the hands of 'Gestapo' on 26th June 1944 during German occupation of France. Latter he was

recognized as a national Martyr. Lucien Febvre was born and brought up in Nancy, Northern part of France. He was a close friend of Marc Bloch. The contribution of Febvre was that he contextualized events against geography, psychology and culture. He played an enormous role in reshaping his outlook in the world. In writing history, he carefully examined the geographical background and social cultural features of France society. 'Martin Luther: A Destiny', 'Philip Second', 'The Problem of unbelief in the sixteenth century', 'New kind of History' etc are master pieces work of Febvre .

Ernest Labrousse, Fernand Braudel, George Duby are prominent historian of second generation (1945-68) of *Annals* School. Ernest Labrousse was an economic historian who largely used quantitative methods. He also introduced the idea of *conjuncture* that is the connection between diverse and simultaneous phenomena. According to him *Conjuncture* came to be contrasted with the idea of structure, in the sense that *conjuncture* identified the short-medium term whereas structure concerned long-term. *Conjuncture* and structure were however complementary to one another in Labrousse. He also adopted demographic models and mainly wrote regional history of France and his most important creation was 'Sketch of the movement of prices and Revenues in France during 18th century'.

Fernand Braudel became an editor of *Annals* after the death of Lucien Febvre in 1956 and remained in 1968. He was greatest historian of the 20th century and known as the father of modern historiography. The most famous book of Braudel is 'The Mediterranean and the Mediterranean World in The Age of Philip II' which recognized him as an international historian. Braudel attempted to describe deeper *unities* and lengthy rhythms of material life relating to the geographical environment and the structures that shape the society to technology, trading, sailing routes, and mentalities. He directly rejected the traditional geographical introduction to history. In writing history he gave importance on time. Braudel believed that historical time can be divided into three forms of movement that are social time, individual time and geographical time. Braudel also demonstrated that history does not exist

independently of the historian's gaze. As to all knowledge, the historian intervenes at every stage in making of history; indeed history does not exist. All that existed was past phenomena submerged under the clock of all-consuming time. Another contribution of Braudel is that he added geography, political economics and sociology to history. He finds out that human history associated with two themes, one is technology other is exchange. According to him Human history is a history of *technological mastery* and the development of the skills basic to ancient civilization: fire and water technology, pottery, weaving, metalworking and finally writing. This emphasis on the physical realities of early civilizations brings out the actual quality of life with a vividness that no number of readings of other books can achieve. He pointed out without *exchange* human history could not be written. Quantitative history and the history of mentalities in *Annals* school are main contribution of Braudel. 'A History of Civilization', 'On History', 'The Wheels of Commerce Civilization and Capitalism', 'The Identity Of France: History and Environment' etc are valuable creations of Fernand Braudel.

George Duby wrote social and economic history of the middle ages. He ranks among the most influential medieval historians of the twentieth century and was one of France's most prominent public intellectuals from the 1970s until his death in 1996. Duby was interested in the idea of historical mentalities extended to thinking about the position of contemporary society vis-à-vis its past. He stresses on the importance of the historian as a public figure who can make the past relevant and exciting to those in the present. 'Rural Economy and Country life in the Medieval West', 'A History. French Civilization', 'The Early Growth of European Economy', 'The Three Orders: Feudal Society Imagined' are most precious historical work of George Duby.

The third generation of *Annals* school was started by a group of historians after 1968 when the members of the original school of thought began branching out in their interests and approaches to the study of history. Point to be noted that no single historian led the third generation of *Annals* historians

such as Bloch and Febvre led the first generation and Braudel led the second generation. The third generation historian ignored Fernand Braudel's methodological structuralism and accepted the Durkheimian idea of history of mentalities. It held that the historical world was created out of perception, not out of events. So they needed to recognize that the whole of history was a creation of human impression. They focused on the study of history further towards the discipline of anthropology especially cultural anthropology. Gender studies became popular. At first and second generation of *Annals* historians ignored gender studies and feminist history was sidelined due to dominance of male historian. Mona Ozouf, Arlette Farge, and Michelle Perrot were product of third generation and contributed to the growth of feminist history in France. The third generation tried to link the traditional historiography to the American trends of historiography. Emmanuel Le Roy Ladurie, Philippe Ariel, Bourdieu, Goffman, Roger Chartier belongs to the third generation of *Annals* school.

Impact of *Annals* School outside France: The approaches of history writing of *Annals* school influenced the other country of Europe. Franciszek Bujak and Jan Rutkowski known as father of economic history introduced the *Annals* approach in writing history in Poland. They started a new Journal 'Roczniki Dziejow Spoecznych I Gospodarczych' and attracted the larger elite section of Poland. Rutkowski had good contact with Marc Bloch and published his writing in *Annals*. Poland was controlled by Communist in 1940 and the economic historians had to suffer a lot. Instead of doing work on medieval age and early modern period they emphasized on contemporary history but after the event of Polish October in 1956 the Sixth Section in Paris welcome Polish historians and exchanges between the circle of the *Annals* and Polish scholars continued until the early 1980s. The reciprocal influence between the French school and Polish historiography was particularly evident in studies on the Middle Ages and the early modern era was studied by Fernand Braudel.

The *Annals* approach became popular in

South America. Federico Brito Figueroa was the founder of a new Venezuelan historiography largely based on the ideas of the Annals School in 1950. He carried his conception on the field of all levels of university study, emphasizing a systematic and scientific approach to history and placing it squarely in the social sciences. Spanish historiography was influenced by the Annals School starting in 1950 with Jaime Vincens Vives In Mexico, exiled Republican intellectuals extended the Annals approach particularly from the 'Center for Historical Studies of El Colegio de Mexico', the leading graduate studies institution of Latin America. No doubt within short period Annals school of writing became popular in Latin America.

Annals writing had mere impact in England. A few Marxist historian of England supported it. American historiographer did not respond because of their superiority complexity. The American historians developed their own style of history writing-'New Social History' which was entirely different route from others but both the American and the *Annals* historians picked up important family reconstititional techniques from French demographer Louis Henry. German, Russian, Chinese, Japanese and Indian historians ignored the importance of famous Annals school of history

writing.

Conclusion : The founder of Annals school Marc Bloch and Lucian Febvre never thought during their living periods that their names would be written in golden word in the passages of history. Their thought and approaches were respected within short period by larger section of the elites. It has been creating the creative historians since 1929. The lists of history book that published under the banner of Annals are uncountable. The trend of Annals writings have created a new revolution and have changed the definition of history. They proved that history is not a biographical work of great men or not a subject of discussion of only war and peace.

References :

1. E.H. Car : What is History.
2. B. Sheik Ali : History Its Theory and Method.
3. R. Collingwood : Ideas of History.
4. K. L. Khurana and S. Gupta : Concepts and Methods of Historiography.
5. M. Bloch : French Rural History.
6. L. Febvre : New Kind of History.
7. F. Braudel : On History.
8. G. Duby : The Three Orders : Feudal Society Imagined. ●

"I have been astonished that men could die martyrs for religion - I have shuddered at it. I shudder no more - I could be martyred for my religion - Love is my religion - I could die for that."

John Keats

THE BRAHMAPUTRA VALLEY OF ASSAM: A GEOGRAPHICAL PERSPECTIVE

Nityananda Deka, Assistant Professor, Department of Geography

Introduction

The Brahmaputra Valley of Assam is one of the important alluvial plains of the country which is characterized by complex geological and varied physio-climatic conditions. The entire valley, confined within the latitude of 25°28'29" North to 27°58'22" North and longitude of 89°51'39" East to 95°49'17" East is a major natural unit of the state. It exhibits a unique alluvial plain covering an area of 56,194 sq. km and accounting for 72 % of the state's total geographical area. The valley extends

for a length of about 700 km from east to west and with an average width of 80 km. The valley is surrounded by the Bhutan and Arunachal Himalayas on the north and the east, the Naga hills, Karbi and Meghalaya plateaus on the south, and the plains of West Bengal and Bangladesh on the west.

The mighty river Brahmaputra with a length of 640 km and its 32 major north and south bank tributaries drain the valley and make it a fertile alluvium plain. The valley as a whole covers 22 administrative districts of the state (Fig.1).

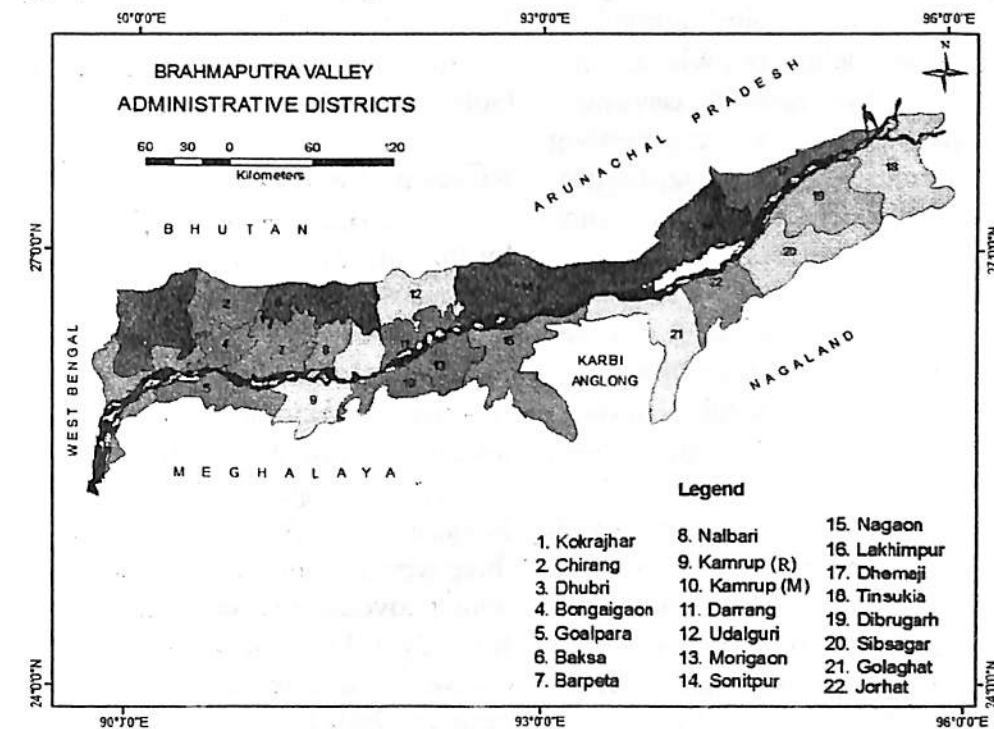

Fig.-1

Physical background

The Brahmaputra valley evolved in the Quaternary period. The foreland depression between the Himalayas on the north, Patkai-Barail hills on the south-east and the Shillong Plateau on the south had experienced the process of alleviation during the last 2 million years (Gazetteer of India, Assam State, 1999). The Brahmaputra valley evolved by the continued process of sedimentation in this longitudinal depression. The valley covered by the Pleistocene and Recent alluvial deposits represents the easterly extension of the Indo-Gangetic alluvium (Choudhury, 2004).

The plain as a whole slopes down towards south-west in the upper part and west in the middle and lower parts. The fall of gradient is only 13 cm per km on the average.

Although the Brahmaputra plain is by and large flat, it has some physiographic variations. The Brahmaputra valley can be divided into four notable physiographic divisions: (i) The northern foothills, (ii) The north and south bank plains, (iii) The floodplain and charlands, and (iv) The southern foothills

Climate

The Brahmaputra valley falls under the regime of monsoon climate of the sub-tropical humid belt. The valley has been experiencing hot-moist summer with heavy rainfall and cool dry winter with scanty rains.

The Brahmaputra valley has been experiencing four well defined climatic seasons, viz, (i) pre-monsoon, (ii) monsoon, (iii) retreating monsoon and (iv) dry winter.

During the pre-monsoon season (from the early March to the end of May), the valley receives a considerable amount of rainfall caused by weather depressions, locally known as Bardaichila. The mean rainfall and temperature in this season are 15.6 cm and 22.0°C respectively.

The monsoon period starts from the month of June and continues upto the middle of September. Heavy rainfall with thunderstorm occurs during this period and brings havoc of floods in the valley. Average rainfall and temperature during this season are respectively about 200 cm and 28.50°C.

During the period of retreating monsoon in the last part of September to the first part of October the rainfall gradually decreases amounting to an average rainfall of 156 mm during 1993-2006.

The dry winter season sets in by the middle of November and continues upto the last part of February. During this period the entire valley experiences low temperature (around 100 – 120°C), cool and dry winter, morning fog. The rainfall in the dry seasons is very scanty, the average being 58 mm during 1993-2006.

Soil

The soils of the Brahmaputra alluvium are partly new or recent and partly old. The alluvial and piedmont soils are extensively distributed over the region. The younger alluvium occurs extensively in the north and south bank plains including the floodplains and charlands areas. The old alluvium is found in some patches of Kokrajhar, BARPETA, Nalbari, Kamrup, Darrang, Sonitpur, Lakhimpur and Dhemaji districts between the northern piedmont soil belts and the southern new alluvial soils of the valley (Bora, 2001).

The piedmont soils comprise the Bhabar and Tarai soil which are confined to the northern narrow zones of Himalayan foothills. The hill soils are usually found in the southern hill areas of the valley. The lateritic soils are seen in the southern margin of the Golaghat district (Das, 1984).

Rivers and wetlands

The Brahmaputra valley in Assam is traced by the mighty river Brahmaputra along with its numerous tributaries and sub-tributaries. There are as many as 32 major north and south bank tributaries that drain the valley. The river Brahmaputra drains the valley from Sadiya to Dhubri for a distance of about 640 km.

According to a survey conducted by Assam Remote Sensing Application Centre in the year 1997, there were as many as 2930 wetlands in the valley which covered an area of 84032.4 ha, accounting for only 1.43% of the valley's total area. It is noteworthy that ox-bow lakes registered the highest number (790) followed by seasonal water logged

areas (739), swamps and marshes (680), lakes and ponds (614) and reservoirs and tanks (107).

Vegetation and wildlife

There exists rich diversity of flora and fauna in the valley. The total forest area of the valley in 2001-02 was 1297143 hectares accounting for 23.02% of the total geographical area of the valley which is far less than the minimum norms of 33.3% as prescribed by the National Forest Policy.

The different types of vegetation such as evergreen, semi-evergreen, deciduous and degraded scrubs make its forest landscape in the valley more diverse and rich. The entire floodplain of the Brahmaputra is covered with scattered trees, grasses, reeds, bushes and swamp vegetation. Moreover, forests of the valley are endowed with a large variety of orchids and medicinal plants. There are around 23 grassland areas in the valley which cover an area of approximately 1205 sq. km.

The Brahmaputra valley is also rich in faunal diversity. There are 5 National Parks covering an area of 156.13 sq km, and 13 Wildlife Sanctuaries occupying an area of 536.99 sq. km in the valley.

Socio-economic background

The Brahmaputra valley became habitable for human some five to seven thousand years ago. Human history must have started in these fertile high lands long before the Aryan civilization which spread eastward along the Brahmaputra valley (Choudhury, 2004). The Brahmaputra valley has been inhabited by people of diverse socio-economic background.

Population growth and distribution

The Brahmaputra valley is one of the thickly populated areas of the country. The total population of the Brahmaputra valley in 1991 was 191,09,302 which increased to 22,658,369 in 2001 registering a growth of +18.57% during the decade. The valley accounting for 72% of the state's total area shares 85.00% of the total population of the state. Of the total population of the valley, 6.16% belong to schedule caste and 11.94% to schedule tribes.

So far the religious composition is concerned,

majority of the people belong to Hindu (65.82%), followed by Muslim (30.26%), Christian (3.41%), Buddhist (0.19%), Jain (0.10%) and Sikh (0.09%) as per 2001 census.

The density of population in the valley also shows a marked spatio-temporal variation. The density of population according to 1971 census was 225.27 persons per sq km which increased to as high as 342.61 in 1991 and 406.83 in 2001. The density of population in the valley increased upto 18% during 1991 to 2001.

The population of the Brahmaputra valley has been gradually increasing. The growth of population during 1951-1961 and 1961-1971 registered the highest rate (39.55% and 39.64% respectively) while during 1991-2001 the growth of population declined to 17.89%.

Literacy rate

The literacy rate of population in the Brahmaputra valley as a whole stands at 62.93% (2001 census), which is slightly higher than the state and national average. The literacy rate in the valley has increased from 52.32% in 1991 to 62.93% in 2001 registering a positive change of 20.28% during the period.

Occupation

According to 2001 census, the total work participation rate in the Brahmaputra valley is found to be 36.14%, of which 74.36% belongs to main workers and 25.64% to marginal workers. Being characterized by agrarian economy, the cultivators and agricultural labourers in the valley account for 39.77% and 13.20% respectively. However, the number of cultivators in the valley has been decreasing gradually. The low output of the traditional agricultural system and very slow progress of the non-farm sectors are responsible for the low rate of work participation in the valley.

Economic activities

Agriculture

Agriculture is not only the principal livelihood of the people of the Brahmaputra valley but also forms the culture and economic basis of the people.

The net sown area of the valley as in 2003-04 was 2367982 hectares accounting for 40.38 % of its total geographical area. In the valley, two types of farming have been practiced: the small-scale peasant farming and the commercial tea plantation. The agricultural sector engaged 52.96 percent of the people (as per 2001 census) out of the total working force of the valley.

Rice is the staple food and is the dominantly cultivated cereal crop in the valley. The area under rice in 2006-07 was 1833832 hectares accounting for 66.16 % of the valley's total cropped area. The other principal crops are maize, wheat, pulses, oilseeds and potato. The important cash crops cultivated in the valley are jute, tea, sugarcane and tobacco.

Industries

In spite of having high potentiality, the Brahmaputra valley is lagging behind in industrial development. The valley is endowed with diversified agricultural, mineral, forest and livestock resources. The various types of industries in the valley include agro-based industry, mineral-based industry, forest-based industry, chemical industry, textile industry and building material industry. There were as many as 2249 registered factories in the valley in 2001.

Transport and communication

The transport and communication systems in the Brahmaputra valley are not so much satisfactory for the proper functioning of the above mentioned sectors. The valley is connected by the national

highways, state highways and district roads. The total PWD road length in the valley is 26935 km. The road length per lakh of population is 137.72 km, while the road length per hundred square kilometer of area is 46.83 km. The railway networks comprise both metre-gauge and broad-gauge railway lines. The Department of Inland Water Transport, Assam is operating 61 ferry services for the purpose of public utility (State of Environment Report Assam, 2004). There are five civil airports in the valley, namely the Barjhar in Guwahati, Salonibari in Tezpur, Rowriah in Jorhat, Mohanbari in Dibrugarh, Lilabari in Lakhimpur. ●

Bibliography

- Barthakur, M., 1978: "The Brahmaputra A Myth – A Gift – A Source of Sorrow : Its Physiographical Interpretation", Symposium on Harnessing the River Brahmaputra, pp. 6-15.
- Bhagabati, A.K., Bora, A.K. and Kar, B.K. (ed.), 2001: Geography of Assam, Rajesh Publication, New Delhi – 110002, pp. 21-23, p. 38.
- Bora, A.K (2002): 'Drainage' in A.K. Bhagabati, et al. (ed) Geography of Assam, Rajesh Publication, New Delhi.
- Taher, M., 1974, 'Fluvio Processes and Geomorphology of the Brahmaputra Plain, Geographical Review of India, Vol. 36, No. 1, pp. 38-43.
- Bora, A.K (2001): Physical Background, in Bhagabati, A. K. (ed) Geography of Assam, Rajesh Publication, New Delhi., pp 36-51.
- Bora, A.K (2001): Physical Background, in Bhagabati, A. K. (ed) Geography of Assam, Rajesh Publication, New Delhi., pp 18-35.
- Choudhury, P.C. (1987): The History of Civilization of the People of Assam to the Twelfth Century A.D, Spectrum Publications, Guwahati, pp. 2, 24, 46
- Das, M.M. (1984): Peasant Agriculture in Assam, iter-India Publication, New Delhi., pp 11-47

Time is very slow for those who wait.
 Very fast for those who are scared.
 Very long for those who lament.
 Very short for those who celebrate.
 But for those who love, time is
 eternal.

-William Shakespeare.

BRINGING BACK RHINOS TO LAOKHOWA BURHACHAPORI WLS

Smarajit Ojah, Assistant Professor, Department of Geography

Introduction : The Laokhowa and Burhachapori Wildlife Sanctuaries (LBWLS) are two important protected areas of central Assam, administered by the Nagaon Wildlife Division. Laokhowa WLS (LWLS) is located between latitudes of 26°28'31.85"N to 26°32'13.95"N and longitudes of 92°37'57.91"E to 92°47'23.27"E having a total area of 70.1 sq.km in Nagaon district. Burhachapori WLS (BWLS) is located between the latitudes 26°30'34.16"N to 26°33'48.96"N and longitudes 92°34'27.31"E to 92°46'10.667"E with a total area of 44.06 sq.km in Sonitpur district. The total area of the two sanctuaries is 114.16 sq.km and are contiguous to each other.

The sanctuaries lie in a central location, surrounded by important protected areas (PA) like Kaziranga National Park to the east, Orang NP and Pobitora WLS to the west, Pakke-Nameri NPs to the north and the rich Karbi Anglong forests to the south. Both the PAs along with the

riverine tract act as migratory corridor for wild animals of Kaziranga and Orang NPs. They have, therefore, been notified as buffer zones of the Kaziranga Tiger Reserve (KTR). Both the sanctuaries are critical for adoption of a landscape-based conservation approach of the PA Network of Assam.

Rhinos in Laokhowa-Burhachapori: A Historical Perspective : Lady Mary Curzon, the wife of Lord Curzon, the 6th Viceroy of India heard many

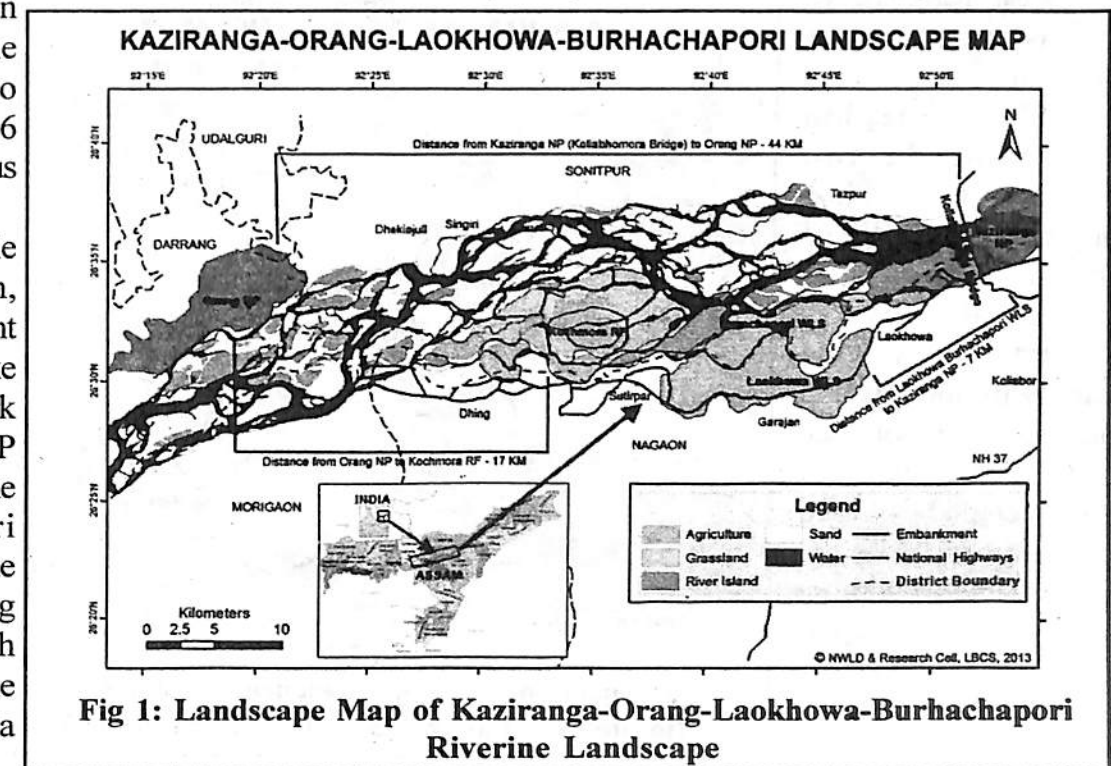

Fig 1: Landscape Map of Kaziranga-Orang-Laokhowa-Burhachapori Riverine Landscape

fables about the rare one-horned rhinoceros from her friends from the tea gardens, which roamed the grasslands of Assam. In the winter of 1904, she came to Kaziranga region of Assam to see the rhinos with her own eyes, accompanied by noted animal tracker, Balam Hazarika. However, she was extremely disappointed for not spotting a single rhino in Kaziranga due to inaccessibility. Balam Hazarika told Lady Curzon that ruthless killing of rhinoceros in the area created such a situation that the once flourishing rhino population had dwindled enormously. He impressed upon her the urgent need for conservation of Kaziranga. Concerned about the dwindling numbers of rhinoceros in Kaziranga, she asked her husband to take the necessary action to save the rhinoceros. The Kaziranga Reserve Forest was thus created.

However, many elderly locals from the fringe villages of Laokhowa WLS add an interesting twist to this well-known historical story. Locals say that when Lady Curzon failed to spot a single rhinoceros in Kaziranga, Balam Hazarika brought her to Laokhowa region where saw a number of rhinos. This revelation comes as no surprise as the Laokhowa-Burhachapori region is a natural contiguous area with Kaziranga depicting similar ecological characteristics and as such, the two protected areas.

The region comprising the two sanctuaries has historically been one of the most rich and ecologically diverse habitats for a wide variety of animals and plants. The importance and biological value of the PA could be gauged from the fact that the WLSs supported more than 70 rhinos apart from other important animals till mid 1980s. However, due to the

unstable political situation of the state during 1983-84, the period of Assam Agitation, poachers killed more than 50 rhinos within a matter of days. The rest of the rhinos fled away from Laokhowa to nearby safe rhino-bearing areas. During those days, the forest guards did not have any arms. The arms of the home guards were withdrawn by the district administration. This presented the poachers with ample opportunity to poach the rhinos and the once thriving rhino population was completely decimated.

The nineties decade saw an exponential increase in the anthropogenic pressures on the two sanctuaries. The entire region came under massive pressure of biotic interference in the form of poaching, encroachment, deforestation, cattle grazing, illegal removal of non wood forest produce (NWFP) and other marginal forest products. The habitat of Laokhowa-Burhachapori suffered tremendous degradation during this period. The cattle population of the khutties (dairy farms) of Burhachapori too started to increase during this decade and excessive grazing by the cattle in the two sanctuaries took its toll on the fragile grassland ecology of the two sanctuaries. Ungulates like the sambar, hog deer, Asiatic wild buffalo etc. migrated to nearby habitats

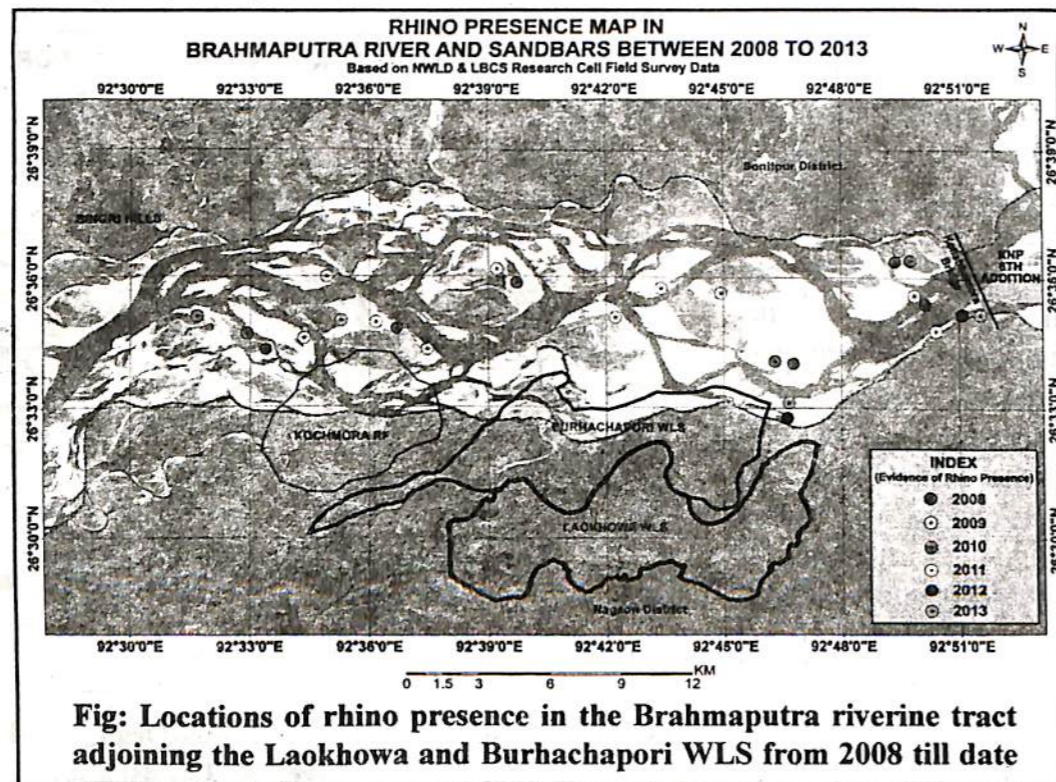

Fig: Locations of rhino presence in the Brahmaputra riverine tract adjoining the Laokhowa and Burhachapori WLS from 2008 till date

and gradually, the numbers of tigers also reduced due to loss of prey species. The Bengal Florican (*Houbaropsis bengalensis*) locally known as Ulu Mora, a Schedule I bird species under the Wildlife Protection Act of India, 1972, which was found in abundance in the grasslands of Laokhowa-Burhachapori too disappeared during this period due to the excessive grazing by the cattle of the khuttis and the fringe villages of the sanctuaries.

Even though there were no resident rhinos in Laokhowa and Burhachapori post 1990s, the local forest staff of both the sanctuaries reported the presence of rhinos all along the riverine tract of the Brahmaputra which migrate regularly between Orang and Kaziranga NPs. An on-going study of the Brahmaputra riverine landscape between the Koliabhomora Bridge and Singiri hills near Dhekiajuli reveals a significant number of sightings of rhinos along with numerous animals such as elephants, royal Bengal tigers, Gangetic river dolphins, Asiatic wild buffaloes, different species of deer, and wild boars among others. These animals which use this vast, administratively unregulated riverine landscape, as a migratory corridor, as well as residential habitats in case of a few animals, are easy prey for poachers.

Indian Rhino Vision 2020 Programme :

Historically, the Greater one-horned rhino was abundant in the alluvial grasslands of Indus-Gangetic-Brahmaputra plains. However, due to habitat fragmentation and conversion along with excessive hunting, at present, only a few small and fragmented pockets of rhino remained in Assam, Bengal and Nepal. Moreover, concentrating so many rhinos in a single protected area like Kaziranga exposes the species to risks of calamities (epidemics, floods, massive poaching attempts), i.e. all-the-egg-in-one-basket syndrome.

To fulfill these needs, the Assam Department of Forests and Environment has embarked on a major rhino range and population expansion programme known as 'Indian Rhino Vision 2020'. The goal of IRV 2020 is to increase the total rhino population in Assam from 2,000 to 3,000 by the year 2020 and, just as significantly, to ensure these

rhinos are distributed over at least seven Protected Areas to provide long-term viability. This goal will be achieved through increased protection and translocations of rhinos from source populations in Kaziranga and Pobitora to target protected areas such as Manas, Laokhowa, Burhachapori and Dibru-Saikhowa.

Bringing Back Rhinos to Laokhowa Burhachapori :

The IRV 2020 programme envisages the translocation of 10 numbers of rhinos to the habitat of Laokhowa and Burhachapori. Continuous field studies conducted in the two sanctuaries since the last five years show that more than 85% of the natural habitat is intact in terms of its ecology. Even though there are problems of encroachment in the sanctuaries, such disturbances are restricted to the fringes. The protection regime of the two sanctuaries have been intensified during the last couple of years due to which illegal felling of trees have been checked almost entirely. Till 2009, a number of khuttis were located inside Burhachapori WLS. The cattle, comprising of cows and buffaloes caused enormous degradation of the fragile grasslands of both the sanctuaries. The ever-increasing cattle population of the fringe and forest villages too accentuated this problem. Removal of these khuttis through legal means by the forest department is one singular achievement which has paved the way for initiating the process of rhino translocation under the IRV programme. Establishment of a participatory management regime too has brought about a sea-change in the fringe people's perception towards these two sanctuaries.

Assessment of Ecological Conditions for Rhino Translocation :

The Assam Forest Department has recently received the green signal to translocate 10 rhinos to the Laokhowa Burhachapori complex under the IRV-2020 programme. Habitat assessment of the two sanctuaries has been completed and if everything proceeds as planned, then the actual translocation procedure should commence from 2014 onwards in batches. The translocated rhinos will be initially be kept in a 1 sq. km. enclosure which will be subsequently increased up

to 5 sq. km. After the rhinos have suitably adapted themselves to the environment of their new home, they will be released into the wild.

The entire process requires the undertaking of a comprehensive habitat assessment of the ecology of the two sanctuaries vis-à-vis rhino habitat. The assessment was done by overlaying 1x1 sq km. grids. In each grid, the following parameters were studied to understand the habitat condition - Fodder Quality, Fodder Availability, Drinking water availability, Wallowing space, Seasonal availability of water, Land cover distribution, Accessibility, Communication facility, Normal flood inundation, High flood inundation, Ungulate presence, Pre 1980s rhino presence, Soil/Bank erosion, Human habitation/encroachment and Biotic pressures. The habitat assessment study reveals that 35 sq. km. of the two sanctuaries have highly suitable habitat for rhinos while 40 sq. km. had partially suitable habitat.

The two sanctuaries comprise of 60% grassland, 30% woodland and 10% wetland habitats. The grasslands of the sanctuaries have ideal fodder for rhinos such as Imperata Cylindrica (Ulu thatch), Hemarthria compressa (Locosa grass), Vetiveria zizanioides (Birina grass), Ziziphus jujube (Bogori tree) among others. The existing wetlands provide adequate wallowing space for rhinos. Though almost 90% of the sanctuaries are submerged under the annual floods, yet may portions of the habitat remain flood-free. Based on these findings, the 1 sq. km. and 5 sq. km. have been identified and it is hoped that rhino translocation will finally commence from January, 2014 onwards. Here, one must mention that the two sanctuaries were home to a teeming rhino population which was wiped out within a matter of days through poaching. Most of the original rhino habitat still remains intact, what needs to be monitored are anthropogenic drivers and pressures of that operate in the region.

Establishing a Participatory Management Regime : The Nagaon Wildlife Division has undertaken the process of establishing a participatory management regime involving the fringe and forest

villagers of the two sanctuaries. Eco-development committees (EDC) in the fringe and forest villages of the Laokhowa and Burhachapori WLSs were formed under the Joint (people's participation) Forest Management Rules - 1998, under Nagaon Wildlife Division, Nagaon under the jurisdiction of the Kaziranga Tiger Reserve. There are 28 registered EDCs in the fringe and forest villages of the buffer area constituted within the Nagaon Wildlife Divisional Forest Development Agency and 10 more awaiting approval.

Extensive Participatory Rural Appraisal (PRA) activities were conducted in order to understand the socio-economic dynamics and resource base of each village. House-level surveys have been conducted for preparation of Developmental Micro Plans of the villages aimed at reducing the livelihood dependency of the villagers on the two sanctuaries by generating alternative livelihood opportunities. A number of entry point activities in the fringe and forest villages through the EDCs are being undertaken such as village road repair, construction of school buildings; community halls; temples and mosques, providing school uniforms and reading and writing materials, organising free health camps, providing solar mobile charging facilities along with television sets with DTH facilities in the community halls among others. The department is also assisting the villagers to undertake commercial plantations activities of trees like Simul (Bombax spp.) and fodder grasses in the fallow and uncultivated land of the villages. It is also providing incentives to interested villagers to undertake fish farming, piggery and poultry activities in their respective villages. The department has also designated certain areas along the fringes of the two sanctuaries as grazing zones where EDC members will be allowed to graze their cattle in return of depositing a nominal fee in with the EDCs. The money so collected would be used for developmental activities in each of the respective EDC villages.

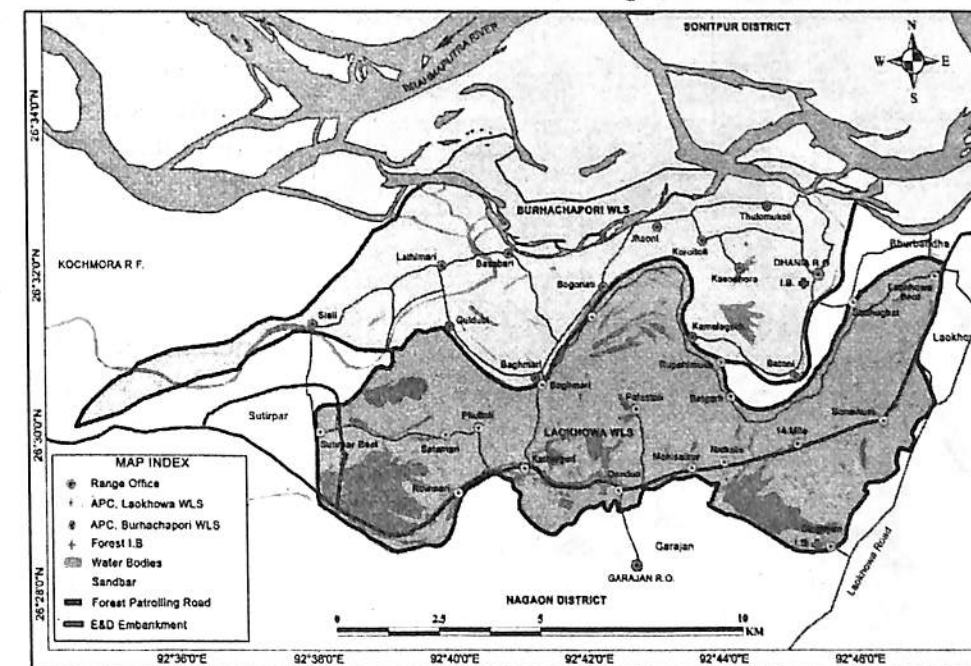
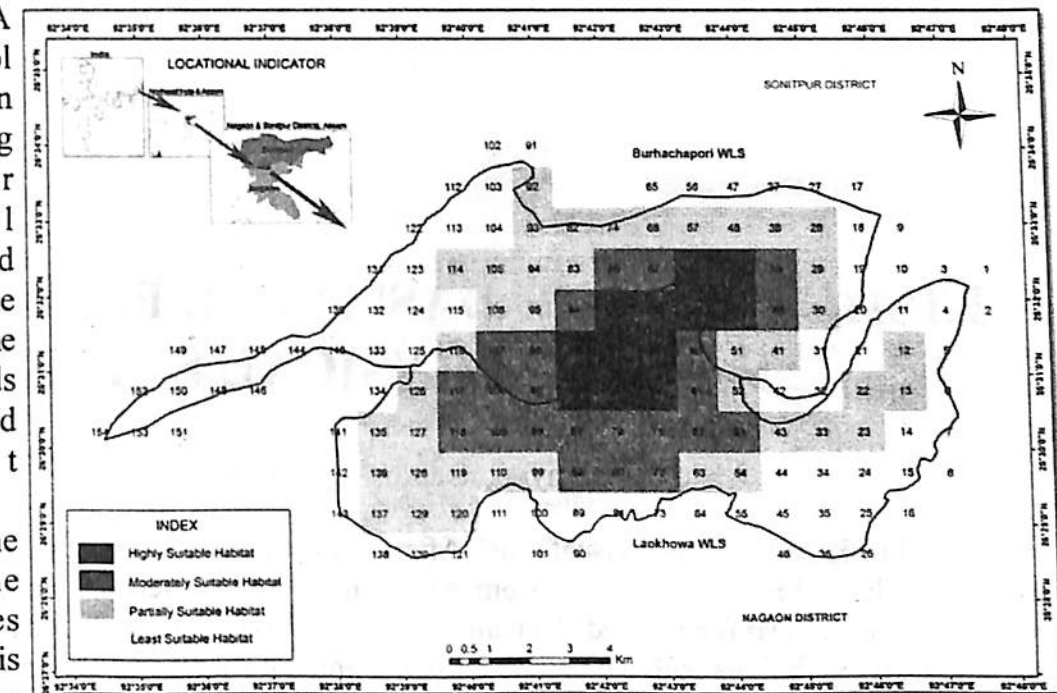
All the Executive Body members of the EDCs are being constantly trained and oriented towards the process of participatory management of protected areas. In this regard, they were taken to Kaziranga National Park and Orang National Park

on exposure visits. A large number of school children have been taken to Kaziranga and Orang National Parks for environmental programmes and exposure visits with the objective of moulding the young minds towards wildlife, forest and environment conservation.

Establishing the EDCs and the subsequent activities undertaken through this participatory development model seems to be yielding the much desired results on the ground. Many youths are now actively participating in conservation and protection of the two sanctuaries. The Nagaon Wildlife Division has constituted a number of 'Local Protection Squads (LPS)' comprising of these motivated youths and they are being engaged in active patrolling duties with the frontline staff. The youths are being paid monthly stipend.

Conclusion : The Laokhowa and Burhachapori

Wildlife Sanctuaries possess tremendous significance and importance in the landscape level protected area conservation dynamics of Assam. The two sanctuaries have been highly neglected throughout the last two decades. However, it is hoped that with the re-introduction of rhinos to the two WLSs through the IRV programme, the sanctuaries will once again regain their lost glory. To achieve this objective, a lot of ground work has already been done, yet much more remains to be done. The need of the hour is a concerted effort among all the stakeholders at various levels. Parties with opportunistic and vested interests must be identified and their activities checked. Laokhowa and Burhachapori are two such protected areas which have shown a steady rise in the conservation graph throughout the last 5 years which has reignited the dream among all that the two sanctuaries will once again become prime habitat for rhinos and rhinos will once again flourish in their historical home, thus bringing about natural justice to them. ●

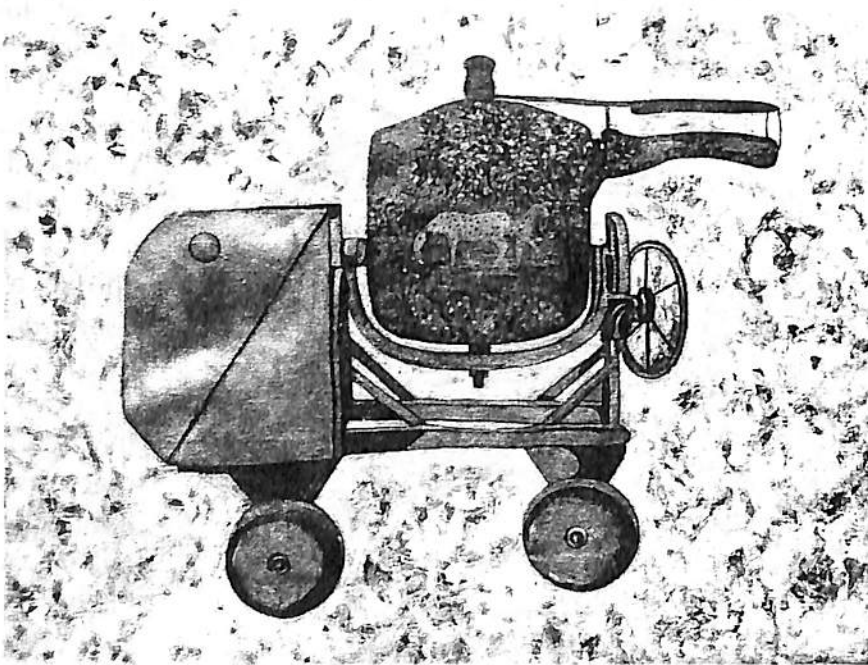

KISHOR KUMAR DAS'S "THE PRITI BHOJ" - A METAPHYSICAL STYLE

Mridula Kashyap, Assistant Professor, Department of English

Kishor Kumar Das is a visual artist. After completing his M.F.A. in painting from M.S. University, Baroda, Das participated in a number of solo and joint exhibitions both within and outside India. In 2004, Das received the prestigious National Academy Award from Lalit Kala Academy, under Ministry of Culture, Govt. of India. He primarily deals with mundane objects in his works. His works express the issues raised by urbanization, modernization and the socio-political situation of Assam.

His painting entitled "Priti Bhoj" (Feast), displayed at the exhibition organised by the Gauhati Artists' Guild on the occasion of its 36th anniversary, represents a concretised world. An artist who is fond of playing with day-to-day household objects ranging from the sewing machine, iron, tube well, mosquito net, pressure cooker, scissors to the container—these paraphernalia when meticulously delineated in his paintings seek to project the socio-political issues of his time. In the work "Priti Bhoj" the artist has adopted a metaphysical style

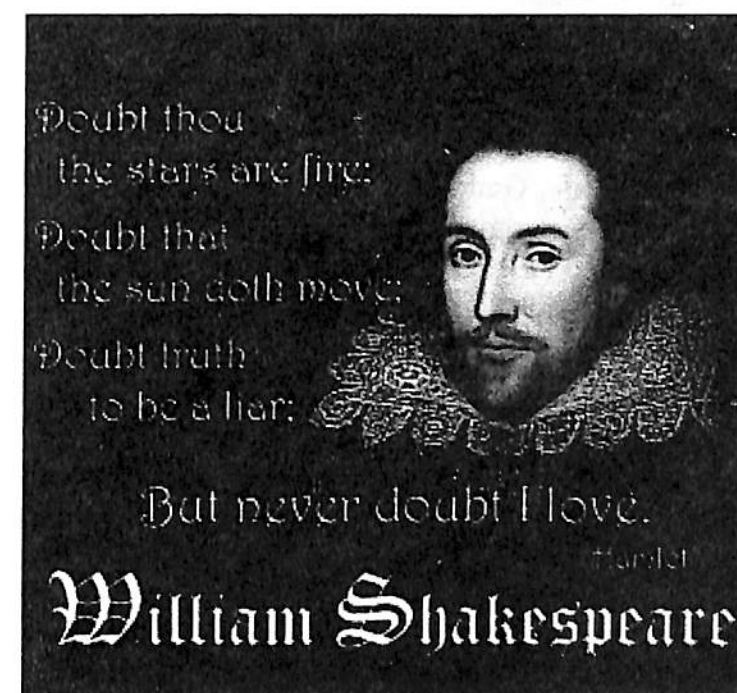
by combining together two dissimilar objects—the ready mix concrete machine and the pressure cooker. The concrete machine also alludes to the image of a grey cat with the bolt resembling the round eye and the wheel at the back as the tail of the cat. The concrete machine, thus, becomes animated. The wheels hint at the legs of the cat in motion. It seeks to represent a kinetic element, an expression of time and space through the abstract presentation of motion. Through the pressure cooker the artist expresses the "vortex of modern life—a life of steel, fever, pride and headlong speed." The woods represented within the structure of the pressure cooker signify the nature in threat. The voices that have been raised in order to save nature whirl within the periphery of the pressure cooker. Though they

seek to erupt through the whistle of the cooker, nevertheless these voices evaporate as they come into contact with the cacophony of the concretised world. In other words, these voices sink to the periphery by the dominance of the mechanised world. The pressure cooker is also a mechanism for

consumption. The greenwood in the cooker symbolises that for the sake of progress and development we are consuming the world of nature. By juxtaposing the two objects—the ready mix concrete machine and the pressure cooker, the artist, therefore, questions the very idea of development. What is development in the modern world? Aren't we developing ourselves at the cost of the destruction of nature? Kishor Kumar Das's painting, therefore, centres on the dichotomies of construction and destruction. Influenced by the early works of Marc Chagall, Das's painting expresses a kind of randomness in his choice of surreal imagery. The typical objects of our age, notably the machine when represented in his painting acquire a kind of symbolic significance. The distinctive feature of his work is his endeavour to exalt the mundane objects to the dignity of art-objects and thereby projecting a conceptual value through them. By juxtaposing two disconnected and isolated objects the artist seeks to create a sense of expectancy of drama. There is a sense of fantasy and freedom in his composition and one must suppose that the images came into his inner vision with a trance-like spontaneity. The enormous white space that surrounds the whole of the canvas creates a kind of dream-like vision in the minds of the viewer. The two objects seem to be floating in this cosmic space evoking a kind of

magical power. Like Chagall, Das's rough texture and bold strokes express his independence and spontaneity. However, Chagall seems to divide his canvas in an arbitrary manner in peculiar and dissimilar geometric planes, often overlapping one another. He seems to present his images as if disconnected as in a dream. Though Das's style of work is different from Chagall, however, a close proximity between Das and Chagall can be traced in terms of their fantasy elements. The rough texture created by the intermixture of white and myriads of colours represents the fragmented Eliotian world of chaos and disillusionment where "He who was living is now dying/ We who were living are now dying". These myriads of colours tend to come to the surface but they are undermined by the dominance of the ivory white. The colour white acts as potent imagery in the painting—it has multiple socio-political implications. It acts as a veil, the dominant force that seeks to suppress the little voices or the minor discourses represented by the struggling colours in the painting. The objects, though mundane, with their defamiliarised associations disseminate an altogether different array of implications tagged with a dystopic vision seeking final redemption. ●

M.F.A. - Master of Fine Arts

Environment Conservation and Religion: Lessons from Hinduism

Dr. Sanchita Bora, Assistant Professor, Department of Philosophy

The Environment (Protection) Act, 1986 defines the environment that includes water, air and land and the inter-relationship which exists among and between water, air and land and human beings, other living creatures, plants, micro organisms and property. Environment consists of two components namely biotic (living organisms) and abiotic (non-living materials) factors. 'Environment' stands for the surroundings of a physical system that may interact with the system by exchanging mass, energy, or other properties. The natural environment encompasses all living and non-living things occurring naturally on Earth. The Sanskrit word *Paryāvarana* is used for environment, meaning which encircles us, which is all around in our surroundings. Since the first World Environment Day on 5th June (1972) established by the United Nations General Assembly, it is strived to raise environmental awareness and to encourage action to protect the environment. Environmental degradation is considered as one of the Ten Threats that officially cautioned by the High Level Threat Panel of the United Nations. Recently, Pope Benedict XVI has added 'Polluting the environment' in the modified list of sins.

Love for one another, love for all creation and love for oneself is religion. The great religious traditions address human-nature relations. The current ecological crisis needs an interdisciplinary perspective with deep insights from scientific

studies, economics, philosophy, theology and other academic disciplines. The theological and religious educational insights can specially recommend a vision for sustainable development which would finally suggest a way to address the environmental crisis. Religions provide cosmological visions that help to explain how humans should relate to their environment. Moreover, religions include a set of moral values and the environmental crisis is fundamentally a crisis of values. Religions, being a primary source of values in any culture, are thus occupied in the decisions made by human regarding the environment.

Different religions present eco-friendly worldviews. A series of ten conferences on Religion and Ecology organized by Yale University professors Mary Evelyn Tucker and John Grim were held at the Harvard University Center for the Study of World Religions from 1996 to 1998. More than 800 international scholars, religious leaders, and environmentalists participated in the conference series. Papers from the conferences were published in a series of ten books (The Religions of the World and Ecology Book Series), one for each of the world's major religious traditions. The Yale Forum on Religion and Ecology has been instrumental in the creation of scholarship, in forming environmental policy and in the greening of religion.

The historical perspective of each and every

society shows that protection and preservation of the environment has been vital to the cultural and religious ethos of most human communities. From the perspective of many world religions, the abuse and exploitation of nature for immediate gain is unjust, immoral, and unethical. Ancient Hindus, Greeks, Native Americans and other religions around the world had adored nature. Religions around the world have worshipped all forms of nature believing that they radiated the spirit of God. In *Cakkavattisihanvda Sutta*, the ideal king is expected to protect not only his subjects but also quadrupeds, birds and the environment. The Buddhist emperor Ashoka promoted through public proclamations the planting and preservation of flora and fauna. His Fifth Pillar Edict is one of the earliest recorded instances of a specific policy of conservation. If a Muslim plants a tree or sows a field and humans and beasts and birds eat from it, all of it is counted as charity on his part (*Hadith*). In the Quran, Muslims are instructed to look after the environment and not to damage it. Christianity has a long historical tradition of reflection on nature and human responsibility. It declares the earth remains the Lord's (*Psalms* 24:1). If we pollute the environment then it means we do not love the people that will come after us. The 'Green Bible' is published (October 7, 2008) with a focus on environmental issues and teachings. Here all passages mentioning the environment are printed in green ink to draw the reader's attention.

Hinduism declared in its dictum that "The Earth is our mother and we are all her children" (*Atharva Veda Bhūmi Sukta*). Being a way of living, Hinduism reveals ecological awareness and great respect for the natural world. According to Hinduism, Supreme Being is present in everything around. Since the divine force sustains all living creatures and organic things on this earth, to please God, people feel that they must live in harmony with His creation including earth, rivers, forests, sun and air. To the Hindus, the concept of environment protection is not a modern phenomenon; they inherited it from their ancestors. Ancient Hindu seers knew about

various aspects of environment and cosmic order. The importance of co-ordination between all natural powers for universal peace and harmony was highly admired. The oldest and simplest form of Nature-worship finds expression in *Vedic* texts. Many scholars have come to the conclusion that the *Vedas* are primarily concerned with cosmology. Environmental science and ecology are established as science in 20th century, but their origin can be seen long back in the *Vedic* and ancient Sanskrit literature. *Vedic* hymns assigned divinity to Nature. Attributes assigned to deities fit in their natural forms and activities, as Soma is green, fire is bright, air is fast moving and sun is dispenser of darkness. The characteristics of these forces described in the verses prove that *Vedic* seers were masters of natural science. A famous geologist S.R.N. Murthy has stated that the natural geological aspects have been described as *Indra*, *Agni*, *Vāyu*, *Varun*, *Ushā* etc. In the *Vedas*, the order of the Universe is called '*Rta*' which reduces chaos to cosmos, and gives order and integration to matter. The *Vedic* seers state that universe consists of three intertwined webs, *Prthivi* (earth), *Antariksha* (aerial) and *Dyau* (sky). *Agni* (fire), *Vāyu* (air) and *Sūrya* (sun) are three major forms of energy; fire on earth, air in intermediate space and light in upper region. *Rig-veda* says, "Heaven is my father, brother atmosphere is my navel, and the great earth is my mother" (1.164.33). It was always kept in mind that human survival was possible only with the conservation of entire flora and fauna.

According to *Upanishadic* theory, the principles of *Vāyu* (air) *Bhūmi* (earth), *Jala* (water), *Agni* (fire) *Vyom* (ether) are important factors in regulating the lives of humans, animals and plants. The man-nature relationship has been very closely reflected in different texts of religious texts of Hindus. For example, "Do not cut trees because they remove pollution" (*Rg Veda* 6:48: 17). "Do not disturb the sky and do not pollute the atmosphere" (*Yajur Veda* 5:43). "Don't destroy forest with tigers and don't make forest devoid of tigers. Forests can't be saved without tigers and tigers can't live without forests because

forests protect tigers and tigers protect forests “(Virāt Parrāva, Mahābhārat 5.45-46). In Mahābhārat we also get that it brings great sin if fire is not offered purifying material (*havan*); if trees are cut down on auspicious days, if human waste, spit and cough etc. are dropped in water” (*Shānti Parva*). Many rituals that are still followed by Hindus in India; like *Bhūmi Pūja* before the foundation of a building, worship of certain plants, trees and rivers in festivals etc.

According to *Rg-veda*, the water as a part of human environment occurs in five forms: rain water (*divyah*), natural spring (*sravanti*), wells and canals (*khanitrimah*), lakes (*svayamjah*) and rivers (*samudrarthah*). “The waters in the sky, the waters of rivers, and water in the well whose source is the ocean, may all these sacred waters protect me” (*Rg Veda* 7.49.2). Water is considered by Hindus as a powerful medium of purification and a source of energy. Rain water is glorified in Hindu texts. The rain-cloud is depicted as *Parjanya* god. *Vedic* seers mention water is nectar (*Shatapatha Brāhmana*. 1.9.3.7). The Hindu religious tradition accepts water as a vital element for life and it is for purification. The *Purina* condemns water pollution saying, ‘the person who pollutes waters of ponds, wells or lakes goes to hell’ (*Padma Purāna*, 96.7.8). There is an important saying in *Padma Purāna* which declares, ‘One tree is equal to ten sons’ (*Padma Purāna* 1.44.455). Hinduism even goes up against ripping the limb of a plant or urinating or spitting on a tree or in any water body. In *Rg Veda Aranyāni sukta* is addressed to *Aranyāni*, the queen or the deity of the forest. *Rg Veda* regarded plants as having divine powers, with one entire hymn devoted to their praise, chiefly with reference to their healing properties (*Rg Veda*, 10.97). Trees were considered as being animate and feeling happiness and sorrow. It is still popularly believed that every tree has a *Vriksha-devatā*, or ‘tree deity’, who is worshipped with prayers and offerings of water, flowers, sweets, and encircled by sacred threads. The concept of *Yajya* seems to be a major principle of ancient environmental science as *Yajya* signifies

the theory of give and take.

Hinduism contains numerous references to the worship of the divine in nature in its *Vedas*, *Upanishads*, *Purānas*, *Sūtras*, and other sacred texts. Millions of Hindus recite Sanskrit mantras daily to admire rivers, mountains, trees, animals, and the earth. The *Upanishads* explained the interdependence of the elements of the world in relation to *Brahman*, the supreme reality, from which they arise: “From *Brahman* arises space, from space arises air, from air arises fire, from fire arises water, and from water arises earth.” Hinduism recognizes that the human body is composed of and related to the five elements, and connects each of the elements to one of the five senses. The human nose is related to earth, tongue to water, eyes to fire, skin to air, and ears to space. This bond between our senses and the elements is the foundation of our human relationship with the natural world.

Hindu theology believed that the Supreme Being was himself incarnated in the form of various species. He first incarnated Himself in the form of a fish, then a tortoise, a boar, and dwarf and even incarnation of a man-lion. As *Rāma* he was closely associated with monkeys, and *Krishna* was always surrounded by cows. *Yājñavalkya Smṛti* warns of hell-fire (*Ghōra Naraka*) to those who are the killers of domesticated and protected animals. The *Charak Sanhitā* maintains that the destruction of forests is the destruction of the state, and reforestation is an act of rebuilding the state and advancing its welfare. Protection of animals is considered a sacred duty. In Hinduism, protecting the environment is an important expression of *dharma*. Even today a number of rural Hindu communities such as the *Bishnois*, *Bhils*, and *Swadhyaya* are maintaining strong communal practices to protect local ecosystems (such as forests and water sources) not as environmental acts but rather as expressions of *dharma*. *Bishnois* are protecting animals and trees, *Swadhyayis* are building *Vrikshamandiras* (tree temples) and *Nirmal Nirs* (water harvesting sites), and *Bhils* are practising their rituals in sacred grove. They

are simply expressing their worship for creation according to Hindu teachings.

Hinduism is a diverse religious and cultural phenomenon. It has many local and regional manifestations. For Hinduism, nature and the environment are not outside us, not alien or hostile to us. They are an inseparable part of our existence, and they constitute our very bodies. The human ecology is deeply conditioned by religious beliefs about our nature and destiny. Hinduism gives us the lesson that ‘nature had enough for everybody’s need but not for everybody’s greed’. The simple message is that the voice of Hindu religion can be heard in such movements as ‘Save the Planet’ ‘Conserve the Forests’ ‘Stop Cruelty to Animals’ ‘One World’ ‘One Family’ and others in present social context. The vital question is that, if the tradition, philosophy, and ideology of Hindu religion has been announcing loud in favour of environment then what are the reasons behind the present state of environmental crisis? The answer may be that these noble values become displaced by other beliefs from another culture through invasion. The earlier religious and cultural tradition is shaken by the infiltration of westernization in all levels of society. Moreover, the respect for nature gets dislocated by economic factors also.

In both the developed and the developing countries, the concern for environmental issues is one of the most contemporary issues. Very often environmental protection and development seem as two schemes that cannot operate without conflict. Scientific development seems to bring to the world technological superiority over nature. Rapid development of science and technology give rise to brutal environmental degradation. But such hasty development is not desirable if it does not sustain good environment. To establish a sustainable relationship with the environment for generations to come, we must learn to live in balance with nature. A balance between development and environmental conservation is required. In this regard religion centered education may be the answer for bringing about

environmental behavioural change.

International bodies, national governments, policy planners, and even the environmentalists ignore the role of our cultural and spiritual heritages in environmental protection and sustainable development. Environmental studies have so far left unexplored the role of religion. Sometimes it is debated that bringing religion into the environmental movement will threaten objectivity, scientific investigation, professionalism, or democratic values. But, religious principles, if followed properly could create a self-consciously moral society. Such a society would put conservation and respect for God’s creation first, and downgrade our desire to dominate nature to an inferior place. Then only one could put stop to extreme individualism and materialism. Religion helps make individuals aware that their arrogance and, manipulative power over nature can bounce back. It instills the recognition that human life cannot be measured by material possessions. Religions provide sanctions and offer stiffer penalties, such as fear of hell, for those who do not treat God’s creation with respect. So, environmental education will remain incomplete until it includes cultural values and religious imperatives. If we examine the ecological foundation and implications of Hinduism both in principle and practice, it would be a new field of study in religion. ●

References:

1. Chapple, C.K, Tucker, M.E, Grim, J (eds). *Hinduism and Ecology: The Intersection of Earth, Sky, and Water*. Cambridge, MA: Harvard Univ. Press.2000
2. Dwivedi, O.P Human Responsibility and the Environment: A Hindu Perspective. In *Journal of Hindu-Christian Studies*: Vol. 6 Article 8. 19-26.1993
3. Murthy, S.R.N. *Vedic View of the Earth*, Delhi: O.K. Printworld, 1997
4. <http://www.resilience.org/stories/2007-07-17/islam-buddhism-hinduism-andenvironment>. accessed on 1st December, 2013
5. <http://vedic-yoga.blogspot.in/2007/11/hinduism-and-environment-conservation.htm> accessed on 1st December, 2013
6. <http://www.patheos.com/Resources/Additional-Resources/Ten-Key-HinduEnvironmental-Teachings> accessed on 1st December, 2013

ELECTRONIC CORPORA IN TRANSLATION STUDIES IN INDIA: AN OVERVIEW

Biswajit Das, Assistant Professor, Department of Assamese

Written and spoken translations have played a crucial role in intra-human communication in human history. But as an academic subject the translation study has evolved only in the last fifty years. Corpus translation study, a newly adopted mode in Translation Studies is a growing result of the information age which facilitates the process of storing, retrieving and manipulating information. The corpus based electronics uses the rules of the source and target languages. It translates the meanings with the help of dictionaries and understanding the grammar of the source and target languages. The source language text is parsed into its parts and grammatical rules such as noun, pronoun, adjective, subject or predicate which is attached to each word in the sentence. This step produces word-by-word substitution because of the use of sentence context. It follows the grammar of the target language. After the sentences are broken into their grammatical constituents, the words are recorded applying the rules. This step ensures that incoming sentence is altered to produce grammatically correct sentence in the target language. Finally contraction or inflection words are added in the target language. And then we may get a better output. We can say that the corpus based machine translation is an attempt to automate all or a part of the process of translating one human language to another.

Before going to the details of the study we should know the corpus and corpus linguistics.

What is Corpus and corpus linguistics ?

A corpus is a collection of spoken or written texts (the Latin word corpus means "body", hence a corpus is anybody of text) stored and processed mainly on computers. According to the 'The Dictionary of Linguistics and Phonetics' corpus is "a collection of language materials which may be not just written texts, but also recorded scripts" (Crystal, 2003, p. 10). Corpus is mainly used to describe languages or to validate linguistic hypothesis. And thus, Corpus Linguistics is a branch of linguistics that uses a large collection of natural texts known as corpus for analysis. It is a tool, a method, a methodology, a methodological approach, a discipline, a theory, a theoretical approach, a paradigm, or a combination of these.

The additional feature of corpus is machine-readable. Machine-readable corpora possess the following advantages over written or spoken formats:

- They can be searched and manipulated.
- They can easily be enriched with extra information.

In this article, on attend has been made to discuss mainly here mainly the translation corpora, not the other uses of electronic corpora presently going on.

Monolingual and Multilingual corpora:

Monolingual corpora consist of text with single language and Multi-lingual corpora that contain texts

with two or more languages. In the new waves of study on translation, multilingual corpora have been playing an increasingly prominent role. Multilingual corpora have a special importance to contrastive linguistics since they deal with comparing the naturally occurring structures or patterns of two or more languages in analyzing the texts produced by those languages. The Multilingual corpora can be subdivided into Parallel and Comparable corpora.

Comparable Corpora

Comparable corpora are a collection of texts of single language together with the texts translated into the same language. However, comparable corpora don't have any role in areas like translator training, materials writing or machine translation.

Parallel Corpora

Most of the latest research works in translation knowledge acquisition are based on parallel corpora. Parallel corpus includes the texts of source language along with their translations and used to obtain information about the translational behavior of language-pairs, to investigate the relationship between lexical or structural equivalences in source text and target text.

This type of corpus can be applied in areas, like translator training, improving machine translation systems and material writing as well.

History of Text Corpus Generation:

In 1961, two linguists, namely, Nelson Francis and Henry Kucera of the Brown University, USA initiated an attempt to develop a text corpus generated in electronic form. The Brown Corpus was made off with 500 test samples and each one has 2000 words. After that, The Lancaster-Oslo/Bergen corpus was a mutual collaborative work between the University of Lancaster, the University of Oslo, and the Norwegian Computing Centre for the Humanities, Bergen in 1978. The LOB Corpus contains one million word collections of present day samples of British English. The process of corpora is still running on. The Australian Corpus of English, The Corpus of New Zealand English, The Freiburg

-LOB Corpus of British English (1991), The British National Corpus, The American National Corpus, the Bank of English, The Croatian National Corpus, The English-Norwegian Parallel Corpus, The International Corpus of English etc are some of the examples of Corpus history. With this generation the bilingual and multilingual corpora in several languages are grown up day by day. Which eradicate the problem for doing all kinds of cross-linguistic studies and research. At present, there are many machine translation systems of that are successfully running and are used mainly for technical documentation. Systran, a well known system, currently supports 52 languages and 20 specialized domains. It integrates multilingual functionalities in information processing and exchanges for applications such as ecommerce, Content Management, databases, email, Instant Messaging, SMS, etc.

Corpus in India:

In India, the first corpus developed in Indian languages was Kolhapur Corpus of Indian English, and this was started at are individual level. Prof. S.V. Shastri and his team of Shivaji University, Kolhapur designed the corpora in 1988. It contains approximately one million words in Indian English drawn from materials published in the year 1978. After a decade back the second corpus is developed with financial assistance of Government of India. The Department of Electronics, Govt. of India started the projects. In 1991, under the Technology Development for Indian Languages (TDIL) programme, it was decided that machine-readable corpora are nearly 10 million words would be developed within three years for all Indian national languages. Software for POS tagging, frequency count, spell-checkers, morphological processing, etc. would also be developed for Indian languages using the corpora. Indian Institute of Technology, Kanpur was entrusted to develop tools for language processing and machine-aided translation system from English to Indian languages."(DASH, NILADRI SEKHAR: LANGUAGE CORPORA: PRESENT INDIAN NEED)

The project was initiated and worked out with the following languages

Part	Language	Agency	Started	Closed	Word
I	English, Hindi, Punjabi	IIT, New Delhi	1991	1994	3 million
II	Telegu, Kanada, Tamil, Malayalam	CIIL, Mysore	1991	1994	3 million
III	Marathi, Gujrati	DC, Pune	1991	1994	3 million
IV	Assamese, Bangla, Oriya	IIIT S, Bhubaneswar	1991	1994	3 million
V	Sanskrit	SSU, Varanasi	1991	1994	3 million
VI	Urdu, Sindhi, Kashmiri	AMU, Aligarh	1991	1994	3 million

Unfortunately, the project could not attain the end as they planned. But the computer scientists and linguists had decided to go with the corpus linguistics and started developing corpora and using them in various technologies in Indian languages. The IIT's and the Universities of India take the responsibility to develop corpora in Indian Languages.

In India, there are many machine translation systems being developed by various organizations including AnglaBharati by IIT Kanpur, MaTra by NCST, Anusaaraka by IIIT Hyderabad, Mantra by C-DAC and Anubad by Jadavpur University, Calcutta.

Corpus in Assam:

IIT, Guwahati has taken a project to develop corpora in Assamese and Manipuri Languages. They prepared a corpus dictionary in Assamese. The Department of Computer Science, Guwahati University is also involved in multilingual translation corpus with Assamese, Boro and English Languages. The Multilingual project was started in 2009.

Conclusion:

What types of translation corpora do we need? The answer might be- the translation should not be 'word to word' replacement of the texts form one language to another. The translation of

target language should be grammatically correct and conceptually acceptable. The output should be nearest to the source language both in sense and context. India, being a multilingual country like India desperately needs an electronic corpus for translation. This translation corpus may help in many ways. This corpus translation may not only help the languages to survive. but also to spread the knowledge in grassroot levels.

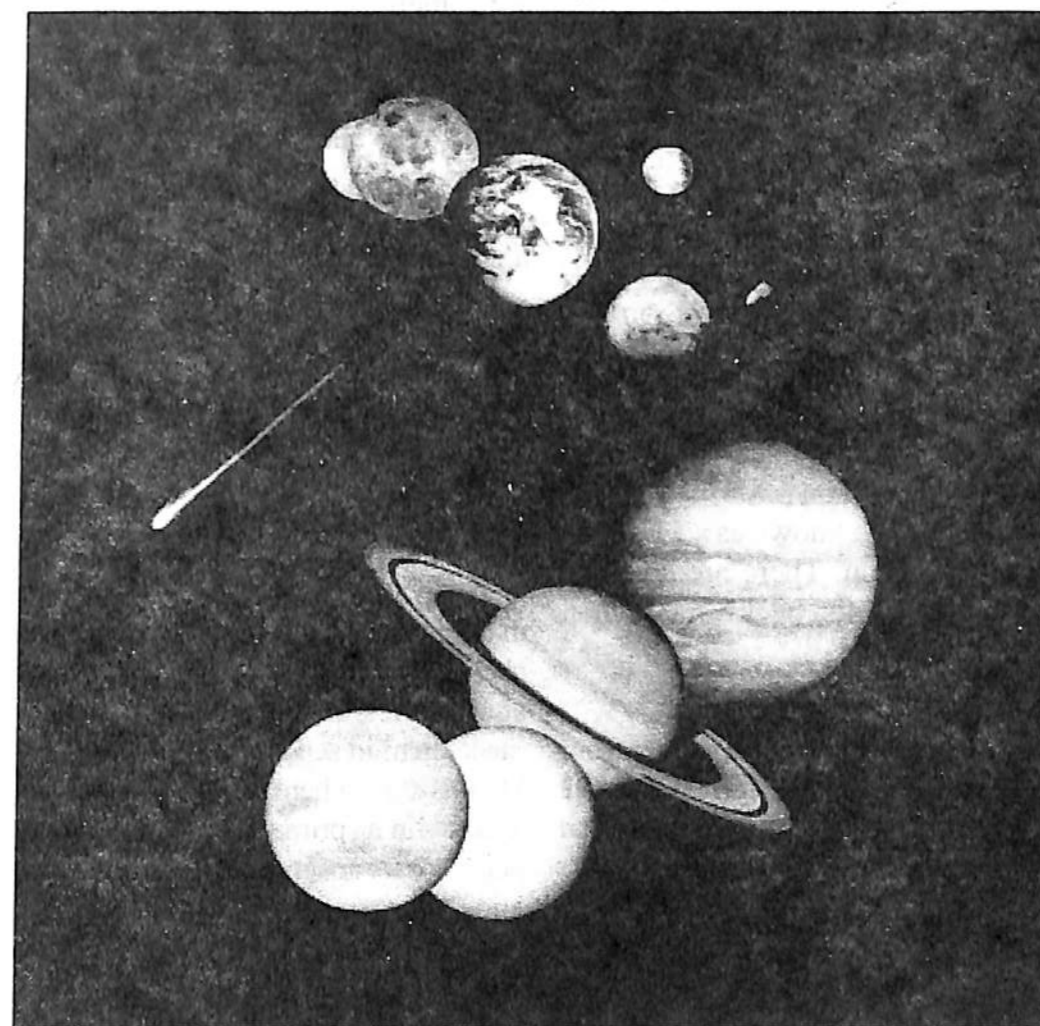
We can hope to see multilingual translation corpora in Indian languages. ●

References:

1. Dash, Niladri Sekhar: Language Corpora, Mittal Publication, 2009.
2. Crystal, David: The Dictionary of Linguistics and Phonetics, Oxford, 2003.
3. Taraporewala, I.J.S.: The Elements of Science in Language, Culcutta University.
4. Kakati, Banikanta: Assamese, Its Formation and Development,
5. Bhattacharyya, Pushpak Bhattacharyya: Machine Translation, Language Divergence and Lexical Resources
6. Dash, Niladri Sekhar: Machine Translation, The present Indian Need
7. Dash, Niladri Sekhar: Corpus Linguistics : A General Introduction
8. Sinha, R.M.K. : Machine Translation : An Indian Perspective.
9. Saha, Indranil; Ananthkrishnan, R; Sasikumar M: Example-Based Technique for Disambiguating Phrasal Verbs in English to Hindi Translation
10. Maria Tymoczko: Computerized Corpora and the Future of Translation Studies; Meta : journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal, vol. 43, n° 4, 1998, p. 652-660.
11. Andrew, Chesterman: Interpreting the Meaning of Translation
12. Hutchins, W. John: Machine translation: half a century of research and use; <http://ourworld.compuserve.com/homepages/WJHutchins>
13. Das, Pradeep Kumar: The present status and future prospects of Computational linguistics in India.
14. CDAC URL: <http://www.cdac.org.in>
15. Gey, Fredric C.: Prospects for Machine Translation of the Tamil Language. gey@ucdata.berkeley.edu
16. Corpora URL: <http://www.iiit.net>

ABOUT OUR SOLAR SYSTEM

Tusmita Sarma, B.A. 5th Semester (Major)

The congregation of stars and planets is known as solar system. The solar system is a small part of the system of stars collectively known as the spiral nebula or the galaxy.

Our solar system is the only planetary system which is known at present though there may be numerous such systems scattered in the universe.

Our solar system having a disc-like shape

consists of 8 planets. The planets of our solar system are divisible into two groups. They are -

1. The planets of the inner circle or the terrestrial planets.
2. The planets of the outer circle or the giant planets.
3. The inner circle consists of four planets they are Mercury, Venus, Earth and Mars. Having

smaller and denser bodies. The four smaller inner planets such as Mercury, Venus, Earth and Mars are also called the terrestrial planet. These are primarily composed of rock and metal. While the outer circle comprises four planets such as Jupiter, Saturn, Uranus and Neptune having larger size and less denser materials (of low density) called as gas giants. These are substantially more massive than the terrestrials ones.

Besides there are numerous minor planets like planetoids or asteroids, meteors, comets and satellites of the planets.

1. MERCURY : Mercury is the smallest and closest to the sun with an orbital period of about 88 Earth days, it appears to move around its orbit in about 116 days, which is much faster than any other planets. Mercury's surface experiences the greatest temperature variation of all the planets, hanging from 100K (173°C-280°F) at night to 700K (427°C - 800°F) during the day at some equatorial regions.

2. VENUS : Venus is smaller than Earth. Venus is the second closest planet to the sun at a distance of about 108 million km (67 million miles) or 0.72AU. Venus is a rocky planet, also known as a terrestrial planet, Venus has no moon. There are no rings around Venus. Venus spins backwards when compared to the other planets. This means that the sun rises in the West and sets in the East on Venus.

3. EARTH : Earth is the third nearest planet from the sun at a distance of about 150 million km (93 million miles). Earth makes a complete orbit around the sun (a year in earth time) in about 365 days. Earth is a rocky planet, also known as a terrestrial planet, with a solid and dynamic surface of mountains, valleys, canyons and plains. Earth has one satellite, than is moon. Earth has no rings. Earth's atmosphere protects us from incoming meteors most of which break up in our atmosphere before they can strike the surface as meteorites.

4. MARS : Mars is the fourth planet from the sun and the second smallest planet in the solar system named after the Roman god of war, it is also described as the "Red Planet" because the iron

oxide prevalent on its surface gives it a reddish appearance. Mars is a terrestrial planet. Mars has two known moons, Photos and Deimos, which are small and wave irregular in shape.

5. JUPITER : Jupiter is the fifth nearest planet from the sun and the largest planet in our solar system. It is a gas giant with mass one thousandth of that of the sun but is two and a half times the mass of all the other planets in the solar system, Jupiter is classified as gas giant along with Saturn, Uranus and Neptune. Together, these four planets are sometimes referred to as the Jovian or outer planets.

6. SATURN : Saturn is the sixth planet from the sun at a distance of about 1.4 billion km. Saturn makes a complete orbit around the sun in 29 earth years. Saturn is gas giant planet and does not have a solid surface. Saturn's atmosphere is made up mostly of hydrogen (H₂) and Helium (He). Saturn has 53 known moons with an additional 9 moons awaiting confirmation of their discovery. Saturn has the most spectacular ring system. It is made up of rings with several gaps and division between them.

7. URANUS : Uranus is the seventh planet revolving round the sun. It has the third largest planetary mass in the solar system. Uranus is similar in composition to Neptune and both are of different chemical composition than the larger gas giant Jupiter and Saturn. For this reason astronomers sometimes place them in separate category called "ice giants". Uranus atmosphere although similar to Jupiter's and Saturn's in its primary composition of hydrogen and helium, contains more "ices" such as water, ammonia and methane along with traces of hydrocarbons. It is the coldest planetary atmosphere in the solar system.

8. NEPTUNE : Neptune is the eight and farthest planet from the sun in the solar system. It is the fourth largest planet by diameter and the third-largest by mass. Among the gaseous planetes in the solar system, Neptune is the most dense one. Neptune is 17 times the mass of earth and is slightly more massive than its near twin Uranus which is 15 times the mass of earth but not as dense as the earth. ●

TSUNAMI

Niharika Phukan, B.A. 5th Semester (Major)

Tsunami is a Japanese word 'tsu' meaning harbour and 'nami' meaning wave. A tsunami is a giant wave (or a series of waves) created by an undersea earthquake, volcanic eruption or land slide which occur on the seafloor. Tsunamis are often called Tidal waves, but this is not an accurate description because tides have little effect on giant Tsunami waves. Tsunami waves travel very fast.

A tsunami is different from a wind generated surface wave on the ocean. The passage of a tsunami involves the movement of water from the surface to the seafloor. Its speed is controlled by water depth. Consequently, as the wave approaches land and reaches increasingly shallow water its wave become slow. However, the water column still in deeper water moves slightly faster and catches up, resulting in the wave becoming much higher. A tsunami is often a series of waves and the first may not necessarily be the largest.

Causes of tsunami : Tsunami, the catastrophic seismic sea waves, is generally caused by earthquakes and less commonly by submarine landslides. Submarine volcanic eruptions have the potential to produce truly enormous tsunami waves. The Great Karkatoa volcanic eruption of 1883 generated giant waves reaching heights of 125 feet above sea-level, killing thousands of people and wiping out numerous coastal villages.

The 1992 Nicaragua tsunami may have been the result of a 'Slow earthquake comprised of very long-period movement occurring beneath the sea floor. This earthquake generated a devastating

tsunami with caused enormous damage to the coastal communities in Nicaragua. The Kutch earthquake (Gujrat, India) of June 16,1819 generated strong Tsunami waves which caused high sea waves which submerged the coastal areas and inflicted great damage to ships and country boats of the fishermen. The Great Tsunami caused by the Lisbon earthquake of 1755 (portugal) generated about 12m high sea waves which damaged most part of Lisbon city and killed 30,000 to 60,000 people. To generate tsunamis, earthquakes must occur underneath or near the ocean, and must be large and also create movements in the sea floor. All oceanic regions of the world can experience tsunami, but in the Pacific Ocean, there is frequent occurrence of large, destructive tsunamis because of the many large earthquakes along the margins of the Pacific Ocean.

The continents and sea floor that cover the earth's surface are part of a world-wide system of plates that are in motion. These motions are very slow, only one inch in two years. Earthquakes occur where the edges of plates run into one another. Such edges are called fault lines or faults. Sometimes the forces along faults can build up over long periods of time so that when the rocks finally break, earthquake occurs. When powerful, rapid faulting occurs underneath or near the ocean, a large earthquake is generated and possibly a Tsunami. The Tsunami generating forces are more complicated than sudden pulse against the column of ocean water.

Tsunamis cause great loss of life and property

in and around the island nations. The amount of damage caused by a Tsunami is partly related to the intensity of the earthquake, the nature of coastline and also its distance from the epicentre. In the Pacific Ocean is surrounded by a ring of earthquake and volcanoes (Fire ring) and therefore, Tsunamis are more common in the Pacific with a minimum frequency of two Tsunamis per year. Further, the Pacific coast falls under the active plate margins of convergent plates (destructive plate margins). Tsunami are rare in the Atlantic Ocean as there are no active plate boundaries. ●

20 Great Quotes From Mahatma Gandhi

1. Freedom is not worth having if it does not include the freedom to make mistakes.
2. Happiness is when what you think, what you say, and what you do are in harmony.
3. The weak can never forgive. Forgiveness is the attribute of the strong.
4. Whatever you do will be insignificant, but it is very important that you do it.
5. You must be the change you want to see in the world.
6. You must not lose faith in humanity. Humanity is an ocean; if a few drops of the ocean are dirty, the ocean does not become dirty.
7. An eye for an eye makes the whole world blind.
8. Nobody can hurt me without my permission.
9. Whenever you are confronted with an opponent. Conquer him with love.
10. God has no religion.
11. Earth provides enough to satisfy every man's need, but not every man's greed.
12. You can chain me, you can torture me, you can even destroy this body, but you will never imprison my mind.
13. Men often become what they believe themselves to be. If I believe I cannot do something, it makes me incapable of doing it. But when I believe I can, then I acquire the ability to do it even if I didn't have it in the beginning.
14. An error does not become truth by reason of multiplied propagation, nor does truth become error because nobody sees it.
15. You may never know what results come of your action, but if you do nothing there will be no result.
16. The only tyrant I accept in this world is the still voice within.
17. There is more to life than simply increasing its speed.
18. Suffering cheerfully endured, ceases to be suffering and is transmuted into an ineffable joy.
19. Live as if you were to die tomorrow. Learn as if you were to live forever.
20. To believe in something, and not to live it, is dishonest.

Development Pattern of Alluvial Landforms under Normal Cycle of Erosion

Susmita Swargiary, B.A. 3rd Semester (Major)

The cycle of erosion by fluvial process (running waters or rivers) is called normal cycle of erosion because of the fact that fluvial processes are most widespread and most significant geomorphic agents.

Alluvial landforms have to pass through successive stages of development, right from the upliftment of land mass to its transformation into peneplain of exceedingly low reliefs. W.M. Davis (1899), an American geographer has divided the whole duration of normal cycle of erosion into three successive stages i.e. youth, mature and old. Each stage has been further divided into three sub stages e.g. early, middle and late (for example, early youth, middle youth and late youth and so on).

The following are the characteristics features of successive stages of the normal cycle of erosion.

1. YOUTHFUL STAGES

In the beginning, the streams are less in number and short in length. Very few tributaries of the master consequent stream originate in this stage. The slopes are dominated by numerous rills and gullies rather than big streams. These rills and gullies lengthen their longitudinal profiles through head-ward erosion. Gradually, the streams deepen their valley. The origin and evolution of the tributaries of the master streams give birth to the development of dendritic drainage pattern. The rivers are continuously engaged in rapid rate of down cutting of their valleys because the transporting capacity of

the river is maximum due to high velocity of flow rate. High transporting capacity enables to carry the big boulders and angular boulder which creates potholes in river beds. In this stage the valley becomes very narrow and deep with almost vertical side walls due to continuous active down cutting of the valley floors at exceedingly faster rate. Thus, the resultant V-shaped valleys are formed followed by gorges and canyons. Most of the waterfalls and knick points disappear by late youth. The river are under loaded (not having the required amount of sediment load) according to their transporting capacity and thus the available energy is more than the work to be done. The rivers are well integrated by the end of youthful stage maximum relative relief are formed.

2. MATURE STAGE

Marked valley deepening through vertical erosion during youthful stage result in pronounced decrease in channel gradient and consequent decrease in flow velocity. The arrival of early maturity is heralded by marked decrease in valley deepening due to (1) decrease in channel gradient, (2) decrease in the velocity of river flow, (3) decrease in the transporting capacity etc. Consequently, valley widening through active lateral erosion dominates over valley incision through down cutting. The convex slope of valley sides is progressively transformed into uniform or rectilinear slope and the gorges and canyons characterized by deep and narrow valleys

are replaced by broad and flat valleys.

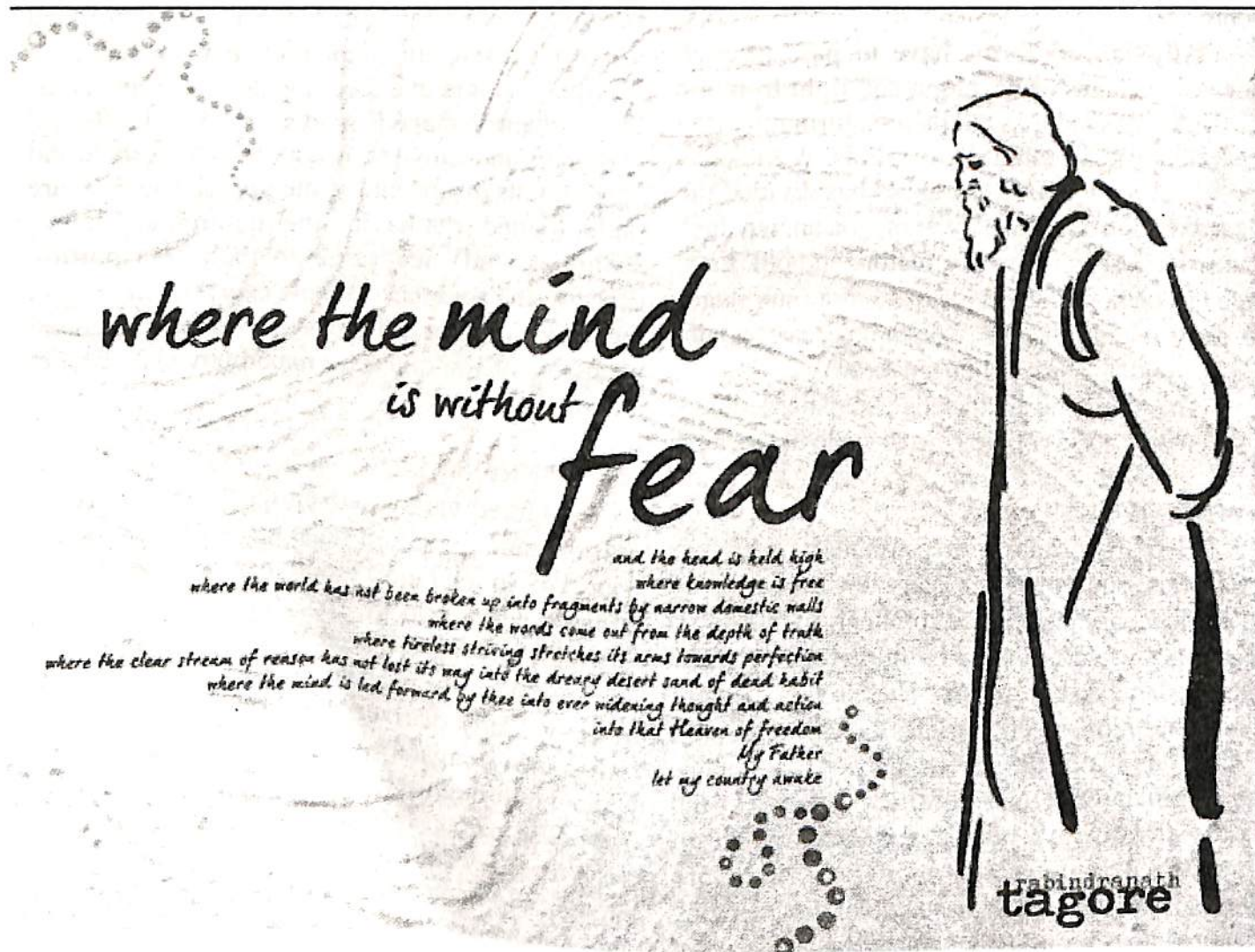
The rivers deposit big boulders at the foothill zones due to sudden decrease in channel gradient and hence marked decrease in the transporting capacity of the rivers. These materials form alluvial fans and alluvial cones. With the decrease in channel gradient rivers adopt sinuous courses and develop numerous meanders and loops in their courses. Extensive flood plains are formed due to sedimentation of alluvium. Rivers frequently change their courses because of gentle to level slopes of the flood plains. Numerous oxbow lakes are formed due to straightening of highly meandering loops. Deposition of sediments on either side of the river valleys lead to the formation of natural levees.

3. OLD STAGE

The old stage is characterized by further decrease in channel gradient, almost total absence

of valley deepening, decrease in the number of tributary streams and flattening of valleys. Tributary Streams also attain the base level of erosion and are graded. Valleys become broad and flat characterized by concave slopes of valley sides. Down cutting of valleys is totally absent. Weathering processes are most active. Transporting capacity of the rivers become minimum because of very low channel gradient and thus the rivers become overloaded. The rivers adopt highly meandering courses. Rivers deposit and form extensive deltas at their mouths. The entire landscape is converted into extensive flat plains of undulating surface except some residual small hills which are known as monadnocks.

Thus a river develops different types alluvial landforms in its different stages of erosion cycle. WM. Davis viewed that landform development is a function of structure, processes and stages. ●

'EARTHQUAKE' CAUSES CONSEQUENCES AND MANAGEMENT

Sujata Medhi, B.A. 5th Semester (Major)

Earthquake is one of the most destructive geographic events which is caused due to many endogenetic thermal conditions. It is a form of energy of wave motion transmitted through the surface layer of the earth. It is a disaster which causes loss of life and property. The magnitude of energy released by earthquake is measured by the RICHTER SCALE. The point of origin of an earthquake located within the surface of the earth is called epicentre. Depending

on the depth of the epicentre, earthquakes having magnitude of 7 or more on the Richter Scale can cause serious damage over large areas.

Earthquake are caused due to unstability of the crust of the earth. Volcanic eruption, faulting, folding, hydrostatic pressure of man made water bodies like reservoirs and dams are some of the causes of earthquakes. The main cause behind the occurrence of earthquake is Plate Tectonics.

According to the Plate Tectonic Theory, the crust of the earth is composed of solid plates which consists of 6 major plates and 20 minor plates. These plates are in constant motion due to thermal convective currents originating deep within the earth. When these plates override or come into contact with each other, earthquake occurs.

List of the Major Earthquakes in the World :

Year	Country	Magnitude
2001	India	7.7
2001	China	7.8
2002	U.S.A	7.9
2003	Japan	8.3
2004	Indonesia	9.1
2005	Indonesia	8.6
2006	Russia	8.3
2007	Indonesia	8.5
2008	China	7.9
2009	Samoa	8.1
2010	Chile	8.8
2011	Japan	9.0
2012	Indonesia	8.6
2013	Iran-pak border	7.7

Effect of Earthquake :

The intensity of earthquakes and their potential to cause damage is determined the basis of the magnitude of seismic intensity as measured by the Richter Scale. An earthquake becomes a disaster only when it strikes populated areas. The direct and indirect disastrous effects of the earthquakes include deformation of ground surface, damage and destruction of human structures such as building, roads, bridges, dams, factories, towns and cities, loss of human and animal lives and property, landslides, floods, disturbance in ground water conditions etc.

Management of Earthquake :

1. Risk assessment and analysis of earthquake hazards.
2. Preparation of earthquake vulnerability and risk zone maps.
3. Prediction of occurrence of earthquakes.
4. Relief operation after the occurrence of earthquake.
5. Recovery of disaster-affected people from mental, economic and social problems.
6. Rehabilitation of displaced people etc. ●

RELEVANCE OF GEOGRAPHY IN THE PRESENT DAY CONTEXT

Estila Devi, B.A 3rd Semester (Major)

Geography is derived from two Greek words 'Geo' and 'Graphic'. The term 'Geo' means Earth and Graphic implies description. Therefore, Geography simply means the study of the earth. However, Geography deals with the spatial distribution and spatial variation of both physical and human phenomena over the earth's surface. Eratosthenes (276-194 BC), a Greek Geographer is known as the father of Geography as he wrote the first textbook of Geography. This subject is divided into two main branches-

1. Human Geography and
2. Physical Geography

Human Geography studies the areal distribution and differences of anthropogenic phenomena and is sub-divided into population Geography Economic Geography, Political Geography, Social Geography, Agricultural Geography, Cultural Geography, Historical Geography, **Regional Planning** and Development etc. On the other hand, Physical Geography studies the spatial variation of physical phenomena over the earth's surface. Physical Geography can be divided into important branches like - Geomorphology, Climatology, Oceanography, Soil Geography, Biogeography, etc.

Importance of Geography :

The subject matter of Geography include the study of natural environment and also the study of social and cultural environment. Thus, Geography

has a wide scope unparalleled by any other subject. It tries to train and develop good citizens who can solve various social, economic and political problems of country.

1. With the knowledge of geography one can read and draw the map, sketches, diagrams etc on various susfacial features of the earth with the help of castographic techniques, G.I.S., and Remote Sensing techniques.
2. It helps to understand basic physical systems and events that affect day to day life (e.g. earth-sun relationship, water cycles, wind and ocean currents, earthquakes, volcanoes, tsunamis, landslides, flood, erosion, etc.)
3. It develops our power of observation and perception towards the physical and cultural features.
4. Geography helps us to have a proper picture of man environment relationship under different environmental and ecological settings.
5. Geography helps to learn the location of places and the characteristics of physical and cultural phenomena of those places.
6. Geography gives us information about various types of climates, natural conditions, along with social, cultural and economic condition of various nations.
7. It helps in explaining how the human and physical systems have evolved and sometimes changed the surface of the Earth.
8. Geography recognize spatial distribution of

A man can live and be healthy without killing animals for food; therefore, if he eats meat, he participates in taking animal life merely for the sake of his appetite.

Leo Tolstoy

phenomena at all scales - local and worldwide in order to understand the complex connectivity of people and places.

9. It provides clues to make sensible judgements about matter and their relationships between the physical environment and society.

Geography is considered as a spatial science as it emphasises on space while studying numerous phenomena of the earth. It is an intergrated subject and shares interdisciplinary nature with other related physical science and humanities, for example

Geomorphology shares interdisciplinary nature with Geology, Climatology with Meteorology, Oceanography with Oceanology, Biogeography with Biology (Botany and Zoology), Soil Geography with Pedology, Population Geography with Demography, Economic Geography with Economics, Political Geography with Political Science, Social Geography with Sociology, Cultural Geography with Cultural Studies etc. However, Geography has its own self identity as a spatial science. ●

All good books are alike in that they are truer than if they had really happened and after you are finished reading one you will feel that all that happened to you and afterwards it all belongs to you: the good and the bad, the ecstasy, the remorse and sorrow, the people and the places and how the weather was. If you can get so that you can give that to people, then you are a writer.

- Ernest Hemingway

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ অধ্যক্ষা
ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ কৰ্মৰত অধ্যাপক-অধ্যাপিকাসকলৰ একাংশ

বহি (বাওঁফালৰ পৰা)

বঞ্জনা বৰা, ড° ব'জলীন জাহান, মৰমী গায়ন, বিজয় প্ৰসাদ সিং, মুনী কাকতি, ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ (অধ্যক্ষা), গৌতম গোস্বামী (উপাধ্যক্ষ),
ড° গায়ত্ৰী দেৱী, স্বপ্না নেওগ, টংকেশ্বৰ বৰা, বীতা কলিতা

থিয় হৈ (বাওঁফালৰ পৰা- প্ৰথম শাৰী)

কল্যাণ বৰা, ড° মনোজ কুমাৰ চুতীয়া, দীপক শৰ্মা, মুনীন বৰা, বীতাবাণী দে, ড° নমিতা কলিতা, নিতু গুপ্তা বৰুৱা, ড° নীলাক্ষী মিলি,
বশ্মি ডেকা, মৃদুলা কাশ্যপ, ব'জী ডেকা, ড° দিব্যজ্যোতি শইকীয়া, ড° জোনালী মুদৈ, লীনা বৰা হাজৰী

থিয় হৈ (বাওঁফালৰ পৰা- দ্বিতীয় শাৰী)

বঞ্জিত বৰুৱা, বিনোদ গোস্বামী, উদয়ভান ভগত, ড° বিপুল মালাকাৰ, শংকৰজ্যোতি বৰা, শবৎ হাজৰিকা

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ কৰ্মৰত কৰ্মচাৰীবৃন্দ

বহি (বাওঁফালৰ পৰা)

মৃগালী শইকীয়া, ববীন শইকীয়া, মুনিন্দ্র শইকীয়া, ড° কিশোৰ কুমাৰ শৰ্মা (গ্ৰন্থাগাৰিক), ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ (অধ্যক্ষা), মুহিবাম বৰা,
কুলেন শইকীয়া, তীৰ্থজ্যোতি উজিৰ, দেৱজিৎ বৰদলৈ

থিয় হৈ (বাওঁফালৰ পৰা)

মিতালী বৰা, বদন চন্দ্ৰ ভূঞা, বগীবাম শইকীয়া, টংকেশ্বৰ শইকীয়া, হৰকান্ত শইকীয়া, গিবিধৰ হাজৰিকা, দেবেন শইকীয়া,
বামনৰেশ বায়, বেব শইকীয়া, বামচন্দ্ৰ দাস

নগাঁও ছোৱালী কলেজ আলোচনীৰ সম্পাদনা সমিতি

বহি (বাওঁফালৰ পৰা)

শান্তা দেউৰী (সম্পাদিকা), মুনীন বৰা, ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ (অধ্যক্ষা), নিতু গুপ্তা বৰুৱা, উদয়ভান ভগত
ফটোত অনুপস্থিত - ড° বিশ্বজিৎ দাস, ড° সঞ্জিতা সিন্‌হা, বঞ্জয় সাহা

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্যসকল, ২০১২-১৩ বৰ্ষ

থিয় হৈ (বাওঁফালৰ পৰা)

ৰূপজ্যোতি শইকীয়া, চাহনাজ এলজীন চুলতানা, নমিতা বৰা, দীপামণি মেচ, চয়নিকা ভাৰতী, দীপশিখা দাস,
চালহা ইয়াছমিন চৌধুৰী, শান্তা দেউৰী, মৌচুমী হাজৰিকা, গীতালী কোঁচ, লক্ষ্মিতা ভৰালী
বহি - ড° অজন্তা দত্ত বৰদলৈ (অধ্যক্ষা)

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী স্মাৰক বক্তৃতা অনুষ্ঠানৰ কেইটিমান মুহূৰ্ত

বন্তি প্ৰজ্জ্বলন আৰু ভাষণৰত অৱস্থাত ড° ভীমকান্ত বৰুৱা

সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে মই নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ পৰম শ্ৰদ্ধাৰ মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামীদেৱৰ শ্ৰীচৰণত প্ৰণাম যাচিছোঁ।

নগাঁও ছোৱালী কলেজ প্ৰতিষ্ঠা হোৱাৰে পৰা বৰ্তমান সময়লৈকে এই শিক্ষানুষ্ঠানখনে স্ত্ৰী-শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অগ্ৰণী ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। কলং নদীৰ লগত কাষৰ শিক্ষানুষ্ঠানখনে এক সুন্দৰ বাতাবৰণৰ সৃষ্টি কৰাৰ লগতে স্ত্ৰীসকলক উচ্চ-শিক্ষাৰ সুবিধা প্ৰদান কৰিছে। ২০১২-১৩ বৰ্ষৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদিকা হিচাপে শিক্ষানুষ্ঠানখনলৈ সেৱা আগবঢ়াবলৈ পাই নিজকে ধন্য মানিছোঁ। ২০১২-১৩ বৰ্ষৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ নিৰ্বাচনত মই সাধাৰণ সম্পাদিকা পদত জয়যুক্ত হৈছিলো। ২০১৩-১৪ বৰ্ষত যিবিলাক অনুষ্ঠান কলেজত অনুষ্ঠিত হৈছিল, যেনে - কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহ, নৱাগত আদৰ্শী উৎসৱ, শংকৰদেৱৰ তিথি, কলেজ প্ৰতিষ্ঠা দিৱস আদিকে ধৰি বিভিন্ন অনুষ্ঠানসমূহো সুকলমে পালন কৰা হৈছিল।

এই অনুষ্ঠানসমূহ বা বিভিন্ন সমস্যা দূৰ কৰাত মোক নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ মাননীয় অধ্যক্ষা মহোদয়া, উপাধ্যক্ষ মহোদয়কে ধৰি কলেজৰ সকলো শিক্ষাগুৰু, কৰ্মচাৰীবৃন্দৰ উপৰিও মৰমৰ ছাত্ৰী বান্ধৱীসকলে যথেষ্ট উৎসাহ, উদ্দীপনাৰ লগতে সহায়-সহযোগিতাও আগবঢ়াইছিল। সেয়েহে তেওঁলোকলৈ মই এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে আন্তৰিক ধন্যবাদ আৰু শলাগ জনালোঁ।

শেষত, সকলোলৈকে এটি অনুৰোধ, মোৰ দায়িত্ব পালন কৰাত বহুতো ভুল-ত্রুটি বৈ যাব পাৰে, তাৰোপৰি কেতিয়াবা যদি মই কাৰোবাক বেয়া ব্যৱহাৰ কৰিছিলোঁ তেনেহ'লে মই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা-মাৰ্জনা বিচাৰিছোঁ আৰু ইয়াৰ যোগেদিয়েই মই সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ বাৰ্ষিক প্ৰতিবেদনখনিৰ সামৰণি পেলাইছোঁ।

ধন্যবাদেৰে
গীতালী কোঁচ

সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে চিৰপ্ৰবাহমান কলঙৰ পাৰত পোহৰৰ কাৰেং সজাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰে যিসকল মহান ব্যক্তিৰ প্ৰচেষ্টাৰে ফলত নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়খন গঢ় লৈ উঠিছিল, সেইসকল মনিষীক শ্ৰদ্ধাৰে স্মৰণ কৰিছোঁ। লগতে মহাবিদ্যালয়খনৰ পূৰ্ণাঙ্গ ৰূপ প্ৰদানত জড়িত প্ৰতিজন শিক্ষক-কৰ্মচাৰীলৈ মোৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

এনে এখন ঐতিহাসমণ্ডিত মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্য হোৱাৰ সপোনৰূপক সজীৱ কৰি তথা বাস্তৱ কৰাত সহায় সহযোগিতা আগবঢ়োৱা সমূহ ছাত্ৰীকে মোৰ আন্তৰিক মৰম-চেনেহ তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

মোৰ কাৰ্যকালত বিভাগীয় সম্পাদিকাৰূপক তেওঁলোকৰ কাৰ্য্যত কিমান সহায়-সহযোগ দিব পাৰিছোঁ নাজানো, কিন্তু যিমান দিনলৈ মই পদত আছিলোঁ সিমান দিনেই মই তেওঁলোকক সহায় কৰিবলৈ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা চলাইছিলোঁ। সঁচাকৈয়ে, শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষা মহোদয়া, উপাধ্যক্ষ মহোদয়, সমূহ তত্ত্বাবধায়ক তথা শিক্ষাগুৰুসকল, কৰ্মচাৰীবৃন্দ আদি সকলোৰে আশীৰ্বাদ তথা সহায়-সহযোগিতা নাপালোঁহেঁতেন, তেন্তে মই এই দায়িত্ব বহন কৰাৰ সাহস কৰিব নোৱাৰিলোঁহেঁতেন। গতিকে মই সকলোকে কৃতজ্ঞতা তথা শলাগ জনালোঁ। কাৰ্যকালৰ ভিতৰত যদি মোৰ কিবা ভুল-ত্রুটি হৈছিল তাৰ বাবে মই এই প্ৰতিবেদনৰ যোগেদি সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিছোঁ।

শেষত, নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নতি তথা এখন আদৰ্শ কলেজ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠিত হোৱাৰ আশা ৰাখি আৰু ইয়াৰ প্ৰতিগৰাকী ছাত্ৰীৰ ভৱিষ্যত উজ্জ্বল হোৱাৰ শুভ কামনাৰে মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছোঁ।

জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ
জয় আই অসম।

ধন্যবাদেৰে
দীপশিখা দাস

আলোচনী সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে চিৰপ্ৰবাহমান কলঙৰ বাকৰিত স্ত্ৰী-শিক্ষাৰ প্ৰসাৰৰ মহান উদ্দেশ্য আগত ৰাখি যিসকল চিৰনমস্য ব্যক্তিৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টাত নগাঁও ছোৱালী কলেজখন গঢ় লৈ উঠিছিল আৰু লগতে বৰ্তমানলৈ যিসকল ব্যক্তিৰ নিঃস্বার্থ সেৱাৰে কলেজখনক অসমৰ ভিতৰতে স্ত্ৰী শিক্ষাৰ এক নিৰ্ভৰযোগ্য প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে গঢ়ি তোলাত অৱদান আগবঢ়াই আহিছে তেওঁলোকলৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা ও কৃতজ্ঞতা জনালোঁ।

এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে প্ৰতিটো খোজতে সু দিহা-পৰামৰ্শৰে মোৰ কাৰ্যকালৰ সময়ছোৱাত মোৰ বিভাগৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠিত প্ৰতিটো কাৰ্যসূচীৰ লগতে কলেজৰ বাৰ্ষিক আলোচনী প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰত সহায়ৰ হাত আগবঢ়োৱাৰ বাবে মোৰ শ্ৰদ্ধাৰ তত্ত্বাবধায়কদ্বয় অসমীয়া বিভাগৰ সহকাৰী অধ্যাপক ড° বিশ্বজিৎ দাস মহোদয় আৰু ইতিহাস বিভাগৰ সহকাৰী অধ্যাপক শ্ৰীমুনীন বৰা মহোদয়ক মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা ও কৃতজ্ঞতা জনালোঁ। অসমীয়া বিভাগৰ সহকাৰী অধ্যাপিকা শ্ৰীযুতা অমিয়া পাটৰ মহোদয়াৰ লগতে অন্যান্য শিক্ষাগুৰুসকলে ব্যক্তিগতভাৱে দিয়া সু-দিহাপৰামৰ্শ আগবঢ়ালে সেই সকললৈকো মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধাও কৃতজ্ঞতা জনালোঁ।

২০১২-১৩ বৰ্ষত অনুষ্ঠিত ছাত্ৰী একতা সভাৰ নিৰ্বাচনত মোক আলোচনী সম্পাদিকাৰ পদৰ বাবে যোগ্য বিবেচনা কৰি জয়যুক্ত কৰাৰ বাবে কলেজৰ সমূহ ছাত্ৰী বাস্তৱিক এই সুযোগতে মোৰ আন্তৰিক মৰম ও কৃতজ্ঞতা জনালোঁ।

২০১২-১৩ বৰ্ষটোত কলেজৰ সোণালী জয়ন্তী সামৰণি পৰ্য্যায়ৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠানত মোৰ দায়িত্ব সুচাৰুৰূপে পালন কৰিছিলো বুলিয়ে অনুভৱ কৰোঁ। কলেজত অনুষ্ঠিত 'কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহ'ত অনুষ্ঠিত বিভাগীয় অনুষ্ঠানসমূহ কবিতা আবৃত্তি, বানান প্ৰতিযোগিতা, খিতাতে লিখা কবিতা, গল্প, প্ৰবন্ধ, প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা প্ৰতিযোগিতা আদি সুন্দৰভাৱে আয়োজন কৰা হৈছিল।

মই মোৰ কাৰ্যকালত যিবোৰ পৰিকল্পনা কৰিছিলোঁ আৰু লগতে ছাত্ৰী-বাস্তৱী আৰু শিক্ষাগুৰুসকলৰো মোক লৈ যিবোৰ আশা-আকাঙ্ক্ষা ৰাখিছিল সেইবোৰ বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰিব নোৱাৰাৰ বাবে সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিছোঁ।

সৰ্বশেষত মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষা, উপাধ্যক্ষ আৰু মোৰ শ্ৰদ্ধাৰ শিক্ষাগুৰু আৰু কৰ্মচাৰীবৃন্দ সকলোলৈকেসেৱা জনাই মোৰ প্ৰতিবেদন সামৰিছোঁ।

ধন্যবাদেৰে
শান্তা দেউৰী

সংগীত সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ছাত্ৰীসকলে মোক সংগীত সম্পাদিকা পদৰ বাবে যোগ্য বিবেচনা কৰি তেওঁলোকৰ সেৱা কৰিবলৈ সুবিধা দিয়াৰ বাবে আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছে। নিৰ্বাচনৰ সময়ত দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি নিষ্ঠাৰে পালন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলোঁ যদিও সময়-সুবিধাৰ অভাৱত যিখিনি অপূৰ্ণ হৈ থাকি গ'ল তাৰ বাবে মই সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থী।

মই সংগীত সম্পাদিকা হিচাপে বিগত ইং ২০১২-১৩ দুটা বৰ্ষ সুকলমে শেষ কৰাৰ নেপথ্যতে আছে মোৰ অতিকৈ শ্ৰদ্ধাৰ বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়কসকল আৰু ছাত্ৰী একতা সভাৰ বান্ধৱী তথা বিষয়ববীয়াসকল আৰু আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আৰু কৰ্মচাৰীবৃন্দক তেওঁলোকৰ অকৃত্ৰিম সহায়-সহযোগিতাৰ বাবে কৃতজ্ঞতা শৰাই আগবঢ়ালোঁ।

যদিও মই বিগত দুই বৰ্ষত মহাবিদ্যালয়খনৰ সংগীত বিভাগত কোনো বিশেষ উত্তৰণ ঘটাব পৰা নাছিলো তথাপি মহাবিদ্যালয়ত অনুস্থিত হোৱা বিভিন্ন অনুষ্ঠানসমূহ সুকলমে চলাই নিয়াত যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিছিলোঁ।

শেষত মোৰ কাৰ্যকালত বৈ যোৱা ভুল-ভ্ৰান্তি, দোষ-ভ্ৰুটিবোৰৰ বাবে মই সকলোৰে ওচৰত কৰাযোৰে ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰি ইয়াতে মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছোঁ।

“জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ”

ধন্যবাদেৰে
লক্ষ্মিতা ভবালী

ক্ৰীড়া সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

বাৰ্ষিক প্ৰতিবেদনৰ শুভাৰম্ভতেই মই চিৰপ্ৰবাহমান কলঙৰ পাৰত পোহৰৰ কাৰেং সজাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰে আগবাঢ়ি অহা নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ পৰম শ্ৰদ্ধাৰ মহেশচন্দ্ৰ দেৱগোস্বামী দেৱক শ্ৰদ্ধাৰে স্মৰণ কৰিছোঁ। লগতে মহাবিদ্যালয়খনৰ পূৰ্ণাঙ্গ ৰূপ প্ৰদানত জড়িত শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষা, বিভাগীয় মুৰব্বীসকল তথা শিক্ষাগুৰুসকল আৰু কৰ্মচাৰীসকলে মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছে।

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ ক্ৰীড়া বিভাগৰ সম্পাদিকা পদৰ বাবে মোক যোগ্য বুলি বিবেচনা কৰি উক্ত পদত কলেজখনৰ সেৱা কৰিবলৈ সুযোগ দিয়াৰ বাবে মই সকলোৰে প্ৰতি অশেষ ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

মোৰ কাৰ্যকালত বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়কসকলৰ লগতে শিক্ষাগুৰু আৰু ছাত্ৰী বান্ধৱীসকলৰ সহযোগিতাত মই মোৰ দায়িত্বখিনি পালন কৰিবলৈ সাহস পাইছিলো। সকলোৰে আন্তৰিক সহযোগিতাৰ বাবেই ‘কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহ’, ‘নৱাগত আদৰণী সভা’, ‘সৰস্বতী পূজা’, ‘শংকৰদেৱৰ তিথি’ আদি অনুষ্ঠানসমূহ সুকলমে পৰিচালনা কৰিবলৈ প্ৰেৰণা পাইছিলোঁ। গতিকে মই শিক্ষাগুৰু, বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক, সম্পাদিকা আৰু ছাত্ৰী-বান্ধৱী সকলোলৈকে কৃতজ্ঞতাৰ শৰাই আগবঢ়ালোঁ।

মোৰ সীমিত কাৰ্যকালত ভবা বহুখিনি কাম অসম্পূৰ্ণ হৈ থাকিল। তাৰবাবে মই দুঃখিত। মোৰ আধৰুৱা কামখিনি সম্পূৰ্ণৰূপে ৰূপায়ণ কৰিবলৈ মই মোৰ পৰৱৰ্তী সম্পাদিকাক অনুৰোধ জনালোঁ।

কলেজৰ সেৱা কৰোঁতে অজ্ঞাতভাৱে হয়তো বহুতো ভুল-ভ্ৰুটি হৈছে, গতিকে সন্মানীয় শিক্ষাগুৰু, কৰ্মচাৰীবৃন্দ আৰু ছাত্ৰী-বান্ধৱী সকলোৰে পৰা ক্ষমা বিচাৰিছোঁ।

সদৌ শেষত মই পুনৰবাৰ সকলোলৈকে শ্ৰদ্ধা, ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰি কলেজৰ সবাঙ্গীন উন্নতি কামনা কৰি মই প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

ধন্যবাদেৰে
দীপামণি মেচ

সহ-ক্ৰীড়া সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

জয়ন্ততে ঐতিহ্যমণ্ডিত নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ অধ্যক্ষা মহোদয়াকে প্ৰমুখ্য কৰি মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিয়ালবৰ্গলৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা, মৰম তথা অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

মোৰ কাৰ্যকালৰ ২০১২-১৩ বৰ্ষটো আমাৰ বাবে পৰম সৌভাগ্যৰ বৰ্ষ আছিল। কাৰণ এই বৰ্ষটোতে সোণালী জয়ন্তীৰ অনুষ্ঠানৰ সামৰণি পৰিছিল। সোণালী জয়ন্তীৰ অনুষ্ঠানৰ বিভিন্ন কাৰ্যসূচীত অংশ গ্ৰহণ কৰাৰ লগতে উক্ত অনুষ্ঠানলৈ সেৱা তথা কৰ্তব্য আগবঢ়াব পাই নিজকে ধন্য মানিছোঁ।

উক্ত অনুষ্ঠানৰ ঠিক পাছতে আৰম্ভ হ'ল কলেজৰ “বাৰ্ষিক সপ্তাহ সমাৰোহ”। কলেজ সমাৰোহত ক্ৰীড়াবিভাগৰ তৰফৰ পৰা বিভিন্ন খেলৰ আয়োজন কৰা হয় আৰু সেই খেলসমূহত অংশ গ্ৰহণ কৰি কলেজৰ ছাত্ৰীসকলে মোক যিখিনি সহায় কৰিলে তাৰ বাবে মই তেওঁলোকলৈ ধন্যবাদ জনালোঁ। লগতে উক্ত সমাৰোহখনি নিয়াৰিকৈ পৰিচালনা কৰাত যিসকল শিক্ষাগুৰু, বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক তথা কৰ্মচাৰীবৃন্দই বিভিন্ন দিহা-পৰামৰ্শকে আদি কৰি সকলো সময়তে মোক সহায়ৰ হাত আগবঢ়ালে, তেওঁলোকলৈ মোৰ কৃতজ্ঞতাৰ শৰাই আগবঢ়ালোঁ।

কলেজৰ বাৰ্ষিক সপ্তাহ সমাৰোহৰ উপৰিও কলেজত উদযাপিত হোৱা বিভিন্ন অনুষ্ঠান উৎসৱ, যেনে - নৱাগতা আদৰণী সভা, সৰস্বতী পূজা, শংকৰদেৱৰ তিথি, প্ৰতিষ্ঠা দিৱস আদি পৰম্পৰাগত উৎসৱসমূহ সুকলমে উদযাপন কৰিবলৈ মোৰ সমূহ শিক্ষাগুৰু, বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক কৰ্মচাৰীবৃন্দ তথা ছাত্ৰী-বান্ধৱী সকলৰ পৰা যথেষ্ট প্ৰেৰণা পাইছিলো এই ছেগতে তেওঁলোক সকলোলৈকে মই ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

শেষত, মোক সকলো সময়তে সহায় কৰি অহা বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক স্মৰজিৎ ওজা, নিজামুদ্দিন আহমেদ, ড° মনোজ কুমাৰ চুতীয়া আৰু বঞ্জনা বৰা বাইদেউলৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

ক্ৰীড়া সম্পাদিকাৰ গধুৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি মহাবিদ্যালয়ৰ সকলো অনুষ্ঠানতে নিজৰ দ্বায়িত্ব পালন কৰিবলৈ যথাসম্ভৱ চেষ্টা কৰিছিলোঁ যদিও মোৰ সকলোবোৰ প্ৰতিশ্ৰুতি, পৰিকল্পনা বাস্তৱায়িত কৰাতো সম্ভৱ নহ'ল। আশাকৰো মোৰ পিছৰসকলে অধিক দৃঢ়তাৰে কাম কৰি কলেজখনক আগুৱাই লৈ যাব।

শেষত সময় আৰু সুবিধাৰ অভাৱত মোৰ কাৰ্যকালত কৰণীয় যি দোষ-ত্রুটি বৈ গ'ল তাৰ বাবে মই সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা-প্ৰাৰ্থনা বিচাৰিছোঁ। মহাবিদ্যালয়খনৰ ভৱিষ্যৎ উন্নতিৰ কামনা কৰিছোঁ আৰু আগন্তুক ছাত্ৰী তথা মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ সদস্যৰ হাতত মহাবিদ্যালয়খনৰ সমূহ দায়িত্বভাৰ অৰ্পণ কৰি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

“।। জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ।।”

ধন্যবাদেৰে

চাহনাজ এলজীন চুলতানা

তৰ্ক আৰু আলোচনা চক্ৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে নগাঁও চহৰৰ মাজ মজিয়াত কলঙৰ পাৰত যিসকল মহান ব্যক্তিৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টাত নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়খনি গঢ় লৈ উঠিছিল, তেওঁলোকৰ লগতে মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিয়ালৰ সকলোলৈকে মই সশ্ৰদ্ধা প্ৰণাম যাচিলোঁ। মোক ছাত্ৰী একতা সভাৰ তৰ্ক আৰু আলোচনা চক্ৰ বিভাগৰ সম্পাদিকা হিচাপে যোগ্য বিবেচনা কৰি মহাবিদ্যালয়খনিলৈ সেৱা আগবঢ়াবলৈ সুবিধা কৰি দিয়াৰ বাবে সমূহ ছাত্ৰী-বান্ধৱীসকললৈও এই ছেগতে ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

“তৰ্ক আৰু আলোচনা চক্ৰ” বিভাগৰ গুৰুদায়িত্ব গ্ৰহণ কৰাৰে পৰাই মই মোৰ কৰ্তব্য নিষ্ঠা সহকাৰে পালন কৰিবলৈ যথাসম্ভৱ যত্ন কৰিছিলোঁ। মোৰ কাৰ্যকালত কলেজত অনুষ্ঠিত হোৱা আন্তঃকলেজ তৰ্ক প্ৰতিযোগিতাখনি যিমান দূৰ সত্তৰ সফলভাৱে পৰিচালনা কৰাত মই মনে-প্ৰাণে চেষ্টা কৰিছিলোঁ। মোৰ কাৰ্যকালত অনুষ্ঠিত হোৱা অনুষ্ঠান “কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহ”, “নৱাগতা আদৰণী সভা”, “সৰস্বতী পূজা” সকলোতে নিজৰ কৰ্তব্য নিষ্ঠা সহকাৰে সুকলমে পালন কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিলোঁ। বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়িকা তথা ছাত্ৰী-বান্ধৱীসকলৰ আন্তৰিক সহযোগিতাৰ বাবেই অনুষ্ঠানসমূহ যথেষ্ট সফলভাৱে ৰূপায়িত হৈছিল।

মোৰ সীমিত কাৰ্যকালত মই পৰিকল্পনা কৰা বহুখিনি কাম সম্পূৰ্ণ তথা বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰিব নোৱাৰিলোঁ। তাৰবাবে মই দুঃখিত। শিক্ষাগুৰুসকল আৰু ছাত্ৰী-বান্ধৱীসকলে মোক লৈ যিবোৰ আশা পালি ৰাখিছিল সেই আশাবোৰ সম্পূৰ্ণ কৰিব নোৱাৰাৰ বাবে মই সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা বিছাৰিছোঁ। মোৰ পৰিকল্পনা আৰু আধৰুৱা কামসমূহ সম্পূৰ্ণৰূপে ৰূপায়ন কৰিবলৈ মই মোৰ পৰৱৰ্তী সম্পাদিকাক অনুৰোধ জনালোঁ।

আকৌ, মোৰ কাৰ্যকালত বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়িকাসকলে সুপৰামৰ্শ দি যি সহায় তথা সাহস যোগাইছিল তাৰ বাবে তেওঁলোকলৈ মই মোৰ শলাগৰ শৰাই আগবঢ়ালোঁ।

কলেজৰ সেৱা কৰোঁতে অজ্ঞাতভাৱে হয়তো বহুতো ভুল-ত্রুটি হৈছে, সেইবাবে মই মহাবিদ্যালয় পৰিয়ালৰ সমূহ সদস্যৰ ওচৰত ক্ষমা বিছাৰিছোঁ।

সদৌ শেষত, মই পুনৰবাৰ সকলোলৈকে শ্ৰদ্ধা আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰি কলেজৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নতি কামনাৰে মই মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

“জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ”

ধন্যবাদেৰে

চালহা ইয়াছমিন চৌধুৰী

সাংস্কৃতিক সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

চিৰপ্ৰৱাহমান কলঙ্কৰ পাৰত পোহৰৰ কাৰেং সজাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰে যিসকল মহামান্য ব্যক্তিৰ প্ৰচেষ্টাৰ ফলত নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়খন গঢ়ি উঠিছিল, সেইসকল মণিষীক প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে শ্ৰদ্ধাৰে স্মৰণ কৰিছো, লগতে মহাবিদ্যালয়খনৰ পূৰ্ণাঙ্গ ৰূপ প্ৰদানত জড়িত প্ৰতিজন শিক্ষক-কৰ্মচাৰীলৈ মোৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

ঐতিহ্যপূৰ্ণ নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা হিচাপে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ পাই মই গৌৰৱ অনুভৱ কৰিছোঁ। উক্ত পদৰ বাবে মোক যোগ্য বিবেচিত কৰি কলেজখনলৈ সেৱা আগবঢ়োৱাৰ সুযোগ দিয়াৰ বাবে মই অধ্যক্ষ মহোদয়া, উপাধ্যক্ষ মহোদয় তথা শিক্ষাগুৰুসকলৰ লগতে, ছাত্ৰী-বান্ধৱীসকললৈ মোৰ কৃতজ্ঞতাৰ শবাই অৰ্পণ কৰিলোঁ।

২০১২-১৩ বৰ্ষৰ মোৰ কাৰ্যকালত বিভাগীয় সম্পাদিকাসকলৰ সহযোগত বছৰেকীয়া উৎসৱবোৰ উৎসাহ-উদ্দীপনাৰে পালন কৰিলোঁ। মোৰ কাৰ্যকালতে মহাবিদ্যালয়খনৰ সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষ সামৰণী অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত হয়। কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহত প্ৰায়বোৰ ছাত্ৰীয়ে যোগদান কৰিছিল। কলেজৰ সকলো সভা সুকলমে তথা অতি উৎসাহেৰে অনুষ্ঠিত কৰা হ'ল। আদৰণী সভাৰ সভাপতি, নিৰ্দিষ্ট বক্তা আৰু সমজুৱা সকলোৰে পৰা পোৱা বহুমূলীয়া ভাষণে সভাৰ সৌন্দৰ্য বঢ়োৱাৰ লগতে শিক্ষাৰ্থীসকলক জ্ঞানৰ সমল যোগাইছিল। মোৰ কাৰ্যকালত প্ৰত্যেক ক্ষেত্ৰতে সহায় আৰু পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাৰ বাবে বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক আৰু তত্ত্বাবধায়িকাসকলক আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

সাংস্কৃতিক সম্পাদিকাৰ কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি পৰম কৃতার্থ হৈছে আৰু লগতে পাইছো অভিনন্দন। কাৰ্যকালৰ ভিতৰত ভুল-ভ্ৰুটি হোৱাটো তেনেই স্বাভাৱিক। তাৰবাবে মই সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিছোঁ। শেষত, নগাঁও ছোৱালী কলেজ আৰু ছাত্ৰী একতা সভাৰ লগতে কলেজৰ প্ৰতিগৰাকী ছাত্ৰীৰ ভৱিষ্যত উজ্জ্বল হোৱাৰ শুভ কামনাৰে মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছোঁ।

জয়তু নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়
জয়তু নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰী একতা সভা
জয় আই অসম।।

ধন্যবাদেৰে
চয়নিকা ভাৰতী

সহ-সাংস্কৃতিক সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

বাৰ্ষিক প্ৰতিবেদনৰ শুভাৰম্ভতেই মই মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষা তথা বিভাগীয় শিক্ষাগুৰু সকলক প্ৰণাম জনালোঁ। লগতে মোৰ সহপাঠী তথা বান্ধৱীসকলৰ প্ৰতি আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

ঐতিহ্যমণ্ডিত নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ সহ-সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা হিচাপে বিনা প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাৰে নিৰ্বাচিত হৈ বান্ধৱীবৰ্গৰ সৈতে শিক্ষাগুৰুৰ সন্মুখত সকলোৰে সহায়-সহযোগিতা আশা কৰি কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিছিলোঁ। কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি মই নতৈ আনন্দিত হৈছো। মোক সকলো সময়তে নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সহপাঠী বান্ধৱীয়ে সহায়ৰ হাত আগবঢ়োৱাৰ বাবে তেওঁলোকলৈ মোৰ আন্তৰিক মৰম-চেনেহ তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

মোৰ কাৰ্যকালত বিভাগীয় সম্পাদিকাসকলৰ সহযোগত, মহাবিদ্যালয়ৰ সোণালী জয়ন্তী, শংকৰদেৱৰ তিথি, সৰস্বতী পূজা এই উৎসৱবোৰ উৎসাহ উদ্দীপনাৰে পালন কৰিছিলো। কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহত প্ৰায়বোৰ ছাত্ৰীয়ে যোগদান কৰিছিল। কলেজৰ সকলো সভা সুকলমে তথা অতি উৎসাহেৰে অনুষ্ঠিত কৰা হ'ল। আদৰণী সভাৰ সভাপতি, নিৰ্দিষ্ট বক্তা আৰু সমজুৱা সকলোৰেপৰা পোৱা বহুমূলীয়া ভাষণে সভাৰ সৌন্দৰ্য বঢ়োৱাৰ লগতে শিক্ষাৰ্থীসকলক জ্ঞানৰ সমল যোগাইছিল। লগতে অধ্যক্ষা মহোদয়া, শিক্ষাগুৰুসকল আৰু কৰ্মচাৰীবৃন্দলৈ শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। মোৰ কাৰ্যকালৰ ভিতৰত অজানিতে হোৱা ভুল-ভ্ৰুটিৰ বাবে ক্ষমা বিচাৰিছোঁ আৰু প্ৰত্যেকটো বিভাগতে প্ৰত্যেকজন নিৰ্দিষ্ট বিভাগীয় শিক্ষাগুৰুৰে যি সহযোগিতা আগবঢ়ালে তাৰবাবে আমি ছাত্ৰী একতা সভাৰ প্ৰত্যেকগৰাকী বিভাগীয় সম্পাদিকাৰ লগত সহ-সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা হিচাপে মই তেখেতসকলৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ। শেষত, নগাঁও ছোৱালী কলেজ আৰু ইয়াৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ লগতে কলেজৰ প্ৰতিগৰাকী ছাত্ৰীৰ ভৱিষ্যত উজ্জ্বল হোৱাৰ শুভ কামনাৰে মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছোঁ।

'জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ'

ধন্যবাদেৰে
নমিতা বৰা

ছাত্ৰী জিৰণী কোঠা সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

“গুৰু ব্ৰহ্মা গুৰু বিষ্ণু গুৰু দেব মহেশ্বৰ
গুৰু পৰম সাক্ষাৎ ব্ৰহ্ম তথৈ শ্ৰীগুৰুৰে নমঃ।”

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষা মহোদয়া, শিক্ষাগুৰু আৰু কৰ্মচাৰীবৃন্দলৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিলোঁ।

ঐতিহ্যমণ্ডিত নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী জিৰণী কোঠাৰ সম্পাদিকা হিচাপে নিৰ্বাচিত হোৱাত মই সঁচাকৈ গৌৰৱান্বিত।

বিগত বৰ্ষটি সুকলমে কাৰ্যসম্পন্ন কৰাৰ নেপথ্যত থকা মোৰ অতিকৈ শ্ৰদ্ধাৰ বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়কসকল আৰু ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্যা বান্ধৱী তথা বিষয়-ববীয়াসকলৰ প্ৰতিও মোৰ শত সহস্ৰ কৃতজ্ঞতা যাচিলো।

মোৰ যথাসাধ্য কৰ্ম দক্ষতাৰে কাৰ্যকালৰ সময়ছোৱাত সময়ে সময়ে আয়োজিত হোৱা মহাবিদ্যালয়ৰ অনুষ্ঠানসমূহ যৎপৰোনাস্তি চেষ্টাৰে সুন্দৰভাৱে চলাই নিয়াৰ প্ৰয়াস কৰিছিলোঁ। মোৰ কাৰ্যকালৰ বিশেষকৈ সোণালী জয়ন্তীৰ উপলক্ষে উৎসৱ অনুষ্ঠানবোৰ পালন কৰিবলৈ পায় নিজকে ধন্য মানিছোঁ।

ছাত্ৰী জিৰণী কোঠাৰ সম্পাদিকা হৈ মই সুচাৰুৰূপে মোৰ দায়িত্বসমূহ পালনৰ চেষ্টা কৰিছিলোঁ। অৱশ্যে জিৰণী কোঠাটো ছাত্ৰী অনুপাতে যথেষ্ট আহল বহল নহয়। কলেজ কৰ্তৃপক্ষই ছাত্ৰীসকলৰ বহুখিনি অভাৱ দূৰ কৰিছে। জিৰণী কোঠাত প্ৰয়োজন হোৱা সকলোখিনি বস্তু দি আমাক কলেজ কৰ্তৃপক্ষই সহায় কৰিছে আৰু আগলৈও তেনেদৰে সহায় কৰিব বুলি আশা থাকিল। তেওঁলোকৰ ওচৰত মই চিৰকৃতজ্ঞ।

শেষত মই মোৰ কাৰ্যকালত অজানিতে কৰা ভুলৰ বাবে মাৰ্জনা বিচাৰি মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ লগতে কলেজৰ প্ৰতিজনী ছাত্ৰীৰ ভৱিষ্যত শুভকামনাৰে মোৰ প্ৰতিবেদন সামৰণি মাৰিছোঁ।

“জয়তু নগাঁও ছোৱালী মহাবিদ্যালয়।”

ধন্যবাদেৰে
ৰূপজ্যোতি শইকীয়া

সমাজসেৱা সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

জয়জয়তে মই নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ অধ্যক্ষা মহোদয়া, উপাধ্যক্ষ মহোদয়, সমাজসেৱা বিভাগৰ তত্ত্বাবধায়ক, সকলো শিক্ষাগুৰু আৰু কৰ্মকৰ্তালৈ কৃতজ্ঞতা জনালোঁ। নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ দৰে ঐতিহ্যপূৰ্ণ কলেজৰ ছাত্ৰী একতা সভাৰ সদস্যা হ'বলৈ পাই মই সঁচাকৈ গৌৰৱান্বিত। মোৰ এই সপোন বাস্তৱায়িত কৰাৰ বাবে কলেজৰ সমূহ সদস্যৰ ওচৰত চিৰঋণী।

‘সমাজসেৱা’ বিভাগৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰাৰপৰা কলেজ সপ্তাহ সমাৰোহ, সোণালী জয়ন্তীকে আদি কৰি কলেজৰ সকলো অনুষ্ঠানতে নিজৰ দায়িত্ব পালন কৰিবলৈ যথাসম্ভৱ চেষ্টা কৰিছিলো যদিও সকলোবোৰ পৰিকল্পনা বাস্তৱায়িত কৰা নহ'ল। মোৰ আধৰুৱা কামখিনিক সম্পূৰ্ণৰূপে ৰূপায়ণ কৰিবলৈ মই মোৰ পৰৱৰ্তী সম্পাদিকাক অনুৰোধ জনালোঁ।

কলেজৰ সেৱা কৰোতে ৰৈ যোৱা ভুল-ভ্ৰান্তি, দোষ-ত্রুটিবোৰৰ বাবে সন্মানীয় শিক্ষাগুৰু, কৰ্মচাৰীবৃন্দ আৰু ছাত্ৰী বান্ধৱীসকলোৰে পৰা ক্ষমা বিচাৰিছোঁ।

অৱশেষত মই পুনৰবাৰ সকলোলৈকে শ্ৰদ্ধা, ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰি আৰু কলেজৰ উন্নতি কামনা কৰি এই প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

‘জয়তু নগাঁও ছোৱালী কলেজ’

ধন্যবাদেৰে
মৌচুমী হাজৰিকা

২০১২-১৩ বৰ্ষৰ স্নাতক চূড়ান্ত পৰীক্ষাত ডিষ্টিংচন সহ প্ৰথম শ্ৰেণী লাভ কৰা কৃতি ছাত্ৰীসকল

১	পূণ্যশ্ৰী বেজবৰুৱা (অসমীয়া বিভাগ)	৩	সুমন সূত (বুৰঞ্জী বিভাগ)
২	দেৱীকা বৰা (অৰ্থনীতি বিভাগ)	৪	নন্দিতা বয় (বাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগ)

২০১২-১৩ বৰ্ষৰ স্নাতক চূড়ান্ত পৰীক্ষাত প্ৰথম শ্ৰেণী লাভ কৰা কৃতি ছাত্ৰীসকল

১	সোণালী বেইপী (শিক্ষা বিভাগ)	৮	বেনু ফাফুপি (ভূগোল বিভাগ)
২	উৰ্মি বেইপী (ভূগোল বিভাগ)	৯	বিমা বেইপী (ভূগোল বিভাগ)
৩	কাৰেঙ টেংপী (ভূগোল বিভাগ)	১০	জ্যোৎস্না টেংপী (ভূগোল বিভাগ)
৪	লিলি বেইপী (ভূগোল বিভাগ)	১১	আঞ্চল কুমাৰী বয় (হিন্দী বিভাগ)
৫	ইন্দ্ৰিচা বেজবৰুৱা (ভূগোল বিভাগ)	১২	সংগীতা কুমাৰী পাঁচী (হিন্দী বিভাগ)
৬	প্ৰমীলা ইংতিপি (ভূগোল বিভাগ)	১৩	গায়ত্ৰী বৰা (বাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগ)
৭	বানী বংপিপি (ভূগোল বিভাগ)		

নগাঁও ছোৱালী কলেজৰ সাধাৰণ সম্পাদিকসকল

১	নীতি বৰদলৈ	১৯৬২-৬৩	২৬	চয়নিকা ডেকা	১৯৮৮-৮৯
২	নাৰ্গিছ জাহান	১৯৬৩-৬৪	২৭	ৰুপা শৰ্মা	১৯৮৯-৯০
৩	মমতাজ বেগম	১৯৬৪-৬৫	২৮	সাবনা বৰা	১৯৯০-৯১
৪	চন্দ্ৰাবতী বৰুৱা	১৯৬৫-৬৬	২৯	গীতামণি বৰা	১৯৯১-৯২
৫	ৰাণী ভট্টাচাৰ্য	১৯৬৬-৬৭	৩০	বিউতি বৰা	১৯৯২-৯৩
৬	লুকু খাউণ্ড	১৯৬৭-৬৮	৩১	মালবিকা বৰদলৈ	১৯৯৩-৯৪
৭	ৰুশমা ভট্টাচাৰ্য	১৯৬৯-৭০	৩২	চুলতনা আনোৱা বেগম	১৯৯৪-৯৫
৮	দুলু শৰ্মা	১৯৭০-৭১	৩৩	ধৰ্মেশ্বৰী দেৱী	১৯৯৫-৯৬
৯	মিনতি ভাগৱতী	১৯৭১-৭২	৩৪	সাগৰিকা শৰ্মা	১৯৯৬-৯৭
১০	দীপ্তি দেৱী	১৯৭২-৭৩	৩৫	বিভাৰাণী হীৰা	১৯৯৭-৯৮
১১	স্বৰূপা বেদ্য	১৯৭৩-৭৪	৩৬	সুৰভি বৰা	১৯৯৮-৯৯
১২	মণি গায়ন	১৯৭৪-৭৫	৩৭	প্ৰজ্ঞা বৰুৱা	১৯৯৯-২০০০
১৩	অনিমা চক্ৰৱৰ্তী	১৯৭৫-৭৬	৩৮	দেৱযানী দেউৰী	২০০০-০১
১৪	প্ৰিয়ম্বদা শইকীয়া	১৯৭৬-৭৭	৩৯	উৰ্মিলা বসুমতাৰী	২০০১-০২
১৫	মালাশ্ৰী লস্কৰ	১৯৭৭-৭৮	৪০	প্ৰাণজিতা দাস	২০০২-০৩
১৬	চাৰু বৰা	১৯৭৮-৭৯	৪১	নিৰ্মলা সিন্ধা	২০০৩-০৪
১৭	সৰস্বতী সিন্ধা	১৯৭৯-৮০	৪২	পাপৰি বৰা	২০০৪-০৫
১৮	দীপিকা লস্কৰ	১৯৮০-৮১	৪৩	পম্পী বৰা	২০০৫-০৬
১৯	ভাগ্য সন্দিকৈ	১৯৮১-৮২	৪৪	জেটিংফা ফুকন	২০০৬-০৭
২০	ভাৰতী দাস	১৯৮২-৮৩	৪৫	ৰিমঝিম দাস	২০০৭-০৮
২১	অনুৰূপা শৰ্মা	১৯৮৩-৮৪	৪৬	ৰিমঝিম দাস	২০০৮-০৯
২২	বীণা দেৱী	১৯৮৪-৮৫	৪৭	পিক্ৰিমি ডেকাৰজা	২০০৯-১০
২৩	প্ৰীতি দেৱী	১৯৮৫-৮৬	৪৮	অঞ্চল কুমাৰী ৰায়	২০১০-১১
২৪	প্ৰীতি দেৱী	১৯৮৬-৮৭	৪৯	নন্দিতা বয়	২০১১-১২
২৫	অঞ্জু বেজবৰুৱা	১৯৮৭-৮৮	৫০	গীতালী কোঁচ	২০১২-১৩

সোণালী জয়ন্তী উৎসৱৰ কিয়দংশ

Published by the Principal Nowgong Girls' College, Nagaon (Assam)

Printed at Gigabytes Press & Publication, Milapur, Nagaon (Assam)